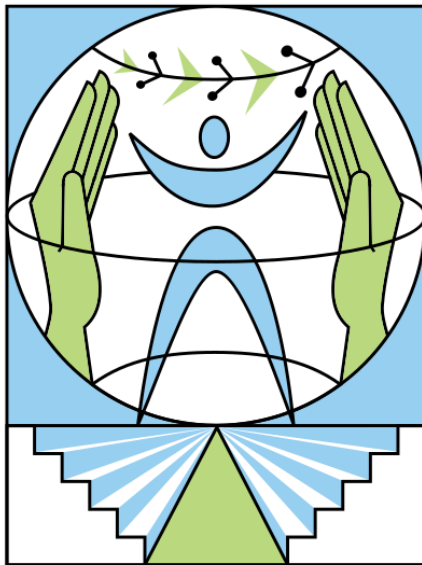

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА
ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ

COMMISSION FOR
PROTECTION AGAINST
DISCRIMINATION

ГОДИШЕН ОТЧЕТ

за дейността на

Комисията за защита от дискриминация

през 2019 г.

съгласно чл. 40, ал. 5 от ЗЗДискр.

гр. София

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	7
I. РЕАЛИЗИРАНЕ ПРАВОМОЩИЯ НА КЗД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ПО СЪСТАВИ И ПРИЗНАЦИ	15
1. Първи специализиран постоянен заседателен състав - раса и етническа принадлежност	15
2. Втори специализиран постоянен заседателен състав - пол, човешки геном, защита при упражняване право на труд, синдикална принадлежност.	23
3. Трети специализиран постоянен заседателен състав - лично положение, народност, гражданство, произход, религия и вяра	35
4. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав - образование, убеждение, политическа принадлежност, обществено положение и имуществено състояние	42
5. Пети специализиран постоянен заседателен състав - увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение	48
6. Петчленен разширен заседателен състав - дискриминация по повече от един признак (множествена дискриминация)	58
7. АД НОС заседателен състав	75
8. Заседания на КЗД в местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода	85
9. Самосезиране на КЗД	89
II. КАМПАНИЯ „ДОСТЪПНА БЪЛГАРИЯ“	93
III. ОБЖАЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ АКТОВЕ ПОСТАНОВЕНИ ОТ КЗД И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯ НА КОМИСИЯТА.....	99
IV. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ДИСКРИМИНАЦИЯТА И ОСУГУРЯВАНЕ РАВЕНСТВО НА УЧАСТНИЦИТЕ В ОБЩЕСТВЕНИЯ ЖИВОТ	

1. Регионалните представители и предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация	119
2. Популяризиране на дейността на КЗД чрез обучителни семинари и разяснителни кампании.....	126
V. ДЕЙНОСТ НА КЗД В РАМКИТЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО НИВО.....	140
1. Дейност на КЗД в рамките на междуинституционалното сътрудничество на национално ниво	140
4. КЗД в медиите	192
VI. АДМИНИСТРАТИВНА И ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ	195
1. Административно-правно обслужване	195
2. Финансова и стопанска дейност.....	199
VII. ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД КЗД.....	203
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.....	205
ПРИЛОЖЕНИЕ: ПРАКТИКА НА КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ЗА 2019 ГОДИНА	209
Решения на Първи специализиран постоянен заседателен състав.....	209
Решения на Втори специализиран постоянен заседателен състав.....	215
Решения на Трети специализиран постоянен заседателен състав	228
Решения на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав	240
Решения на Пети специализиран постоянен заседателен състав.....	249
Решения на Петчленен разширен заседателен състав.....	272
Решения на Ad hoc заседателен състав.....	320

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ

АОП – Агенция на Европейския съюз за основните права

АССГ – Административен съд – София град

АХУ – Агенция за хората с увреждания

БНБ – Българска народна банка

ВАС – Върховен административен съд

ВДПЧ - Всеобща декларация за правата на човека

ВКП – Върховна касационна прокуратура

ВКС – Върховен касационен съд

ВСС – Висш съдебен съвет

ДЕС – Договор за Европейския съюз

ДОСПО – Държавни образователни стандарти в предучилищното образование

ДФЕС – Договор за функциониране на Европейския съюз

ЕИРП - Европейски институт за равенство на половете

ЕК – Европейска комисия

ЕКПЧОС – Европейска конвенция за защита правата на човека и основните свободи

ЕКРН – Европейска комисия срещу расизма и нетолерантността към Съвета на Европа

ЕР на ТЕЛК/НЕЛК – Експертно решение на Териториална/Национална експертна
лекарска комисия

ЕС – Европейски съюз

ЕСПЧ - Европейски съд по правата на човека

ЕСХ - Европейска социална харта

ЕХМС - Европейска харта за местно самоуправление

КЗД – Комисия за защита от дискриминация

МВнР – Министерство на външните работи

МВР – Министерство на вътрешните работи

МО – Министерство на отбраната

МОН – Министерство на образованието и науката

МОТ – Международна организация на труда

МП – Министерство на правосъдието

МПГПП - Международен пакт за гражданските и политическите права

МПИСКП - Международен пакт за икономически, социални и културни права

МРРБ – Министерство на регионалното развитие и благоустройството

МТСП – Министерство на труда и социалната политика

НИП – Национален институт на правосъдието
НДК – Национален дворец на културата
НКПД - Национален класификатор на професиите и длъжностите
НОАМТЦУ - Наредба за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги
НСОРБ – Национално сдружение на общините в Р България
НПО – Неправителствена организация
НСИ – Национален статистически институт
НССЕВ – Национален съвет за сътрудничество по етнически въпроси
НФМ – Норвежки финансов механизъм
ОП ДУ – Оперативна програма „Добро управление“
ОП РЧР – Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“
ОССЕ - Организация за сигурност и сътрудничество в Европа
Отдел АПМС – Отдел „Анализ, превенция и международно сътрудничество“
ПАМ – Принудителни административни мерки
ПАСЕ – Парламентарна асамблея на Съвета на Европа
РГ – Работна група
РП – Регионални представители
СЕО – Съд на Европейската общност
СЕС - Съд на Европейския Съюз
СПЗС – Специализиран постоянен заседателен състав
ТНР – Трайно намалена работоспособност
EQUINET - Европейска мрежа на органите за равнопоставеност
FRA - Агенция на Европейския съюз за основните права
АПК – Административнопроцесуален кодекс
ГПК – Граждански процесуален кодекс
ЗА - Закон за администрацията
ЗАТУРБ - Закон за административно–териториалното устройство на Р България
ЗВО - Закон за висшето образование
ЗГВБ - Закон за гарантиране на влоговете в банките
ЗГР – Закон за гражданска регистрация
ЗДОИ - Закона за достъп до обществена информация
ЗДДФЛ – Закон за данъците върху доходите на физическите лица
ЗЗ – Закон за здравето

ЗЗДискр. – Закон за защита от дискриминация
ЗЗО – Закон за здравното осигуряване
ЗИХУ - Закон за интеграция на хората с увреждания
ЗКИ - Закон за кредитните институции
ЗМДТ – Закон за местните данъци и такси
ЗМСМА - Закон за местното самоуправление и местната администрация
ЗНА - Закон за нормативните актове
ЗОП – Закон за обществените поръчки
ЗОС - Закон за общинската собственост
ЗПУО - Закона за предучилищното и училищното образование
ЗСВ – Закон за съдебната власт
ЗУТ – Закон за устройство на територията
КРБ – Конституция на Република България
КСО – Кодекс за социално осигуряване
КТ – Кодекс на труда
НУРИВОВР - Наредба за условията и реда за издаване на визи и определяне на визовия режим
ПУДКЗД – Правилник за устройство и дейността на КЗД
СК – Семейен кодекс
ХОПЕС - Хартата на основните права на Европейския съюз

ВЪВЕДЕНИЕ

Годишният отчет за дейността на Комисията за защита от дискриминация през 2019 г. е изготвен в съответствие с разпоредбата на чл. 40, ал. 5 от Закона за защита от дискриминация и обхваща периода от 01.01.2019 до 31.12.2019 г.

Това е петнадесети по ред годишен отчет на КЗД, като тенденцията е повишаване на броя на жалбите и сигналите от граждани и юридически лица. Тази тенденция показва повишената чувствителност на българското общество към проявите на дискриминация. В голяма степен това е резултат от активната превантивна работа на КЗД за повишаване на правната информираност по въпросите на равенството и недискриминацията в обществото, но и на повишената гражданска активност при отстояване правата на човека и нетърпимостта към проявите на дискриминация и неравно третиране. Все повече граждани търсят защита на нарушените си права пред КЗД. Това е оптимистичният прочит на повишения брой преписки. Паралелно с него има и песимистичен прочит, който показва, че на всички равнища в обществото и във всички възрастови групи все още съществуват стереотипи, оказващи въздействие върху начина, по който се възприемаме взаимно, посредством прекомерно опростени предположения относно социално конструирани норми, практики и убеждения, които често са културно и религиозно обусловени и подхранвани. Това не е изключение валидно само за България, подобни тенденции са констатирани на територията на ЕС и се отбелязват в редица доклади на институции като ЕКРН, Съвета на Европа, Европейския парламент и др.

КЗД като независим държавен орган представлява своеобразна гаранция за преодоляване на различията, гарантиране на равнопоставеността и недопускането на дискриминация. КЗД оказва реално въздействие по възпирането и ограничаването на дискриминацията както чрез правомощията си да се произнася по конкретни случаи и да налага санкции, така и чрез постоянна превантивна дейност.

№1

Настоящият състав на КЗД е определен с Решение на 44-то Народно събрание на Република България от 28 юли 2017 г. и Укази на Президента на Република България с №№ 171, 172, 173 и 174 от 04 август 2017 г.

ПРЕДСЕДАТЕЛ – доц. д-р АНА ВЛАДИМИРОВА ДЖУМАЛИЕВА,
магистър по право, доктор и доцент по право (научна специалност „Международно частно право“)

№2

Преподавател във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“ и Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград; член на Съюза на учените – клон Варна; член на Научния съвет при Института по морско право и логистика към ВСУ „Черноризец Храбър“. Завършила е специализиран обучителен курс по права на човека на Женевската академия за международно хуманитарно право и права на човека, както и Стратегически курс във факултет „Национална сигурност и отбрана“ на ВА „Г.С. Раковски“. Преминала е обучение по модул „Комуникативна култура“, има придобити умения по медиация. Издала е монографията „Договор за наем на кораб“ и „Морска ипотека и привилегии върху кораба“. Има над 60 научни

публикации в областта на международното морско право, правата на човека и антидискриминацията. От 2012 г. е председател на Комисията за защита от дискриминация. През 2017 г. е преизбрана на поста за втори мандат.

ЗАМ.-ПРЕДСЕДАТЕЛ – доц. д-р БАКИ ХАСАНОВ ХЮСЕИНОВ,

магистър по счетоводство и контрол, доктор по икономика – научна специалност „Финанси, парично обращение, кредит и застраховка“ („Социално-икономическа закрила“) и доцент в професионално направление „икономика“ („Политики на заетост и социално-икономическа закрила“)

№3

Доцент преподавател в УНСС, в Института за икономически изследвания към БАН и в Европейското висше училище по икономика и мениджмънт. Работил е като икономист, бил е зам.-министър на труда и социалната политика с ресор „Демографска политика, социални инвестиции, равни възможности за жените и мъжете и неравнопоставените групи в трудовата сфера“; с решение на Министерския съвет е национален координатор на международната инициатива „Десетилетие на ромското включване 2005-2015 г.“. Издал е монография „Въздействието на икономическата криза върху младите хора в България“. Има научни публикации в областта на социалната политика, равните права и възможности и интеграцията на малцинствените общности. От 2012 е заместник-председател на Комисията за защита от дискриминация. През 2017 г. е преизбран на поста за втори мандат.

ЧЛЕНОВЕ:

д-р ВЛАДИМИРА ВЛАДИМИРОВА СТОИМЕНОВА-ДЕЛИЙСКА,

доктор по право (научна специалност „Наказателно право“), магистър по право, магистър по териториална администрация, бакалавър по публична администрация

№4

Успешно е защитила дисертационен труд „Престъпления с дискриминационни подбуди според българското наказателно право“. Работила е като юрисконсулт в периода 2009-2013 г.; от 2012 г. до 2015 г. е преподавател по наказателно право в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Член на Съюза на учените в България. Участвала е в редица работни групи, семинари и конференции на местно и международно равнище в областта на защита правата на човека и недопускане на дискриминация. Автор е на публикации, свързани с проблеми относно дискриминацията, престъпленията с дискриминационни подбуди, наказанието „дожизнен затвор без замяна“, престъпленията „геноцид“ и „апартейд“ и престъпни деяния свързани с акцизните стоки. Преминала е успешно курс по „Управление на проекти“ в рамките на докторската програма.

ЗЛАТИНА МАНОЛОВА КАСЪРОВА-ДУКОВА,

магистър по право, магистър по юридическо прогнозиране и оценка на въздействието

№5

Работила е 20 години като главен юрисконсулт и адвокат. В периода 2009-2012 г. е зам.-областен управител на Област Бургас. Участвала е в екип по разработване на проект на първия Закон за домашното насилие. Учредител и член до 2009 г. на Черноморската асоциация на жените, занимаваща се с проблеми за равните възможности на жените, професионалната им реализация, правото на достойно и равно заплащане на труда. Ръководител на проект „Граждански мониторинг по дела, свързани с домашно насилие в Бургаски районен съд“ към Асоциация „Деметра“. До 2009 г. е и член на управителния съвет на Асоциация „Деметра“, занимаваща се с проблемите на домашното насилие, насилието срещу жени и деца. От 2012 г. е член на Комисията за защита от дискриминация. През 2017 г. е преизбрана за втори мандат.

инж. НАСКО РУМЕНОВ АТАНАСОВ,

магистър-инженер по авиационно оборудване и транспортно обслужване, магистър по публична администрация и мениджмънт

№6

Бил е офицер в Българската армия. Работил е в различни сфери на държавната администрация: директор на ДАИ, държавен експерт в МДААР, ръководител инспекторат в ДАГ. Участвал в разработването на методика за работа на инспектората по чл. 46 от ЗА. От 2013 г. до 2017 г. е директор на дирекция „Регионални представители“ в КЗД, ръководител и лектор по различни проекти.

д-р ОРЛИН ДИМИТРОВ КОЛЕВ,
магистър по право, доктор по право (научна специалност „Конституционно право“)

№7

Доктор по конституционно право с дисертационен труд „Право на политическо сдружаване в Република България“. От май 2009 г. е асистент по конституционно право в катедра „Конституционноправни науки“ в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“, където продължава да преподава като главен асистент. Води лекционни курсове: Основни права на човека и тяхната защита, Конституционно право на Република България, Конституционен контрол, Организация на правозащитните институции, Избирателни системи и процедури. Участва и е изнасял доклади в национални и международни работни групи, конференции и симпозиуми по въпросите на защитата правата на човека, правовата държава и върховенството на правото. През 2015 г. участва в експертна работна група към Народното събрание на Р България, изготвила конституционните промени в съдебната власт, а през 2010 г. в експертна работна група към Народното събрание на Р България по изготвяне и приемане на Изборния кодекс.

ПЕТЪР ИЛИЯНОВ КИЧАШКИ,

магистър по право

№8

През годините създава и управлява дружество, специализирано за хора с увреждания; координатор за Южна Европа на Европейската мрежа за независим живот – организация на европейско ниво, която обединява организации на и за хора с увреждания; управлява и координира дейностите на компания, която печели и изпълнява проект за стартиране на самостоятелен бизнес на хора с увреждания пред Агенцията за хора с увреждания; изпълнителен директор на Института за модерна политика и ръководител на програма „Човешки права и защита от дискриминация“.

инж. САБРИЕ ТАЙФИ САПУНДЖИЕВА,

магистър по право, магистър-инженер по вътрешна архитектура и мебелно производство

№9

Била е: съветник на зам.-председателя на ПГ на ДПС – 2014-2017 г.; зам.-министър на правосъдието – 2005-2009 г. и 2013-2014 г.; член на Комисията за предотвратяване и установяване конфликт на интереси – 2011-2013 г.; експерт към ПГ на ДПС – 2010-2011 г.; член на Надзорния съвет на НОИ – 2007-2009 г.; член, секретар и зам.-председател на ЦИК – 2003-2013 г.; секретар на президента по юридическите въпроси – 2002-2005 г.; адвокат; главен технолог и началник на производство в Дървопреработващ завод; директор на Младежкия дом в Якоруда.

СОФИЯ КИРИЛОВА ЙОВЧЕВА,

магистър по право, магистър по публична администрация

№10

Специализирала в областта на Националните практики за превенция и борба с дискриминацията в българското общество и ролята на системата на МВР. Била е разследващ полицай в досъдебното производство към системата на МВР и съдебен експерт в Софийски градски съд по съдебно-счетоводни и финансово-ценови експертизи. От 2012 г. е член на Комисията за защита от дискриминация. През 2017 г. е преизбрана за втори мандат.

2019 – ГОДИНА НА ПОСТИГНАТИ ВИСОКИ РЕЗУЛТАТИ

Забележка:

Преписките в Комисията за защита от дискриминация са образувани, както по постъпили жалби и сигнали през 2019 г., така и през предходната година. В КЗД има образувани преписки и по решения на девет членния състав по доклад за самосезиране от съответните членове на КЗД.

I. РЕАЛИЗИРАНЕ ПРАВОМОЩИЯ НА КЗД ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ПО СЪСТАВИ И ПРИЗНАЦИ

1. Първи специализиран постоянен заседателен състав - раса и етническа принадлежност

№11

Комисията за защита от дискриминация разглежда оплаквания за дискриминация на основата по признаците „раса“ и „етническа принадлежност“ в Първи специализиран постоянен заседателен състав, чиито членове са д-р Орлин Колев, инж. Сабрие Сапунджиева и София Йовчева.

Воден от основните положения в специализираното международно и европейско право, Законът за защита от дискриминация създава специална защита за всички физически лица срещу дискриминация по расов или етнически произход. Законът за защита от дискриминация напълно транспонира европейските директиви за равенство: 2000/43/ЕО, 2006/54/ЕК, 78/200/ЕС, 75/117/ЕИО, 97/80/ЕО и 76/207/ЕИО и гарантира защитата на всички граждани на територията на Република България срещу формите на дискриминация, като едновременно с това съдейства за предотвратяването на дискриминацията и утвърждава мерки за равенство във възможностите. За основа при изготвянето на Закона за защита от дискриминация служи Директива 2000/43/ЕС за равно третиране между лица, независимо от расовия или етническия произход.

Расовата или етническата принадлежност на гражданите са тези класически белези, на основата на които е забранено ограничаването на човешките права в националното и международното право. В съответствие с международните задължения на Република България сериозно внимание в работата на Първи специализиран

постоянен заседателен състав на КЗД се отделя на сигнали и жалби, свързани с оплаквания за допускането на дискриминационни действия и/ или бездействия в обществения живот на гражданите на територията на страната.

През отчетния период се наблюдава спад на броя на жалби и сигнали с оплаквания за отказ от предоставяне на стоки и услуги, упражняване правото на труд, дейност на държавни и обществени органи, свързани с етническата принадлежност или с раса на подателя на инициативния документ. Значително обаче се е увеличил процентът на оплаквания свързани с език на омразата в електронни медии, публично изказване и публикации във връзка с назован етнос.

При анализ на практиката на постановените решения от Първи специализиран постоянен заседателен състав през 2019 г., в 27 % от актовете е постановено нарушение на ЗЗДискр., като съответно са наложени санкции и принудителни административни мерки на извършителя на нарушението.

Първи СПЗС е прекратил производствата за защита от дискриминация в 18 % от случаите, било то поради сключване на споразумение между страните – 9%, поради поради констатирани и неотстранени нередовности на инициативния документ – 9% , с който е сезирана Комисията.

В 55 % от постановените решения за отчетния период съставът не е установил нарушение на Закона за защита от дискриминация. Причините за това са комплексни. В

едни случаи липсата на годни, макар и минимални доказателствени средства, които да създадат у състава индиция за дискриминация, води до неустановяване на твърдяното нарушение при постановяване на решение, в други случаи, вътрешното възприятие на жалбоподателя, макар за него самия дадено действие, съответно бездействие да представлява неравно третиране, то обаче не представлява нарушение на антидискриминационното законодателство.

Разгледаният казус от състава в пр. № 124 по описа на КЗД за 2018 г. попада в последната хипотеза от гореизброените. Жалбоподателите са български граждани от турски етнически произход, постоянно живеещи в България и често били принудени да се борят за запазване на етническата си и религиозна принадлежност. Конкретните обстоятелства изложени в жалбата са следните: децата им били задължени да се обучават в училище основно на български език. Оказвало се, че децата още при самото постъпване в първи клас веднага след като усвоявали българската азбука бивали задължавани да научат и да рецитират добре известното стихотворение от Иван Вазов „Аз съм българче“.

При постановяване по така представения казус на решение (№51/ 23.01.2019 г.) Първи специализиран постоянен заседателен състав е взел предвид, че Конституцията на Република България гарантира принципа за равенство на всички граждани в чл. 6, ал. 2. Съгласно чл. 53, ал. 1 от Конституцията всеки има право на образование, а съгласно чл. 2 от Допълнителен протокол № 1 към Конвенцията за защита правата на човека и основните свободи никой не може да бъде лишен от правото на образование. Задължен субект за осигуряване на образование е държавата. Съдържанието на нейното задължение е създаването на условия - правни, институционални и финансови.

Ето защо реализацията на правото на образование, като конституционно гарантирано право и като право, което държавата се е ангажирала да гарантира чрез конвенцията, безспорно предполага държавна регулация - в противен случай държавата не би могла да изпълни задължението си по основния закон и по конвенцията да обезпечи и осигури упражняването на правото.

Основна цел е чрез образованието да се постигне определено ниво на грамотност. Ето защо конституционният законодател е обвързал лицата до 16 годишна възраст със задължение за образование.

Предвид изложеното, съставът счита, че жалбата макар формално редовна и допустима, се явява неоснователна, прекомерно емоционална и с неточна интерпретация на фактите и обстоятелствата, довели до оплакванията.

Съставът е отбелязал, че стихотворението преди всичко е литературно произведение, то не е декларация за етническа принадлежност, поради което не трябва да бъде разбирано като послание, целящо да въздейства на мнението или поведението на хора от която и да е етническа група в Република България. Точно обратното, същото има за цел да разшири кръгозора, с което и да обедини българските граждани независимо от етническата им принадлежност. Емоционалният заряд, с който е натоварена творбата е средство за въздействие върху читателя, имаща за цел единствено да допринесе за формиране на ценности като любов и уважение към родината, т.е. устойчиви архетипи за всяка национална идентичност. Изучаването на стихотворението „Аз съм българче“ цели формирането на ценности, присъщи на българската национална идентичност. Стихотворението не си служи със слово на омразата, то не съдържа отпратки към чужда идентичност и не внушава ксенофобия, ислямофобия или расизъм. Посоченият пример, макар и с явна патриотична насоченост, не следва да се интерпретира като дискриминационна мярка, защото преди всичко е свързан с конкретна дидактическа задача, която трябва да се разглежда в контекста на определените в учебната програма общи задачи на обучението по български език и литература в първи клас. Целта на задачата е да се способства изграждане на отношения, свързани с общочовешки ценности, като национална идентичност и мултикултурност. Отделно от това, очакваният резултат е насочен не върху анализ на съдържанието на конкретното произведение, а чрез рецитирането наизуст на кратки стихотворения, учениците в първи клас да придобиват умения за учене. Съставът е посочил, че всички ученици от 1-ви клас, независимо от тяхната етническа принадлежност (турци, евреи, арменци и т.н.) са поставени при едни и същи условия и са третирани по един и същи начин. За всички ученици от 1-ви клас е налице задължение за изучаване на утвърдената от министъра на образованието и науката програма и не е налице диференциран подход на децата от турски произход спрямо останалите деца от други етноси. Съставът е отхвърлил тезата на жалбоподателите, че рецитирането наизуст на стихотворението „Аз съм българче“ е обвързващ белег, в частност - „етническа принадлежност“. Жалбоподателите са български граждани и като такива са длъжни да спазват и изпълняват Конституцията и законите на Република България, от което следва, че религиозните и другите убеждения не са основание за отказ да се изпълняват тези задължения.

В заключение съставът счита, че изучаването и рецитирането на стихотворението „Аз съм българче“ в първи клас не представлява дискриминация под формата на неравно третиране по признак „етническа принадлежност“ по смисъла на чл.

4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо учениците с турско етническо самосъзнание в сравнение с учениците непринадлежащи към тази етническа група.

Жалбата е оставена без уважение.

При сформирание на преценката дали дадена форма на изразяване или разпространяване на информация нарушава забраната за дискриминация в практиката на КЗД се прилагат адекватни аналитични стандарти: думите се преценяват и анализират не изолирано, а техният смисъл и внушение се оценяват въз основа на цялото съдържание на изказването/ публикацията, обществено-политическия контекст, в който е направено, обществените нагласи и настроения, целта, намерението и въздействието му в публичното пространство.

Тези методи са приложени и в Решение № 50 от 23.01.2019 г. като съставът се е произнесъл по казус, засягащ темата за омраза към различните и проява на нетолерантност. Оплакването, което е предмет на производството е във връзка с публикувана статия под заглавие: „Нов ден, ново ромско насилие. Жертвата – българин, живеещ в Англия. Насилниците били перфектно организирани от К. Т“. В статията нейният автор – М. З. прави и следното уточнение: „За поредно нападение на роми без причина алармира живеещият в Англия Х.З. във Facebook“.

Жалбоподателката счита, че назоваването на етническата принадлежност на заподозрян/извършител на конкретно престъпление без това да е от значение за смисъла на информацията, като в случая, заклеява всички представители на ромската общност като агресивни, нападателни престъпници, които представляват заплахата за цялото общество. Посочва, че възприема статията като тормоз и счита, че същата дискриминира ромския етнос и подбужда към омраза и дискриминация по отношение на цялата общност, на която самата жалбоподателка е представител, тъй като публикува и призова на пострадалия: „призовавам всички да са екстремно внимателни ... към тези подобия на хора ...“ /цитат/. Жалбоподателката споделя, че лично тя намира публикувания текст за заплахата спрямо ромската общност, защото допуска как попадайки на улицата сама е възможно да бъде възприета като опасна.

Пълният текст на статията е следният:

„За поредно нападение на роми без причина алармира живеещият в Англия Х. З. във Facebook.

Инцидентът се е случил в село Д., а нападателите са били около 25.

Нападателите на Х. били добре организирани, а водачът им бил К. Т. Пробвали да го намушкат с нож, да го свалят на земята. Мъжът се разминал с леки порязвания по лицето, въпреки тежките удари по тялото.

Ромите откраднали телефоните и кредитните карти на Х. и неговите приятели.

„В България става страшно.... Призовавам всички да бъдат екстремно внимателни ... понеже това е добре организирана престъпна група и опита ми на професионален охранител, видя закоравели добре организирани престъпници“, пише живеещият в Англия българин.

Х. определя себе си за „либерален човек с огромна търпимост дори към тези подобия на хора“, но е шокиран от самото нападение. Благодарни на опита си от бойните спортове, които са го запазили жив след нападението.

Мъжът обещава да търси правата си, надява се и органите на реда да свършат работата си.“.

Съставът е приел за установено, че още със заглавието на статията се придава на ромите силно негативен образ на престъпници, които са добре организирани, като се подчертава, че престъпленията са системни: „нов ден, ново ромско насилие...“.

Съставът е счел, че процесната статия внушава, че ромите са насилници и крадци. Многократно се повтаря, че лицата, които са нападнали, откраднали телефоните и кредитните карти на Х., са именно роми. Етнизират се твърдени престъпления, извършени от отделни личности, като се изтъква етническа принадлежност на извършителите. Изтъквайки етноса на твърдените извършители, се внушава, че ромската им идентичност е обусловила извършването на твърдените престъпления, тоест, че те са извършили престъпленията, понеже са роми. Така се вътпява, че ромите са по природа престъпни, че следователно всички роми са такива и всеки ром, в това число и жалбоподателката, следва да се предполага такъв.

Приема се за установено също, че с процесните изявления ответниците създават за жалбоподателката, като представител на ромската общност, враждебна и застрашителна среда, защото представяйки ромите в крайно негативна светлина, те настройват мнозинството от обществото - неромите срещу ромите. Ползвайки се от бързото разпространение на новини чрез интернет пространството, ответниците изграждат в представите на хората застрашителен образ на ромите и така ги настройват да се отнасят с тях като с врагове. С оскърбителните си твърдения, съдържащи се в оспорваната статия, ответниците създават обществени нагласи на презрение и

отвращение към ромите, с което създават за жалбоподателката принизяваща, унижителна и обидна среда.

В случая съставът е счел, че е налице пряко насърчаване на дискриминационни представи, тъй като ответниците директно, с оскърбителни изрази, съдържащи се в статията, демонизират ромската общност и така насърчават общественото им отхвърляне и дискриминацията на ромите. От самото естество на публикувания материал става ясно, че те не биха могли да имат друг ефект и да имат друг замисъл, а са направени тъкмо с тази цел - да насърчат аудиторията да гледа на ромите като на свои врагове. Публикувайки тази статия, ответниците са съзнавали, че тя ще стане широко достояние на обществото, поради голямата посещаемост на интернет сайта d.bg. Чрез масовото разпространяване на статията ответниците насърчават останалите хора да третираат ромите според тези негативни стереотипни образи, тоест да се отнасят към тях не както се отнасят към останалите, а по-зле - като към крайно нежелани, опасни и вредни. Всички тези негативни образи, приписани на етническата група като такава, ответниците създават и експлоатират и по този начин легитимират в обществено-политическото пространство. При подбуждането към дискриминация не е необходимо адресати на подбуждането да са възприели отношението или поведението, към което подбужда лицето.

За състава е безспорно установено, че с процесните изказвания ответниците извършват кумулативно и пряко насърчаване на дискриминация, което съставлява „подбуждане към дискриминация“ по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр.

Първи СПЗС е взел предвид, че правото на изразяване на мнение или убеждение е основно право на човека, което е установено в редица международно правни актове и Конституцията на Република България - чл. 10 от Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи, чл.19 от Международния пакт за граждански и политически права /МПГПП/, чл. 39 от Конституцията на Република България. Това право включва изразяването на мнение и разпространението му, но когато се нарушават чужди права, може да бъде ограничавано за зачитане правата и доброто име на другите. По-специално това право не включва пропагандирането на омраза, ненавист, враждебност, неприязън или унижаване на основата на етнос, раса, религия и други признаци, визирани в чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. Това следва от разпоредбите на чл.26 от МПГПП, чл.39, ал.2, във връзка с чл.6 и чл.57, ал.2 от Конституцията на Република България, чл.4 и чл.5 от ЗЗДискр. Изразяването и разпространението на мнение е ограничено от забраната за дискриминация, която е установена в законите именно за

санкциониране на прояви на расизъм, ксенофобия, хомофобия или други форми на нетолерантност.

Съставът е установил, че е налице дискриминация под формата на „тормоз“ и „подбуждане към дискриминация“ и в случая закрилата на правото на свободно изразяване е неприложима по смисъла на чл. 5 и чл.4 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т.1 и т.5 от ДР на ЗЗДискр. по признак „етническа принадлежност“ спрямо жалбоподателката Л. Т. М., като част от ромската общност.

За установеното нарушение на ЗЗДискр. е наложена на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна М. М. З. - автор на процесната статия, глоба в размер от 250 (двеста и петдесет) лева.

С цел предотвратяване на бъдещи подобни нарушения съставът е наложил принудителна административна мярка, на основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр., на автора на процесната статия М.М.З., да се въздържа в бъдеще от извършването на тормоз и подбуждане към дискриминация по смисъла на ЗЗДискр. спрямо жалбоподателката, в качеството ѝ на член на ромската общност, като се въздържа от публикуването (включително и в интернет сайта d.bg) на всякакви статии, подобни по съдържание на процесната, представляващи враждебна антиромска реч, която създава стереотипен негативен образ на ромите, накърнява по този начин честта и достойнството на всеки отделен ром, и подбужда другите граждани да дискриминират ромите, в това число жалбоподателката като такава.

На дружеството ответник съставът е препоръчал да разработят и въведат в „И. БГ“ АД, собственик на сайта d.bg, механизми за контрол с оглед недопускане на дискриминация в публикациите в сайта.

Дългогодишната практика на Комисията за защита от дискриминация показва, че най-доброто решение за страните, от което всички участници в административното производство са доволни, е споразумението. Съгласно чл. 62, ал. 1 от ЗЗДискр. Първи специализиран заседателен състав е одобрил сключено между страните споразумение (виж текста на решение № 107/ 19.02.2019 г. в приложението), предмет на което е изразено словесно нежелано поведение и отразено в социалните мрежи.

2. Втори специализиран постоянен заседателен състав - пол, човешки геном, защита при упражняване право на труд, синдикална принадлежност.

№12

В производството за защита от дискриминация Втори специализиран постоянен заседателен състав разглежда оплакванията за дискриминация по образувани преписки на основата на признаците: пол, човешки геном, защита при упражняване право на труд, синдикална принадлежност. Съгласно заповед на председателя на КЗД, Втори специализиран постоянен заседателен състав се състои от следните членове: д-р Владимир Стоименова – Делийска, Златина Касърова – Дукова и инж. Наско Атанасов.

През 2019 г. Втори специализиран постоянен заседателен състав по образуваните преписки в 34% от разглежданите случаи е установил нарушение на забраната за дискриминация. В този период две от подадените оплаквания са конкретно на основата на признак „пол“ и едно по признак „синдикална принадлежност“. Водещо и през тази отчетна година, са оплакванията за дискриминация при упражняване правото на труд, свързано с нарушение на принципа за равно заплащане за равен и равностоен труд. В рамките на календарната година съставът е разгледал и 2 оплаквания за сексуален тормоз на работното място.

Спецификата на забраната за дискриминация в сферата на труда се определя от особеностите на инкорпорирането в обективното трудово право на принципа на равенството. Доколкото в него изначално е заложена идеята за защита на правата на работниците и служителите следва да се приеме, че принципът за забрана на дискриминацията при упражняването на правото на труд се изразява в императивното

изискване за предоставяне на равни възможности и равни права. Различията в правата и задълженията, ограниченията или предпочитанията по отношение на работниците/служителите са дискриминационни, когато нямат обективно и разумно основание, не преследват законна цел или се явяват несъразмерни или неадекватни на поставените цели, както и когато техният резултат е нарушение на равното третиране или премахването на равните възможности. Неравното третиране на работници/служители при оценяването на престирания по трудово правоотношение труд е забранено от КТ. Освен общата забрана на дискриминацията, законът предвижда и специална защита от дискриминация при упражняване правото на труд - глава втора, раздел първи на ЗЗДискр. В тази връзка, нормите на чл. 13, ал. 1, чл. 14, ал. 1, чл. 15, ал. 1 и чл. 20 от ЗЗДискр. задължават работодателя: да осигурява еднакви условия на труд без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1; да осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд; да предоставя равни възможности без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 за професионално обучение и повишаване на професионалната квалификация и преквалификация, както и за професионално израстване и израстване в длъжност или ранг, като прилага еднакви критерии при оценка на дейността им; да прилага еднакви критерии при налагане на дисциплинарни наказания без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1. Съгласно чл. 26 от ЗЗДискр. лицата имат право на равни условия на достъп до професия или дейност, възможност за упражняването им и на развитието им в тях без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1. Видно от нормата на чл. 17 от същия закон, работодател, получил оплакване от работник или служител, който се смята за подложен на тормоз, включително сексуален тормоз, на работното място, е длъжен незабавно да извърши проверка, да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност, ако тормозът е извършен от друг работник или служител.

При анализа на постановените решения от Втори специализиран постоянен заседателен състав през отчетната 2019 г., може да се посочи, че в 34 % от разгледаните преписки, съставът е постановил нарушение на антидискриминационното законодателство, като съответно е наложил санкции и принудителни административни мерки на извършителя на нарушението.

В 42% от разгледаните през годината преписки разпределени на Втори специализиран постоянен заседателен състав, не е установено нарушение на разпоредби на ЗЗДискр. и е оставил без уважение подадените жалби.

В отчетния период 8 % от разпределените за разглеждане на Втори специализиран постоянен заседателен състав преписки, са приключили с постигнати между страните споразумения, които съставът е одобрил при спазване на изискването на чл. 62, ал.2 от ЗЗДискр.

Анализа на данните показва, че около 8% е и броят на прекратените преписки, поради неотстраняване на нередовности от страна на жалбоподателите в указания срок, като пропускането на посочените срокове води до невъзможност за упражняване на правомощията на КЗД и обуславя абсолютно основание за прекратяване на производството. Равен на 8% е и броят на депозираните от жалбоподателите оттегляния по жалби.

Пример за по-особен случай на неравно третиране в нарушение на изискването за равно заплащане за равен и равностоеен труд в рамките на отчетния период са постановените от Втори специализиран постоянен заседателен състав.

В решение № 404/ 26.06.2019г. постановено по преписка №611/2018г., на Втори специализиран постоянен заседателен състав е сезиран с колективна жалба на служители, с твърдения за нарушение на права по Глава втора, Раздел I „Защита при упражняване правото на труд“ по чл.14 от ЗЗДискр. срещу дружеството –работодател. На основание чл.64, ал.1, чл.65 и чл.66 от Закона за защита от дискриминация, Втори специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация, е установил, че практиката на ответната страна „СВ“ АД за определяне на различни основни месечни възнаграждения при еднакви условия на труд и заемане на еднакви длъжности, представлява неразрешена практика по смисъла на Закона за защита от дискриминация. С оглед на което на основание чл.76, ал.1, т.2 от ЗЗДискр. съставът е дал ПРЕПОРЪКА на ответната страна да не допуска необосновани различия при определяне на основните месечни възнаграждения на служителите.

Законът за защита от дискриминация разширява приложното поле на защитата, като забранява различното третиране при реализацията на принципа за заплащането на равно възнаграждение за равен труд по всички изброени в закона защитими признаци. Нарушаването на принципа за равно заплащане за равен труд, установен с чл. 14 от ЗЗДискр., традиционно е в основата на най-голям брой жалби до комисията. Статистически най-често оплакванията пред този състав са срещу работодатели от частния сектор, но цялостната дейност на комисията не дава основания да се приеме, че и други сфери на заетост не са засегнати от извършването на тези нарушения.

С Решение № 94/13.02.2019 г. постановено по преписка № 30/2018 г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав, той е разгледал оплаквания за нарушения на чл.13 и чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. В депозираната жалба са изложени твърдения, за това че условията на труд в дружеството, в което работи жалбоподателката не са били еднакви за всички служители на тази длъжност, както й, че нямало ясни критерии по които работодателя избира кой/кои служител/ли да командирова и кой/кои не. Искане от Комисията да образува производство, в рамките на което да установи, наличието на извършена спрямо нея дискриминация и да наложи предвидените от закона санкции. В разглеждания случай, съставът е установил, че лицата заемащи длъжността „касиер гише в съобщенията“ в ответното дружество, са изпълнявали същите по обем и сложност задължения, като основното месечно възнаграждение на същите при идентични

показатели с тези на жалбоподателката са еднакви за всички. При анализа на всички релевантни факти и обстоятелства по преписката, Втори специализиран постоянен заседателен състав е приел за установено, че дружеството работодател, представило доказателства, че са изпълнени изискванията на чл. 14 от ЗЗДискр. за осигуряване на равно възнаграждение за еднакъв труд. В мотивите на постановеното решение съставът е посочил, че не е задължително при определението за еднакъв труд да е налице пълно съвпадение на извършваната дейност, умения и други характеристики, съобразявайки се с решение на СЕО сега СЕС, дело Wiener Gebietskrankenkasse, решение от 11.05.1999 г., съгласно което е достатъчно работниците да полагат сравним труд, не непременно идентичен, за да се приеме, че той съставлява еднакъв труд, за който им се дължи равно заплащане по смисъла на чл. 157 (1) ДФЕС. По отношение на оплакването за участие в командировки съставът е посочил, че командироването по смисъла на чл. 121, ал. 1 от КТ представлява изпълнение на трудови операции, съставляващи с оглед на индивидуалното трудово правоотношение конкретна трудова функция, но извън мястото на постоянната работа. Командировката е едностранна промяна на мястото на работа на работника и служителя, без да се променя характерът на работа. Работодателят изпраща командированите лица, за да извършат конкретна служебна работа в друго населено място или в чужбина, като преценява необходимостта от командироване. По отношение на разместената доказателствена тежест, решаващият състав е отчел, че доколкото липсват доказателства, които да потвърдят твърденията на жалбоподателката и при наличието на други доказателства, които напълно ги опровергават, се налага изводът за неоснователност на жалбата. В тази връзка е прието за установено, че в съответствие с изискването на чл. 9, ответната страна – работодател, е доказала в производството пред КЗД, че принципът на равно третиране не е нарушен по отношение на жалбоподателката Х. Б. Ц. в процесния период от време. Установява, че при осъществяване на своите правомощия ответната страна „Б.П“ ЕАД, РУ „Западен регион“ ОПС-С., не е извършила нарушение на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката.

Данните от броя на образуваните и решени през отчетния период преписки дават възможност да се приеме, че оплакванията за нарушения на принципа за равен труд и равно заплащане, в последната година, бележат повишаване, като е трайна тенденцията търсената защита да е по повече от един от защитените по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. признаци.

За да може да бъде уважена дадена претенция за неравно третиране, оплакването следва да бъде основано на защитен от закона признак, като каузалната връзка между

защитения признак и неравното третиране е необходим елемент от фактическия състав на пряката дискриминация. С Решение № 122 от 21.02.2019г. постановено от Втори специализиран постоянен състав е разгледал оплакване касаещо “Защита при упражняване правото на труд“, нарушение по чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. Производството по преписка №80/2018г. което е образувано по жалба на служител срещу директора на ТП „ДГС – Г.“. Конкретните оплаквания на жалбоподателя са за нарушение на чл.14, ал. 1 от ЗЗДискр, а съгласно разпоредбата на чл.14, ал.1 и ал.2 от ЗЗДискр., работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоеен труд. В постановеното решение съставът детайлно е обсъдил, че ал.1 се прилага за всички възнаграждения, плащани пряко или непряко, в брой или в натура, независимо от срока на трудовия договор и продължителността на работното време. Безспорно е, че неполучаването на допълнително материално стимулиране засяга неблагоприятно служителя, но това обстоятелство не е достатъчно за да се приеме, че е налице дискриминация в хипотезата на нарушаване изискването на чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. Не всяко решение на органа по назначаването във връзка със заплащането на служителите, което е негативно за тях, е акт на дискриминация, а само това, за което от данните по преписката може да се презюмира, че почива на защитен признак, а събраните в хода на производството доказателства не сочат в тази посока. Събраните в хода на производството пред КЗД не индикират извършването на действия, бездействия или демонстриране по друг начин от страна на ответната страна на поведение, което може да се квалифицира като проявена дискриминация срещу жалбоподателя по някой от защитените в разпоредбата на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. С оглед гореизложеното и на основание чл. 65, т. 5 от Закона за защита от дискриминация Втори специализиран постоянен заседателен състав е УСТАНОВИЛ, че ответната страна инж. И. И. – директор на ТП „Д.Г.С. - Г“, не е извършил нарушение на чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на С.К.К. като е оставил без уважение подадената от С.К.К. жалба.

Дискриминацията на основата на признак „синдикална принадлежност“ е регламентиран в чл. 8, ал. 3 от Кодекса на труда, изведен от Конвенция № 87 на МОТ за синдикалната свобода и закрилата на правото на синдикално организиране (обн. ДВ, бр. 35 от 2 май 1997 г.), Конвенция № 98 на МОТ за правото на организиране и колективно договаряне (обн. ДВ, бр. 35 от 2 май 1997 г.). Регистрираните оплаквания за този вид дискриминация обхващат основно частния сектор, предимно големи предприятия и компании, на чиято територия има синдикални организации. Проявление на този вид дискриминация могат да бъдат неизпълнение на законодателно регламентираните

задължения на работодателя да предоставя и съдейства с материално-техническа база на синдикалните членове да осъществяват дейността си по защита на трудовите права, уволнения на синдикални лидери, Друг вид проявление е неспазването на процедурите и регламентите по колективното трудово договаряне и нарушаване на социалния диалог, воден между работодател и представителите на работниците и служителите, които по презумпция са социални партньори и следва да решават проблемите по пътя на диалога. Разглеждайки подобни оплаквания, Втори специализиран постоянен заседателен състав се ръководи и от европейските стандарти в сферата на защита на трудовите права на работещите - Директива 75/129/ЕИО, Директива 98/59/ЕО и Европейската социална харта (ревизирана). Основен и често срещан дискриминационен проблем е нежеланието на работодателя да бъдат изпълнени законодателно регламентирани задължения за работодателя, да предоставя и съдейства с материално-техническа база на синдикалните членове, да осъществяват дейността си по защита на трудовите права и др. В рамките на 2019 г. като добър пример може да бъде представен разрешаването на спор по чл.62, ал. 2 от ЗЗДискр. между страните свързан със синдикалните права. Втори специализиран постоянен заседателен състав разглежда оплакване за дискриминация по признак „принадлежност към синдикална организация“, което евентуално би довело до неблагоприятно третиране и ощетяване на трудовите права на част от работниците в дружеството. С Решение № 137 от 01.03.2019 г. постановено по преписка № 162/2018 г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав, е сезиран с оплакване по признак „принадлежност към синдикална организация“. Съставът е одобрил постигнатото между страните споразумение, във връзка с подадено оплакване за по-неблагоприятно третиране по смисъла на §1, т. 7 и т. 8 от ДР на ЗЗДискр. във вр. с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., във връзка с чл. 8, ал. 3 от КТ по признак „принадлежност към синдикална организация“. При спазване на процедурата по реда на чл.62 ал.1 от ЗЗДискр., съставът е предоставил възможност на страните по преписката да водят преговори и да сключат споразумение. В указаният срок страните депозират такова, с което работодателят поема задължение да осигури необходимите материално-технически условия и да съдейства за създаване на всички други организационни условия за осъществяване на дейността на синдикалната организация, включително, семинари и различни обучения, свързани с трудовите и осигурителни отношения, различни спортни мероприятия, като осигурява служебен платен отпуск за сметка на работодателя, с обща продължителност не повече от два дни годишно на една синдикална организация/секция/, като синдиката се съобразява да не се пречи на производствения процес, като осигурява служебен платен отпуск за сметка на

работодателя, с обща продължителност не повече от два дни годишно на една синдикална организация/секция/, като синдиката се съобразява за да не се пречи на производствения процес. Със същото споразумение страните постигат договореност при изготвянето и обсъждането на вътрешно нормативни актове относно трудовите отношения в предприятието и да обменят взаимно информация, относно състоянието на трудовите правоотношения. Съставът е одобрил подписаното и представено от страните споразумение, като е приел, че същото е основано на принципа на равно третиране, не противоречи на закона и морала и е прекратил производството по преписката.

В рамките на календарната година са регистрирани множество оплаквания за дискриминация под формата на тормоз на работното място и сексуален тормоз.

При установяване на случаи на „сексуален тормоз“ Втори специализиран постоянен заседателен състав, детайлно е изследвал подаденото оплакване, определянето на конкретното поведение като форма на „сексуален тормоз“. От друга страна, тъй като „нежеланието“ е субективна категория, зависеща от личните възприятия на пострадалия към проявеното по отношение на него поведение, за доказването му е необходимо да са налице обективни факти, свидетелстващи за това, че ответникът по ясен и недвусмислен начин е могъл да възприеме отрицателната оценка, с която потърпевшият определя поведението му спрямо себе си.

Интересен случай разгледан през годината от Втори специализиран постоянен заседателен състав, касае разграничението което прави съставът по конкретния казус, че дискриминацията е ясно дефиниран правен термин, който служи да обозначи конкретно поведение, като тя не е тъждествена нито с понятието „неудовлетвореност“, нито с понятието „недоволство“, като в мотивите обстойно е обсъдено и самото поведение на страната. С Решение №471/05.09.2019 г. по преписка № 563/2018г. постановено от Втори специализиран заседателен състав, е разгледал оплакване за „сексуален тормоз“ по смисъла на чл.5 във връзка с §1, т.2 от ЗЗДискр. Служителка е заявила за системно провеждан сексуален тормоз на работното ѝ място спрямо нея от страна на друг служител, който счита за дискриминация съгласно чл. 5 от Закона за защита от дискриминация. В рамките на производството по преписката решаващият състав при преценка на доказателствата е отчел липсата на поведение от страна на ответника, което обективно да е възможно да се определи като ясно нежелано от потърпевшият, изключва квалифицирането му като форма на „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т. 2 от ДР на ЗЗДискр. В конкретния случай с многобройните си продължителни телефонни обаждания, жалбоподателката по недвусмислен начин е демонстрирала желание за

контакт с Б., като по този начин в резултат на собственото си поведение е допринесла за положението, в което се намира. По отношение на оплакванията в жалбата, касаещи наложеното дисциплинарно наказание, съставът е приел за доказано от събраните материали, че дисциплинарни производствa се провеждат при точно разписани правила и касаят дейността на служителя, съответно пряко засягат интереса на институцията. Субективното усещане на жалбоподателката за неравно третиране не могат да са достатъчно средство, което да докаже наличие на неравно третиране. Дискриминацията е ясно дефиниран правен термин, който служи да обозначи конкретно поведение. Тя не е тъждествена нито с понятието „неудовлетвореност“, нито с понятието „недоволство“. Втори специализиран постоянен заседателен състав е установил, че с действията си д-р Е. Т. С., началник отдел „ЗЖ“ в ОДБХ-С. не е извършил „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т.2 от ДР на ЗЗДискр. по отношение на Л. Г. К. Със същото решение е установено, че директорът на ОДБХ С. д-р К. Н., не е осъществил нарушение на чл.17 от ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката Л.К. съставът е установил, че изпълнителният директор на Б.А. Х. Х д-р Д. И. не е осъществил нарушение на чл.17 от ЗЗДискр. по отношение на Л. Г. К , с оглед на което е оставил без уважение.

Друга особеност при установяване случаите на сексуален тормоз, е необходимостта от установяване на конкретни обстоятелства, за които са релевантни показанията на преки свидетели на дискриминационното деяние. В повечето случаи, съставът констатира, че те не желаят или не дават достоверни показания, в откритите заседания, тъй като обикновено са в йерархична връзка или зависимост спрямо ответната страна. Подобен е казусът разгледан в Решение № 356/ 04.06.2019 г. по преписка № 331/14 г. (виж решението в приложението) Втори специализиран постоянен заседателен състав, разглежда жалба съдържаща оплаквания за осъществен „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т. 2 от ДР. на ЗЗДискр., представляващ дискриминация, съгласно чл. 5, пр. 2 от ЗЗДискр. В мотивите на постановеното решение, съставът се е ръководил и от трайната съдебна практика, съгласно която от значение е нежелано поведение от гледна точка на обекта му. С оглед спецификата на казусът, съставът се е ръководил и от Препоръка 92/131/ЕЕС на Европейската комисия за защита на достойнството на жените и мъжете на работа: „Същностната характеристика на сексуалния тормоз е, че той е нежелан от реципиента и всеки отделен човек определя за себе си какво поведение приема и какво счита за обидно. Сексуалното внимание се превръща в сексуален тормоз, ако продължава, след като е станало ясно, че се приема от реципиента като обидно, макар че и отделен инцидент може да съставлява сексуален тормоз, ако е достатъчно сериозен“.

Като нежелано поведение жалбоподателката определя: изразеното желание за сексуален контакт, опипване на тялото, неприлични предложения в следствие на които се е чувствала обидена и унижена. От събраните доказателства по преписката не се установява извършването на действия или бездействия от страна на ответника, което да може да се квалифицира като унижително, накърняващо достойнството и честта на жалбоподателката и създаващо враждебна, обидна, унижителна или застрашителна среда. От обективния анализ на събраните в производството по преписката доказателства, съставът е формирал извода, за недоказаност наличието на проявен от страна на зам. управителя – В. сексуален тормоз. На основание чл. 65, т. 5 от Закона за защита от дискриминация съставът установява, че с действията си ответната страна, не е извършил сексуален тормоз спрямо жалбоподателката, представляващо нарушение на чл. 5 във вр. с § 1, т. 2 от Допълните разпоредби на ЗЗДискр., като оставя без уважение жалбата, като недоказана.

По конкретните жалби разглеждани от Втори специализиран постоянен заседателен състав, трябва да се изследва и да се установи неравно третиране на лицето, сравнявайки с третирането на други лица, намиращи се в еднакви или сходни положения. От тук произтича и друга специфика на производството, а именно установяването на сравнимите сходни обстоятелства. С Решение № 544/01.11.2019г. по преписка №46/2019г. (виж решението в приложението), Втори специализиран постоянен заседателен състав на КЗД, е разгледал оплакване за осъществено по-неблагоприятно третиране по смисъла на §1, т.7 и т.8 от ДР на ЗЗДискр. по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „пол“. Жалбоподателят посочва, че повод за подаване на жалбата, е реклама за лекарство Инфлуцид на фирма „А.Ф. Г“. Ответната страна поддържа аргументи, че рекламата не третира мъжете по-неблагоприятно и че изобщо целта на рекламата не е била да разграничи двата пола, а била и кампанията към въпросната реклама „Има ли такъв мъж?“, която представлява игра, публикувана на страницата във фейсбук „Инфлуцид и приятели“. При анализа на вече събраните доказателства - видео на рекламата, съставът е установил, че действително в рекламата едната жена казва: „Ужасно ме тресе. Искам някой да ме сгрее. Нямам сили. Искам някой да ме носи“. В отговор втората жена отговаря: „Мила, няма такъв мъж. Разчитай на Инфлуцид – при настинка и грип“. В постановеното решение съставът е обсъдил, че самото разпространение на рекламата се основава на две основни права: свобода на художественото творчество и правото на изразяване на мнение. При постановяване на решението съставът е посочил, че свободата на художественото творчество е право,

регламентирано в чл.54, ал.2 от Конституцията на Република България, а именно: „Свободата на художественото, научното и техническото творчество се прилага и гарантира от закона“. Съгласно чл.39, ал.1 от КРБ всеки има право да изразява мнение и да го разпространява чрез слово – писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин. Съставът е счел, че рекламата не е поставила в по-неблагоприятно положение нито един от двата пола. Съставът е приел, че спрямо жалбоподателя не е налице неблагоприятно третиране по смисъла на §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр, тъй като се прави сравнения с лекарствен продукт, а не с лице, както е изискването по закон. По-неблагоприятно отношение може да се установи само когато едно лице се сравнява с друго, което се е намирало в същата или сходна ситуация, но е било третирано по-благоприятно. В конкретния случай, липсва годин сравнител, лице което е било третирано по-благоприятно във връзка с рекламата. На основание чл.64, ал.1, чл.65, т.5 и чл.66 от Закона за защита от дискриминация, Втори специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация, е установил, че с действията си, ответната страна – „А. Ф.“ ООД, представлявано от управителя Н. П. П., не е извършила по-неблагоприятно третиране по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „пол“ по отношение на жалбоподателя П. Н. Д, с оглед на което е оставил без уважение подадената жалба.

Втори състав е разгледал оплакване за евентуална дискриминация по признак „пол“ по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., което оплакване е разгледано и през призмата на изключенията на забраната за дискриминация визирано в чл. 7 от ЗЗДискр., Решение № 353/04.06.2019г. е постановено по преписка №585/2018г. на Втори специализиран постоянен заседателен състав на КЗД, с оплакване за евентуална дискриминация по признак „пол“ по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. Съставът детайлно е разгледал подаденото оплакване на свързано лице по повод „квотите“ за прием на ученици, кандидатствали след 7-ми клас в столични езикови гимназии. В мотивите на решението съставът детайлно е обсъдил изключенията от забраната за дискриминация, като е подчертал, че смисълът на мерките въведени в чл. 7 от ЗЗДискр. не е единствено да установява законови изключения от забраната за дискриминация. Мерки за насърчаване на равенството са способи, налагащи прилагането на различаващи се критерии спрямо представители на различни групи като способ за преодоляване на съществуващите социални неравенства. Съгласно чл. 2 от Конвенцията за борба срещу дискриминацията в областта на образованието отделни мерки, които макар и да предвиждат различно третиране няма да се разглеждат като дискриминация, доколкото същата (същите) следва

да са насочени с оглед общата цел държавите да развиват и провеждат политика за осъществяване равенство на възможностите (арг. от чл. 4 от Конвенцията). В постановеното решение съставът установява, че допустимата от законодателството практика в Приема на ученици след завършен седми клас в държавни и общински училища, да бъде прилаган квотен принцип, на основата на „пол“ не представлява дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 1 от Закона за защита от дискриминацията. Съставът е отхвърлил като неоснователна подадената от Б. Р. В. – родител и законен представител на П. К. В. И е оставил без уважение същата.

Анализът на разгледаните през годината преписки разпределени на Втори специализиран постоянен заседателен състав, сочи, че оплакванията свързани с упражняване правото на труд, касаят основно заплащането и преминаването към нов начин за определяне на възнаграждението. Подадените оплаквания за дискриминация под формата на тормоз и сексуален тормоз дават ясна индикация, че в повечето случаи трудностите при установяване на нарушение на забраната за дискриминация са: липсата, нежеланието или икономическата зависимост на лица, свидетели на тези проявени форми.

3. Трети специализиран постоянен заседателен състав - лично положение, народност, гражданство, произход, религия и вяра

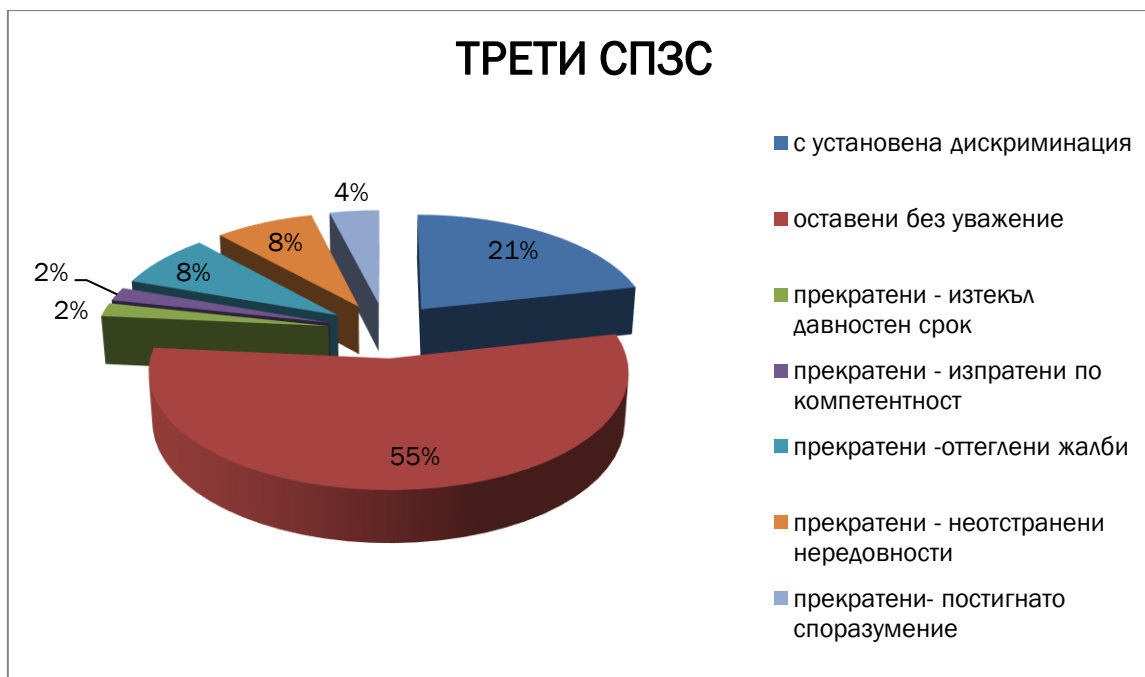
№13

В производството за защита от дискриминация Трети специализиран постоянен заседателен състав постановява решения по признаците „народност“, „гражданство“, „произход“, „религия“, „вяра“ и „лично положение“.

Членове на състава са: инж. Наско Атанасов, инж. Сабрие Сапунджиева и София Йовчева.

През 2019 г. се наблюдава тенденция за увеличен брой решения по признак „лично положение“, но са постановени решения и по признаци „гражданство“, „религия“ и „вяра“. Констатираны са нарушения на ЗЗДискр, изразяващи се в „тормоз“ по смисъла на §1, т.1 от ДР, във връзка с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. По смисъла на §1 от Допълнителните разпоредби, тормоз е „всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, принизяваща, унижителна, обидна или застрашителна среда“.

Трети специализиран постоянен заседателен състав през отчетния период е установил дискриминация при 21% от постановените решения, при 55% не е установено нарушение на ЗЗДискр., 8% са прекратени поради оттегляне на жалбата, 4% са прекратени поради постигнато споразумение, 8% са прекратени, тъй като не са отстранени констатираните нередовности, 2% поради изтекъл срок давностен срок съгласно чл.52 ал.1 и 2% са препратени по компетентност.

Анализът на постановените решения на Трети СПЗС показва, че в голямата си част оплакванията за дискриминация, предвид разглежданите от състава защитени признаци, касаят отказ за предоставяне или достъп до услуга във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр. по признак „лично положение“.

Пример е решение №383/2019, в което са разгледани оплаквания за дискриминация по признак „лично положение“. Производството по преписка № 56/2018 г. е образувано въз основа на жалба подадена от П.Р.К., с изложени оплаквания за дискриминация на основата на признак „лично положение“ по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. Жалбоподателят обяснява, че за периода от м .06.2016 г. до м. 10.2016 г. работил като инструктор групови занимания по „Тап Аут“ /високо интензивна кондиционна тренировка, която включва упражнения за цялото тяло/ в два от веригата фитнес клубове на „А.Ф.“ ООД. Твърди, че след преустановяване на гореописаните работни правоотношения между него и „А.Ф.“ ООД , на 20.02.2018 г. /сряда/ около 15:00 ч., е посетил фитнес клуба, с цел да си закупи абонаментна карта за посещения и тренировки във фитнес клубовете от веригата на дружество „А.Ф.“ ООД и да стане техен постоянен клиент срещу заплащане. Твърди, че служителката на рецепция, представила се като управител на обекта – Б.В., отказала да му издаде абонаментна карта за ползване на предлаганите от тях услуги с мотив, че като бивш инструктор във фитнес клубовете на дружеството спрямо него имало въведена изрична забрана от „собствениците“ да посещава фитнес клубовете от веригата им.

Съставът е счел, че с отказа за издаване на абонаментна карта за посещения на фитнес клубовете им срещу съответното заплащане в качеството му на техен клиент, „А.Ф.“ ООД и С.Ч. – служител на „А.Ф.“ ООД са извършили нарушение на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя. Доколкото гореустановеното нарушение е извършено при упражняване на предмета на дейност на юридическото лице, предоставящо услуги - „А.Ф.“ ООД е прието, че е налице нарушение на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр., който забранява отказ от предоставяне на услуги, както и предоставянето на услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на защитените от закона признаци, тъй като е несъмнено, че за разлика от лицата, които безпрепятствено използват услугите на дружеството, жалбоподателят П.Р.К. е бил поставен в по-неблагоприятно положение заради личното му положение, характеризиращо се с обстоятелството, че е бивш техен служител. Наложено е наказание имуществена санкция в размер на 250 лева за допускането на установената дискриминация. Направено е предписание да се предприемат мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация в дружеството и въздържане в бъдеще от по-нататъшни такива нарушения.

При Решение 393/2019г. по преписка 312/2018г. Трети постоянен заседателен състав е установил, че чл.71 и чл.72 от НЗОДТСО, представлява форма на непряка дискриминация по признак „лично положение“ спрямо лицата с постоянен адрес различен от адреса на жилищния имот, който ползват за жилищни нужди и попада в обособените райони за платено паркиране, както и за лицата регистрирани по настоящ адрес, които да разполагат с право на локално платено паркиране.

В подадения инициативен документ жалбоподателят сигнализира за дискриминация във връзка с определения режим на локално платено паркиране регламентиран в Раздел II 3 от Наредба за организацията на движението на територията на Столична община. Отбелязва, че е собственик на жилище попадащо в зона за платено паркиране „Зелена“ зона, но с постоянен адрес в гр. Плевен. Счита, че като собственик, следва да разполага с право на достъп до имота си за повече от разрешените 4 часа на ден срещу заплащане от 1 лев на час, но от Център за градска мобилност - София получил отказ от предоставяне право на локално платено паркиране и издаване на стикер за платено паркиране, с аргумент, че локалното платено паркиране е въведено с цел защита интересите на живущите в зоната за почасово платено паркиране и осигуряване на възможност за паркиране на ползваните от тях пътни превозни средства в близост до жилищните им имоти, като е отбелязано, че е предназначено за живущите в „Синя“ и

„Зелена“ зони, а не за техните посетители, като правото на локално платено паркиране се предоставя единствено по местоживеене. Жалбоподателят счита, че като собственик на имот в определената зона за платено паркиране, разполага със същите права и задължения, като всички останали, независимо от обстоятелството, че постоянният му адрес не е идентичен с този на имота.

Ответната страна отбелязва, че съгласно изискванията посочени в Раздел II.3 на НОДТСО, правоимащите лица на локално платено паркиране следва да са собственици или наематели на обособени жилищни имоти, или членове от техните домакинства (по смисъла на §1 от т. 2 от ДР на ДОПК), които управляват ППС по силата на право на собственост, или на правно основание, различно от правото на собственост, да са с постоянен адрес, идентичен с адреса на жилищния имот, който използват за жилищни нужди и адресът, посочен в сектор С 2.3 в свидетелството за регистрация на ППС, да е идентичен с постоянния адрес на собственика на ППС.

Съставът е установил, че посочената разпоредба на чл.71 и чл.72 от Наредбата въвежда пряка разлика в третирането между лицата собственици и наематели, които са с постоянен адрес идентичен с адреса на жилищния имот и тези които не са с постоянен адрес, доколкото само първите разполагат с правото на локално платено паркиране. Постоянният и настоящ адрес като елемент, формиращ адресната регистрация на лицето по чл.91от ЗГР, са част от персоналната сфера на гражданина и попадат в обхвата на признак „лично положение“. Следователно в случая следва да се приеме, че е налице *prima facie* пряка дискриминация на основата на признак „лично положение“.

Настоящият състав е приел, че в съответствие с изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух, Столичен общински съвет и Столична община следва като правно задължени субекти да предприемат мерки за борба със замърсяванията на атмосферния въздух. Отчита и Плана за действие за устойчиво енергийно развитие на Столична община 2012 – 2020 г. и ангажиментите на Столична община поети във връзка с присъединяването на Общината към Конвента на кметовете и залегалите в него изисквания по изпълнение на Програмата на Европейския съюз за намаляване на емисиите на CO₂ с цел опазване на околната среда.

Трети специализиран постоянен заседателен състав е установил, че СО, представляван от председателя Е.Г. е осъществил дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. Отправена е препоръка на основание чл. 47, т. 6 и т. 8 от ЗЗДискр. ХХХ да измени Наредба за организация на движението на територията на СО като бъде предоставена възможност за лицата с постоянен адрес различен от адреса на жилищен

имот, който ползват за жилищни нужди и попада в обособените райони за платено паркиране, както и за лицата регистрирани по настоящ адрес да разполагат с право на локално платено паркиране.

Трети специализиран постоянен заседателен състав е констатирал нарушение на ЗЗДискр, изразяващи се в тормоз като форма на дискриминация по смисъла на чл.5 във вр. с §1, т.1 от Закона за защита от дискриминация на основата на признак „лично положение" по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр.

Пример за това е решение №533/2019 по преписка №1/2019г.

За установеното нарушение, на основание чл.47, т.4 от ЗЗДискр, е дадено задължително предписание на ответната страна да се въздържа за в бъдеще от подобни дискриминационни действия спрямо клиенти на дружеството - потребители на електрическа енергия на основата на признаците, изброени в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и да не допуска наличието на обстоятелства, които биха могли да доведат до определена форма на дискриминация или съмнение за такава. Наложена е глоба в размер на 1000лв.

Д.Д. счита, че спрямо него е извършена дискриминация от ХХХ България на основание чл. 4, ал. 1 от този ЗЗДискр. и чл. 37 от същия закон във вр. със ЗЕ и Общи условия на ХХХ България за продажба на електроенергия за битови нужди, по отношение на възмездна услуга в Обществена полза, всеобщо достъпна и всеобщо предлагана, която не може да бъде отказвана (с изключение на случаите на техническа невъзможност) - битово електрозахранване. Посочва, че по вина на дружеството вече 6 години – от 28.08.2012г. и до настоящия момент е лишен от тази услуга в единственото си жилище, поради неизпълнение на Общите условия на договорите от ХХХ България още след 11.06.2009г. и при пълен отказ от съдействие на Кредитора за изпълнение на Договора, както и поради мълчалив отказ с години на ХХХ България за отстраняване на неизпълнението си.

Ответната страна посочва, че между страните са висящи няколко граждански производства, по които Д.Д. твърди да има настъпили за него имуществени и неимуществени вреди от преустановяване на доставката. Заявява, че доставката в имота на жалбоподателя никога не е преустановявана поради сочените в жалбата му задължения за 2007 г., които са били предмет на гр. д. №45713/2008 г. на СРС, а поради това, че същият нито е платил (и до момента), нито е оспорил пред Съда дължимостта на следните задължения, за които ХХХ България“ представя фактури и копие от съдебна експертиза.

Трети специализиран постоянен заседателен състав е установил, че ответната страна „XXX България“ АД, представлявано от Д.С. – председател на УС и изпълнителен директор, е осъществил „тормоз“ като форма на дискриминация по смисъла на чл.5 във вр. с §1, т.1 от Закона за защита от дискриминация на основата на признак „лично положение“ по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо Д.Н.Д. Наложено е наказание имуществена санкция в размер на 1000 /хиляда/ лева за установеното нарушение. Направено е предписание на основание чл.47, т.4 от ЗЗДискр ответната страна да се въздържа за в бъдеще от подобни дискриминационни действия спрямо клиенти на дружеството - потребители на електрическа енергия на основата на признаците, изброени в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и да не допуска наличието на обстоятелства, които биха могли да доведат до определена форма на дискриминация или съмнение за такава.

През годините се потвърждава тенденцията, че защитата от дискриминация при упражняване правото на труд заема значителна част от дейността на Комисията. През 2019г. делът на подадените оплаквания за дискриминация в трудовата сфера по признак „лично положение“ се увеличава.

Висок процент от оплакванията са свързани с упражняване на това право, като традиционно касаят задълженията на работодателя за прилагане на еднакви критерии във връзка с налагането на дисциплинарни наказания, за предоставяне на равни възможности за професионално обучение и израстване в длъжност или ранг, прояви на тормоз и преследване спрямо работници, решили да отстояват правото си на равно третиране.

Пример за такова решение е № 578/2019 г. по преписка №628/2018г., с оплаквания за дискриминация по признак „лично положение“. Жалбоподателката посочва, че след спечелен конкурс е започнала работа на 15.09.2016г. като учител в ПГТ „И.В.“ – гр. Н. Споделя, че още през първата учебна година учениците ѝ са имали успехи, като и през следващите години са продължили да имат множество успехи както на регионално, така и на национално ниво.

Описва, че е била одобрена за участие в обучение по програма „Еразъм“ за периода от 18.02.2019 г. до 25.06.2019 г. Поискала е неплатен отпуск, но такъв ѝ е бил отказан поради необходимост от обезпечаване на учебно-възпитателния процес. Счита това за поредна проява на дискриминация спрямо нея, която цели да ограничи професионалното ѝ развитие. Ответната страна заявява още, че отказът за ползване на неплатен творчески отпуск от М.Я. се базира на факта, че съгласно чл.161, ал.1 от КТ на работника или служителя може да се разрешава платен или неплатен служебен или творчески отпуск при условия и по ред, залегнали в колективния трудов договор или в

споразумение между страните по трудовото правоотношение и ал.4, работник или служител, който е член на представителен орган от европейско търговско или кооперативно дружество има право на отпуск за обучение, необходимо за изпълнение на функциите му, когато това е уговорено в колективния трудов договор или в споразумение между страните по трудовото правоотношение. Излага се твърдение, че отпускът в продължение на 4 месеца не е бил разрешен поради нарушаване на учебно-възпитателния процес и не е отговарял на клаузите на чл.161, ал.1 и ал.4 от КТ.

Трети специализиран постоянен заседателен състав е установил, че изисквайки подробни доклади само от жалбоподателката за извършените от нея дейности по дни и часове, ответната страна директора на училището е извършил по-неблагоприятно третиране, осъществено чрез тормоз по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“ по отношение на жалбоподателката М.З.Я. Наложено е административно наказание глоба в размер на 250 лева за извършено по-неблагоприятно третиране, осъществено чрез тормоз по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“ по отношение на М.З.Я.

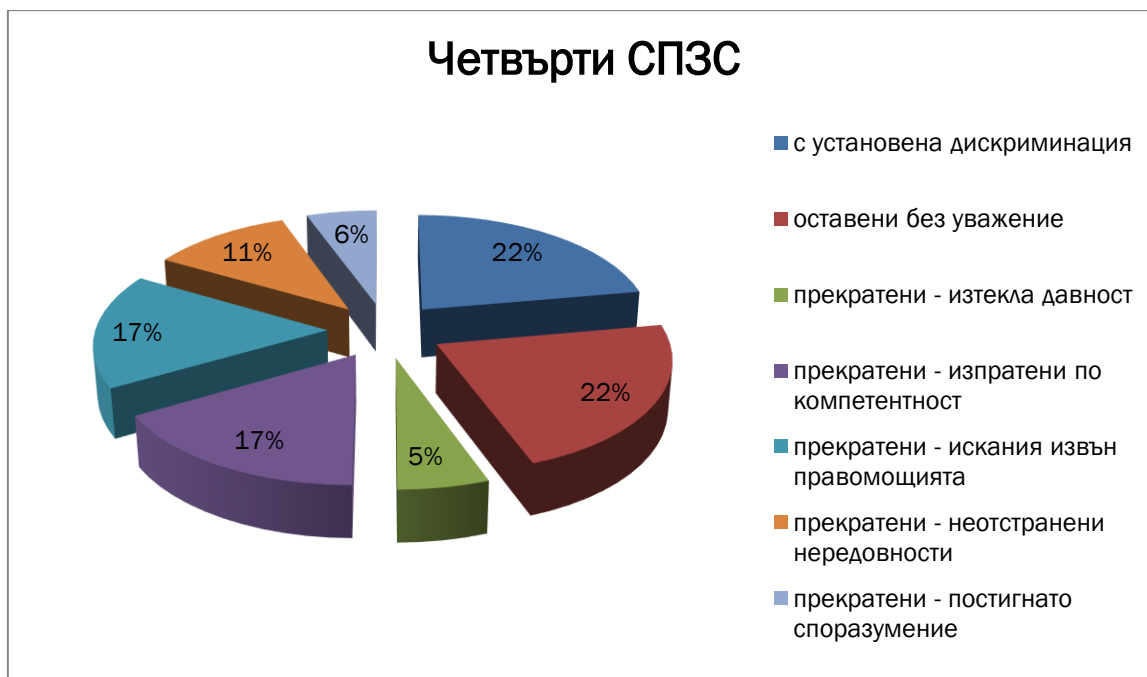
4. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав - образование, убеждение, политическа принадлежност, обществено положение и имуществено състояние

№14

Съгласно заповед на председателя на КЗД Четвърти специализиран постоянен заседателен състав, чиито членове са: доц. д-р Баки Хюсеинов, д-р Орлин Колев и Петър Кичашки, е определен да разглежда преписки, свързани с разглеждане на оплакванията за дискриминация и със защитата от дискриминация на основата по признаците: „образование“, „убеждение“, „политическа принадлежност“, „обществено положение“ и „имуществено състояние“.

Практиката на Четвърти СПЗС е съобразена и приведена в унисон със съдебната практика, а в аргументацията на решенията на КЗД често се срещат позовавания на норми от международни договори и конвенции, по които Република България е страна.

При анализ на постановените решения от Четвърти специализиран постоянен заседателен състав през 2019 г. може да се посочи, че в 22 % от случаите съставът е установил нарушение на забраната за дискриминация, като за констатираните нарушения е наложил санкции и принудителни административни мерки на извършителя на нарушението.

Броят на постановените през 2019 г. решения, в които не е установена дискриминация, а подадените жалби са оставени без уважение също е 22 %. Като причини могат да се посочат в някои случаи липсата на годни, макар и минимални доказателствени средства, които да създадат у състава индиция за дискриминация, което е пречка за установяване на твърдяното нарушение при постановяване на решение. Има и случаи, в които жалбоподател сезира КЗД с оплаквания за дискриминация, което е вътрешното възприятие на жалбоподателя, и макар за него самия дадено действие, съответно бездействие да представлява неравно третиране, то не представлява нарушение на антидискриминационното законодателство.

При анализ на постановените през отчетната година решения е видно, че 5 % от постановените решения са прекратени поради изтекла давност.

В 17 % от случаите разгледани от Четвърти СПЗС преписките са изпратени по компетентност на други органи, съгласно разпоредбата на чл.31 от АПК, поради това, че подадените искания не кореспондират с правомощията на Комисията за защита от дискриминация.

Съставът е прекратил производствата по преписки в 11 % от разгледаните случаи поради неотстраняване на нередовност на подадените оплаквания. Става въпрос за конкретно дадени указания, които не са били изпълнени от жалбоподателите в рамките на определения от състава срок.

В отчетния период може да се посочи, че 5 % от разпределените за разглеждане на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав преписки, са приключили с постигнати между страните споразумения, които съставът е одобрил.

През 2019 г. Четвърти СПЗС стриктно и последователно прилага установените през предишни години практики за превенция и борба с дискриминацията по упоменатите признаци. Значителен брой от решенията за 2019 г. най-често засягат признаците „имуществено състояние” и „обществено положение”.

Следва да бъде отбелязано, че общественото положение най-общо може да се определи като мястото, което едно лице заема в структурата на даден социум и е израз на отношението, оценката, която се дава на това лице във връзка с неговото социално поведение и функции. Следователно, елемент на общественото положение по смисъла на закона биха могли да се определят професията на индивида, мястото, в което работи, заеманата длъжност и др. Както сочи практиката на Четвърти специализиран състав, неблагоприятното третиране във връзка със или на основание защитения признак „обществено положение“ е станало причина в редица случаи за дискриминация на засегнатите лица при упражняване правото на труд, достъпа до стоки и услуги или упражняването и реализирането на различни, гарантирани им от закона права.

Специфична особеност при разглеждането на значителен дял от случаите на неравно третиране е, че предметът на разглеждане от специализирания заседателен състав не се състои в това дали е налице неравно третиране, а дали неравното третиране е обективно оправдано от законова цел и средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими. Тази функция на състава е заложена в чл. 4, ал.3 от ЗЗДискр. чрез въвеждането на понятието „непряка дискриминация“.

Като пример в тази връзка е решение № 408/02.07.2019г. по преписка №617/2018 г. по признак „обществено положение“. Производството е образувано по постъпил сигнал от Синдикална федерация на служителите в Министерство на вътрешните работи, представлявана от зам. – председател на управителния съвет срещу министъра на вътрешните работи на Република България с изложени оплаквания за дискриминационен характер на разпоредбата на чл.21, ал.1 от Наредба №8121з-908/02.08.2018 г. за условията и реда за изплащане на допълнителни възнаграждения на държавните

служители в Министерството на вътрешните работи за научна степен, за полагане на труд през нощта от 22:00 часа до 6:00 часа, за полагане на труд на официални празници, за времето на разположение и за изпълнение на специфични служебни дейности /Наредбата/. В случая съставът е счел, че не става въпрос за привидно неутрална разпоредба, доколкото в чл. 21 ал.1 от Наредбата е формулирано правило, което диференцира пряко държавните служители на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. Това е така, доколкото чрез разпоредбата – предмет на производството, всъщност е въведена една придобивка по отношение на изплащане на допълнително възнаграждение, която се отнася единствено до посочените в разпоредбата служители, прослужили на водолазни длъжности. Установено е неравно третиране по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. по признак „обществено положение“ за държавните служители с водолазна квалификация и допуск за водолазна дейност, които не заемат водолазна длъжност по отношение на заплащането на допълнително възнаграждение за изпълнение на специфична служебна дейност. Наложена е на основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр. на министъра на вътрешните работи принудителна административна мярка, като е предписано да предприеме своевременно мерки, необходими за спазване на равенството в третирането на посочената група служители и да не допуска бъдещи нарушения на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. и чл.6 от ЗЗДискр.

Друг пример за дискриминация на основата на признак „обществено положение“ е Решение № 96/15.02.2019 г. Оплакването на жалбоподателката е във връзка с нарушение от страна на ответната страна на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр., който гласи, че „не се допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1. с.з. Четвърти СПЗС е установил, че ответната страна е извършила нарушение на Закона за защита от дискриминация съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. по признак „обществено положение“ спрямо жалбоподателката поради действията, свързани с неосигуряване на достъп на адвокати от една адвокатска колегия до информация за съдебни дела на ОС гр. С. 3. чрез уеб портал, което представлява по-неблагоприятно третиране спрямо лица, които са адвокати – членове на Адвокатска колегия С.3.

Разглеждането на оплаквания за дискриминация на основата на признак „образование“ е една от основните сфери на дейност на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав. Тук трябва да бъде обърнато внимание на факта, че в голяма част от оплакванията си, жалбоподателите твърдят осъществена дискриминация

освен по признак „образование“, и по други признаци, защитени от закона. В такива случаи жалбите се разглеждат от Петчленен разширен заседателен състав на КЗД.

Дискриминацията по признак „образование“ е забранена от закона, а за гарантиране правото на равно третиране относно достъпа до професия или дейност законът указва, че лицата имат право на равни условия за достъп до професия или дейност, възможност за упражняването им и на развитието им в тях без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., в частност по признак „образование“. Проява на дискриминация е възможна както при кандидатстване, така и по време на самото обучение, така и при упражняване правото на труд. Едно лице може да бъде дискриминирано както от лицата, осъществяващи обучение и възпитание, така и от съставителите на учебници и учебни помагала.

Следва да се отбележи, че законът не допуска дискриминация при упражняване правото на труд. В Решение № 385/20.06.2019г. съставът е разгледал оплаквания на жалбоподателка, насочени срещу НХГ "Д. Д." - гр. С., представлявана от директора П. П. К. за нарушение на чл. 21 и чл. 26 от ЗЗДискр. по признак „образование“.

Съставът е установил, че трудовото правоотношение на Е. К. с НГХ е било прекратено. При детайлно изследване дали работодателят е приложил еднакви критерии при осъществяване на правото си за едностранно прекратяване на трудовия договор в съответствие с изискванията на чл. 21 от ЗЗДискр. /съгл. чл. 21 ЗЗДискр. работодателят прилага еднакви критерии при осъществяване на правото си за едностранно прекратяване на трудовия договор по чл. 328, ал. 1, т. 2 - 5, 10 и 11 и чл. 329 от Кодекса на труда или на служебното правоотношение по чл. 106, ал. 1, т. 2, 3 и 5 от Закона за държавния служител без оглед на признаците по чл. 4, ал. 1./. В конкретния случай жалбоподателката пред Комисията е твърдяла и е ангажирала доказателства, че в НХГ след нейното уволнение, са останали на работа лица, които притежават същата професионална квалификация. Ответникът в производството пред КЗД – НХГ, в качеството си на работодател не е представил доказателства, че съобразно задължението си по чл. 21 от ЗЗДискр. е приложил еднакви критерии при осъществяване на правото си за едностранно прекратяване на трудовия договор с Е.К. Недоказването на приложени еднакви критерии означава, че при избора си на кой учител да прекрати трудовото правоотношение, работодателят е третирали лица в сходно положение по различен начин и е нарушил чл. 21 от ЗЗДискр.

Чл. 26 от ЗЗДискр. урежда правото на равен достъп до професия или дейност на лицата, възможност за упражняването им и развитието им. Тази разпоредба не следва да

се тълкува само с възможността на лицата да започнат работа, а и с възможността да изпълняват работата, която заемат и да се развиват с нея. В жалбата си до Комисията жалбоподателката е навела твърдения, че вписването в трудовата книжка на разпоредбата на чл. 328, ал. 1, т. 6 от КТ като основание за прекратяване на трудовото и правоотношение я е лишило от възможността да упражнява учителска професия и възможността ѝ да се развива в тази професия.

Установено е, че НХГ – работодател на Е. К., с действията си е извършила нарушение по смисъла на чл.21 и чл.26, вр. чл.4, ал.1 и ал.2 от ЗЗДискр. по признак „образование“. За всяко от осъществените две отделни нарушения на ЗЗДискр. е наложена на основание чл.80, ал.2 от ЗЗДискр. имуществена санкция в размер на 250 лв. За установените нарушения на основание чл.80, ал.3 от ЗЗДискр. е наложена глоба в размер на 200 лв. П. П. К. - директор на НХГ "Д. Д." - гр. С. Дадено е предписание на директора П. П. К., в качеството на работодател, в тримесечен срок, да представи вътрешни правила за защита от дискриминация при упражняване правото на труд, по отношение на назначените в гимназията служители.

За постановяването на законосъобразно и правилно решение се съобразява чл. 9 от ЗЗДискр., който изисква определен тип поведение в производството по установяване на дискриминация, както за ответната страна (при условия на обратно и пълно доказване), така и за жалбоподателя. Макар непълно, доказването на жалбоподателя е „начално“. За да бъде прехвърлена тежестта на доказване, е необходима първоначалната активност на пострадалия в посока на установяване „вероятност, че е налице дискриминация“, което може да бъде и непълно, както се посочва в Решение № 274 от 14.05.2008 г. на ВКС по гр. д. № 1939/2007 г., и едва след това тежестта на доказване се прехвърля върху ответника.

5. Пети специализиран постоянен заседателен състав - увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение

С утвърдената практика на Пети СПЗС по прилагане на антидискриминационното законодателство по признаци „увреждане“, „възраст“, „сексуална ориентация“ и „семейно положение“ в различни сфери на обществения живот (най-често във връзка с ограничената възможност на хора с увреждания за свободен и безпрепятствен достъп до търговски обекти, държавни учреждения, офиси на банки, офиси на мобилни оператори), се укрепиха и доразвиха стандарти на едно модерно общество – толерантно и заинтересовано от уязвимите групи хора.

Членове на Пети специализиран постоянен заседателен състав са: д-р Владимир Стоименова-Делийска, Златина Касърва-Дукова и Петър Кичашки.

От постановените през 2019 г. от Пети СПЗС 172 решения, 26 % са с установена дискриминация и 15 % са оставени без уважение. В 11 % от случаите производството пред КЗД е прекратено поради постигнато споразумение в хода на същото, а в 33 % от случаите - поради осигурена достъпност в рамките на развиващото се пред КЗД производство. В 8 % от случаите производството пред КЗД е прекратено поради неотстраняване на нередовности в законоустановения срок, а в 6 (шест) % - поради оттегляне на първоначално подадената жалба. Един е процентът на прекратените пред КЗД производства поради изтичане на законоустановения давностен срок.

По част от постановените от Пети СПЗС решения е установена дискриминация по признак „увреждане“, във връзка с кампанията „Достъпна България“, като на ответните страни е наложена санкция и е дадено предписание за предприемане на необходимите действия относно изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица, включително и на такива с ограничена подвижност до процесните обекти. Примери за решения на Комисията в тази насока са следните: Решение № 245/10.04.2019 г. по преписка №188/2018 г.; Решение №78/05.02.2019 г. по преписка №169/2018 г.; Решение №158/18.03.2019 г. по преписка №209/2018 г.; Решение №557/08.10.2019 г. по преписка №269/2018 г.

Така например в диспозитива на Решение №245/10.04.2019 г. по преписка №188/2018 г. е прието, на основание чл.47 във вр. с чл.64, чл.65 и чл.66 от ЗЗДискр, че при осъществяване на своята дейност Агенцията по заетостта е поддържала и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на филиала на Дирекция “Бюро по труда” в гр. Д., с оглед на което налага имуществена санкция на ответната страна и ѝ дава предписание в шестмесечен срок от постановяване на настоящото решение да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на Дирекция “Бюро по труда” в гр. Д.

По някои от решенията, постановени в рамките на кампанията „Достъпна среда“ е сключено споразумение между страните по преписката, с което същите се съгласяват да се прекрати производството по преписката, като ответната страна се е задължила в определен срок да осигури достъпна архитектурна среда до процесния обект.

Пример в тази насока е решение № 292/24.04.2019 г. по преписка № 576/2018 г. В същото решение, съставът е приел, че Р. Ст. Р., като подател на жалбата по образуваната преписка се е съгласила с така оформеното споразумение и дадените с него уверения и гаранции от страна на ответните страни: „Е. е. Е. Х. е. М.“ ЕООД и управителя на конкретен магазин на дружеството Р. П. П. Съставът, отчитайки и факта, че същото е подписано от нея доброволно и страните са се съгласили с прекратяването на производството по гореописаната преписка, е прекратил производството по преписката, предвид сключеното между страните и одобрено от състава споразумение, на основание чл.62, ал.2 от ЗЗДискр.

По друга част от решенията е установено, че ответната страна не е осъществила дискриминация или нарушение на Закона за защита от дискриминация, тъй като не е допуснала наличие на архитектурна среда, ограничаваща достъпа на лица с увреждания.

Такова е Решение № 441/31.07.2019 г., постановено по преписка №680/2018 г. По посочената преписка ответната страна е предоставила снимков материал, от който е видно, че в съответствие с нормативните изисквания за достъпност е осигурена мобилна рампа, осигуряваща безпрепятствен достъп на лица с двигателни увреждания до обекта. С оглед изнесените в протокола за повторна проверка факти, съставът е счел наличието на достъпна архитектурна среда за конкретния обект като безспорно установена. В диспозитива на същото решение е прието за установено, че ответната страна не е допуснала наличие на архитектурна среда, ограничаваща достъпа на лица, включително

с увреждания, до и в процесния обект, което да представлява дискриминация или нарушение на Закона за защита от дискриминация, на основата на признак „увреждане“. С оглед така постановеното са оставени без уважение исканията на Н. А. – член на Комисията, като неоснователни.

При анализа на водените от Пети СПЗС производства през отчетната 2019 г. се наблюдава тенденция защитеният признак „увреждане“ да е с най-голям дял от оплакванията постъпили в КЗД. Принос за това има провежданата от КЗД кампания „Достъпна България“. Налага се изводът за необходимост от предвиждане на целеви средства в държавния, съответно в общинските бюджети за изграждане на достъпна архитектурна среда с оглед постъпилите жалби в тази връзка.

Извън рамките на проведената и през 2019 г. от Комисията кампания „Достъпна България“, чиято основна цел е да се осигури безпрепятствен достъп на хората с увреждания до сградите за обществено ползване и други, които предоставят различни услуги, с цел тяхното пълно интегриране в обществото, Пети специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация е разгледал и множество жалби по признак „увреждане“, които не касаят липсата на достъпна архитектурна среда, а засягат други права. Освен по този признак Пети СЗС е разгледал множество жалби и по признак „възраст“. Като тенденция може да се приеме, че основните оплаквания от жалбоподатели, постъпили в Комисията през 2019 г. са въз основа на тези два признака и касаят предимно трудови, осигурителни права и права, свързани с лечението на пациенти с намалената им работоспособност, достъпа до образование, предоставянето на транспортни услуги. В някои от случаите е посочена конкретна подзаконова норма, която според жалбоподателя създава условия за дискриминационно третиране на определената група лица - лицата с увреждане.

Решение № 136/28.02.2019г., постановено по преписка с № 191/2017г. касае оплакване за извършена дискриминация по признак „увреждане“ във връзка с нарушени пенсионни права. В подадената жалба до Комисията жалбоподателката Л. К. посочва, че с Разпореждане № xxx/27.01.2015 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване ѝ е отказано отпускането на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание § 4 от ПЗР от КСО, тъй като според зачетеният ѝ осигурителен стаж, придобит по трета категория труд е в размер на 22 години, 7 месеца и 4 дни и в случая не са изпълнени условията на посочената норма. Претендираната дискриминация е аргументирана с липсата на ясни и обективни критерии във връзка с отпускането на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст от длъжностните лица по пенсионно осигуряване, поради

обстоятелството, че на лицата отговарящи на същите критерии е зачетен осигурителен стаж от първа категория труд и е отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание § 4 от ПЗР от КСО, докато нейният стаж е зачетен като такъв от трета категория. След като е разгледал жалбата, Пети състав е установил, че в конкретния случай спрямо жалбоподателката Л. К. не е осъществена дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“ от Осигурителния институт. Съставът е стигнал до убеждението, че самият факт на оспорване и несъгласие от страна на жалбоподателката в случая е въпрос, който е свързан с преценката относно размера на осигурителния ѝ стаж, категорията труд на заеманата от нея длъжност при условията на § 4 от ПЗР на КСО и не обосновава наличие на по-неблагоприятно третиране. Установил е също, че разпоредбата на § 4 от ПЗР от Кодекса за социално осигуряване в действащата му редакция не представлява форма на дискриминация по признак „увреждане“, че Министерът на труда и социалната политика на Република България не е осъществил дискриминация по смисъла на чл.4 ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. и съответно е оставил жалбата без уважение. Друг вид оплаквания по признак „увреждане“ са свързани с достъп до образование на лица с увреждане.

Решение № 150/07.03.2019г., постановено по преписка с № 97/2018г. касае такова оплакване за допусната дискриминация по признак „увреждане“. Жалбоподателката заявява, че е лице с увреждане и като такова ѝ е бил ограничен достъпът до обучение за придобиване на допълнителна квалификация, за придобиване на учителска правоспособност „учител по ИИТ“ и "учител по математика", за образование за специалности, за които отговаря на академичните условия за прием, но не отговаря на условията за държавен прием или поради увреждането си не може да се обучава в редовна форма (в която има най-голям избор на специалности с прием по държавна поръчка). Пети специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация след като е разгледал случая е установил, че ответната страна ректорът на В. университет „С. С. К. и М.“ не е осъществил нарушение на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката. Съставът е оставил жалбата без уважение.

Друго подобно решение, свързано с образование е под № 31/14.01.2019г. по преписка с № 289/2017г. Жалбоподателката Ц. А. заявява в своята жалба, че е студентка по специалност „Ветеринарна медицина“ в ЛТУ гр. С. и през учебната 2015 г. - 2016 г. нейното здравословно състояние значително се влошило, като последица от дългогодишното заболяване, от което страда – „бронхиална астма“ и поради това в края на учебната година тя останала с неуспешно положени изпити. Жалбоподателката

депозирала „молба“ до ръководството на ЛТУ гр. С., в която поискала да ѝ бъде разрешено да запише четвърти курс през учебната 2017г. - 2018г. въпреки невзетите от нея изпити, но получила отрицателен отговор от ръководството на университета. Претендира, че са били нарушени правата ѝ като студент на ЛТУ гр. С. най-вече правото и да продължи образованието си в университета в по-горен курс въз основа на нейното заболяване. Моли Комисията да се произнесе съобразно правомощията си. С оглед установените по преписката факти съставът е приел, че оплакването на жалбоподателката за допусната срещу нея дискриминация касае неудовлетворяването на молбата ѝ да премине в четвърти курс по специалност „Ветеринарна медицина“ с три невзети изпита. Анализът на приложимите към установената фактическа обстановка материалноправни разпоредби е довел решаващият състав до извода, че в конкретния случай отсъстват предпоставките за квалифициране на действията на посочените ответни страни като дискриминационни. Като е обосновал с мотиви решението си съставът е приел, че с отказът да бъде удовлетворено искането на жалбоподателката да премине в по-горен курс от ответните страни в производството проф. И. И. ректор на ЛТУ, гр. С. и проф. М.М. - заместник ректор по учебната дейност на университета, гр. С., както и ЛТУ не са нарушили разпоредби на Закона за защита от дискриминация и жалбата е оставена без уважение.

Друг предмет на жалбите, постъпили за разглеждане от Пети състав по признак „увреждане“ през изминалата година третираят транспортните услуги и свързаните с тях и регулирането на този вид услуга нормативни документи.

В тази връзка е Решение № 161/18.03.2019 г., постановено по преписка с № 329/2018г. В инициативния документ жалбоподателят заявява, че е лице с увреждане, притежава НЕЛК № xxxx/ xxx от 29.03.2017г. с 90 % трайна намалена работоспособност, с диагноза „Множествена склероза“. Претендира, че община В. го дискриминира по признак „увреждане“ като не уважава искането му за поставяне на пътен знак Д 21 „Инвалид“ и пътна маркировка с изобразен международен символ „Инвалид“. След анализа на събраните в хода на производство доказателствата по преписката съставът е приел, че община В., в лицето на кмета И. П. със създадената от нея организация на движение и паркиране не е нарушила разпоредбите на чл.4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр., във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя, тъй като условията за паркиране, посочени в Наредбата за организация на движението на територията на община В. като общ принцип важат за всички граждани. Пети заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация е установил на основание чл. 65, т. 5 от ЗЗДискр., че ответната страна

община В., представлявана от кмета И. П., не е извършила нарушение на забраната за дискриминация по чл. 4, ал. 2 и ал. 3 във вр. с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя М. И. Т. по признак „увреждане“ и е оставила жалбата му без уважение.

Друг случай свързан с транспортни услуги визира Решение № 498/07.10.2019г., постановено по преписка с № 394/2018г. Жалбоподателят Г. С. от гр. В. в своята жалба посочва, че според него е налице противоречие на текстовете на Наредбата за преференциалното пътуване в обществения транспорт на територията на община В. Той претендира, че е дискриминиран като лице с увреждане във връзка посочената по-горе Наредба, приета с решение на Община В. Визира конкретно разпоредбата на чл.8 от Наредбата, според която неговата абонаментна карта за преференциално пътуване на територията на община В. като лице с увреждане важи единствено за обозначената линия, за една линия по избор от цитираната наредба, а не за маршрут. След като е разгледал обстойно преписката, съставът е установил, че въпросната разпоредба от Наредбата за реда и условията за пътуване на преференциални цени в обществения транспорт на Община В. (отменена), представлява форма на непряка дискриминация по признак „увреждане“, поради което е дал препоръка на Общински съвет В. и кметът на Община В., при разработване на подзаконови нормативни актове да предприемат мерки по чл. 10 и чл. 11 от ЗЗДискр., чрез които да бъдат изпълнени целите на Закона за защита от дискриминация по отношение на лицата с увреждания. Специализираният Пети състав на Комисията е разгледал жалби от лица с увреждане, във връзка с упражняване правото им на труд.

С Решение № 537/28.10.2019г., постановено по пр. № 53/2017г. съставът е установил, че посочените в жалбата ответни страни С.О., представлявана от кмета Й.Ф. и СОС, представляван от Е. Г., са осъществили дискриминация спрямо жалбоподателката М. П. К. под формата на тормоз във връзка с упражняване правото на труд по признак „увреждане“. Подателката на жалбата, заявява, че е диагностицирана със заболяването „Лупус Еритематодес“ и е със засегнати стави, бъбреци и венозна система от 2 януари 2001г. През интервал от три – четири месеца влиза на пулс терапия с кортико стероиди и плазма-фереза за понижаване на имунната система. Без тези процедури прави Асцид, пълни се с вода, прави излив в сърцето и коремната кухина, оттоци в краката и лицето. Заявява, че през април 1994 г. ѝ се наложило да отвори своя фирма и започнала работа в Ю. п. на павилион за ядки и захарни изделия. През 2012г. се е провел търг за търговските обекти в Ю. п., на който нямала възможност да участва, защото доходите ѝ са твърде ниски. Тогавашният кмет на община Т. г-н Е. Е. ѝ посочил

ново място до детски фитнес уреди, но тя получила писмо от архитекта на общината, че при него няма наредба, с която да се отдават под наем места на хора в неравностойно положение и нейният договор не може да бъде продължен. След като получила „отказ“ нейният обект да бъде включен в одобрената нова схема на Ю. п. тя счита, че за нея е налице доказателство, че не ѝ се дава възможност да продължи да работи законно и спокойно, въпреки че е работила до сега над 20 години. Съставът е установил, че поради изтеклия срок на споразумението на жалбоподателката със С. о., район „Т.“ от 17.08.2011г. и поради липсата на нормативна уредба, която да даде основание на собственика - С. о. да поднови отношенията с изрядните наематели както и поради факта, че К. е лице със 100 процента нетрудоспособност, ТЕЛК 1-ва група, предвид което към настоящия момент не е образувано административно производство по реда на чл. 57 а от ЗУТ за премахване на нейния обект, бездействието на ответната страна по отношение на уреждането на наемните правоотношения с жалбоподателката, което пък се дължи на липсата на нормативна уредба в тази насока след отмяната на Наредба № 54 за преместваемите обекти на територията на С. о. на СОС, също така и като е взел предвид здравословния статус на жалбоподателката е направил извод, че установилото се спрямо нея положение я поставя във враждебна и застрашаваща среда, което съставлява „тормоз“ по смисъла на параграф 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., което по силата на чл.5 от същия закон представлява дискриминация. Съставът е установил, че ответните страни С. о., представлявана от кмета Й. Ф. и СОС, представляван от Е. Г., са осъществили дискриминация спрямо жалбоподателката М. П. К. под формата на тормоз във връзка с упражняване правото на труд по признак „увреждане“. На СО е дадено задължително предписание да предприеме необходимите мерки за преустановяване на нарушението спрямо жалбоподателката М. П. К. по повод упражняваната от нея трудова дейност в преместваем търговски обект за продажба на напитки и захарни изделия, както и да се въздържа занапред от действия или бездействия, които са в нарушение на нормите на ЗЗДискр. и чл. 15, т. 2 във връзка с т. 15 и т. 30 от част първа на Европейската социална харта. Дадено е и задължително предписание на СО в своите действия спрямо жалбоподателката М. П. К. и спрямо други лица в неравностойно положение, ползващи закрилата на закона да прилага разпоредбата на чл. 11 от ЗЗДискр., както и при разработване на новата Наредба за преместваемите обекти и рекламните елементи на територията на СО да се води от чл. 11 на ЗЗДискр. Съставът е дал задължително предписание и на втората ответна страна СОС при приемането на новата Наредба за преместваемите обекти и рекламните елементи на територията на С. о. да бъдат приети

изрични разпоредби, гарантиращи закрилата, визирана в чл. 11 от ЗЗДискр, чл. 15 и т. 2 във връзка с т. 15 и т. 30 от част първа на Европейската социална харта съгласно дадените задължителни предписания с Решение №32/14.02.2008г. на Комисия за защита от дискриминация.

Освен по признак „увреждане“, през 2019г. Пети специализиран заседателен състав на КЗД е разгледал множество преписки, образувани **по признак „възраст“**. Този признак е посочен от жалбоподатели като основание за допусната дискриминация в нормативни актове, регулиращи здравно–осигурителните права на лица с различна възраст. Такова е Решение № 186/27.03.2019 г., постановено по преписка с№ 145/2018 г. Преписката е образувана по жалбата на д-р Г. Т. от гр. Р. чрез адв. А.Ч. срещу разпоредбите на чл. 12 от Националния рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗОК и БЗС за 2018г. В инициативния документ пред КЗД жалбоподателят излага оплакване за дискриминация по признак „възраст“, която според него е обективизирана в разпоредбата на чл.12, ал. 1 и ал. 3 във вр. с ал. 2 и ал. 4 от Национален рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗК и БЗС за 2018г. (за краткост - денталния НРД за 2018 г.). Според него визираната в спорния чл. 12 от денталния НРД за 2018г. възраст определено и безспорно облагодетелства здравноосигурените лица - на възраст от 65 до 69 години, за сметка на другите здравноосигурени лица, които не попадат в тази възраст, какъвто е и неговият случай. Изложени са искания към Комисията да образува производство, в което да установи налице ли е дискриминация по чл. 4, ал.1 от ЗЗДискр по признак „възраст“, да даде задължително предписание на НЗОК и БЗС за преустановяване на обективизираната в чл.12, ал.1 и ал.3 от Национален рамков договор за денталните дейности между НЗОК и БЗС за 2018г. дискриминация чрез премахване на неоснователното възрастово ограничение; да накаже виновните лица и да предприеме мерки за предотвратяване на подобна дискриминация за в бъдеще в НРД.

Пети СПЗС е установил че разпоредбата на чл.12 от Националния рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗОК и БЗС за 2018г. създава предпоставки за непряка дискриминация по признак „възраст“ спрямо лицата със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст, които са извън групата на лицата между 65-69 годишна възраст, които за разлика от здравноосигурените лица с цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст попадащи във възрастовата група между 65г. и 69г. включително, което представлява нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр. На основание чл.47, т.4 от ЗЗДискр. съставът е дал предписание на министъра на здравеопазването, на

НЗОК, представлявана от управителя и на БЗС, представляван от председателя да предприемат необходимите мерки за премахването на дискриминацията на здравноосигурените лица, със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст извън възрастта от 65г. до 69г. Резултатът от тези мерки следва да бъде създаването на критерии и гаранции за достъп до тези медицински изделия посредством пълното или частично заплащане от страна на държавата, без оглед възрастта на лицата. Друг подобен случай визира Решение №535/25.10.2019г., постановено по пр. № 554/ 2018г. В инициативния документ жалбоподателката П. Ц. С. посочва, че поводът да сезира КЗД е пряка дискриминация, основана на възраст, съдържаща се в Приложение 1, б. „Б" от Инструкция на Национална здравно-осигурителна каса за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон в извънболничната помощ. След като е разгледал обстойно преписката съставът е приел, че ответната страна НЗОК, не е допуснала непряка дискриминация, посредством въвеждане на възрастов критерий „над 38 години“ като условие за поемане стойността на лечение на заболяването „ендометриоза“ с лекарството „GNRH-A", съдържащо се в Приложение 1, б. „Б" от Инструкция на НЗОК за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон в извънболничната помощ, по отношение на П. С., към момента на подаване на жалбата, включително и по отношение на групата жени на възраст над 38 години. Жалбата на П. С. е оставена без уважение.

6. Петчленен разширен заседателен състав - дискриминация по повече от един признак (множествена дискриминация)

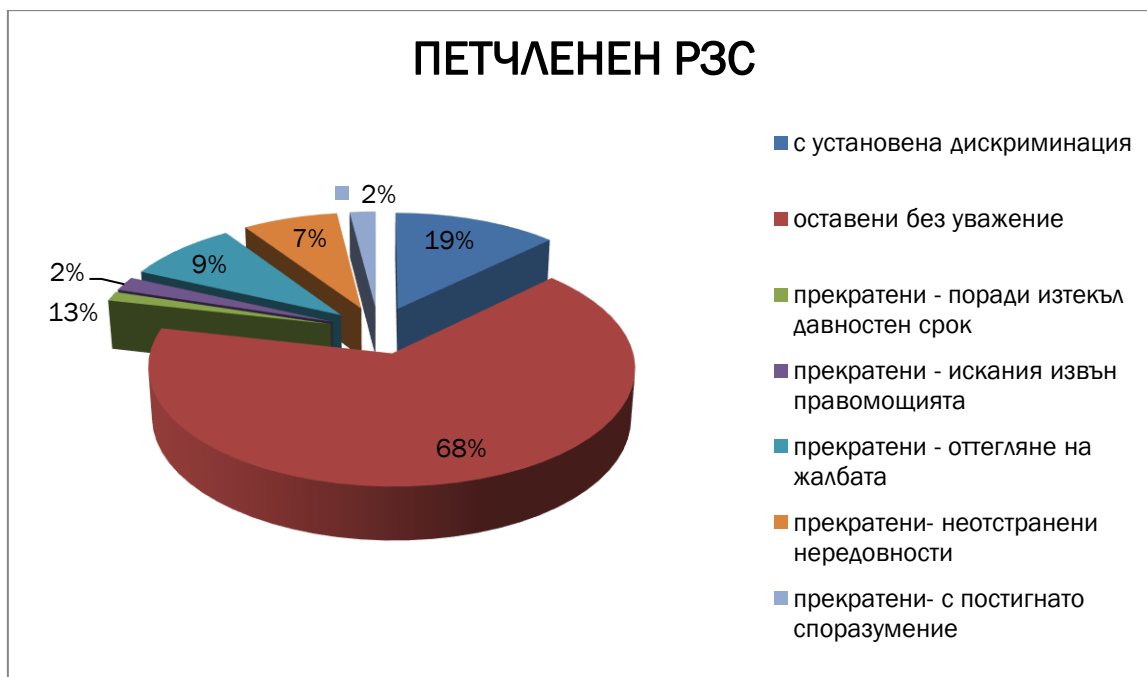
№16

Най-често разглежданите случаи от Комисията за защита от дискриминация са свързани с оплаквания за множествена дискриминация. По смисъла на § 1, т. 11 от ЗЗДискр. множествената дискриминация е свързана с повече от един от признак. Установяването ѝ следва да се основава на комплексен подход, тъй като смисълът на конструкцията „множествената дискриминация“ е да улавя противоправни явления от по-широк спектър - по повече от един признак, което има за цел да направи закрилата по-ефективна и ефикасна, а не да категоризира дискриминационните явления. По аргумент на чл. 48, ал.3 от ЗЗДискр. случаите на множествена дискриминация се разглеждат от разширен състав от петима членове на Комисията, които не са константни, а се определят от председателя на КЗД с изрично издавано разпореждане за всяка отделна преписка.

През 2019 г. разширените петчленни състави на КЗД са постановили общо 177 решения по преписки, около 87 %, от които са решенията по същество, а останалите са решения по хода и за прекратяване на производството. В 19 % от случаите Комисията е установила нарушение на антидискриминационното законодателство и е наложила мерки за административна принуда. 13 % от прекратените производства, са поради изтекъл давностен срок, 2 % поради недопустимост на искането, 9 % поради оттегляне на жалбата, 7 % неотстранени нередовности и 2 % прекратени със споразумение, а най-голям е дялът на оставените без уважение жалби – 68 %, от общия брой. (виж диаграмата по-долу).

През годината относителният дял на решенията на Петчленните разширени заседателни състави, свързани с нарушения при упражняване правото на труд, продължава да е висок и това е устойчива тенденция, показваща сериозен дефицит на справедливост в обществените отношения в сферата на труда. Освен в ЗЗДискр., антидискриминационни разпоредби и признаци се срещат в Кодекса на труда, Закона за държавния служител, Кодекса за социално осигуряване, Закона за интеграция на хората с увреждане, Закона за насърчаване на заетостта, Закона за закрила на детето, Закона за народната просвета, Закона за висшето образование, Закона за здравето, Закона за социалното подпомагане и т.н. Много от тези разпоредби предхождат приемането на ЗЗДискр. Актовете на първичното право на ЕС представляват международни договори по смисъла на чл. 5, ал. 4 от Конституцията и при спазване на предвидените условия техните разпоредби стават част от вътрешното право на Република България. Тук трябва да се отбележи и значението на редица антидискриминационни директиви на общностното право, които забраняват извършването на дискриминация в определени области и по определени признаци. В практиката си Комисията нееднократно е подчертавала, че дори и когато не са налице условията за пряко действие на норма от директива, последната може да се разбира и като принцип, съобразно който следва да се тълкува и прилага даден вътрешен акт. Последното е с практическо значение при мотивиране на актовете, особено в контекста на правомощията на КЗД по чл. 47, т. 6 и т. 8 от ЗЗДискр.

През отчетната 2019 г., в работата на разширените заседателни състави на комисията бе установен ръст на жалбите, подадени от родители на малолетни деца срещу образователни институции, във връзка с правото на равно третиране на децата им от страна на педагогическия персонал, предимно на основата на признаците: „възраст“ „лично положение“ и „увреждане“.

Характерен пример е Решение № 206 от 2019г., в което Петчленния разширен заседателен състав се е произнесъл по жалба на С. Х. Т., в качеството ѝ на родител и законен представител на малолетния си син. Оплакването за дискриминация е квалифицирано по признаците „лично положение“ и „увреждане“.

В оплакването на майката се посочва, че детето ѝ е с установени Дислексия и Дисграфия, а класният му ръководител го обиждал и му се присмивал за това, че не може да чете и пише грозно, забранявал му да се храни в училище и го обиждал, че е дебел. Допълва също, че им е бил оказван натиск с цел детето да бъде преместено в частно учебно заведение. В резултат на това детето ходело на училище с нежелание, тъй като е унижавано непрекъснато и няма никакво самочувствие и самоувереност, възприемало всичко, което прави като грешно. Паралелно се посочва, че детето посещава частна занималня, където е прието от останалите и се чувства добре и ходи с желание. Посочва се още, че класният ръководител не му обръща никакво внимание и не го учи, а прави избор с кои деца да работи. Описва поведението на класния ръководител като на човек, който се чувства като недосегаем и заплашва родителите на децата, а тя е подложена на непрекъснат тормоз от него по телефона.

Съставът е приел за установено, че конструктивен диалог и партньорство между родителите и педагогическия персонал не е постигнат и това безспорно е изострило взаимоотношенията между участниците в така възникналата ситуация, а предприетите от ответните страни мерки нарушават принципите на равно третиране и представляват

дискриминация по признак „увреждане“ съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. спрямо малолетното дете от страна на училището и класния ръководител на детето – Б. П. и им е дал препоръка да се въздържат от прояви, които биха могли да доведат до определена форма на дискриминация или съмнение за такава по отношение на децата с увреждане.

№17

Устойчиво висок през последните години е и броят на жалбите на работници и служители, срещу работодатели, по повод условията на труд или тормоз на работното място. Тенденцията е случаите традиционно разглеждани от Втори специализиран, постоянен заседателен състав, компетентен да се произнася по „защита при упражняване правото на труд“ да се разглеждат от разширените състави на Комисията, поради сезирането с по-вече от един защитен признак. Значима от количествена гледна точка категория производства са преписките на Петчленен разширен заседателен състав, образувани въз основа на оплаквания за дискриминация при упражняване правото на труд.

В основата на голям брой жалби за дискриминация, по които е постановено решение през годината от Петчленен разширен заседателен състав е оплакването за нарушаване на принципа за равно заплащане за равен труд, установен в националното законодателство с разпоредбата на чл. 14 от ЗЗДискр. Такъв случай е Решение № 342/29.05.2019г., в което е разгледано оплакване за нарушение на принципа на заплащане на равно възнаграждение за равен или равностоен труд и за осъществена дискриминация по признак лично положение и пол. Жалбоподателката сочи, че след конкурс през 2014 г. била назначена на длъжността директор Детска ясла Х. гр.Х. Оплакването е, че кметът на община Х. като представляващ първостепенния разпоредител с бюджет - Община Х., увеличил размера на основната месечна работна заплата на ръководителите на второстепенни разпоредители с бюджет към Община Х. с изключение на нейната,

въпреки че детската ясла е второстепенен разпоредител с бюджетни кредити. Като причина за неувеличение на заплатата в жалбата се сочат провежданите процедури „*ин-витро*“ и свързаната с тях необходимост от ползването на отпуск за извършване на медицински прегледи. Съставът е установил, че кметът на Община Х. с издаване на заповеди за прекратяване на трудовото правоотношение с жалбоподателката и обявяването на конкурс за заеманата от нея длъжност и назначаване на допуснат до участие в конкурса кандидат за временно изпълняващ конкурсната длъжност е осъществил тормоз на основата на признаците „лично положение“ и „пол“, както и с неувеличаване на заплатата ѝ е извършил нарушение на разпоредбата на чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. На основание, чл. 80, ал. 2 вр. с ал. 1 от Закона за защита от дискриминация съставът е наложил на работодателя имуществена санкция в размер на 1000 лв. Препоръчано е на основание чл. 47, т. 6 от ЗЗДискр. да се въздържат от нарушения на Закона за защита от дискриминация, по отношение на назначените към общината лица.

Пример за казус, касаещ оплакване за дискриминация на служители в обща административна структура е Решение № 486/2019г. е постановено по преписка №129/2018г. Последната е образувана въз основа на инициативни документи, подадени от 21 жалбоподатели. С Разпореждане на председателя на КЗД с цел процесуална икономия преписките са обединени в общо производство под №129/2018г. Предмет на жалбите са заповеди на министъра на правосъдието за допълнително месечно възнаграждение за изпълнение на специфични служебни дейности за служителите от ГДИН и териториалните ѝ служби, а именно тези от надзорно-охранителния състав в затворите и арестите от I и II категория, на служителите от сигнално-охранителната дейност, на държавните служители на длъжност “младши инструктор” /дежурен/ в Главна дирекция “Изпълнение на наказанията”, на държавните служители в местата за лишаване от свобода, които извършват социална дейност и възпитателна работа и на медицинския персонал. Безспорно е установено, че служителите от сектор “Пробация” изобщо не са включени във въпросната заповед.

№18

Съставът е споделил аргумента на ответната страна, че диференцираното заплащане на надзорно-охранителния състав следва да бъде уредено в зависимост от категорията на затворите и арестите, в които работят съответните служители, след като рисковата среда в различните категории места за лишаване от свобода е различна. Не намира за обосновано и мотивирано обаче в това разделение по категории да не бъдат включени и всички останали длъжности, които се изпълняват от жалбоподателите, след като в различните категории затвори и арести работи не само надзорно-охранителен персонал, а и такъв, включващ други длъжности. Няма съмнение, че целта на заповедта е да осигури възнаграждение на служителите в ГДИН, съответстващо на степента на натовареност, рискът, който естеството на работата носи, и изпълнението на специфични служебни дейности, утежнени от специфични условия на труд на служителите от ГДИН и териториалните ѝ служби, но в настоящото производство липсват каквито и да било аргументи в тази връзка, поради което и не става ясно на какъв принцип точно са определени и преценени различните размери на допълнителните възнаграждения за специфични условия на труд и защо някои длъжности изобщо не са включени в заповедта след като работят при такива. Петчленен разширен заседателен състав, на основание чл. 65, чл. 67 и чл. 76 от Закона за защита от дискриминация е установил, че с издаването на своя заповед № ЧР-05-21/21.01.2019 г. министърът на правосъдието е извършил нарушение на чл. 14, ал. 2 от ЗЗДискр. по отношение на всички лица, посочени от т. 1.3 до т. 1.5 от нея, включително и тези от сектор “Пробация”, поради което на основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр. е наложил на министъра на правосъдието да предприеме принудителни административни мерки, чрез които да бъде изравнено допълнителното месечно възнаграждение за изпълнение на специфични служебни

дейности на всички държавни служители в затворите, затворническите общежития и арестите, посочени от т. 1.3 до т. 1.5 в заповед № ЧР-хх-хх/хх.хх.2019 г., включително и тези от сектор “Пробация”.

През 2019г. от Петчленен разширен заседателен състав са констатирани нарушения на ЗЗДискр., изразяващи се в тормоз и преследване на работното място по смисъла на §1, т.т. 1, 5, 7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. във връзка с чл.4, ал.1 и чл.5 от ЗЗДискр. Юридическото задължение на работодателя е да не допуска извършване на дискриминационни актове спрямо работници и служители при съществуване на трудово или служебно правоотношение. Задължението концентрира в себе си цялата идея за забрана на дискриминация на работника и служителя при динамичното развитие на индивидуалното трудово или служебно правоотношение. Пример в това отношение може да бъде даден с Решение № 216 от 08.04.2019г по преписка № 237/2019 г. Жалбоподателката излага оплаквания за дискриминация, изразяваща се в упражняване на административен тормоз по признаци „убеждения“, „обществено положение“, „увреждане“ и „имуществено състояние“. Оплакването е, че прекия ръководител – директор на териториално поделение в продължение на повече от една година е осъществявал спрямо жалбоподателката действия, с които опозорявал името ѝ и служебното и положение на началник отдел “Правен“ в дирекция „ЧРАПИО“ на териториално поделение на Х. гр. С. като унижавал и създавал враждебна среда срещу нея. В това решение Петчленен разширен състав е установил, че с ограничаването достъпа на жалбоподателката до работното ѝ място, спирането на служебния ѝ телефон, както и проверката на болничните листове, които тя е представила във връзка с нейно заболяване, образуване на дисциплинарно производство срещу нея с искането ѝ на обяснения за нарушения, както и издаването на заповед за дисциплинарно наказание след започналото производство пред Комисията, директорът на териториално поделение е осъществил дискриминация под формата на тормоз и преследване по отношение на жалбоподателката. На основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна е наложено наказание „глоба“ в размер от 500 лв. / петстотин лева/ за установеното нарушение на ЗЗДискр. и предписано на основание чл.47 от ЗЗДискр. на ответната страна в качеството му на длъжностно лице да преустанови установеното нарушение на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката, както и да се въздържа от подобни действия. Постановеното Решение по преписка № 216/2019 не е изолиран случай на оплаквания за дискриминация под формата на тормоз.

№19

Специфичен е казуса по преписка № 45/2018 г. Решение №219/08.04.2019 г. разгледан от Петчленен разширен заседателен състав, в което е разгледан сигнал за дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. на основата на признаците „произход“ и „етническа принадлежност“ по чл. 4, ал.1 от ЗЗДискр. подаден срещу преподавател в Х факултет на Х университет, с изложени оплаквания, че по време на лекция са направени дискриминационни изказвания срещу еврейската общност, а именно: *„Евреите са дошли на нашия континент.“; „Хитлер не е виновен, че е избил евреите, а САЩ са виновни, тъй като не са искали да приемат еврейските бежанци по време на ВСВ“; „Всички гонят отвсякъде евреите и Изабела Кастилска е изгонила испанските евреи“* /цитат от сигнала/. Съставът е приел, че от събраните по преписката доказателства и контекста на представените материали не са налични тези или изрази (липсва лична позиция на водещия лекцията), които биха могли да сформират представа за целенасочено и негативно отношение на водещия лекцията спрямо евреите и еврейската общност като цяло и че отсъстват предпоставките за квалифициране на действията на ответната страна като дискриминация под формата на тормоз, на основата на признак „произход“ и „етническа принадлежност“.

Оплаквания за дискриминация по признаци „религия“ и „етническа принадлежност“ се съдържат по пр. №15/2019 г. Производството по горесцитираната е прекратено с Решение № 614/2019 г. То е и пример за възобновено производство. С Определение № xxx/03.07.2019г. по адм. д. №xxx/2019 г. по описа на Административен съд – Т., постановеното по преписка №15/2019 г. Решение №155/15.03.2019 г. е отменено, а преписката – върната за произнасяне по същество по жалбата на Р. М. Й. В жалбата са изложени оплаквания за по-неблагоприятно третиране по защитените съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признаци „етническа принадлежност“ и „религия“. В жалба с вх. №44-00-3815/05.10.2018 г. жалбоподателят Р. М. Й. сочи, че подава жалбата на основание нарушаване и неспазване на правата му гарантирани от Конституцията на

Република България от страна на Президент, Министър-председател и Народно събрание. Жалбоподателят сочи, че макар в Конституцията да му е дадена възможност да упражнява своите лични права, не му е предоставена никаква реална възможност да се самоопредели като представител на турския етнос. Твърди, че в това отношение не може да изрази своето самоопределение и не може свободно да упражнява своите основни лични права.

След извършване на ново проучване и анализ на постъпилите становища, Петчленен разширен заседателен състав следва да посочи, че за да се установи неблагоприятно третиране по отношение на дадено лице е необходимо да се докаже, че това неблагоприятно третиране е извършено съзнателно по някой от защитените съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр признаци. Трябва да е налице пряка причинно-следствена връзка между неблагоприятното третиране и причината за него, която да се изразява в признак посочен в чл.4 от ЗЗДискр. при сравними сходни обстоятелства. Поставянето в по-неблагоприятно положение по смисъла на ЗЗДискр. следва да е извършено съзнателно и/или да засяга права или законни интереси. Липсата на яснота по отношение на това кои актове на сочените като ответни страни Р. Р. – в качеството му на президент на Република България, Б. Б. – в качеството му на министър-председател на Република България и Ц. К. – в качеството ѝ на председател на Народното събрание на Република България са обект на обжалване пред КЗД от страна на жалбоподателя Р. Й. Засадащият състав счита, че липсват данни за действия или бездействия на Р. Р. – в качеството му на президент на Република България, Б. Б. – в качеството му на министър-председател на Република България и Ц. К. – в качеството ѝ на председател на Народното събрание на Република България, при които Р. Й. да е бил поставен в сравними сходни обстоятелства с други лица, но третиран по-неблагоприятно в сравнение с тях. Следва да се уточни, че жалбоподателят Й. не е посочил конкретни нарушения на Закона за защита от дискриминация, поради което не може да се установи нарушение на антидискриминационното законодателство. Комисията за защита от дискриминация като административен орган действа в рамките на правомощията си, установени от закона. Компетентността на административния орган е нормативно признатата способност на даден орган да издаде определен акт. Компетентността на Комисията за защита от дискриминация е уредена в разпоредбата на чл.47 от Закона за защита от дискриминация, където са регламентирани правомощията, с които разполага в качеството ѝ на специализиран държавен орган, осигуряващ предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и равенство на възможностите. Комисията за

защита от дискриминация е приела, че извън правомощията ѝ е да се произнася по направените от жалбоподателя Р. Й. искания, поради което е прекратила възобновеното производство по преписка №15/2019г.

Наред с оплаквания за осъществена дискриминация под формата „тормоз“ по смисъла на §1., т.1 от ДР във връзка с чл.5 от ЗЗДискр. Петчленен разширен заседателен състав е разгледал и оплаквания за дискриминация под формата на сексуален тормоз по смисъла на §1, т.1 и 2 от ДР на ЗЗДискр. Пример за това е Решение № 384/19.06.2019 г. постановено по жалба подадена срещу А. С. - председател на Областния съвет на БФС М. към процесния период с изложени оплаквания за дискриминация по признаци „лично положение“, „обществено положение“, „пол“, „възраст“, „образование“, тормоз и сексуален тормоз по смисъла на §1, т.1 и 2 от ДР на ЗЗДискр. Жалбоподателката твърди, че успешно е издържала изпит за футболен съдия в област М. на 10.02.2017 г. и била единствената жена футболен съдия в областта, но нямала даден нито един наряд за футболна среща. Посочва, че *„Непрекъснато ми се създаваше дискомфорт, бях унижавана на събрания и тренировки, демонстративно се даваха наряди на младите момчета, завършили курса с мен, като на въпроса защо аз нямам все още наряд ми се отговаряше, че съм жена и не може току така да ми се даде наряд и да стартирам. Когато окончателно ме уведоми устно, че ме отстранява причините, които изтъкна са: че аз като жена ще му разбия мъжкия колектив; че аз като жена ще внеса интриги в мъжкия му колектив; че жена не му трябва; че политиката на М. е да няма жени съдии; че като цяло е грешна политиката да има жени футболни съдии. Настроиваше футболната общественост с лъжи и манипулации срещу мен, а след това отношението на хората използваше срещу мен, а всъщност той насаждаше негативизъм и лошо мнение за личността ми. Проявяваше сексуален тормоз, като ми*

отправяше неприлични и вулгарни предложения, съобщения и телефонни обаждания по всяко време на денонощието и при отказ ме заплашваше, че приключвам със съдийството“ /цитат/. Твърди, че А. С. я тормозел психически, като с действия и думи я унижавал пред колеги. Забранил ѝ да присъства с колектива на закриването на футболния сезон 2016/2017 и след това на банкета на колектива. Сочил, че единствено на нея от целия колектив не ѝ била дадена екипировка и че причина за това била, че *„отказах да се съблека и да я премеря пред него и той я прибра и каза, че тогава оставам без екипировка“* /цитат/. Петчленен разширен заседателен състав е установил, че спрямо жалбоподателката е осъществен сексуален тормоз по смисъла на §1, т. 2 от ДР на ЗЗДискр. и наложил глоба на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна А. С. А. – Председател на Областния съвет на БФС –М.

През 2019 г. от Петчленен разширен заседателен състав са разгледани и оплаквания касаящи нормативната уредба. Такъв случай е Решение № 398/ 21.06.2019г. по преписка №102/2018г., по подаден сигнал срещу Наредба регламентираща реда и условията за пътуване с обществения градски транспорт на територията на Х община, конкретно разпоредбата на чл. 15, ал.1 от Наредба за реда и условията за пътуване с обществения градски транспорт на територията на С. община, като се счита, че посочената разпоредба поставя гражданите в дискриминационно положение по признак „лично“ и „обществено положение“ във връзка с предоставеното право на преференциално паркиране на паркингите на метростанциите. Според сигналподателя гражданите ползващи друг вид транспорт различен от метро или изобщо неползващите обществен транспорт граждани следва да имат еднаква възможност за достъп до паркингите собственост на С. община, респективно „Х“ ЕАД. Съставът е съобразил от представеното становище на С. община, както и мотивите към решение №178 от протокол №51 на С. общински съвет от 05.04.2018 г. за приемане на Наредба за реда и условията за пътуване с обществения градски транспорт на територията на С. община, че посочената разпоредба е насочена към облекчаване трафика на територията на С. община и подобряване качеството на атмосферния въздух чрез стимулиране на ползвателите на посочения вид транспорт с преференциални цени. Установено е, че в съответствие с изискванията на Закона за чистотата на атмосферния въздух са приетите мерки от С. общински съвет и С. община като правно задължени субекти по смисъла на чл.2, ал.3, чл.19, ал.2, т.1 и чл.27 от Закона за чистотата на атмосферния въздух, които следва да приемат програми по опазване чистотата на атмосферния въздух на територията на съответната община. Взето е предвид, че посоченият вид транспорт е

екологично чист и допринася за качеството на атмосферния въздух и намаляване нивата на замърсяванията. Предприетите от С. общински съвет и С. община мерки за борба със замърсяванията на атмосферния въздух налагащи изменения на нормативната уредба преследват законова цел, а именно подобряване качеството на атмосферния въздух на територията на общината посредством въвеждане на стимули като преференциални цени на едnodневни абонаментни карти - т.нар. „зелен билет, осигуряване право на преференциално паркиране в паркингите на метростанциите, както и най-крайната мярка приложима в изключителни случаи - въвеждането на безплатен градски транспорт. Във връзка с това дали мярката е пропорционална на целта, съставът е установил, че мярката е в състояние за постигане на целта и не надхвърля необходимото за постигането ѝ. Разпоредбата на чл.15, ал.1 от Наредбата представлява именно такава пропорционална мярка, която смекчава различията в третирането на сравнените групи лица с определен минимален размер 0,50 лв. за всеки следващ час след края на работното време на метрото. Установено е, че разпоредбата на чл.15, ал.1, от Наредба за реда и условията за пътуване с обществен градски транспорт на територията на С. община не представлява нарушение на чл.4, ал.2 и ал.3 от Закона за защита от дискриминация.

Пример за решение, касаещо оплаквания по признаци „увреждане“ и „имуществено състояние“ отново във връзка с нормативна уредба е Решение № 523/2019г. по преписка № 556/2018г. Петчленен разширен състав е дал препоръка на ответните страни Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията и Министерство на регионалното развитие и благоустройство като ресорни министерства да изготвят проект, който да предвиди законова възможност лица, придобили автомобил преди тяхното инвалидизиране, също да могат да се възползват от законовата възможност за освобождаване от винетни такси, без значение от мощност и кубатура на автомобила, който да внесат в Министерски съвет като орган на изпълнителната власт, имащ право на законодателна инициатива за предприемане на необходимите действия.

Преписка № 556/2018г. е образувана по жалба, подадена от Л. И. Н. от гр. С. срещу разпоредбата на чл.10в от Закона за пътищата. Жалбоподателят сочи, че с Решение №xxx/31.2017г. на ТЕЛК към МБАЛ „Проф. Ал. Г.“, гр. Е., му е призната пожизнено 74% трайно намалена трудоспособност. Посочва, че по професия е адвокат и според силите си продължава да работи. В тази връзка подал заявление до Дирекция „Социално подпомагане“ в гр. Е. (по настоящия му адрес), за да бъде освободен от плащане на годишна винетна такса за ползвания от него автомобил. С писмо изх. № xxxxxxx от 9 юли

2018г. бил уведомен, че не може да бъде освободен, тъй като автомобилът му е с по-голяма мощност от определените в чл.10а от Закона за пътищата 117,64 kW (с 22,36 kW или с около 18%).

Жалбоподателят намира тази разпоредба на закона за дискриминационна, тъй като нарушава установеният с чл.6, ал.1 от Конституцията принцип за равенство на гражданите. Посочва, че намалената му физическа възможност и обективната необходимост да се придвижва не са обусловени от икономическия му статус, който няма връзка с мощността на използвания от него автомобил. Следва да се отбележи, че жалбоподателят притежава автомобила си четири години преди неговото инвалидизиране и издаване на Експертно решение за ТЕЛК.

№21

Съставът е счел, че законодателят е взел необходимите социални мерки за облекчаване на лицата с 50 или над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане при използван от тях автомобил, но по отношение на лицата с увреждания (50 или над 50 на сто намалена работоспособност или вид и степен на увреждане) притежаващи автомобил с по-голяма мощност от преди инвалидизирането им, съставът счита, че законодателят поставя тази група хора в по-неблагоприятно третиране. Като мотиви съставът счита, че дадено лице, което закупува автомобил (независимо негова собственост или съпругеска имуществена собственост) с определен обем на двигателя и определена мощност (с обем на двигателя до 2000 куб. см. и мощност до 117,64 kW (160 кс) както е по атакуваната разпоредба – чл.10в от Закона за пътищата), няма как да предвиди, че след определен период от време придобиващият автомобил и/или неговият съпруг/съпруга ще се инвалидизира. Засадаващият състав счита, че трябва да се предвиди възможност лица, придобили автомобил преди тяхното инвалидизиране, също да могат да се възползват от законовата възможност за

освобождаване от винетни такси. Съставът категорично счита, че нормата – чл.10в, ал.1 от Закона за пътищата поставя в неравно положение лицата с увреждания имащи автомобил с определени кубичи и мощност, придобит преди настъпване на тяхната степен на неработоспособност или степен на увреждане в сравнение с лицата, придобили автомобил след освидетелстване на тяхната степен на увреждане.

Друг пример за позитивна мярка по смисъла на чл. 7, ал. 1, т. 14 от Закона за защита от дискриминация на която се е позовал Петчленен разширен заседателен състав е Решение № 228 от 09.04.2019 г. по преписка № 157/2018 г в което е разгледано оплакване за дискриминация на основата на признаците „пол”, „сексуална ориентация“ и „възраст“ по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., относно допускането до участие само на лица от женски пол на възраст от 18 до 35 години в т.нар. „Feminist Boot Camp”, организиран от Фондация „Х“. За да постанови своето решение съставът е взел предвид, че Законът за равнопоставеност на жените и мъжете (ЗРЖМ) изрично предвижда, че целта му е „да насърчи постигане на равнопоставеност на жените“ (чл. 1, ал. 2). ЗРЖМ предвижда, че държавната политика по равнопоставеност на жените и мъжете се осъществява чрез, *inter alia*, временни насърчителни мерки (чл. 4, ал. 1, т. 2). Последните по определение целят премахване на пречки за балансирано представителство на жените и мъжете или за равностойно положение (§ 1. т. 6 от ДР, ЗРЖМ). Съгласно ЗРЖМ временните насърчителни мерки се прилагат до постигане на целите им - балансирано представителство, равни възможности и равнопоставеност на жените (чл. 15, ал. 2). Съставът е приел, че ответната страна Фондация „Х“ при организирането на интензивен пет дневен семинар, наречен „Feminist Boot Camp”, не е извършила нарушение на Закона за защита от дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр.

№22

Хората с увреждания са една от най – уязвимите групи. Пример е Решение 271/22.04.2019 г. по пр. 612/2019 г. по подадена жалба от лице с увреждане. По същество изложените в жалбата оплаквания до КЗД касаят нормативната уредба, регламентираща

единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация „юрист“ и конкретно разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от Наредбата приета с Постановление № 82 от 26 април 2017 г. на Министерски съвет, (обн., ДВ, бр. 35 от 02.05.2017 г. в сила от учебната 2019 г. -2020 г., изм., бр. 41 от 18.05.2018 г., в сила от 18.05.2018 г.), като се счита, че посочената разпоредба поставя хората с увреждания в дискриминационно положение по признак "увреждане" и „лично положение“, създава несъвместимост между правото им на труд и правото на образование, като тази несъвместимост е приложима и към лица без увреждане. Към момента на подаване на жалбата, ограничаващата разпоредба, предмет на производството се съдържа в чл. 3, ал. 1 от Наредбата. Съставът е установил, че липсата на задочна форма на обучение по специалност „Право“ силно ограничава възможността да бъде упражнено правото на труд, което с по-голяма сила се отнася за хората с увреждания поради специфичните им нужди, което ги поставя в особено неблагоприятно положение и съвместно с хората без увреждане търпят по-малко благоприятно третиране, което от своя страна отново осъществява фактическия състав на непряката дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. Редовната форма на обучение, като единствено възможна, би поставила в силно затруднено положение не само хората с увреждане но и хората без увреждания да упражняват правото на труд съвместно с правото на обучение и образование. Поставяйки хората с увреждане в затруднено положение да избират между упражняване правото на труд и образованието и професионалното обучение нарушава целта за интеграция на хората с увреждания (чл. 4 ЗИХУ), което води до осъществяване на фактическия състав на непряката дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 ЗЗДискр. и нарушаване забраната за дискриминация съгласно чл. 3 ЗИХУ. Петчленен разширен заседателен състав на КЗД е приел, че въведеното в разпоредбата чл. 3, ал. 1 от Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация „юрист“, приета с Постановление № 82 от 26 април 2017 г. на Министерски съвет изискване обучението по специалността „Право“ да се осъществява само в редовна форма на обучение създава неравно третиране по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. по признаци „увреждане“ и „лично положение“ спрямо лицата с увреждания и лицата упражняващи правото си на труд. На основание чл. 76, ал. 1, т. 1 във връзка с чл. 47, т. 4 от Закона за защита от дискриминация на Министъра на правосъдието и Министъра на образованието и науката е предписано да направят необходимото в съответствие с компетенциите си за преразглеждане и изменение на

разпоредбата на чл. 3, ал. 1 от Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация юрист (Наредбата), приета с Постановление № 82 от 26 април 2017 г. на Министерски съвет за да се осигури равно третиране на лицата с увреждания и трудещите се лица, които реализират правото си на образование по специалността „Право“.

Пример за оплаквания по признаци „лично положение“ и „обществено положение“, по която преписка петчленния състав не е установил нарушение на ЗЗДискр. е Решение № 532/2019г., постановено по преписка № 91/2019г. В инициативния документ жалбоподателят д-р Г. З. сочи оплаквания за тормоз по смисъла на § 1, т. 1 и т. 8 от ЗЗДискр. по признаци „лично положение“ и „обществено положение“ и дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. Жалбоподателят сочи, че членува в Български ветеринарен съюз, но е бил заличен от регистъра на Български ветеринарен съюз и е прекратена дейността на регистрираната от него ветеринарномедицинска амбулатория, поради нередовно внасяне на членски внос, за разлика от други членове на съюза, спрямо които мерки за неплатен членски внос не са предприемани. Д-р Г. З. прави оплакване също, че му е бил ограничен достъпа до сайта на БВС. Ответните страни оспорват оплакванията. Сочат, че достъпът до официалния сайт е бил ограничен след постъпили оплаквания на други членове и извършена служебна проверка, от която се установило, че д-р З. действително нарушава правилата, като публикува обидни и нецензурни, уронващи достойнството текстове. Също така е съобразено, че в предходен период на д-р З. е спиран достъпа по същата причина, което не е възпрело деянията му поради, което е приложена по строга мярка - спиране на достъпа до сайта съгласно правилата (Решение №1 от 27.11.2017 г. на главния секретар на БВС) което е приведено в изпълнение.

По отношение на заличеното му членство в БВС поради неплащане на членски внос, се сочи, че жалбоподателят не е плащал членски внос 3 месеца и е попаднал в списъка на лицата, генериран от системата неплащали 3 месеца членски внос. Видно е, че д-р И. В. в качеството на Председател на ОК на БВС- П. е информирал жалбоподателя с електронна поща на 28.09.2017 г. за обстоятелството, че е с неуреден членски внос. Видно е, че жалбоподателят е платил членския си внос със закъснение, поради което системата е прекратила автоматично и служебно неговото членство в БВС.

От свидетелските показания на св. Д. е установено, че в случаите, когато до изтичане на месеца членският внос не бъде заплатен, на първия ден на петия месец

системата заличава нередовния член на БВС. В посочените случаи председателите на съответните Областни колегии на БВС на основание чл. 17, ал. 2 от Устава информира директора на ОДБХ за посоченото обстоятелство, което води до заличаване на лицето и от регистъра на ОДБХ. Видно е, че при прекратяване на членството, лицата които желаят да възстановят и практикуват професията ветеринарен лекар следва да заплатят възстановителна вноска в десетократен размер от встъпителната, която е 50 лв. или 500 лв., съгласно чл. 21, ал.1, т 3 от Устава на БВС.

Въз основа на представения списък на членовете с прекратено членство поради неплащане на членски внос към дата 20.07.2017 г. е установено, че са налице общо 29 броя членове, като от Областна колегия П. с прекратено членство е и Д. Т. Гореизложеното опровергава твърденията на жалбоподателя за умишлено и тенденциозно заличаване от регистъра на Български ветеринарен съюз и прекратяване дейността на регистрираната от него ветеринарномедицинската амбулатория за разлика от други членове на съюза, спрямо които мерки за неплатен членски внос не са предприемани.

Съставът е приел, че предприетите действия спрямо жалбоподателя и по- точно отношението към него не е обусловено от критичното му отношение към ръководството. Допълнителната характеристика, от рода на посочената „критично отношение“ е по своя характер временна, случайна и повърхностни и не може да бъде приета за изпълващи съдържанието на признаци „лично положение“ и „обществено положение“. Липсва каквато и да е казуална връзка между защитените признаци и твърдяното дискриминационно поведение под формата на тормоз, поради което жалбата е оставена без уважение.

7. AD HOC заседателен състав

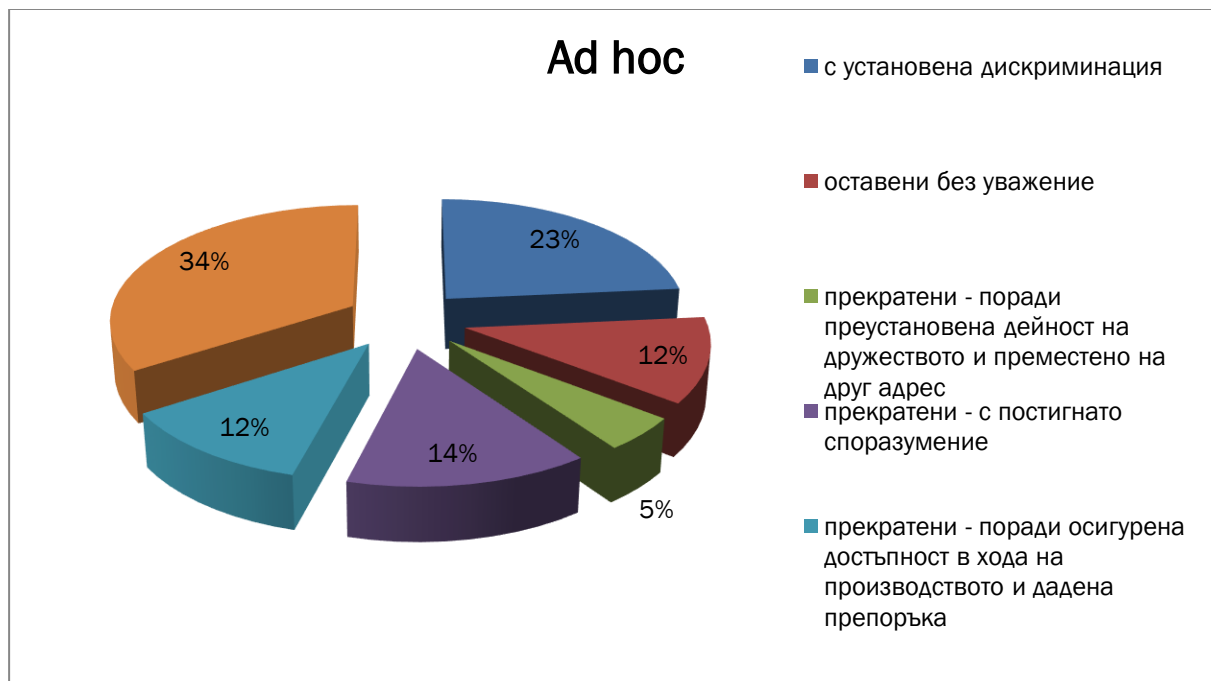

Ad hoc е заседателен състав, който се определя по всеки конкретен казус. Състои от трима членове на Комисията за защита от дискриминация, измежду които се определя председател и докладчик по съответната преписка. В Ad hoc заседателен състав може да участва всеки един от членовете на Комисията за защита от дискриминация /вкл. председателят и заместник-председателят/. Членовете на Ad hoc заседателен състав се определят с Разпореждане на председателя на КЗД. Ad hoc заседателен състав не е ограничен в разглеждането само на определени признаци. Той може да разглежда случай, засягащ оплаквания по който и да е от защитените признаци, визирани в чл.4, ал.1 от ЗЗДискр.

През 2019 г. преписките, които са разгледани от Ad hoc заседателен състав, са образувани предимно по признак „увреждане“ и във връзка със стартиралата през 2017г. безсрочна кампания на КЗД – „Достъпна България“.

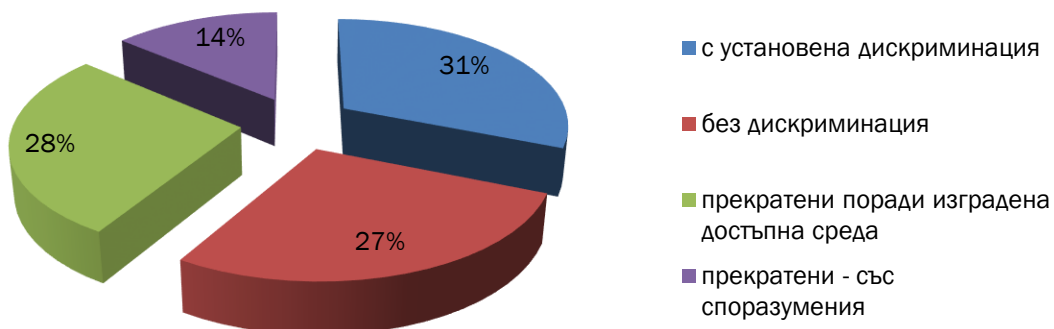
Постановените от Ad hoc заседателен състав решения за 2019 г. са 158, от които 23% - с установена дискриминация, 12% - оставени без уважение, 5% - прекратени поради преустановена дейност на дружеството и преместено на друг адрес, 14% - прекратени с постигнато споразумение, 12% - прекратени поради осигурена достъпност в хода на производството и дадена препоръка и 34% - прекратени поради осигурена достъпност. Проверяваните обекти в кампанията „Достъпна България“ са предимно частна собственост, но също и такива, собственост на държавата или съответната община.

В рамките на кампанията „Достъпна България“ пет Ad hoc заседателни състава, определени със Заповед на председателя на Комисията за защита от дискриминация, участват в производства за защита от дискриминация, както следва:

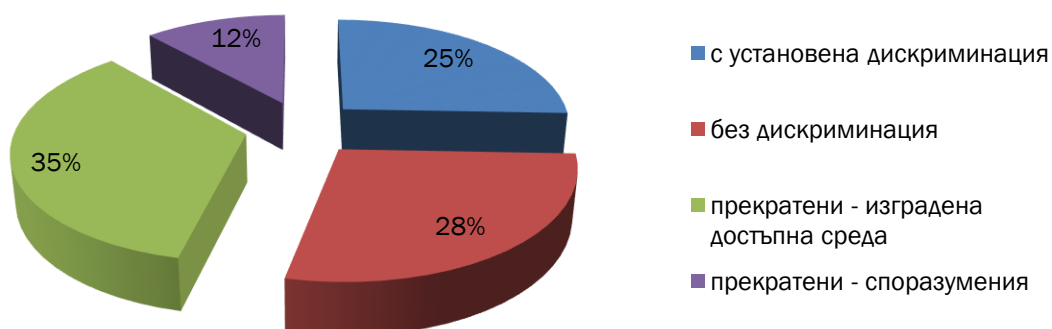
Ad hoc заседателен състав с членове: инж. Наско Атанасов, инж. Сабрие Сапунджиева, София Йовчева, разглежда общо 77 преписки, които са на различни фази на производство. Постановени са общо 29 решения, от които 31% с установена дискриминация, 27% – без дискриминация и 42% прекратени – в 28% от случаите - поради изградена достъпност и в 14 % – поради постигнато споразумение между страните.

Ad hoc състав, с членове: инж. Наско Атанасов, инж. Сабрие Сапунджиева, София Йовчева

Ad hoc заседателен състав, определен със Заповед №138/26.07.2018г., с членове: доц. д-р Баки Хюсеинов, д-р Орлин Колев и инж. Сабрие Сапунджиева, разглежда общо 92 преписки, които също са на различни фази на производство. Постановени са 43 решения, от които 25% с установена дискриминация, 28% – без дискриминация и 47% прекратени - поради изградена достъпност в 35% от случаите и 12% – с постигнато споразумение.

Ad hoc състав, с членове: доц. д-р Баки Хюсеинов, д-р Орлин Колев, инж. Сабрие Сапунджиева

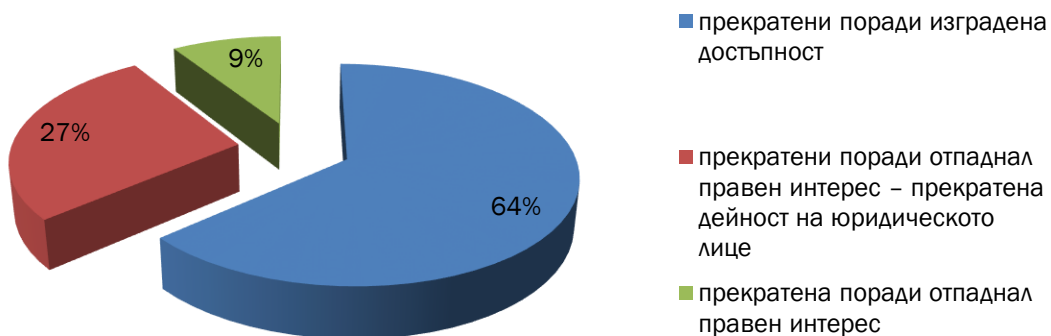

Ad hoc заседателен състав, определен със Заповед № 138/26.07.2018г., с членове: инж. Наско Атанасов, Петър Кичашки и София Йовчева, разглежда общо 81 преписки, които са на различни фази на производство. Постановени са 38 решения, от които 37 % - с установена дискриминация и 63% - прекратени, поради изградена достъпност в 34 % от случаите и 29 % – с постигнато споразумение.

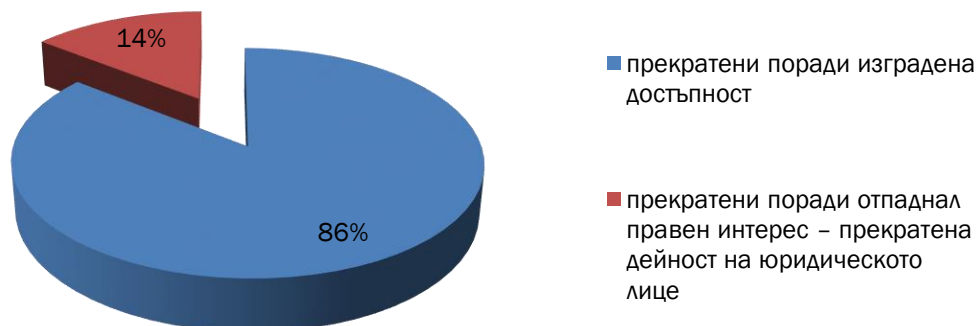
Ad hoc заседателен състав, определен със Заповед № 108/31.07.2019г., с членове: инж. Наско Атанасов, д-р Орлин Колев и инж. Сабрие Сапунджиева, разглежда общо 249 преписки, които са на различни фази на производство. Постановени са 11 решения, от които 64 % - прекратени поради изградена достъпност, 27 % - прекратени поради прекратена дейност на юридическото лице и 9 % - прекратени поради отпаднал правен интерес.

**Ad hoc състав, с членове: инж. Наско
Атанасов, д-р Орлин Колева, инж. Сабрие
Сапунджиева**

Ad hoc заседателен състав, определен със Заповед № 108/31.07.2019г., с членове: доц. д-р Баки Хюсеинов, д-р Орлин Колев и София Йовчева, разглежда общо 154 преписки, които са на различни фази на производство. Постановени са 14 решения, от които 86 % - прекратени поради изградена достъпност и 14 % - прекратени поради отпаднал правен интерес (прекратена дейност на юридическото лице).

**Ad hoc състав, с членове: доц. д-р Баки
Хюсеинов, д-р Орлин Колев, София
Йовчева**

Примери за производства пред тези състави са:

Решение № 612/16.12.2019г. по пр. № 699/2018г. съставът е установил, че Кметство с. М., представлявано от кмета, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда затрудняваща достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което е в нарушение на чл.5, представляващо по-неблагоприятно третиране чрез изградена и поддържана архитектурна среда, недостъпна за хора с увреждания по признак „увреждане“, представлява нарушение на антидискриминационното законодателство, поради което на ответната страна кметство с. М. е наложено административно наказание глоба в размер на 500 лева. Друг пример за проверен обект – държавна собственост е Решение № 346/06.06.2019г. по пр. №391/2018г. установено е , че към момента на проверката проверяваният обект НЧ „С. Ч. - 1963“ – гр. Ш. не е разполагал с достъпна архитектурна среда. Заседателен състав на КЗД е приел за установено, на основание чл. 65 и чл. 66 от ЗЗДискр., че Л. Х., в качеството му на кмет на община Ш., затруднява достъпа на лица с увреждане и на лица с намалена подвижност до публични места, представляващо по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. С цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици е предписано да предприеме мерки за монтиране на рампа и за нейното поддържане, с цел осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания. Прието за установено, е че С. Г., в качеството ѝ на председател на НЧ „С. Ч. - 1963“, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда в НЧ „С. Ч. - 1963“ затруднява достъпа на лица с увреждане и на лица с намалена подвижност до публични места, представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“.

Пример за проверявани обекти – частна собственост, за които е констатирано, че са с недостъпна архитектурна среда за лица с увреждания е Решение №608/16.12.2019г. по пр. №703/2018г. Съставът е приел за установено, че ЕТ „М.-85-И. Ж.“ като собственик на рекламна агенция „Х. л.“ е допуснал нарушение на разпоредбите на ЗЗДискр. като е изградило и поддържа недостъпна архитектурна среда за хора с увреждания до процесния обект, с което е осъществило по-неблагоприятното им третиране в сравнение с лица, без увреждане. В производството съставът е счел, че ответната страна ЕТ „М.-85-И. Ж.“ е допуснал предоставянето на услуги при по-неблагоприятни условия на лица с увреждания. Относно заявеното от ответната страна, че сградата е паметник на културата и не може да се извършват преустройства, с оглед

запазването на външния облик на фасадата, съставът е на мнение, че това обстоятелство остава само твърдение, което не е подкрепено с надлежни доказателства от ответната страна. Видно от представеното копие от Анекс към първоначалния договор за отдаване под наем на процесното помещение, който също не е представен от ответната страна, няма въведено ограничение във връзка със запазването на външната фасада на сградата, в която се намира рекламната агенция. Съставът е счел, че ответната страна е ограничила достъпа на тази група лица да реализира своите законови права - да използват услугите, предоставяни от търговеца. Засадаващият състав е отчел усилията на ответната страна за осигуряване на възможност за ползване на услугите на рекламната агенция от лица с увреждане, чрез предоставянето на възможност за обслужване и консултиране по електронен път, както и предприетите организационни мерки при обслужването на лица с увреждания, но счита, че това не отстранява допуснатото нарушение. На ответната страна е наложена имуществена санкция в размер на 250 лева за нарушение на чл.5 от ЗЗДискр. във връзка с чл.37. от ЗЗДискр. Предписано е да преустанови дискриминацията по признак „увреждане“, като бъдат предприети необходимите действия за изграждане на достъп за лица с увреждания. Ответната страна е задължена в едномесечен срок от получаване на решението да уведоми КЗД за предприетите мерки за изпълнение на задължителните предписания.

Във всяко първо заседание по всяка преписка, на основание чл. 62 от ЗЗДискр. на страните в производството се дава възможност да се помирят. Когато страните изразят съгласие за започване на помирителна процедура, за постигнато помирение (което съгласно ЗЗДискр. трябва да бъде в писмена форма), комисията следва да го одобри с решение и да прекрати производството. Пример за постигнато споразумение между страните в производството пред Комисията за защита от дискриминация е Решение № 61/30.01.2019г. по преписка с № 454/2018г. Последната е образувана по доклад за самосезиране на член на Комисията относно недостъпна архитектурна среда на клон на О. банка. Страните са се възползвали от дадената им възможност за сключване на споразумение и са представили постигнатото между тях писмено споразумение. Комисията е одобрила сключеното споразумение между вносителя на доклада и ответната страна и е прекратил производството по преписката.

В практиката на Комисията за защита от дискриминация не липсват случаи, при които ответната страна отстранява констатираните нарушения, което е основание за прекратяване на производството. За 2019г. също не липсват такива примери. Един от тях е Решение №103/18.02.2019г. постановено по преписка №440/2018г., - преписката е

прекратена поради отпадане на основанието за водене на производство пред Комисията с оглед представените надлежни доказателства за изградена достъпна архитектурна среда в процесния обект от ответната страна. Производството по преписката е образувано относно изградена недостъпна архитектурна среда на обект: изнесено работно място към Дирекция „СП“, находяща се в гр. Т. С констативен протокол е установено, че сградата, в която се помещава: изнесено работно място към Дирекция „СП“ в гр. Т. има достъпна архитектурна среда за лица с увреждания, тъй като при проверката е констатирано, че сградата е с два входа. Съставът е счел, че следва на основание чл. 27, ал. 2, т. 5 от АПК във вр. с чл. 70, ал. 1 от ЗЗДискр. да прекрати производството по преписка № 440/2018 г., поради отпадане на основанието за водене на производство пред Комисията с оглед представените доказателства за изградена достъпна архитектурна среда в процесния обект. Съставът е прекратил на основание чл. 27, ал. 2, т. 5 от АПК във вр. с чл. 70, ал. 1 от ЗЗДискр. производството по преписката и оставил доклада за самосезиране без разглеждане. Друг пример за прекратено производство е Решение №433/18.07.2019г. по пр. №427/2018г., в което с Констативен протокол за обект офис на В. в гр. К., е отразено, че е осъществено нарушение по смисъла на чл. 5, предложение последно от ЗЗДискр. във вр. с §1, т.т. 7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. Постъпило е становище от „Б. Т. К.“ ЕАД (търговско наименование V.), с което КЗД е уведомена, че търговският обект разполага с подвижна рампа за достъп на лица с увреждания, която се поставяла от служителите с оглед достъпа на такива лица. Посочва, че наред с това имало и бутон, чрез който може да се сигнализира на служителите в магазина. Регионалният представител на КЗД в гр. К. и впоследствие на регионалният представител на КЗД в гр. П. са извършили проверка на състоянието на архитектурна достъпност, в присъствието на двама свидетели. При извършената проверка регионалният представител е констатирал, че има налична подвижна рампа, както и звънец на входа, осигуряващи безпрепятствен достъп на лица с двигателни увреждания до магазина на „В.“ гр. К. С оглед така изнесените в протокола факти, настоящият състав е счел, че наличието на достъпна архитектурна среда за конкретния обект е безспорно установено. Съставът е установил, че при осъществяване на своята дейност „Б. Т. К.“ ЕАД (търговско наименование V.), не е допуснало наличие на архитектурна среда, ограничаваща достъпа на лица, включително с увреждания, до и в магазин В. в гр. К., което да представлява дискриминация или нарушение на ЗЗДискр., на основата на признак „увреждане“. Въз основа на изложеното, докладът за самосезиране, изготвен от А. Д. е оставен без уважение.

Не много честа практика на съставите, вкл. и Ад Нос на Комисията за защита от дискриминация е да дават препоръки или задължителни предписания на ответните страни. Такова е и Решение №340/29.05.2019г. по преписка 716/2018г. Преписката е образувана по доклад за самосезиране в рамките на кампания „Достъпна България“ и разгледана от Ад Нос заседателен състав. Провереният обект – „Б. Т. К.“, магазин В. в гр. В. е бил посетен от представител на КЗД за гр. В., който в рамките на извършените проверки за достъпност е констатирал наличието на достъпна архитектурна среда. Съставът е счел, че към датата на постановяване на настоящото решение са предприети мерки, осигуряващи безпрепятствен достъп на лица с двигателни увреждания до процесния обект, с оглед на което достъпната архитектурна среда за конкретния обект е безспорно установена. Въпреки това, съставът е дал препоръка на ответната страна да поддържа достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица с ограничена подвижност до и в сградата на магазин В. в гр. В.

С Решение № 467/02.09.2019г. постановено по пр. №398/2018г. също е дадено предписание на ответната страна. В доклада за самосезиране е отразено, че за обект РИОСВ гр. П. липсва изградена достъпна архитектурна среда за лица с двигателни увреждания, като е направен извод, за наличие на данни за евентуално допуснато нарушение на ЗЗДискр. Ответната страна е твърди, че етаж 4-ти (последен) е предоставен за безвъзмездно ползване на РИОСВ гр. П. Посочено е, че постройката е стара и без изграден асансьор. В становището се развиват съображения, че за обслужване на лица с намалена подвижност РИОСВ гр. П. е въвела в експлоатация система за разговор и видеонаблюдение, монтирана на средния вход на сградата, за което е поставена указателна табела. Пояснява, че чрез посочената система се обезпечават достъпът на хора с увреждания до административното обслужване на инспекцията и се преодоляват комуникативните бариери във връзка с това обслужване. Отбелязва се, че при подаден звуков сигнал дежурният за деня експерт (на едно гише), потвърждава визуално сигнала на монитора и при действителен клиент незабавно слиза на входа, за да го обслужи. Описаната система работи до момента и редовно се проверява нейната изправност. Съставът не е установил, че архитектурната недостъпност до посочения обект ограничава възможността на всички лица с ограничена подвижност за достъп до услугите, които се предоставят от ответната страна, което на свой ред не се явява обективна пречка за реализирането на техните законови права и съставлява по-неблагоприятно третиране и дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. Доводите

за наличие на организация, чрез която се осигурява обслужването на лица с ограничена подвижност е неприемливо оправдание за различното третиране, което българският антидискриминационен закон не допуска. Дали ответната страна е положила усилия да създаде възможност за обслужване на гражданите с увреждане и какви са причините, довели до различното им третиране е релевантно за предмета на настоящата преписка. Съставът е счел, че в настоящото производство са налице достатъчно факти, от които се доказва, че при осъществяването на своята дейност РИОСВ гр. П. е поддържало и продължава да поддържа и в момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до помещението. На ответната страна е предписано, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата в която се помещава РИОСВ гр. П. Следва да се посочи и решение на Ad Hoc заседателен състав, в което на ответната страна в производството е наложена имуществена санкция и дадено предписание. Такова е Решение №101/18.02.2019г. по пр. №407/2018г., която е образувана за изградена и поддържана недостъпна архитектурна среда за обект: П С в гр. Р. срещу „БП“ ЕАД. След проведено производство, съставът е установил, че при осъществяване на своята дейност „БП“ ЕАД е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до ПС Р., което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. За установената дискриминация, в съответствие със Закона за защита от дискриминация, съставът е наложил на ответната страна „БП“ ЕАД, имуществена санкция в размер на 750 лв. На основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. съставът е предписал на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на решението, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на ПС гр. Р. Съставът е задължил в едномесечен срок от получаването на решението ответното дружество „БП“ ЕАД да уведоми писмено Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки по изпълнение на дадените му задължителни предписания.

8. Заседания на КЗД в местата за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода

Комисията за защита от дискриминация като независим специализиран орган за предотвратяване и защита от дискриминация, осигуряване на равенство на възможностите през 2019 г. разгледа жалби и сигнали подадени от лица лишени от свобода, които изтърпяват наказанията си в пенитенциарните заведения при Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“ на територията на Р България.

Лишените от свобода могат да се ползват от всички установени от законите права с изключение на правата, от които са лишени с присъда, които са им отменени или забранени със закон, или чието упражняване е несъвместимо с изпълнението на наказанието. Всяко наказание предполага ограничаване или отнемане на съществени права на личността, предвид което в процеса на неговото изпълнение се прилагат всички международноправни актове за зачитане правата на човека, по които България е страна.

На международно и европейско ниво са приети редица стандарти за гарантиране на основни права, конкретно недискриминация в областта на пенитенциарната дейност. Специализирани международни актове в тази насока са Минималните стандарти на ООН за третиране на лишените от свобода¹, Европейските правила за затворите (ЕПЗ), изложени в приложението към Препоръка № Rec(2006)2 на Комитета на министрите на държавите - членки на Съвета на Европа², Препоръка № R (89) 12 относно образованието в затворите, Препоръка № R (93) 6 относно затворническите и криминологични аспекти на контрола на инфекциозните болести, вкл. СПИН и други проблеми на здравеопазването в затворите, Препоръка № R (97) 12 относно персонала, отговарящ за прилагането на санкции и наказания, Препоръка № R (98) 7 относно етичните и организационни аспекти на здравеопазването в затворите, Препоръка № R (2003) 23 относно управлението на затворниците с доживотна или друга дългосрочна присъда от администрациите на затворите и други.

В чл. 64 от Европейските правила за затворите /ЕПЗ/ и чл. 57 от Минималните стандартни правила на ООН за третиране на лишените от свобода /МСП/ е формулиран

¹ Приети от първия конгрес на ООН по предотвратяването на престъпността и третиране на правонарушителите, проведен в Женева през 1955 г., одобрени и препоръчани на държавите - членки на ООН, от нейния Икономически и Социален съвет с резолюции 663 С (XXIV) 31.07.1957 г. и 2076 (LXII) от 13.05.1977 г.

² препоръка № Rec(2006)2 на Комитета на министрите на държавите членки относно Европейските правила за затворите на 11.01.2006 г

един от принципите на третирането. “Задържането и настаняването в местата за лишаване от свобода е наказание само по себе си. Условието за изтърпяване на наказанието и режимът на неговото изпълнение не трябва да утежняват това страдание, освен в случаите, при които това е необходимо за поддържане на дисциплината или в случаите на инцидентно оправдано изолиране”.

Основният принцип за отношение към лишените от свобода гласи, че „Всички затворници трябва да бъдат третирани с уважение поради присъщото им достойнство и стойност като човешки същества“³.

“Третирането на всички хора, лишени от свобода хуманно и с уважение към тяхното достойнство е основно и всеобщо приложимо правило. Следователно, прилагането на това правило, като минимум, не може да зависи от материалните ресурси, с които държавата разполага. Това правило трябва да се прилага без дискриминация от какъвто и да било род, като такава на основата на раса, цвят на кожата, пол, език, религия, политически и други убеждения, национален или социален произход, собственост, рождение или друг статус.”⁴

Лишените от свобода се настаняват в обособени за тях места, но не за да бъдат изолирани от обществото, а за да се осигурят условия за интензивно корекционно въздействие. Главната цел на наказанието е да подготви осъдените за законосъобразен начин на живот в обществото, т.е. поправянето им и социалното им превъзпитание.”⁵

Нарушаване забраната за дискриминация при изтърпяване на наказание от лишените от свобода е била предмет на казуси по повод подадени жалби пред КЗД с твърдения за нарушаване на техните права.

С оглед спецификата на режима в който са поставени лишените от свобода и множеството жалби пред КЗД и с цел преодоляване на институционални препятствия още през 2015 г. „Главна дирекция изпълнение на наказанията“ при министъра на правосъдието на република България и Комисия за защита от дискриминация споделят стремежа си към сътрудничество за предотвратяване на дискриминационните практики и осигуряване на равенство в третирането.

През 2019 г. членове на съответните заседателни състави са провеждали изнесени заседания в Централен софийски затвор, където с оглед режима на пенитенциарното заведение лицата лишени от свобода са конвоирани от други такива

³Международен пакт за граждански и политически права, чл. 10, т.1

⁴ Общ коментар 21, §4, приет от Комитета по правата на човека по Международния пакт за граждански и политически права; Член 10 (Хуманно третиране на лица, лишени от свобода)

⁵ Международен пакт за граждански и политически права, чл. 10, т.3, първо изречение

места с цел осигуряване присъствието на жалбоподателя и защита на основните права, сред които и правото му на защита.

През отчетния период КЗД е постановила само пет решения по жалби на лица лишени от свобода. След анализ на жалбите от предходни години, както и през отчетния период оплакванията са свързани както с битовите условия, в които са поставени да живеят лишените от свобода, така и със здравните грижи.

Не малко са случаите свързани с оплаквания за изземване от страна на служителите в местата за лишаване от свобода на лични вещи и неразрешаване на определени такива за внасяне на пребиваващите там лица. Такъв случай е разгледан в решение № 281/ 24.04.2019 г. по пр. № 144/ 18 г.

Жалбоподателят излага оплаквания, че в затвора в гр.Б.се нарушават правата му и е дискриминиран, тъй като в затворническата лавка не се продават риба и рибни консерви. Твърди, че консервите не се продавали заради забрана, наложена от ръководството на затвора. За сравнение посочва затвора в гр.С, където имало такива стоки, като се продавали и други стоки, липсващи сред продаваните в затворническата лавка в гр.Б. Твърди още, че тези липсващи стоки не се допускали и по време на свиждане с хранителните пратки. Счита, че виновни за тази дискриминация са: Държавно предприятие „Фонд затворно дело“ гр.София и ГДИН.

Друго оплакване на жалбоподателя е, че ръководството на затвора в гр.Б и ръководството на ГДИН ги лишава вече почти една година от уреди за тренировки (щанги, гири и др.), които твърди, че са прибрани и по този начин затворниците се лишават от възможността да тренират и спортуват. Посочва, че игрището за спортуване месеци наред стои разкопано, което допълнително ги лишава от възможността за спортуване. Оправданието било, че уредите за тренировка са махнати от карето за разходка, а игрището – разкопано, понеже се правят ремонти, но жалбоподателят твърди, че от месеци няма никакви ремонтни дейности. Моли да се укаже на ръководството на затвора в гр.Б. и ГДИН да изпълнят задълженията си по закон и да им предоставят уреди за тренировки, както е в другите затвори.

При постановяване на своето решение съставът е взел предвид предоставената в чл. 10, ал. 1 от ЗИНЗС и чл. 2 от ППЗИНЗС компетентност, за това че министърът на правосъдието е утвърдил Списък на разрешените лични вещи, предмети и хранителни продукти, които могат да получават, ползват и държат при себе си или на определените за целта места лишените от свобода, изтърпяващи наказание в затворите, поправителните домове и затворническите общежития. Същият има за цел да

конкретизира правата на лишените от свобода на хранителни пратки и правото им да притежават и държат вещи и предмети, необходими за осигуряване на нормален ежедневен хигиенен режим, правото им на свободно време и почивка при изтърпяване на наказанието, с оглед условията в местата за лишаване от свобода. Изброяването на конкретен брой и вид вещи и предмети, с които могат да разполагат лишените от свобода, съставлява елемент от ограничителния режим, при който са поставени по време на изтърпяване на наказанието. Аргумент в тази насока се съдържа в разпоредбата на чл. 97, т. 1 от ЗИНЗС, в която изрично е предвидено, че лишените от свобода не могат да държат при себе си неразрешени предмети. Следва да се отбележи, че не е налице задължение за затворническата администрация да осигури в лавката всички стоки, включени в списъка. Наличието на лавка, заредена с част или с всички разрешени продукти, е пожелателно, но не е задължително, като всеки затвор се съобразява с материално-битовите условия, оборудване и т.н. На още по-малко основание би могло да се приеме за съществуващо задължение за осигуряването на стоки извън одобрения списък.

Трети специализиран постоянен заседателен състав на КЗД с оглед изложените оплаквания за дискриминация по признак „лично положение” по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., е установил, че ответните страни не са извършили каквито и да било дискриминационни действия по отношения лицето подател на инициативния документ и жалбата е оставена без уважение.

9. Самосезиране на КЗД

През отчетния период в Комисията за защита от дискриминация съгласно чл. 50 от ЗЗДискр. са образувани производства по жалби на засегнати лица, по сигнали на физически и юридически лица, но особен приоритет на КЗД са образувани производства по инициатива на Комисията. Когато е налице самосезиране на КЗД се изготвя писмен доклад от член или членове на КЗД до Председателя на Комисията. В доклада се посочват трите имена и длъжността на докладващия/докладващите, описание на нарушението, като се прилага доказателствен материал и се мотивира предложение за образуване на производство. След гласуване на доклада, членовете на КЗД с мнозинство взимат решение за образуване на производство. Член на КЗД, по чийто доклад е образувано производство, няма право да участва в заседателния състав и вземането на решение по това производство.

През 2019 г. година по инициатива на членовете на Комисия за защита от дискриминация са образувани **619** производства за защита от дискриминация. От тях голяма част са във връзка с реализираната от органа по равнопоставеност кампания „Достъпна България“.

Образуваните преписки се намират в различни фази на производството – фаза на проучване, такива които са влезли във фазата на открити и преписки по които е постановено решение. Към края на отчетната 2019 г. след обстоен анализ на събраните по преписките доказателства, заседателните състави са постановили своите решения по съответните преписки в рамките на кампанията, но предвид техния немалък брой е направена извадка, която е поместена в приложението на настоящия отчет за дейността на Пети и Ad hoc заседателни състави.

Отделно от преписки образувани по доклади за самосезиране в кампания „Достъпна България“, са постановени и решения по други казуси с обществена значимост.

Докладът за самосезиране от доц. д-р Б. Х. е по повод на публикувано на 28.06.2018 г. на официалната страница на 09 Основно училище „П.К. Я.“ гр. Б. в социална мрежа „Фейсбук“ съобщение. Съобщението е със следния текст: *„Уведомяваме родителите на бъдещите първокласници от жк. „А.М.“ и с. И., че продължаваме записването на първокласници. Записани ученици: 6. Свободни места: 12-14. Не записваме деца от ромския етнос. Деца със СОП се приемат с предимство“* По същия казус са подадени жалби и от други лица.

Обръща се внимание, че на 29.06.2018 г. в предаването на телевизия БТВ – „Тази сутрин“ с водещ А.Х., директорът на 09 ОУ „П.К. Я.“ гр. Б. В.В. споделя, че лично е публикувала посочения текст, в това число и изискването за етноса на кандидат-първокласниците. Според сигналподателите и жалбоподателя изявленията на директора на учебното заведение В. В., че не се допускат и няма да се допускат до записване деца от ромски произход съставляват нарушение на Закона за защита от дискриминация.

Ответните страни считат, че оплакванията са неоснователни и следва да бъдат оставени без уважение.

След обстоен преглед на относимите към казуса норми Петчленен разширен заседателен състав в решение № 421 от 2019 г. (*виж текста на решението в приложение на Петчленен РЗС*) е установил, че директорът на 09 ОУ „П.К. Я.“ гр. Б. с публикувано на 28.06.2018 г. на официалната страница на 09 ОУ, гр. Б. в социална мрежа „Фейсбук“ съобщение с текст: *„Уведомяваме родителите на бъдещите първокласници от ж.к. „А. М.“ и с. И., че продължаваме записването на първокласници. Записани ученици: 6 . Свободни места: 12-14. Не записваме деца от ромския етнос. Деца със СОП се приемат с предимство“* е извършила нарушение на чл.5 хипотеза пета от ЗЗДискр. „расова сегрегация“ по смисъла на § 1., т.6 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. Наложена е глоба на директора на учебното заведение в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева за това, че е осъществила дискриминация по смисъла на § 1, т.1 от ДР на ЗЗДискр. във връзка с чл.5 от ЗЗДискр. по признак „етническа принадлежност“ и нарушение на чл.5 хипотеза пета от ЗЗДискр. „расова сегрегация“ по смисъла на § 1., т.6 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр.

На основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр. във връзка с чл.47, т.4 съставът налага на В. В. – директор на 09 ОУ „принудителна административна мярка, като предписва на В. В. да предприеме необходимите мерки, които да гарантират равен достъп до образование за децата и учениците от етническите малцинства и не допускане на действия, накърняващи правото на образование на посочената група лица.

Налага още на основание чл.76, ал.1 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 47, т.4 на В.В. принудителна административна мярка, като предписва на В.В. заанапред да се въздържа от изявления, засягащи честта и достойнството на личността по признак „етническа принадлежност“.

Въпреки, че през 2019 г. Комисия за защита от дискриминация не е постановила краен административен акт по производства за защита от дискриминация във връзка с

доклади за самосезиране, следва да се обърне особено внимание на два казуса, които са с особено значим обществен интерес, но по които предстои да се произнесе съответния заседателен състав. В резюме представяме предмета на докладите за самосезиране, по които е образувана преписка, както следва:

В доклада за самосезиране, въз основа на който е образувана пр. № 60/2019 г.е отразено, че съгласно чл. 2, ал. 1 от Наредба № РД-07-5 от 16.05.2008 г. за условията и реда за отпускане на целева помощ за отопление право на такава помощ имат лицата и семействата, чийто средномесечен доход за предходните 6 месеца преди месеца на подаване на заявлението-декларация е по-нисък или равен от диференцирания минимален доход за отопление и отговарят на условията по чл. 10 и 11 от Правилника за прилагане на Закона за социално подпомагане (ППЗСП). Диференцираният минимален доход за отопление за всеки един от съвместно живеещите съпрузи е определен в размер на 167,08 на сто от Гарантирания минимален доход (ГМД) (чл. 2, ал. 5, т. 5 от Наредбата), а за лице, съжителстващо с друго лице (лица) или семейство - 224,68 на сто от ГМД (чл. 2, ал. 5, т. 9 от Наредбата). В доклада е отразено, че въпросните разпоредби третират по различен начин описаните групи лица, като въвеждали различни прагове за достъп до социалната помощ, въпреки че и в двете хипотези ставало въпрос за лица живеещи заедно. Прави впечатление по-високият процент, предвиден за „лице, съжителстващо с друго лице" в сравнение с определения процент за „всеки от съвместно живеещите съпрузи".

Изложено е мнение, че това се явявало дискриминация на законните семейства спрямо формата на съжителство. Аналогично в чл. 9, т. 4 от Правилника за социално подпомагане за „лице, съжителстващо с друго лице (лица) или семейство, и за всеки от съвместно живеещите съпрузи - 66 на сто от ГМД" в случая процентите от ГМД, който е определен за категориите съвместно живеещи съпрузи и съжителстващи лица са уеднаквени. Подчертава се, че и двата вида социални помощи се отпускат на основание на Закона за социалното подпомагане, но с различни коефициенти за една и съща категория лица.

По смисъла § 1, т. 2 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за социалното подпомагане съжителстващи лица са „съвместно живеещите в едно жилище със или без родствена връзка, регистрирани на един адрес". Посочва се, че Законът за социалното подпомагане налага социалната работа да е индивидуална, а не унифицирана и тя да е насочена към лицата и семействата, които са обект на социално подпомагане.

В заключение е отразено, че можело да се направи предположение, че неравното третиране се основало на признаците „семеино положение" и „лично положение", поради което е предложено да бъде образувано производство на основание чл. 50, т. 2 от ЗЗДискр., в което да бъде установено дали описаното неравно третиране съставлява дискриминация по смисъла на Закона за защита от дискриминация.

Друг пример е доклада за самосезиране въз основа на който е образувана преписка 895/ 2019 г. В него се описва, че на 05.11.2019 г. в информационна емисия на телевизия „БТВ", публикувано в 9.25 часа на същата дата <https://www.btv.bg> е излъчен видеоматериал, който касае дейността на ЦДГ „Д. К.", кв. „Надежда" гр. С. Във видеоматериала, се твърди за направен запис със записващо устройство, който е монтиран в детска играчка, където медицинска сестра със скандалното си поведение обижда и напада дете в яслената група. След изслушване на направения запис се установява, че медицинската сестра използва следните думи „...Млъкни, бе! Млъкни, бе! Млъкни, бе! Затвори си тъпата уста бе! Затвори си тъпата уста, бе! Затвори си я, бе! Затвори си я, бе! Какво искаш! Мръсници! Животно мръсно!". Това са част от вулгарните реплики, които могат да бъдат чути на записа.

Интервюираната директорка на ЦДГ посочва, че в писменото обяснение медицинската сестра е признала за това деяние. Родителите, които са монтирали записващото устройство, заявяват, че преди направения запис е имало съмнения в държанието и поведението на детето, което преди да посещава детската ясла е било щастливо и усмихнато, но след определен период е изпадала в „истерии", „стряскано от най-малкото нещо", „повишаване на тон" и „свиване до стената".

В практиката по приложението на Закона за защита от дискриминация е утвърдено разбирането, че вербалното и физическото насилие накърняват достойнството на потърпевшите и създават спрямо тях унизителна, обидна и застрашителна среда. Ето защо авторът на доклада за самосезиране счита, че излъчените телевизионни материали съдържат данни за осъществен тормоз по смисъла на параграф. 1. т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

II. КАМПАНИЯ „ДОСТЪПНА БЪЛГАРИЯ“

Като независим орган по равнопоставеност Комисията многократно е посочвала, че "дискриминация по признак на увреждане" означава всякакво правене на разлика, всякакви ограничения или изключения, основаващи се на увреждане, имащи за цел или последица нарушаване или отменяне на зачитането, признаването или равноправното упражняване на всички права на човека и основни свободи в политическата, икономическата, социалната, културната, гражданската или всяка друга област.

Съзнавайки важността на проблема с достъпната среда за хората с увреждания, през 2019 г. и в изпълнение правомощията си по чл. 42, т. 12 от ЗЗДискр., КЗД продължи своята инициатива „Достъпна България“. Стартиралата от предходната година кампания, е с основни приоритети: да се покажат добрите примери за осигурена достъпна среда; да се търсят публични фигури, които да се присъединят към кампанията и да спомогнат за нейното популяризиране; КЗД да провежда самостоятелно оценка на достъпната среда, да образува производства и налага предвидените в закона санкции и принудителни административни мерки, с цел гарантиране създаването и поддържането на достъпна за хората с увреждания обществена среда.

През отчетната 2019 г., в рамките на кампанията членове и служители на КЗД от дирекция „Регионални представители“ извършиха нови проверки на различни обекти в цялата страна за наличие на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания.

В рамките на отчетната 2019 г. са изготвени общо 663 бр. констативни протоколи за цялата страна по кампанията „Достъпна България“ за нарушения на императивната разпоредба чл. 5 от ЗЗДискр, изразяващо се в поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждане на публични места. Докладите за самосезиране на комисията през 2019 г. са общо 615 бр., а на разпределените преписки на постановените от АД НОС заседателен състав и Пети СПЗС решения са общо 253.

Видима тенденция в постановените през 2019 г. решения на Комисията за защита от дискриминация при установяване на нарушение на закона, в рамките на Кампанията „Достъпна България“, е позоваването на разпоредбата на чл. 9 от Конвенцията за правата на хората с увреждания, с оглед изискването за достъпност: *„За да дадат възможност на хората с увреждания да живеят самостоятелно и да участват пълноценно във всички аспекти на живота, държавите - страни по*

настоящата конвенция, предприемат подходящи мерки за осигуряване за хората с увреждания на равен достъп до физическата среда на живеене, до транспорта, информацията и комуникациите, включително до информационните и комуникационните системи и технологии и до всички останали удобства и услуги, отворени или предназначени за широката общественост, както в градските, така и в селските райони. Тези мерки, които следва да включват идентифициране и премахване на всякакви пречки и прегради пред достъпността, се отнасят и към:.... б) съобразяването с всички изисквания за достъпност за хора с увреждания от страна на всякакви частни лица, предлагащи съоръжения и услуги, отворени или предназначени за широката публика;” същата се явява й основен източник на задължение по отношение на изискванията за достъпност. В рамките на отчетния период Комисията отново установява с тревожност, че независимо от публично оповестената кампания „Достъпна България“ и установените множество случаи на нарушения на проблемите с недостъпната архитектурна среда, този проблем все още не е преодолян. Въпреки наличието и на положителни примери, свързани с градска среда в голяма част от областните центрове, общото впечатление е, че множество частни и немалко публични обекти продължават да бъдат недостъпни за хората с увреждания. Никой не оспорва, че достъпността е необходима и трябва да се изгради. Спори се относно методите и способите за реализиране на тази достъпност, спори се и за отговорността, кой е правно задължения субект, но не и относно това дали трябва да я има, защото законът е категоричен – изграждането и поддържането на недостъпна среда е форма на дискриминация.

Друга тревожна тенденция е дружества (от частния сектор) предоставящи свои услуги, които се квалифицират като публични, най – вече: търговски банки, мобилни оператори, доставчици на пощенски/ куриерски услуги не отчитат обстоятелството, че те именно с оглед предоставянето на конкретните услуги на граждани също имат ангажимент и задължение да осигурят и да поддържат такава архитектурна среда до и в своите обекти, в които предлагат услугите си.

КЗД с тревога отбелязва, че въпреки голямата чуваемост за проблемите на хората с увреждания, решенията в сферата на достъпността се бавят. Недостъпността е навсякъде – и в големите областни центрове, и в по-малките населени места.

Недостъпната архитектурна среда е общонационален проблем, за чието решение са необходими съвместните усилия на всички заинтересовани страни.

В случаите обаче, в които при даден обект с обществено значение е изградена и поддържана архитектурна среда, същият е сертифициран от КЗД със съответния специално изработен за кампанията сертификат.

През отчетния период членове и служители на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) бяха на работно посещение в Област Велико Търново.

Целта на посещението беше представяне пред държавните и общински органи на Закона за защита от дискриминация и на дейността на КЗД, както и на провежданата от Комисията Национална кампания за достъпна архитектурна среда под наслов „Достъпна България”.

№23

Председателят на Комисията за защита от дискриминация доц. д-р Ана Джумалиева връчи на областния управител на Велико Търново проф. д-р Любомира Попова сертификат, с който се удостоверява достъпната архитектурна среда на сградата на областната администрация.

№23а

Подчертано бе, че в рамките на кампанията „Достъпна България” се изследва достъпността на градската инфраструктура и сградите на публичните институции, като целта е не само да бъдат установени обектите, неотговарящи на изискванията за достъпност, но и да бъдат показани добрите практики.

Още четири обекта получиха сертификати за достъпна среда – Регионална библиотека „П.Р. Славейков” във Велико Търново, Комплекс за социални услуги в Полски Тръмбеш, СОУ „Вичо Грънчаров” в Горна Оряховица и хотел „Панорама” - гр. Велико Търново.

№236

КЗД бе представена от Ана Джумалиева, председател, Баки Хюсеинов, зам.-председател, членовете Владимира Стоименова, Златина Дукова, София Йовчева и Наско Атанасов и главния секретар Надежда Йонкова.

В рамките на работно посещение членове и служители на Комисията за защита от дискриминация (КЗД) посетиха Област Силистра. Целта на посещението е пред държавните и общински органи да бъде представен на Законът за защита от дискриминация, дейността на КЗД, както провежданата от нея национална кампания за достъпна архитектурна среда под наслов „Достъпна България”.

№23в

Проведе се работна среща на КЗД с кметове на общините на територията на Област Силистра, с представители на държавната власт и на медиите.

Плакети и сертификати за постигнати добри резултати в рамките на кампанията „Достъпна България“ за достъпна архитектурна среда в област Силистра бяха връчени от председателя на Комисията за защита от дискриминация Ана Джумалиева.

№23г

Отличени бяха Областната администрация, Регионалната библиотека „Партений Павлович“, основните училища „Св. св. Кирил и Методий“ и „Отец Паисий“, Областната пощенска станция, сградата на Община Силистра, Дунавски парк на Община Силистра, гр. Алфатар – сградата на Община Алфатар, Читалище „Йордан Йовков“, гр. Тутракан – сградата на Община Тутракан, Мултифункционален център и Дунавски парк – Тутракан. В рамките на кампанията бяха връчени и поздравителен адрес и плакет на „Водно Строителство“ АД - Силистра във връзка с финансирането, изграждането и поддържането на достъпна архитектурна среда в жилищен апартамент на младеж с увреждане.

На събитието присъстваха главният секретар на Областна администрация Елена Томова, кметът на Община Силистра д-р Юлиан Найденов, кметът на Община Алфатар Янка Господинова и други представители на държавната власт на местно ниво.

№23д

КЗД бе представена от Ана Джумалиева, председател, членовете Владимира Стоименова, София Йовчева и Наско Атанасов и главния секретар Надежда Йонкова.

III. ОБЖАЛВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ АКТОВЕ ПОСТАНОВЕНИ ОТ КЗД И КОНТРОЛ ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА РЕШЕНИЯ НА КОМИСИЯТА

1. Обжалване на административните актове, постановени в нарушение на ЗЗДискр. или други закони, уреждащи равенството в третирането

През 2019 г. Комисията за защита от дискриминация е постановила рекордните 627 решения. 360 от тях са влезли в сила, като 208 не са обжалвани от страните. По 228 влезли в сила решения са наложени административни мерки, подлежащи на контрол по изпълнението им.

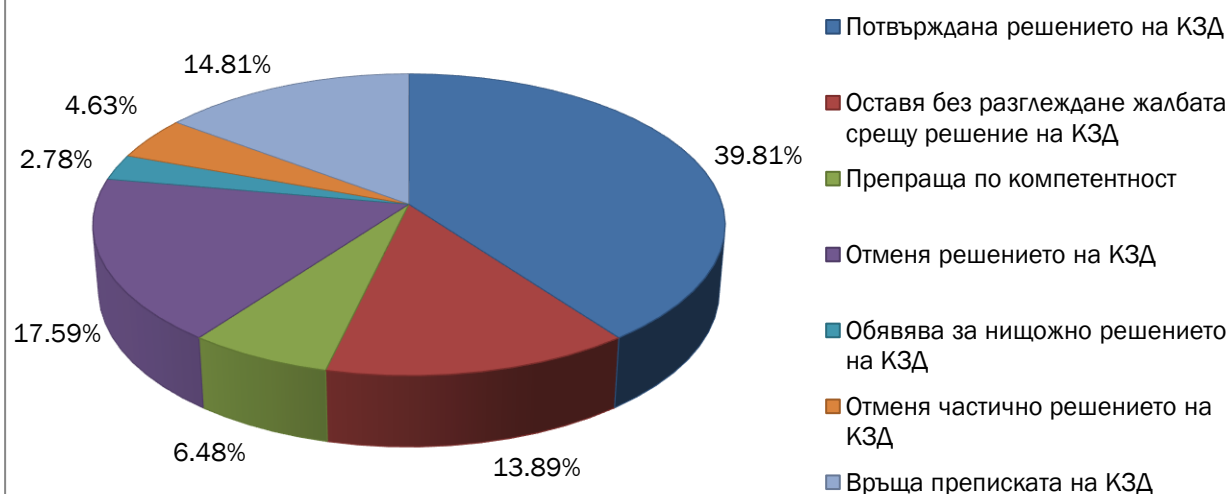
През 2019 г. са влезли в сила още 90 решения, които са постановени от Комисията предходни години. Това прави общият брой влезли в сила решения през 2019 г. 450 - включващ както постановените през 2019г., така и през предходните години.

От постановените през 2019 г. 156 решения са обжалвани пред Административните съдилища в София-град, София-област и административните съдилища в страната. От образуваните административни дела пред първоинстанционните административни съдилища 108 са завършили с резултати, както следва:

- ✓ Потвърждава решението на КЗД – 43 съдебни решения;
- ✓ Прекратени/ оставя без разглеждане жалбата срещу решение на КЗД – 15 съдебни решения;
- ✓ Препраща по компетентност – 7 съдебни решения;
- ✓ Отменя решението на КЗД – 19 съдебни решения;
- ✓ Обявява за нищожно решението на КЗД – 3 съдебни решения;
- ✓ Отменя частично решението на КЗД – 5 съдебни решения;
- ✓ Връща преписката на КЗД за разглеждане/произнасяне – 16 съдебни решения.

На диаграмата е визуализирано процентното отношение:

Обжалвани решение на КЗД пред АС

В резултат може да обобщим, че повече от половината решения, постановени през 2019 г. са влезли в сила, като голяма част от тях са обжалвани пред административните съдилища, след което и пред ВАС.

Дирекция „АПО“, при стриктно спазване на чл. 152, ал. 2 и ал. 3 от АПК, е депозирала в съдилищата постъпилите жалби срещу издадените от КЗД административни актове, ведно със заверено копие от преписките. Освен тях, са администрирани и множество преписки, изпратени до районни съдилища, прокуратури и други институции. Предвид обема на административните преписки и ограниченията в материалната база на КЗД, както и липсата на кадрови ресурс, обезпечаването на тази дейност е изключително трудно за изпълнение, с оглед на императивно уредените срокове в АПК. Въпреки съществуващите затруднения, акцентираме върху положените усилия за обезпечаване на задължението на КЗД в регламентирания 3-дневен срок и успешното изпълнение.

Юрисконсултите в Дирекция „Административно-правно обслужване“ на Комисията са осъществили процесуално представителство в над **393 съдебни заседания**, от които 131 са разгледани пред Административния съд София–град, 108 от административни съдилища в страната и 154 пред Върховния административен съд. Посочените съдебни заседания са с предмет административни актове, постановени през 2019 г. и предходни години.

Уредбата на местната подсъдност в Административнопроцесуалния кодекс налага юрисконсултите на Комисията да се явяват в открити заседания на територията на цялата страна. Предвид малобройния състав на юрисконсулти в администрацията на КЗД, осъществяването на прякото процесуално представителство на територията на цялата страна е на практика изключително предизвикателство. Същото е свързано със значителен финансов и човешки ресурс, с който Комисията не разполага. Независимо от това, юрисконсултите на Комисията, с оглед защита на постановените актове, вземат компетентни становища по всички заведени дела, по които КЗД е страна. От своя страна регионалните представители на Комисията, които са с юридическо образование и с юридическа правоспособност, подпомагат юрисконсултите, като осъществяват процесуалното представителство в съответния административен съд на територията на областта.

2. Контрол по изпълнение на постановените от КЗД решения

Комисията е независим, специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване на равенство във възможностите. Тя разглежда и решава заведените пред нея производства в заседателни състави, определени от нейния председател.

През 2019 г. КЗД е постановила 627 решения, които подлежат на съдебен контрол по реда на Административнопроцесуалния кодекс. По общо 228 влезли в сила решения са наложени следните административни мерки:

- ✓ 42 административни наказания – глоба на обща стойност: 21 550 лв.;
- ✓ 52 имуществени санкции на обща стойност: 26 800 лв.;
- ✓ 107 принудителни административни мерки (ПАМ) под формата на задължителни предписания;
- ✓ 58 препоръки по спазване на ЗЗДискр.

Несъответствието в броя на наложените административни мерки с броя на решенията е в резултат на това, че в част от случаите с едно решение се налага повече от един вид административно наказание, алтернативно административно наказание и ПАМ/препоръка.

Дирекция „АПО“ успешно реализира задължението на Комисията по чл. 67, ал. 1 от ЗЗДискр. да осъществява контрол върху изпълнението на влезлите в сила решения,

като следи за изпълнението на актовете на административния орган, както и за изпълнението на приетите от него споразумения и задължителни предписания.

През 2019 г. се акцентира върху дейността по упражняване на контрол върху изпълнението на влезлите в сила решения на комисията. В следствие на предприети действия в тази насока се регистрира най-висока събираемост на наложени административни наказания - глоби и имуществени санкции, в сравнение с всички предходни години.

В КЗД са постъпили 68 бр. писмени уведомления във връзка с предприети мерки в изпълнение на наложени задължителни предписания.

Покани 41 бр. и писма по изпълнение. Общата стойност на събраните глоби, имуществени санкции и юрисконсултски възнаграждения е рекордно висока и възлиза на 18 900 лв.

На диаграмата е представено процентното отношение на наложените видове административни мерки по вид:

По-важните и значими конкретни решения на КЗД през 2019 г., в които са наложени имуществени санкции, принудителни административни мерки, задължителни предписания и препоръки са както следва:

❖ **Решение 68/13.02.2018 г.** по пр. № 169/16 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че „Ю.Б.“ АД е извършило пряка дискриминация по признаците „лично положение“ и „обществено положение“, с прекратяване на трудовите правоотношения на основания чл. 328, ал. 1, т. 2 от КТ, спрямо Б.Г.В., Д.Р.В., Д.С.М., Д.В.И., Е.Т.Т., М.С.С., Н.И.Д., П.И.К., Р.В.Б-Д., Х.Ж.Ш., поради което Комисията налага на Ю.Б. **имуществена санкция** в размер на **10 000 лева**. Решението на Комисията е обжалвано пред АССГ. Последният потвърждава решението на КЗД. На ответника му е наложена имуществена санкция в размер на 10 000 лева. **Същият я е заплатил.**

На задълженото лице е изпратена покана за доброволно изпълнение с изх. № 50-00-276 от 29.08.2019 г. относно заплащането на наложените съдебни разноски. „Ю.Б.“ АД е изплатило на КЗД 200 лева юрисконсултско възнаграждение.

❖ **Решение 63 от 15.02.2017 г.** по пр. 263/15 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че спрямо Т.И.К., с адрес: гр. Р., *****, за периода от 26.01.2015 г. до 26.01.2016 г., от страна на „К. Б. ЕООД К.“ КД, с ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. С., ***** е извършено нарушение на чл.37, ал. 1 от ЗЗДискр. поради отказа да му се предоставят стоки и услуги и пряка дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от същия закон поради по-неблагоприятното третиране на основата на признак „лично положение“. **НАЛАГА на „К. Б. ЕООД К.“ КД, с ЕИК *****, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер от 2500 (две хиляди и петстотин) лева.**

Решението е обжалвано. ВАС потвърждава решението на КЗД и наложената имуществена санкция. **Задълженото лице, „К. Б. ЕООД К.“ КД, е заплатило наложената му имуществена санкция в размер на 2500 лева на Комисията.**

❖ **Решение 458 от 19.08.2019 г.** по пр. 72/19 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност ”Б. п.” ЕАД, представлявано от Д. Д., с адрес: гр. С., ***, е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на пощенската станция в гр. С., *****, с което на основание чл.5 във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. е осъществило дискриминация по признак „увреждане“ спрямо Г. Д. В., с адрес: гр. С. **НАЛАГА на ”Б. П.” ЕАД ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 1000 лв. ПРЕДПИСВА** на ответната страна в шестмесечен срок от постановяване на настоящото решение да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица, включително и такива с ограничена подвижност, до и в сградата на пощенската станция в гр. С., *****.

В КЗД е постъпил документ с вх. № 16-20-1047 от 25.09.2019 г., от „Б.П.“ ЕАД, с който се посочват предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда – монтирана е подвижна рампа. Приложен е и снимков материал. **Предписанието е изпълнено от задълженото лице в указания срок.**

❖ **Решение 324 от 15.05.2019 г.** по пр. 504/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност *****, представлявано от управителя Д.Р. е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до с.Ц., обл. Р., *****, което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. **НАЛАГА на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 от Закон за защита от дискриминация на *****, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 500 лв. ПРЕДПИСВА на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. на *****, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до горесцитирания обект.**

В изпълнение на решението, Д.Р. е заплатила **наложената имуществена санкция в размер на 500 лева на Комисията.** Относно предписанието, е представен инициативен документ, с който се търси необходимото съдействие на компетентния орган, за изграждане на съоръжение за достъпна архитектурна среда.

❖ **Решение 327 от 17.05.2019 г.** по пр. 79/2018 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че ответната страна Я.М. - управител на **** ООД гр. Т., с адрес: *****, е допуснал осъществяване на нарушение на разпоредбата на чл.4, ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. във връзка с §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр. във вр. с чл.15, ал.1 от ЗЗДискр. по признак „лично положение“ по отношение на И.С.Д. с адрес: гр. Т., *****, като му е отказал отпуск за обучение по специалност „Геодезия“, а на друг служител е дал разрешение за отпуск за същата специалност. УСТАНОВЯВА, че ответната страна е допуснала осъществяване на нарушение на разпоредбата на чл.4, ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. във връзка с §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр. по признак „лично положение“, по отношение на И.С.Д., като му е отказал да разреши полагаем платен годишен отпуск за периода 23.10.2017г. - 03.11.2017г. **НАЛАГА на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна глоба в размер на 500 /петстотин/ лева за установените нарушения. ПРЕДПИСВА на основание чл.47, т.4 от ЗЗДискр. на ответната страна да се въздържа за в бъдеще от подобни дискриминационни действия и да не допуска**

неравно третиране на свои служители на основата на признаците, изброени в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и да не допуска наличието на обстоятелства, които биха могли да доведат до определена форма на дискриминация или съмнение за такава.

В изпълнение на решението, **задълженото лице е заплатило наложената му глоба в размер на 500 лв. на КЗД.**

❖ **Решение 151 от 18.04.2016 г.** по пр. 198/11 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр., че посредством издаването на Заповед № К-**** от **.**.**** г., м. в. р., с адрес: гр. С., ул. *****, не е осъществил пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо Й.Л.Д. с адрес: гр. П., ул. *****, УСТАНОВЯВА на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр., че посредством издаването на предложение с рег. № *****/ **.**.**** г., на Директорът на *****-***, с адрес: гр. П., ***** е осъществил пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. на основата на признаците „лично положение” спрямо Й. Л. Д. **НАЛАГА на основание чл. 65, т. 3 от ЗЗДискр. във връзка с чл. 80, ал. 3 от ЗЗДискр. глоба на Директора на *****-*** в размер на 500 лв.**

Решението е обжалвано. В полза на КЗД е присъдена сумата от 200 лв., представляващи юрисконсултско възнаграждение. Същото е заплатено от жалбоподателя Й.Л.Д. на Комисията.

❖ **Решение 158 от 18.03.2019 г.** по пр. 209/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност „Б. п.” ЕАД, със седалище и адрес на управление: гр. С.; *****; ЕИК *****, представлявано от управителя Д. С. Д., е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до П. с. - ПК *****, гр. П., на адрес: гр. П., което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. **НАЛАГА на „Б. П.” ЕАД, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 500 лв. ПРЕДПИСВА** на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на П. с. - ПК *****, гр. П., на адрес: *****.

❖ **Решение № 359/13.09.2018** по пр.43/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА: 1. че с написване, публикуване и разпространение на процесната статия в електронния сайт **** със заглавие ***** от *** 2017 г., ответниците „*****“ АД, с ЕИК ***** - собственик на сайта **** и авторката на процесната статия М.М.З., са осъществили дискриминация под формата на „тормоз“ и „подбуждане към дискриминация“ по смисъла на чл. 5 и чл.4 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т.1 и т.5 от ДР на ЗЗДискр. по признак „етническа принадлежност“ спрямо жалбоподателката Л.Т.М., като част от ромската общност. 2. За установеното нарушение на ЗЗДискр. по пункт 1 от настоящото решение, НАЛАГА на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна М.М.З., автор на процесната статия, ГЛОБА в размер **от 250 (двеста и петдесет) лева**. 3. За предотвратяване на бъдещи подобни нарушения НАЛАГА принудителна административна мярка на основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр. на автора на процесната статия М.М.З., като й **ПРЕДПИСВА**: Да се въздържа в бъдеще от извършването на тормоз и подбуждане към дискриминация по смисъла на ЗЗДискр спрямо жалбоподателката, в качеството ѝ на член на ромската общност, като се въздържа от публикуването (включително и в интернет сайта ****) на всякакви статии, подобни по съдържание на процесната, представляващи враждебна антиромска реч, която създава стереотипен негативен образ на ромите, накърнява по този начин честта и достойнството им и подбужда другите граждани да дискриминират ромите, в това число жалбоподателката като такава. 4. На основание чл.47, т.6 от ЗЗДискр., **ПРЕПОРЪЧВА** на ответната страна „И.БГ“ АД, с ЕИК ***** - собственик на сайта ****: Да разработят и въведат в „И.БГ“ АД, собственик на сайта ****, механизми за контрол с оглед недопускане на дискриминация в публикациите в сайта.

Решението на КЗД е обжалвано, но е потвърдено от АССГ. С решението на Комисията се налага глоба в размер на 250 лева на М.М.З. Глобата е **заплатена доброволно** от задълженото лице.

❖ **Решение 475 от 29.11.2018 г.** по пр 89/13 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че с действията си ответната страна – М. С. Н., в лично качество – ***** в периода февруари 2010 г. – април 2012 г., с адрес: гр. С., ***** е извършила тормоз по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“ по отношение на жалбоподателя П. К. Д. **НАЛАГА на основание чл.80, ал.3 от ЗЗДискр. на М. С. Н. административно наказание глоба в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева** за осъществен тормоз по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“ по отношение на жалбоподателя.

Наложена с решението на КЗД глоба е заплатена от задълженото лице.

❖ **Решение 133 от 27.02.2019 г.** по пр. 551/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че ответната страна В. И. К. - **** на „К.“ АД гр. В., с адрес: гр. В., ****, е извършил дискриминация на основата на признак „лично положение“ по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр. спрямо П. С. П., с адрес: гр. В.,****. **НАЛАГА на В.И.К. - ***** на „К.“ АД гр. В., ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 /двеста и петдесет/ лв.**

В изпълнение на решението на Комисията задълженото лице е изплатило наложената му имуществена санкция в размер на 250 лева.

❖ **Решение 187 от 11.05.2015 г.** по пр. 99/14 г.:

Комисията е УСТАНОВИЛА, че:1. М. Е. - собственик на „А.“ ООД с адрес: гр. П., ***, е извършил дискриминация по признак „синдикална принадлежност“ под формата на тормоз по чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с параграф 1, т.1 от Допълнителните разпоредби и преследване по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с параграф 1, т.3, б. ”а” от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателя Н. А.;

2. М. Е. - собственик на „А.“ ООД е извършил дискриминация по признак „синдикална принадлежност“ под формата на тормоз по чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с параграф 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката Е. В. **НАЛАГА на основание чл. 78, ал.1 от ЗЗДискр. на М. Е. - собственик на „А.“ ООД за извършена дискриминация под формата на „тормоз“ по чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с параграф 1, т.1 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателите Н. А. и Е. В. и преследване по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с на параграф 1, т.3, б. ”а” от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателя Н. А. глоба в размер на 250 лв. /двеста и петдесет лева/.**

3. Е. Й. Т. като управител на „А.“ ООД е извършила преследване по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с на параграф 1, т.3, б. ”а” от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателя като е издала заповед за прекратяване на трудовото му правоотношение с „А.“ ООД. **НАЛАГА на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на Е. Й. Т. за извършено преследване по чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с параграф 1 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателя в размер на 250 лв. / двеста и петдесет лева /.**

Решението на Комисията е обжалвано. Административен съд – П. и ВАС потвърждават решението на КЗД, като възлага разносните по делото в размер на 200 лева на М.Е. и Е.Т. На задължените лица е изпратена покана за доброволно изпълнение с изх. № 44-00-2762 от 30.08.2019 г. М.Е. и Е.Т. са изплатили **доброволно задължението си.**

❖ **Решение 383 от 18.06.2019 г.** по пр. 56/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че доколкото нарушението е извършено при упражняване предмета на дейност на юридическото лице “А. Ф.” ООД, предоставящо стоки и услуги, то следва, че е налице нарушение на чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр., тъй като за разлика от лицата, които не са бивши служители на “А. Ф.” ООД, жалбоподателят П. Р. К. е бил поставен в по-неблагоприятно положение с отнетия му достъп до предоставяните от дружеството стоки и услуги. **НАЛАГА на основание чл. 80, ал. 2 от ЗЗДискр. на “А. Ф.” ООД представляван от управителя П. А., със седалище и адрес на управление: гр. С. - ***** имуществена санкция в минимален размер от 250 (двеста и петдесет) лева. ПРЕДПИСВА** на „А. Ф.“ ООД, чрез управителя управителя П. А., да предприемат мерки за предотвратяване на всички форми на дискриминация в дружеството и въздържане в бъдеще от по-нататъшни такива нарушения. УСТАНОВЯВА, на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр., че ответната страна С.Ч.-служител на „А.Ф.“ ООД с отказа за издаване на абонаментна карта за посещения на клубовете им срещу съответното заплащане в качеството му на техен клиент е поставил П. Р. К. в по-неблагоприятно положение спрямо другите клиенти, което представлява нарушение на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във връзка с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. по признак “лично положение”. **НАЛАГА на основание чл. 65, т. 3 и чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. на С.Ч., наказание глоба в размер на 250 (двеста и петдесет) лева за извършването на установената с настоящото решение дискриминация.**

Във връзка с решението на задължените лица са изпратени покани за доброволно изпълнение с изх. № 44-00-2764 от 30.08.2019 г., № 44-00-2765 от 30.08.2019 г. В резултат на което, на КЗД **са изплатени 500 лева**, представляващи наложена имуществена санкция – 250 лева и 250 лева – наложена глоба. Предписанието, произтичащо от решението, също е изпълнено.

❖ **Решение 352 от 04.06.2019 г.** по пр. 408/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност ЕТ „С. В.“ гр. Р., представляван от С. П. В., с адрес: гр. Р. ***, е поддържала и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в обекта - *** в гр. Р., нахождаща се на адрес: гр. Р., което на основание чл.5 във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“. **НАЛАГА на ЕТ „С. В.“ гр. Р., ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 300 лв.**

Във връзка с решението на задълженото лице е изпратена покана за доброволно изпълнение с изх. № 44-00-2716 от 27.08.2019 г. В резултат на което, на КЗД са **изплатени 300 лева**, представляващи наложената имуществена санкция.

❖ **Решение 385 от 20.06.2019 г.** по пр. 329/14 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че с действията си, ответна страна - ****"Д. Д." - гр. С., представлявана от директора П. П. К., чрез пълномощника си адв. С. Г., с адрес за призоваване: гр. С, ****, е извършила нарушение по смисъла на чл.21, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. спрямо Е. П. К., по защитения признак „образование“. УСТАНОВЯВА, че с действията си, ответна страна е извършила нарушение по смисъла на чл.26, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. спрямо Е. П. К., по защитения признак „образование“. **НАЛАГА на *** "Д. Д." - гр. Сливен, в качеството на ответна страна, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 лв. НАЛАГА на *** "Д. Д." - гр. С., в качеството на ответна страна, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 лв. НАЛАГА на П. П. К., директора на *** "Д. Д." - гр. С., ГЛОБА в размер на 200 лв. ПРЕДПИСВА В тримесечен срок, да представи вътрешни правила за защита от дискриминация при упражняване правото на труд, по отношение на назначените в гимназията служители.**

Във връзка с решението, в КЗД е постъпило придружително писмо с вх. № 19-00-212 от 25.09.2019 г., от ****"Д. Д.", гр. С. От писмото е видно, че задълженото лице е **изпълнило предписанието** – представени са Вътрешни правила за равенство, осигуряване на равни възможности и защита от дискриминация.

❖ **Решение 468 от 02.09.2019 г.** по пр. 429/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност „Б. п.” ЕАД, с ЕИК ***** представлявано от главния изпълнителен директор Д. Д., със седалище и адрес на управление: гр. С., ***** е поддържало и продължава да поддържа към настоящия момент архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на П. с. гр. П. нахождаща се на адрес : гр. П., ул. *****, което

представлява нарушение на чл.5 от ЗЗДискр. във връзка с чл.37 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“. **НАЛАГА на „Б. п.“ ЕАД, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 лв., които на основание чл. 83 от ЗЗДискр. ПРЕДПИСВА на основание чл.47, ал.1 във връзка с чл.76, ал.1, т.1 на „Б. п.“ ЕАД, представлявано от главния изпълнителен директорът Д. Д. да ПРЕУСТАНОВИ дискриминацията по признак „увреждане“** състояща се в поддържане на недостъпна архитектурна среда до и в сградата, в която се помещава П. с. гр. П., като бъдат предприети необходимите действия за изграждане на достъп за лица с уреждания.

Във връзка с изпълнението, в КЗД е постъпил документ с вх. № 16-20-1090 от 07.10.2019 г., от задълженото лице, с който се посочват **предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда – изградена е рампа.** Приложен е и снимков материал. Предписанието е изпълнено от задълженото лице в указания срок.

❖ **Решение 78 от 05.02.2019 г.** по пр. 169/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност А. з., представлявана от изпълнителен директор Д. Н., със седалище и адрес на управление: гр. С., ****, е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата находяща се в гр. В., ул. *** с административният адрес на сградата: гр. В., ул. ****, което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. **НАЛАГА на А. з., ЕИК *****, ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 лв. (двеста и петдесет лева). ПРЕДПИСВА** на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, в сградата в която се помещава Д. Б. по т. – Б., филиал – В., находяща се в гр. В., *** с административният адрес на сградата: гр. В., ул. ***.

Решението е обжалвано. В полза на КЗД е присъдена сумата от 100 лв., представляващи юрисконсултско възнаграждение.

Във връзка с изпълнението, в КЗД е постъпил документ с вх. № 11-00-255 от 21.10.2019 г., от задълженото лице, с който се посочва, че **е осигурил достъпна архитектурна среда за хора с увреждания.** Приложен е и снимков материал. Предписанието е изпълнено от задълженото лице.

❖ **Решение 538 от 28.10.2019 г.** по пр. 20/19 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че Г. К. Х. - старши учител в Детска градина „Щ. д.“ гр. Д. е осъществила дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от ДР на Закона за защита от дискриминация по признак "лично положение" по отношение на малолетния Т. Г. Х., представляван в настоящото производство от своята майка и законен представител В. В. Х. НАЛАГА на основание чл. 78, ал. 1 от Закона за защита от дискриминация на ответната страна Г. К. глоба в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева за извършване на дискриминация по смисъла на чл. 5 във връзка с § 1, т. 1 от Закона за защита от дискриминация. УСТАНОВЯВА, че В. Н. - директор на Детска градина „Щ. д.“ гр. Д. не е изпълнила задължение, произтичащо от нормата на чл.31 от ЗЗДискр. по признак „лично положение“ по отношение на малолетния Т. Г. Х. НАЛАГА на В. Н. глоба в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева. НАЛАГА на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр . във връзка чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр . принудителни административни мерки на директора на Детска градина „Щ. д.“ гр. Д., в качеството на работодател и ръководител на обучаваща институция, с цел предотвратяване на бъдещи нарушения, подобни на установени в настоящето решение, като предписва следното: 1. Да въведе във Вътрешните правила на Детска градина „Щ. д.“ гр. Д. разпоредба за забрана на дискриминация на учебното място от страна на лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от учещ се; 2. да доведе настоящото решение до знанието на всички лица, работещи по трудово правоотношение или граждански договори в училището; 3. да постави на видни и достъпни места в училището и на входа му текста на закона, както и разпоредбите, които ще се въведат във вътрешните правила, отнасящи се до защита от дискриминация., ведно с указание, че засегнатите лица имат възможност да сигнализират за нарушения на тези разпоредби Комисията за защита от дискриминация.

Във връзка с изпълнението на решението, в Комисията е постъпил документ с вх. № 19-02-73 от 27.11.2019 г., от задълженото лице, посочващ предприетите действия и въведените Вътрешните правила на Детска градина „Щ. д.“ гр. Д. Същите са приложени към документа. Задължената страна е изпълнила предписанието, следващо от решението на КЗД.

❖ **Решение 558 от 08.11.2019 г.** по пр. 195/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност К. з. п. представлявана от председателя Д. М. поддържа и продължава да поддържа и в момента

архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата в която се помещава Р. д. К. з. п. гр. В., нахождаща се на адрес: гр. В., *****, което в съответствие с чл.5 от ЗЗДискр. представлява нарушение на ЗЗДискр. **НАЛАГА на К. З. П. ИМУЩЕСТВЕНА САНКЦИЯ в размер на 250 лв.**, които на основание чл. 83 от ЗЗДискр. УСТАНОВЯВА, че О. У. на О. В. – А. Г. поддържа и продължава да поддържа и в момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата в която се помещава Р. Д. К. З. П. гр. В., нахождаща се на адрес: гр. В., *****, което в съответствие с чл.5 от ЗЗДискр. представлява нарушение на ЗЗДискр. **НАЛАГА на О. У. на О. В. – А. Г., ГЛОБА в размер на 250 лв. ПРЕДПИСВА на ответните страни, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата в която се помещава Р. Д. К. З. П. гр. В.**

Във връзка с изпълнението на решението , в Комисията е постъпил документ с вх. № 12-00-75 от 17.12.2019 г., от К. З. П., посочващ предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания – отлят е циментов подход към прага на офиса. Приложен е и снимков материал. **Предписанието е изпълнено** от задълженото лице.

❖ **Решение 459 от 20.08.2019 г.** по пр. 105/17 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че ответните страни: 1. Основно училище „Х. Б.“ с.Г., представявано от И. Р. М. - директор, с адрес: общ.Т., *****, и 2. И. Р. М., в качеството ѝ на директор на ОУ „Х. Б.“ с.Г., с адрес: с. Г., общ.Т., *****, не са осъществили дискриминация по признак „образование“ по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., във вр. с §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр., както и не са извършили нарушение на чл.13, ал.1 и чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката З.М. С. УСТАНОВЯВА, че И. Р. М., в качеството ѝ на директор на ОУ „Х.Б.“ с.Г., с адрес: с. Г., *****, е осъществила дискриминация под формата на „преследване“ по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т.3, б. „а“ и т.4 от ДР на ЗЗДискр. спрямо жалбоподателката З. М. С. **НАЛАГА, на основание чл.80, ал.3 от ЗЗДискр. на И.Р.М., в качеството ѝ на директор на ОУ „Х. Б.“ с.Г., административно наказание глоба в размер на 250 /двеста и петдесет/ лева за извършено нарушение „преследване“.**

Решението е обжалвано. Административният съд е потвърдил решението на Комисията. Задълженото лице, И.Р.М., **е изплатило наложената му глоба**, в размер на 250 лева на КЗД.

❖ **Решение 167 от 19.04.2018 г.** по пр. 110/17 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че ***, К.Г.С., е извършила акт на дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. на основата на признак „лично положение” чрез поставянето на оценка “изпълнението отговаря не напълно на изискванията” на Г.К.К., с адрес: гр. В.Т. *****, при атестирането му за периода 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г., с което е нарушила забраната по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. **НАЛАГА на основание чл. 78, ал.1 от ЗЗДискр. на К.Г.С. наказание глоба в размер на 250 (двеста и петдесет) лева** за извършването на установената с настоящото решение дискриминация под формата на тормоз. УСТАНОВЯВА, че Т.И.П., е извършил акт на дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. на основата на признак „лично положение” чрез поставянето на възможно най-ниската оценка “неприемливо изпълнение” на Г.К.К., с адрес: гр. В.Т., *****, при атестирането му за периода 01.01.2015 г. до 31.12.2015 г., с което е нарушил забраната по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. **НАЛАГА на основание чл. 78, ал.1 от ЗЗДискр. на Т.И.П. наказание глоба в размер на 250 (двеста и петдесет) лева** за извършването на установената с настоящото решение дискриминация под формата на тормоз.

Решението на Комисията е обжалвано. Административният съд потвърждава решението. Жалбоподателят, К.Г.С., **е изплатил на Комисията 250 лв.**, представляващи наложената глоба.

❖ **Решение 472 от 10.09.2019 г.** по пр. 263/18 г.:

Комисията **ПРЕДПИСВА** на „Б.П.“ ЕАД, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица, включително и такива с ограничена подвижност.

В КЗД е постъпил документ с вх. № 16-20-1048 от 25.09.2019 г., от „Б.п.“ ЕАД, с който се посочват предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда – монтирана е подвижна рампа. Приложен е и снимков материал. **Предписанието е изпълнено от задълженото лице в указания срок.**

❖ **Решение 562 от 08.11.2019 г. по пр. 186/18 г.:**

Комисията УСТАНОВЯВА, че „Г. Ж.“ ЕАД, представлявано от изпълнителния директор С. Б., с адрес ***, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда обект Г. Ж. находящ се на адрес: гр. С., ****, затруднява достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл. 2, т. 2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. Представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. **ПРЕДПИСВА**, на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. Г.Ж. ЕАД, както и с цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици да предприеме мерки за монтиране на рампа и за нейното поддържане, с цел осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, в съответствие с изискванията на Наредба № 4 от 1.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания и нарушения на ЗЗДискр. УСТАНОВЯВА, че „А. Е. – Е.“ ЕООД, представлявано от управителя Е. Н. – М., с адрес: гр.С., ****, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна с обект Г. Ж. находящ се на адрес: гр. С., *****, затруднява достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл. 2, т. 2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. **ПРЕДПИСВА**, на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. на А. Е. – Е. ЕООД, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна с обект Г.Ж., както и с цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици да предприеме мерки за монтиране на рампа и за нейното поддържане, с цел осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания.

Във връзка с изпълнението на решението, в Комисията е постъпил документ с вх. № 50-10-105 от 27.12.2019 г., от „Г. Ж.“ ЕАД, **посочващ предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания** – закупено и

инсталирано е устройство за изкачване на стълби за инвалидни колички. Задължената страна е изпълнила предписанието, следващо от решението на КЗД.

❖ **Решение 485 от 30.09.2019 г.** по пр. 482/18 г.:

Комисията УСТАНОВЯВА, че при осъществяване на своята дейност „Б. п.” ЕАД, със седалище и адрес на управление: гр. С.; *****; ЕИК *****, представлявано от управителя Д. С. Д., е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до П. с. с. Р., находящ се на адрес: с. Р., което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. **ПРЕДПИСВА** на ответната страна, в едномесечен срок, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на П. с. с. Р.

Във връзка с изпълнението, в КЗД е постъпил документ с вх. № 16-20-1258 от 01.11.2019 г., от задълженото лице, с който се посочват предприетите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда – п.с. е снабдена с подвижна преносима рампа. Приложен е и снимков материал. **Предписанието е изпълнено от задълженото лице в указания срок.**

❖ **Решение 362 от 07.06.2019 г.** по пр. 235/18, Комисията УСТАНОВЯВА, че И.И., в качеството му на управител на ***** чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда до обект отдел „*****“ Р., затруднява достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл. 2, т. 2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. **ПРЕДПИСВА**, на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. на И. И., в качеството му на управител на ***** да предприеме мерки за монтиране на рампа и за нейното поддържане, с цел осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, в съответствие с изискванията на „Наредба № 4 от 1.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с

увреждания”, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания и нарушения на ЗЗДискр.

В изпълнение на решението, **задълженото лице е предприело мерки за монтиране на рампа и за нейното поддържане, с цел осигуряване на достъпна архитектурна среда, в т.ч. на хората с увреждания.**

❖ **Решение 79 от 20.02.2018 г.** по пр. 439/14, Комисията УСТАНОВЯВА, по отношение на ответната страна ****, представлявана от управителя, че с въвеждане на възрастов критерий като условие за предписване и получаване на безглутеново брашно, в частта маркирана с МКБ код К 90.0 от списък на диетични храни за специални медицински цели на **** изготвен по реда на Глава втора от Наредба № 10 от 24 март 2009 г., спрямо лицата навършили пълнолетие по българското законодателство, страдащи от заболяване, налагащо спазване на доживотна безглутенова диета е извършена непряка дискриминация, в нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. на основата на признаци: „възраст“ и „увреждане“ ПРЕДПИСВА, на ответната страна ****, представлявана от управителя, с адрес: Адрес: гр. С. ***, занапред да не допуска установеното в настоящото производство нарушение.

Във връзка с решението, на задълженото лице е изпратено уведомление за доброволно изпълнение с изх. № 18-10-18 от 01.07.2019 г. В Комисията е постъпил документ с вх. № 18-10-19 от 11.07.2019 г., от задълженото лице, в който се посочват мерките, които са предприети за недопускане на дискриминация.

❖ **Решение 150 от 04.04.2018 г.** по пр. 295/16 г., с което КЗД е установила, че по отношение на Г.Д.Н., Министерството на младежта и спорта е допуснало по-неблагоприятно третиране по смисъла на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. по признак „обществено положение” във връзка със разпоредбата на чл. 59б ал. 2 т. 7 от Закона за Физическото възпитание и спорта, касаеща треньорите на медалистите от Олимпийски и Параолимпийски игри, на които се отпуска пожизнена месечна премия след тяхното пенсиониране.

С решението е направена **препоръка** на основание чл. 47, т.6 от ЗЗДискр. на Министерството на младежта и спорта, с оглед преустановяване на дискриминационната практика във връзка с установеното неравно третиране на жалбоподателя, като треньор на параолимпийски медалист, да предприеме необходимите действия за промяна в чл. 59б ал. 2, т.7 и т.8 от Закона за физическото възпитание и спорта с оглед изравняване на възможността личните треньори на параолимпийски медалисти след придобиване право

на пенсия за осигурителен стаж и възраст по смисъла на Кодекса за социално осигуряване да получават пожизнена месечна премия, така както получават такава трениорите на олимпийските медалисти.

Комисията полага значителни усилия да насочи страните към помирително производство, задължение, вменено с разпоредбата на чл. 62 от ЗЗДискр. В резултат на работата по медиация, голям брой от казусите приключват със споразумение, което се одобрява с решение на състава, за чието изпълнение Комисията следи. Някои от сключените споразумения са по следните производства:

✓ **Решение 11 от 08.01.2019 г.** по пр. 290/18 г.:

С него Комисията одобрява **споразумението** между страните. Задължението на страната „И.А.Б.“ АД е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 50-00-262/17.07.2019 г., от задължената страна, указващ, че е извършила дейности по осигуряване на достъпна за хора с увреждания среда.

✓ **Решение 285 от 24.04.2019 г.** по пр. 680/18 г.:

С него Комисията одобрява сключеното **споразумение**. Задължението на страната „Т.Б.“ ЕАД е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 16-20-1129/14.10.2019 г., от задължената страна, указващ, че е извършила дейности по осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания – обектът е снабден с телескопична мобилна рампа, на витрината са поставени стикер и звънец, в случай на необходимост от съдействие на хора с увреждания. Приложен е и снимков материал.

✓ **Решение 283 от 24.04.2019 г.** по пр. 707/18 г.:

С него Комисията одобрява сключеното **споразумение**. Задължението на страната „Т.Б.“ ЕАД е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 16-20-1130/14.10.2019 г., от задължената страна, указващ, че е извършила дейности по осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания – обектът е снабден с телескопична мобилна рампа, на витрината са поставени стикер и звънец, в случай на необходимост от съдействие на хора с увреждания. Приложен е и снимков материал.

✓ **Решение 286 от 24.04.2019 г.** по пр. 657/18 г.:

С него Комисията одобрява сключеното **споразумение**. Задължението на страната „Т.Б.“ ЕАД е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 16-20-1131/14.10.2019 г., от

задължената страна, указващ, че е осигурила достъпна архитектурна среда за хора с увреждания. Приложен е и снимков материал.

✓ **Решение 173 от 21.03.2019 г.** по пр. 420/18г.:

С него Комисията одобрява сключеното **споразумение**. Задължението на страната „И.А.Б.“ АД е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 13-862/18.11.2019 г., от задължената страна, указващ, че е извършила дейности по осигуряване на достъпна за хора с увреждания архитектурна среда.

✓ **Решение 379 от 18.06.2019 г.** по пр. 386/18 г.:

С него Комисията одобрява сключеното **споразумение**. Задължението на страната „А.-Х. Ч.“ ЕТ е да изгради достъпна за хора с увреждания архитектурна среда. Във връзка с което, в Комисията е заведен документ с вх. № 84/28.11.2019 г., от задължената страна, указващ, че е предприела действия за изграждане на вертикална инвалидна платформа за вътрешен монтаж, за осигуряване на достъпна архитектурна среда за хора с увреждания. Приложен е и снимков материал.

IV. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ДИСКРИМИНАЦИЯТА И ОСИГУРЯВАНЕ РАВЕНСТВО НА УЧАСТНИЦИТЕ В ОБЩЕСТВЕНИЯ ЖИВОТ

1. Регионалните представители и предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация

Като част от Специализираната администрация на КЗД, през отчетния период дирекция „Регионални представители“ продължи активно да работи по основните си задължения, регламентирани в чл. 23 от ПУДКЗД. Служителите в дирекцията се стремят към изпълнение на целите, поставени пред българския орган по равнопоставеност; стараят се чрез конкретни действия да помагат за преодоляване на стереотипите и повишаване чувствителността на обществото към нетолерантното отношение и дискриминацията.

Дирекцията се състои от представители на КЗД, определени на териториален принцип. В страната към момента са разкрити 24 офиса на областен принцип. Такива все още няма в областите Хасково, Ямбол, Плевен и Кюстендил, но се предприемат действия за решаване на този проблем - увеличаване капацитета на дирекцията с оглед осигуряване на представителства и в посочените области. Изпълнението на препоръките за разкриване на офиси във всички области на страната, дадени от ЕКРН в мониторинговия ѝ доклад, ще осигури достъп на повече граждани – потенциални жертви на дискриминация, до адекватна и навременна защита.

В представителствата на КЗД в областните центрове работят по един служител на дирекция „Регионални представители“. Отчита се необходимост от укрепване и разширяване дейността на дирекцията, като предизвикателство е преодоляването на разликите в броя на общините в областите и отдалечеността на населените места от областния център. Работата е различно натоварена с оглед броя на населението и на съставните общини. В най-натоварените области се мисли за назначаване на втори представител, което ще разпреди по-добре работата и ще подобри организацията ѝ – това е добро решение, както се вижда в област Пловдив, където от 2019 г. работят двама регионални представители. Би могло да се направи поетапно, тъй като са необходими допълнителни финансови средства.

Дирекцията изпълнява функции и в двете области на политика на КЗД. По отношение на „Защита от дискриминация и осигуряване на равенство“ функциите на дирекцията са основно поддържащи и свързани с подпомагане на заседателните състави

и експертите от отдел „Специализирано производство“ на дирекция „Специализирано производство, анализ и превенция“ при проучване на преписки, предоставяне на консултации на граждани, приемане и регистриране на жалби, сигнали и молби на физически и юридически лица. По отношение на „Превенция на дискриминация“ на дирекцията са вменени функции, свързани с предоставянето на методическа помощ, провеждане на информационни кампании, участие в дискусии, семинари и конференции и др.

Основен акцент в дейността на РП е гражданите, засегнати от дискриминация, да получат по местоживее не независима помощ/консултация как да защитят правото си на равно третиране.

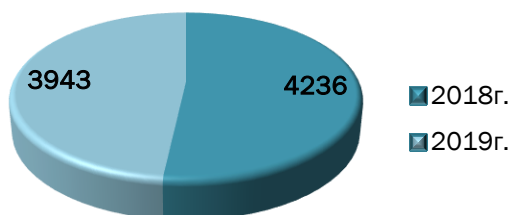
Чрез служителите на дирекцията всеки гражданин може да бъде информиран и консултиран относно:

- закрилата, която ЗЗДискр. дава на гражданите;
- правомощията на КЗД като независим специализиран държавен орган за предотвратяване на дискриминация, защита от дискриминация и осигуряване равенство на възможностите, както и за пределите на защита;
- изискванията за редовност и допустимост на жалбата или сигнала ако желае да получи защита от КЗД;
- правилата за производство пред КЗД;
- информация за образуваното производство.

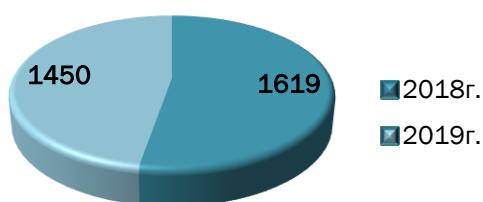
Регионалните представители ежесечно организират и провеждат изнесени открити приемни в населени места по общините от съответната област, което е свързано с превенцията на дискриминацията. Тази дейност осигурява изпълнението на функцията по предоставяне на методическа помощ и независими консултации по ЗЗДискр. и има за цел качествено обслужване на гражданите – същите да получават информация и консултации по интересувачи ги въпроси относно правата на човека. Оказаната им независима помощ по местоживее не спестява време и средства за посещение на офиса в областния град. С работата си по места регионалните представители осигуряват и по-бързото приемане и обработване на жалбите и сигналите до КЗД.

През 2019 г. са проведени **727** открити приемни в различни общини на страната, като броят на посетилите ги лица е **1450**, а гражданите, които са били консултирани и на които е оказана методическа помощ по конкретни оплаквания в офисите на КЗД са **3943**.

Консултирани граждани в офисите
на КЗД в страната

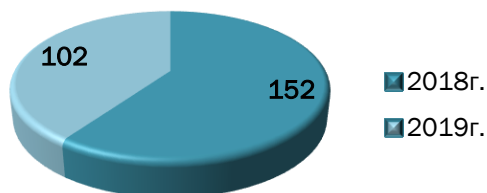

Граждани, посетили приемните

Нужно е да се отбележи, че освен консултации в офисите и по време на откритите приемни, РП отговарят и на въпроси, поставени им по телефона или електронната поща, като работят и за подобряване нивото на удовлетвореност на гражданите.

Постъпили жалби чрез РП

Регионалните представители са приели и регистрирали **102** жалби и сигнали, което отчита лек спад в сравнение с 2018 г., когато са били **152**.

С оглед намаления брой на гражданите, ползвали услугите на регионалните представители, както и на регистрираните жалби, следва да се отбележи, че не всички

граждани подават жалбите си чрез регионалните представители. В много от случаите жалбите и сигналите се регистрират без посредник - директно в София.

В тази връзка от значение е и фактът, правещ впечатление след обобщаването на данните за изтеклата 2019 г., че най-висок е делът на консултациите по оплаквания извън традиционните сфери на дискриминационните практики, т.е. касаещи проблеми и ситуации, които остават извън компетенциите на КЗД. Това сочи, че хората търсят регионалните представителства като възможност и страна, която да постави проблема, оставяйки гражданина в анонимност, съобразявайки се с неговите притеснения, пасивност и нерешителност.

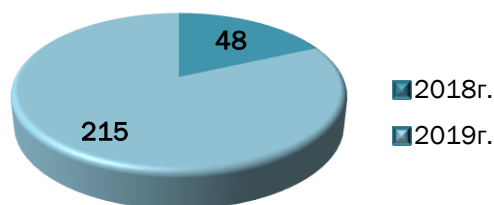
Резултат от добрата превантивна дейност на регионалните представители е и фактът, че при образуваните производства се наблюдава по-малък брой писма за отстраняване на нередовности по жалби, подадени след консултиране с представителите на КЗД.

През годината се работи по възстановяване на отдалечения достъп на регионалните представители до програмата „КЗД дело“ и възможността за регистрацията на жалби и сигнали от тяхна страна.

От анализа на проведените консултации, с оглед оплакванията за различно третиране на основата на характеристики, отнасящи се до признаци по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., се вижда, че гражданите споделят проблеми, свързани предимно с образованието, здравеопазването, трудовата заетост/работното място, предоставянето на стоки и услуги и др.

Част от задълженията на РП е да подпомагат работата на заседателните състави. Това е тяхна функция, свързана с действия в процеса на проучване по преписките и при изпълнение на нейни актове; осъществява се чрез събиране на писмени свидетелски показания, писмени обяснения на страните, издирване на страни, извършване огледи за достъпност на архитектурната среда и други възложени им действия при стриктно спазване на дадените им ясни писмени указания от докладчика по съответната преписка. Резултатите от извършените действия по изпълнение на дадените им указания служителите от дирекцията отразяват в доклад до докладчика по преписката. През 2019 г. регионалните представители са работили по **215** преписки, като за сравнение - през 2018 г. техният брой е бил **48**.

Работа по преписки

Дирекция „Регионални представители“ е постоянно ангажирана с проблемите на хората с увреждания. Това се проявява най-вече в работата по кампания „Достъпна България“, в която взе дейно участие и през изминалата година - продължи обследването на обществени сгради, банки, офиси на доставчици на услуги и други обекти за наличие на достъпност.

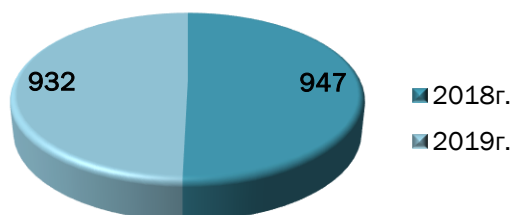
Изготвиха се **1531** констативни протоколи за липса на достъпност на обекти в София и страната и са регистрирани в КЗД с цел образуване на производства.

В резултат, част от посетените обекти вече са с изградена достъпност, като заслуга за това имат и служителите от дирекция РП.

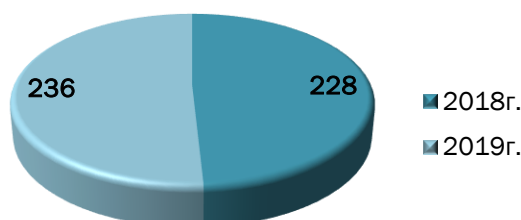
Превенцията е важен фактор в борбата срещу дискриминацията. В тази връзка през отчетния период продължи взаимодействието на регионалните представители с редица държавни органи и институции, органите на местното самоуправление, НПО, работодатели и синдикати чрез участие в съвместни мероприятия и инициативи, обмяна на информация и други форми на сътрудничество. Служителите на дирекцията са работили за запознаване с антидискриминационното законодателство и практиката на КЗД; вземали са участие в разяснителни мероприятия и събития.

Регионалните представители са организирали и участвали в **932** работни и информационни срещи, направили са **236** презентации, **12** кръгли маси и дискусии; провели са **48** мероприятия съвместно със синдикати и уязвими групи, на които са популяризирали дейността на КЗД и възможностите за защита от дискриминация.

Проведени информационни и работни срещи

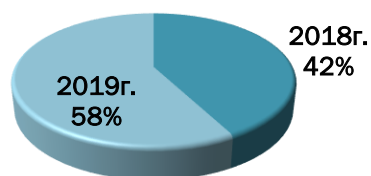
Изнесени презентации

Редовно са осъществявани срещи с кметове и зам.-кметове на общините в съответната област, на които се координират съвместни действия и провеждането на редовни открити приемни. Поддържа се постоянна връзка с над 200 областни и общински институции и администрации – Бюрата по труда, дирекции „Социални дейности“, „Здравеопазване“, отделите „Закрила на детето“ младежки домове, читалища, училища и много други.

Продължи работата с вече установените трайни партньори на КЗД от неправителствения сектор. Регионалните представители поддържат делови контакти с над 180 НПО, фондации, граждански сдружения, съюзи, обединения и др. Работи се активно със структурите на КНСБ, КТ „Подкрепа“ и другите синдикални организации.

Мероприятия със синдикати и
уязвими групи

Дирекция „Регионални представители“ отново взе участие в програмите на Агенцията по заетостта „Старт на кариерата“ и „Каталози“, в които КЗД се включи като работодател. Бяха наети по срочен трудов договор младежи и трайно безработни лица във Видин, Шумен, Силистра и Велико Търново, както и в София.

Служителите от дирекцията работиха и по проектите, реализирани от КЗД по ОП „Добро управление“ и ОП РЧР.

Работата на регионалните представители е насочена основно в областта на превенцията от дискриминация и популяризирането на КЗД. Те планират своята работа всеки месец и отчитат свършеното през предходния също на месечна база. Установената практика на планиране и отчитане дейността на служителите се прилага и през 2019 г. чрез ежемесечните индивидуални работни планове и отчети. Със заповед на председателя на КЗД бе въведена допълнителна форма на контрол и отчитане чрез попълване на анкетни карти и регистрационни въпросници, които се прилагат към месечните отчети.

Редовно бе поддържана телефонна и електронна връзка с директора на дирекцията, което е форма на взаимодействие, позволяваща дистанционен контрол и координиране на функционалните връзки между регионалните представители, анализиране, обсъждане и уеднаквяване на практиката, решаване на административни и други въпроси, възникнали в процеса на работата и др.

Регионалните представители следва да планират дейността си, включително провеждането на изнесени приемни и организирането на информационни мероприятия с оглед потребностите на гражданите от уязвими групи (етнически, работещи, учащи и др.) в региона и превенцията на дискриминация сред тях по признаци съгласно 33Дискр.

Би било добре да разширяват обхвата на своите дейности, да разполагат с повече информационни материали за допълване и уплътняване дейностите по превенция на дискриминацията.

Ръководството на КЗД работи и по въпроса за повишаване административния капацитет на дирекцията. Към МС бе изпратено становище и искане за разкриване на длъжност „регионален представител“, т.е. длъжността „главен специалист“ в дирекция „Регионални представители“ да се замени с длъжността „регионален представител“, която да бъде включена в Класификатора на длъжностите в администрацията.

Разширява се капацитета на дирекцията и с кадри с юридическо образование, които ще могат да осъществяват процесуалното представителство на КЗД по места.

2. Популяризиране на дейността на КЗД чрез обучителни семинари и разяснителни кампании

Освен чрез регионалните представители дейността на КЗД се популяризира чрез реализирани от КЗД проектни предложения и обучителни семинари.

Анализът на практиката на КЗД показва, че от така подадените инициативни документи сериозен е процентът на оплакванията свързани с правото на труд от страна на работници/служители, както в държавния, така и в частния сектор. Този извод дава повод КЗД да реализира проект, който да е насочен към работодатели с цел превенция и недопускане на дискриминация.

Проект „Противодействие на дискриминацията на пазара на труда“ по Договор № BG05M9OP001-3.017-0001-C01 по Оперативна програма за развитие на човешките ресурси по процедура „Подобряване на условията на труд в България чрез намаляване на условията за дискриминация“, BG05M9OP001-3.017 стартира в средата на 2018 г. за срок от 24 месеца.

Целта на проекта е систематизиране на практиките за равни възможности и недискриминация с цел насърчаване, институционализиране и сертифициране на политиките по равенство и недискриминация на работното място. Също така подобряване на прилагането на принципа за равенство в областта на труда и заетостта както в държавния, така и в частния сектор, по-специално по отношение на предотвратяването на различно третиране в областта на заетостта и условия на труд във връзка с други заети лица поради тяхната принадлежност към определен етнос, пол, религия и др.

Проектът е насочен към служители на КЗД, служители на МТСП, представители на организации и институции, имащи отношение към изпълнението на политиките в сферата на условията на труд, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминация.

Към момента са приключили 3 от 4-те дейности по проекта а именно:

1. Изготвяне на изследване за дискриминацията на пазара на труда;
2. Качествено изследване на уязвимите групи на регионален принцип;
3. Изготвяне на механизъм за сертифициране и въвеждане на стандарт за недискриминация в сферата на заетостта.

Предстои да бъде изпълнена дейност 4: Разработване на стратегия за недискриминация.

По проекта Комисията проведе обучителни семинари за работодатели и синдикати, на които чрез обучителни пакети се промотират стандартите за недискриминация в сферата на заетостта и примерните вътрешни правила за работодатели. На участниците в семинарите се дава възможност за работа по групи, за дискусии и др., като всеки един от тях получава сертификат за своето участие.

Семинар в Албена

1989

2048

2111

2061

Семинар в Арбанаси

2205

2207

2321

2495

2532

2575

Семинар в Банско

3910

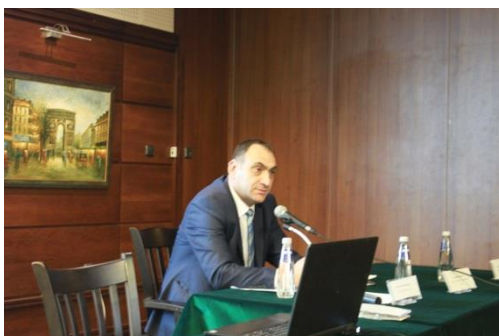

3977

4239

Семинар в Хасково

3504

3571

3625

3633

3682

3746

Семинар в Хисаря

3022

3045

3054

3067

3076

3094

3140

Освен на национално ниво, Комисията участва в реализирането на международен проект *„Родители на работа“* по Програма: *Права, Равенство и Гражданство към ЕС; REC-AG-2018* с водещ Института за превенция на Дискриминацията – Белгия. КЗД е партньор по проекта. Останалите партньори са Комисиите на Португалия и Естония.

Изпълнението на проекта стартира от октомври месец 2019г. и срокът за изпълнение е 24 м.

Специфичните цели на проекта са:

- взаимно обучение между партньори;
- повишаване на осведомеността и информирането на работодателите относно правата на бременните и родителите във връзка с мерките за баланс между професионален и личен живот;

- подобряване на разследващите техники при случаи на дискриминация по време на бременност/родителство;

- повишаване на осведомеността на инспекциите по труда относно дискриминацията на бременните/родителите;

- подобряване на видимостта на органи за равенство;

- 4 партньорски срещи и двумесечни онлайн срещи;

- разработване на дългосрочна стратегия;

- 3 взаимни обучения за събиране на добри практики за ангажиране на работодатели;

- събиране на добри практики на национално ниво;

- разработване на инструментариум и учебен материал за работодателите;

- разработване на ръководство за ангажиране на работодателите;

Очакваните резултати по проета са:

- повишена информираност;

- засилено прилагане на правата на работниците;

- повишена информираност и познаване на работодателите/организациите на работодателите относно мерките;

- повишена видимост, познания и брой на резултатите за производство;

- повишена осведоменост и подобрени знания и умения на компетентните органи в национален мащаб и на равнище ЕС и на подобряване на ефективното прилагане на правата на работниците: Обучението на инспекциите по труда, както и обмяната на практики, техники и идентифицирането на иновативни практики между инспекторатите и органите за равенство в различни държави-членки на ЕС ще засилят мониторинга на дискриминацията във работното място и разкриването на дискриминация. Това в дългосрочен план ще доведе до по-ефективно прилагане на законодателството на ЕС, което е една от целите на проекта.

- минимизиране на дискриминацията на работното място поради бременност или родителство: Действията, към работодателите ще намалят и ще предотвратят дискриминацията на работното място в дългосрочен план. Действията, насочени към инспекторатите ще повишат ефективното наблюдение и разкриване на дискриминация на работното място. Това ще мотивира работодателите да спазват закона и да търсят други алтернативи при работа с бременни/родители.

Предвидените за реализиране дейности по проекта са:

Дейност 1: Обмен на добри практики на равнище ЕС по отношение на бременността, майчинството и баланса между професионалния и личния живот и ангажираност на работодателя;

Дейност 2: Повишаване на осведомеността на работодателите на национално ниво и събиране и разпространение на добри практики по отношение на баланса по време на бременността, майчинството/родителството и професионалния живот;

Дейност 3: Обмен на добри практики на равнище ЕС относно изследване и откриване на случаи на дискриминация на родители в т.ч. бременни.

Обучителни семинари със служители от системата на Министерство на образованието и науката.

Комисията за защита от дискриминация в изпълнение на споразумение за сътрудничество № 03-454/ 07.08.2018 г. между Министерство на образованието и науката от една страна и от друга Комисия за защита от дискриминация през отчетния период реализира дейности, отразени в конкретните пунктове на споразумението.

Целта на заложените задачи пред екипа от страна на КЗД беше да се изследва и анализира системата за осигуряване на образование без дискриминация в съответствие със Закона за защита от дискриминация, да идентифицира положителните страни и пропуските в системата за осигуряване на недискриминация в сферата на образованието, както и да повиши информираността на педагогическия персонал относно недискриминацията и толерантността.

Комисията за защита от дискриминация проведе четири двудневни семинара със служители от системата на МОН определени от страна на министерството.

На проведените семинари бяха обсъдени критериите за преценка дали едно лице в процеса на обучение е дискриминирано, а именно:

- учащ се, който се смята за неравно третиран спрямо друг учащ или се чувства подложен на тормоз от лице от педагогическия или непедагогическия персонал или от друг учащ се;

- учител, който се смята за неравноправно третиран спрямо друг учител или се чувства подложен на тормоз при упражняване правото на труд;

- дали целта, преследвана от обучаваща институция или съставителите на учебници, е законна;

- поставеното от министъра на образованието и науката, органите на местното самоуправление или обучаващата институция изискване да не надхвърля необходимото за постигането на предвидената в закона цел; да е обективно оправдано и средствата за постигането на законната цел да не надвишават необходимото.

Лекторите, членове на Комисия за защита от дискриминация, по предварително изготвена програма представиха лекции, като запознаха участниците с дейността на КЗД, производствата за защита от дискриминация, специфичните за аудиторията казуси, които КЗД е разглеждала в практиката си. Обучителите в ролята на модератори участваха заедно с обучаващите се в практични занимания като симулативен процес, решаване на казуси ролева игра за равенство в третирането. На всеки участник при регистрация бяха раздавани обучителни пакети.

Участниците получиха удостоверения за участие в инициативата.

Семинар в Смолян

2607

2900

2783

Семинари в София

3230

3216

4249

4317

3267

3237

Комисията за защита от дискриминация (КЗД) е партньор на Центъра за оценка на въздействието на законодателството в изпълнението на Проект „УЧАСТИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ В НАЦИОНАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ ПО НЕДИСКРИМИНАЦИЯ, РАВЕНСТВО И ЗАЩИТА НА ОСНОВНИТЕ ПРАВА“ по Оперативна програма „Добро управление“.

3244

Целта на проекта е създаване на условия за оптимално включване на всички заинтересовани страни в процесите на разработване, прилагане, наблюдение и оценяване на политиките по недискриминация, равенство и защита на основните права, както и за

повишаване на ефективността на работата на институциите, които отговарят за тези процеси.

В тази връзка Комисията за защита от дискриминация организира работна среща дискусия с представители на администрацията, на която бе направено общо представяне на проекта.

3263

На обсъждане бяха поставени Пакет от предложения за насърчаване на гражданското включване и Практически механизъм за активно гражданско участие в политиките относно основните права, разработени по проекта. Предназначението на срещата бе да бъде установено доколко предложенията, включени в тези документи с изцяло практическа насоченост, са приемливи и подходящи от гледна точка на администрацията, нуждаят ли се от допълване или изменение, биха ли могли да постигнат целите, за които се предлагат и какви са като цяло нагласите на служителите от администрацията по отношение на тяхното приемане и прилагане в ежедневната им работа.

3307

Участваха: омбудсмана на Република България Диана Ковачева, зам.-министъра на правосъдието проф. Николай Проданов, проф. Ирена Илиева, директор на ИДП при БАН и експерт от Република България в ЕКРН към Съвета на Европа и др.

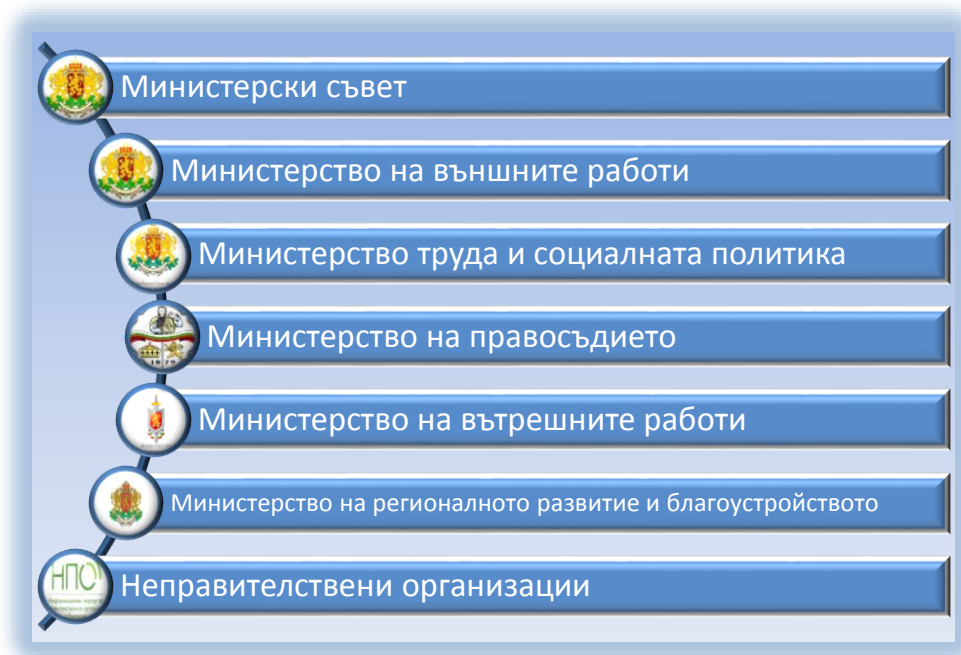
От страна на КЗД присъстваха доц. д-р Ана Джумалиева, председател, доц. д-р Баки Хюсеинов – зам.-председател, Наско Атанасов, член, доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар, както и представители на администрацията.

V. ДЕЙНОСТ НА КЗД В РАМКИТЕ НА СЪТРУДНИЧЕСТВОТО НА НАЦИОНАЛНО И МЕЖДУНАРОДНО НИВО

Комисията за защита от дискриминация изгражда и прилага национални и международни политики в областта на превенцията и защитата от дискриминация. КЗД е национален специализиран орган за изпълнение целите на Закона за защита от дискриминация - осигуряване на всяко лице правото на равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите за участие в обществения живот и ефективна защита срещу прояви на дискриминация. Анализът, превенцията, националното и международното сътрудничество, което реализира КЗД, допринасят за постигането на тези цели и в съответствие с правомощията си по чл. 47 от ЗЗДискр. КЗД осъществява взаимодействие и партньорски отношения с национални и международни институции, органи и неправителствени организации, компетентни по въпросите за равенството. Сътрудничеството се осъществява под различни форми: дейности на КЗД като национален орган по равнопоставеност; дейности на КЗД като национален орган по правата на човека със статут „Б“, акредитиран от Организацията на обединените нации; дейности на КЗД като национална точка за контакт по престъпления от омраза към Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа. Чрез успешното осъществяване на своите дейности в сферата на международното и националното сътрудничество КЗД изпълнява едно от основните изисквания за органите за равенство – диалог между всички правителствени и неправителствени, национални и международни органи и организации с интерес по въпросите на недискриминацията и равнопоставеността и изграждане на успешни партньорства за постигане на целите за ефективна защита от дискриминация.

КЗД изпълни важни и отговорни задачи, свързани с осъществяване външната политика на България като активно участваше в изготвянето на позициите и докладите на страната ни по линия на международните механизми за наблюдение, свързани с равенство и недискриминация, като българският орган за равнопоставеност надгради своя капацитет в тази важна насока.

1. Дейност на КЗД в рамките на междуинституционалното сътрудничество на национално ниво

Сътрудничество с органи на изпълнителната власт

1.1. Взаимодействие с органи на Министерски съвет

Комисията за защита от дискриминация и през 2019 г. изпълнява задълженията си в консултативните органи на Министерски съвет на Република България.

- *Национален съвет за интеграция на хората с увреждания (НСИХУ)*

Членовете на Комисията за защита от дискриминация Златина Дукова и Петър Кичашки участват в заседанията на НСИХУ. Обсъждани са приоритетни въпроси от обществен интерес, които са важни както за българското общество, така и в международен контекст, по които КЗД има ангажменти при осъществяване на социалната политика на държавата в качеството си на акредитиран член към ООН като национален орган със статут „Б“.

Във връзка с дейността на съвета Комисията за защита от дискриминация чрез своите представители е изложила своята позиция във връзка с Наредба за условията и реда за осъществяване на контрол на дейностите по предоставяне и ремонт на помощни средства и приспособления, съоръжения и медицински изделия за хората с увреждания, Наредбата за изменение и допълнение на Наредба за предоставяне на социална услуга „Асистенти за независим живот“ на Столична община, Наредба за изменение и допълнение на Наредба РД – 07 от 28.06.2019 г. за включване в механизма лична помощ,

както и при обсъждане на проект на Наредба за определяне на изискванията за достъпност и универсален дизайн на елементите на достъпната среда в урбанизираната територия и на сградите и съоръженията на министъра на регионалното развитие и благоустройството.

- *Национален съвет по равнопоставеност на жените и мъжете (НСРЖМ)*

През 2019 г. Комисията за защита от дискриминация с оглед изпълнение на Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете продължи активна работа в дейността на НСРЖМ в следните приоритетни области: повишаване на участието на жените на пазара на труда и равна степен на икономическа независимост; намаляване на разликите по пол в заплащането и доходите; насърчаване на равенството между жените и мъжете в процесите на вземане на решения; промяна на съществуващите в обществото стереотипи по пол в различни сфери на обществения живот.

Предоставена е информация и статистически данни във връзка с искане за изготвянето на Доклад за равнопоставеност на жените и мъжете за изпълнение на Националната стратегия за насърчаване на равнопоставеността на жените и мъжете за периода 2016-2020 г.

1.2. Сътрудничество с министерства

➤ Министерство на външните работи (МВнР)

КЗД в сътрудничеството с МВнР и през 2019 г. изпълнява политики относно задълженията на страната по международни въпроси във връзка с дейността на различни организации – Европейски съюз (ЕС), Съвет на Европа (СЕ), Организация за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ), Организация на обединените нации (ООН) и др., както и в качеството си на независим правозащитен орган, акредитиран към Организацията на обединените нации (ООН) като национален орган по правата на човека със статут „Б“.

- *Принос на КЗД към Националния координационен механизъм по правата на човека (НКМПЧ)*

КЗД изпълнява задълженията си по Националния координационен механизъм (НКМ) по правата на човека, създаден с Решение №796/13.12.2013 г. на Министерския

съвет, в който членува със статут на наблюдател. НКМ позволява на КЗД като независим държавен орган да допринесе за изграждането на единна позиция на Република България относно изпълнението на задълженията, произтичащи от ратифицирани, обнародвани и влезли в сила международни актове. В дейността на КЗД се наблюдават следните акценти:

- Предоставяне информация във връзка с изготвянето на Национален доклад на Република България по универсален периодичен преглед (УПП) на Съвета по правата на човека на ООН (СПЧ);

- Изготвяне на допълнения и коментари по частите от компетентност по годишния доклад на FRA за основните права - 2019, изготвени от Агенцията въз основа на приноса на държавите членки;

- Бележки и предложения по Годишната работна програма на FRA за 2020 г.;

- Участие в изготвянето на Шести периодичен доклад по Пакта за икономически, социални и културни права;

- Изготвяне отговор на Въпросник за прилагане на Препоръка CM/Rec(2010)5 на комитета на министрите, относно мерки за борба с дискриминацията, основана на сексуална ориентация или полова идентичност;

- Принос на Комисията за защита от дискриминация във връзка с VIII-я периодичен доклад на България по изпълнението на задълженията, произтичащи от Конвенцията за премахване на дискриминацията срещу жените;

- Информация до Агенцията на ЕС за основните права по приноса от държавите-членки към 13 май 2019 г. за доклада с данни за периода 2008 - 2018 г. по периодичния преглед за практическото прилагане на работното определение за антисемитизъм на Международния алианс за възпоменание на Холокоста (МАВХ) в държавите-членки на ЕС;

- Информация във връзка с провеждане на срещата-преглед на ОССЕ по изпълнението на ангажиментите в областта на човешкото измерение /Варшава, 16 - 27 септември 2019 г./ - на български и на английски езици;

- Информация във връзка с оценъчното посещение на Консултативния комитет на Рамковата конвенция за защита на националните малцинства (РКЗНМ) на Съвета на Европа по повод Четвъртия цикъл на наблюдение на изпълнението на разпоредбите на Конвенцията – 18-22 ноември 2019 г.;

- Допълнения и коментари по частите от компетентността на КЗД по годишния доклад на FRA за основните права 2019, изготвени от Агенцията въз основа на приноса на държавите членки;

- Бележки и предложения по Годишната работна програма на FRA за 2020 г.

В рамките на НКМПЧ беше проведено седмото му заседание с участието на КЗД.

- *Принос за Контактната група към Националния координатор за борба с антисемитизма*

Председателят на КЗД участва редовно в заседанията на Контактната група към Националния координатор за борба с антисемитизма;

- *Принос за Националния план за действие относно жените, мира и сигурността*

Представител на КЗД участва в кръгла маса по Националния план за действие относно жените, мира и сигурността.

➤ ***Министерство на труда и социалната политика***

И през 2019 г. активното сътрудничество на КЗД с Министерството на труда и социалната политика продължи по ключови теми, свързани с националната и международната политика за превенция и борба с дискриминацията, равенството на половете, интеграцията на хората с увреждания и защита на правата. Основната работа е свързана с:

- Информация във връзка с искане от Групата на високо ниво по недискриминация. Равенство и разнообразие към ЕК, необходима за попълване на въпросник на тема „Препоръката на ЕС относно стандартите за органите по въпросите на равенството“;

- Участие в междуведомствена работна група (МРГ) за изготвяне на проект на Национален доклад за изпълнението на Пекинската Декларация и Платформа за действие в контекста на подготовката на глобалния преглед Пекин +25 през 2020 г. и 5-та годишнина от изпълнението на Целите и Дневния ред за устойчиво развитие 2030 г. - предоставени отговори на въпросник, участие в заседание на МРГ и др.

- Доклад във връзка с изготвяне на Годишен доклад за изпълнението на Стратегията за равенство между половете на Съвета на Европа 2018-2023 г.

➤ ***Министерство на регионалното развитие и благоустройството***

Членове и експерти от КЗД взеха участие като членове на съвместни комитети за мониторинг по Програма за трансгранично сътрудничество и участваха в работни срещи по процедурни въпроси по трансграничните програми за сътрудничество между Република България и Република Сърбия, Република Гърция, Република Турция, Република Македония и Република Румъния.

➤ ***Министерство на вътрешните работи***

Във връзка с изпълнение на ангажменти на КЗД като национална контактна точка към Бюрото за демократични институции и права на човека на Организация за сигурност и сътрудничество в Европа, МВР предостави на комисията регулярна периодична информация и данни за престъпления от омраза, както и информация от компетентност на министерството във връзка с ангажиментите му по отношение на жертвите от престъпления.

➤ ***Министерство на правосъдието***

Периодично през годината се реализира сътрудничество и координация на националното представителство на Република България пред Европейската комисия във връзка с темите от компетентност на КЗД – защита правата на човека срещу различните форми на дискриминация и нетолерантност. Във връзка с изпълнение на ангажменти на КЗД като национална контактна точка към Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа, МП предостави регулярна периодична информация и данни за престъпления от омраза, както и информация за механизма за защита и компенсации на жертвите от престъпления. Сътрудничество в областта на противодействието на расизма, ксенофобията и други форми на нетолерантност между двете институции се осъществи и под формата на съвместни участия в работни срещи.

➤ ***Сътрудничество с органи на съдебната власт***

Във връзка с изпълнение на ангажменти на КЗД като национална контактна точка към Бюрото за демократични институции и права на човека на Организацията за

сигурност и сътрудничество в Европа, компетентните органи на съдебната власт предоставиха регулярна периодична информация и данни за престъпления от омраза както и информация от компетентност на органите на съдебната власт, както и във връзка с механизмите за защита и компенсации по отношение на жертвите от престъпления.

➤ ***Участие в мониториращ орган по Конвенцията на ООН за правата на детето и Конвенцията на ООН за хората с увреждания***

В рамките на националното сътрудничество КЗД съвместно с Омбудсмана на Република България реализира изпълнение на вменените ангажменти относно национален мониториращ орган по Конвенцията на ООН за правата на детето, като предостави информация по въпросите от компетентност на Комисията за защита от дискриминация.

Член на КЗД участва в първото редовно заседание на Съвета за наблюдение по Закона за хората с увреждания, под председателство на Омбудсмана на Република България като мониторинговия орган, който по силата на Закона за хората с уврежданията /ЗХУ/ има задача да осъществява наблюдение за прилагането на политиките за защита правата на тази уязвима група от обществото у нас, както и да съблюдава изпълнението в най-пълна степен на Конвенцията на ООН за хората с увреждания.

1.3. Сътрудничество с организации от неправителствения сектор и други

- *ДЗЗД „АНАЛИЗ“*

Изготвяне на анкетно проучване в изпълнение на договор № МС - 107 07.09.2018 г. с предмет: „Извършване на анализ и разработване на методика за мониторинг и оценка на ефекта от политиките в България, и провеждане на публично обсъждане" с възложител Администрацията на Министерския съвет;

- *Сурвакарчетата в КЗД за Василица*

№24

На 14 януари 2019 г. Комисията за защита от дискриминация бе посетена от сурвакарчета, ученици от Средно училище „Цанко Церковски“, с. Никола Козлево, Шуменска област, и Обединено училище "Христо Ботев", село Каспичан, Шуменска област. Поводът бе честването на Василица – ромската Нова година, а инициативата е на Центъра за междуетнически диалог и толерантност „Амалипе“.

№25

Деца представиха рецитали и танци, посветени на празника Банго Васил, после сурвакаха присъстващите с пожелания за здраве, успехи и берекет. Те с радост приеха и благодариха за подаръците, подготвени им от Комисията.

- *КЗД подписа споразумение за сътрудничество със Сдружение „Дива земя“*

№25а

На 13.02.2019 г., в КЗД се сключи меморандум за сътрудничество между Комисията за защита от дискриминация и Сдружение „Дива земя“.

Сътрудничеството е от взаимна полза в отговорностите за недопускане на дискриминация.

- *Среща със Сдружение за културно взаимодействие*

На 11 март 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация се проведе среща между доц. д-р Ана Джумалиева, председател на КЗД и Хълмие Индже, председател на Сдружение за културно взаимодействие. Беше представена дейността на комисията, като представителя на сдружението посети открито заседание на КЗД. Хълмие Индже от своя страна представи сдружението с акценти от неговата дейност. Коментарите бяха насочени към възможността за взаимно сътрудничество в областта на недискриминацията и реализиране на информационна кампания за членовете на Сдружението относно дейността на Комисията и възможността за подаване на жалби и сигнали.

- *Споразумение за сътрудничество със Сдружение „Национален съвет на религиозните общности в България“*

На 12 март 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация се подписа споразумение за сътрудничество със Сдружение „Национален съвет на религиозните общности в България“.

№27

Споразумението бе подписано от доц. д-р Ана Джумалиева, председател на КЗД, и Бирали Бирали, председател на Управителния съвет на Сдружението.

№28

Целта на споразумението е да се обединят усилията на двете страни за насърчаване на разбирателството и взаимоуважението спрямо хора с различни верски убеждения в България, разпространение на знания и провеждане на образователни програми в духа на толерантността, организиране и реализиране дейности за създаване на по-добра жизнена и духовна среда.

№29

В инициативата участват и членовете на КЗД доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател, Златина Дукова, инж. Сабрие Сапунджиева, д-р Орлин Колев и Петър Кичашки. От страна на Сдружението на събитието бяха още проф. д-р Рупен Крикорян, Роберт Джераси и Петко Вълов.

- *Среща в КЗД за повече толерантност*

№30

На 26 март 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация се състоя среща между доц. д-р Ана Джумалиева, председател на КЗД, Георг Георгиев – заместник-министър на външните работи и национален координатор за борба с антисемитизма, ксенофобията и езика на омразата и доц. д-р Александър Оскар, председател на Обединение на евреите в България „Шалом”.

№31

Присъстваха членовете на Комисията Златина Дукова, д-р Владимира Стоименова-Делийска и Наско Атанасов, доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД, Роберт Джераси, председател на постоянната комисия за борба с антисемитизма към ОЕБ „Шалом”, както и представители на администрацията на Комисията.

№32

Отбеляза се големият принос на КЗД и лично на нейния председател доц. д-р Ана Джумалиева в активната борба срещу всякакви форми на дискриминация, слово и престъпления на омраза, както и много доброто сътрудничество и участие в съвместни действия с МВнР и ОЕБ „Шалом”.

№33

Бяха разгледани възможности за бъдещи съвместни действия след приемането на България в Международния алианс за възпоменание на Холокоста, като бе изказана решителна воля за борба срещу всякакви форми на антисемитизъм и език на омраза в българското общество.

№34

На зам.-министър Георг Георгиев и доц. д-р Александър Оскар бяха връчени от доц. д-р Ана Джумалиева почетни плакети на КЗД за тяхната роля в борбата с дискриминацията и чудесното сътрудничество в тази област с КЗД.

- *Среща в КЗД с младежка ЛГБТ организация "Действие"*

№35

На 27 март 2017 г. доц. д-р Ана Джумалиева, председател на КЗД, и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД на съвместна среща с представители на Младежка ЛГБТ организация "Действие" – Венета Лимберова – председател и Деница Любенова – член на организацията въпроси обсъдиха възможности за съвместно участие в различни проекти и инициативи.

- *Десета юбилейна национална конференция на СЖБ „Подкрепа“.*

№36

№37

Председателят на Комисията за защита от дискриминация беше официален гост на Десетата юбилейна национална конференция на СЖБ „Подкрепа“. Тя сподели, че медиите са тези, които могат да формират общественото мнение и да чертаят основните социални категории и ценности. Подчерта, че журналистите са най-добрият съмишленик на КЗД в общото дело за недискриминация и пожела в рамките на бъдещ меморандум за сътрудничество между Комисията и журналистическия съюз „да прокараме нови пътеки в една посока, обединени от стремежа да направим този свят по-добър“.

- *Посещение в община Сливо поле*

№38

На 21.06.2019 г. Наско Атанасов – член на КЗД проведе среща с кметовете в общината, социални работници, представители на синдикатите и държавните институции в община Сливо поле, където представи дейността на комисията и спецификите в правомощията ѝ по Закона за защита от дискриминация и дейността на КЗД.

1.4. Взаимодействие с образователните институции

- *Студенти от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ на посещение в КЗД*

№39

№40

На 7 март 2019 г. на посещение в Комисията за защита от дискриминация бяха студенти от Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“. Посещението е свързано с преддипломни стажове от магистърска програма „Администрация и право“.

По време на срещата студентите бяха запознати с изпълнението на функциите, структурата и организацията на работа в Комисията за защита от дискриминация в контекста на изискванията на Европейския съюз за повишаване на административния капацитет. Акцент бе даден върху спецификата в производството пред КЗД, Закона за защита от дискриминация и 19-те защитени признака, посочени в него.

➤ *Студенти от УНСС на стаж в КЗД*

№41

№42

През месец април в Комисия за защита от дискриминация се проведе обучение на студенти от специалност „Публична администрация“ на УНСС. Поводът е залегналият в учебния план на въпросната специалност преддипломен стаж на студентите за бакалавърска степен, който трябва да бъде проведен в рамките на няколко дни в държавна институция. Обучението на студентите в КЗД бе осъществено от членове на Комисията и от нейни служители, като обхвана както Закона за защита от дискриминация и спецификата в дейността на КЗД, така и практика от производството пред Комисията чрез решаване на казуси.

➤ *Представители на Югозападен университет „Неофит Рилски“ и на академичната общност на Киргизката република посетиха КЗД*

№43

№44

На 16.05.2019 г. в Комисията за защита от дискриминация доц. д-р Ана Джумалиева се среща с д-р Ралица Войнова и Ивана Дякова от Правно-историческия факултет при ЮЗУ „Неофит Рилски“. На срещата присъстваха Саида Нуралиева, Айпери Асълбекова и Айджан Джороева - представители на академичната общност на Киргизката република, които са на обучение в Правно-историческия факултет.

Председателят на КЗД разясни механизмите за защита от дискриминация и процедурата за производство пред КЗД. Гостите бяха запознати със спецификата в работата на Комисията като независим специализиран държавен орган, като беше обърнато внимание на нейната защитна, контролна и превантивна дейност. Бяха повдигнати въпроси, свързани с актуалните предизвикателства в областта на равното третиране и възможностите за защита

➤ *Международна научна конференция на Националния военен университет „Васил Левски“ с участие на КЗД*

№45

№46

На 11 април 2019 г. в град Долна Митрополия се проведе традиционната международна научна конференция, чийто домакин бе факултет „Авиационен“.

Основният пленарен доклад бе на доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация, на тема: „Дискриминация на уязвимите групи в Република България“.

Доц. Ана Джумалиева връчи от името на Комисията за защита от дискриминация възпоменателни плакети на полковник проф. д-р инж. Марин Маринов и полковник доц. д-р инж. Живо Петров за приноса им в развитие на институционалните връзки между Комисията и другите публични институции.

В рамките на националното сътрудничество, КЗД в обхвата на своите правомощия на орган за равнопоставеност и орган със статут „Б“ към ООН затвърди успешната форма на сътрудничество, изградена през годините с органите на изпълнителната власт, органите на съдебната власт и Омбудсмана на Република България.

2. Сътрудничество на международно ниво

2.1. Сътрудничество с международни организации

• Съвета на Европа и КЗД

- КЗД домакин на среща по Програма „Джъстром“

№47

№48

На 6 март 2019 г. КЗД беше домакин на национално събитие по Програма „Джъстром“ на Съвета на Европа и Европейската комисия. Програмата е насочена към достъпа до правосъдие на ромските жени. Партньори по реализиране на програмата са Комисията за защита от дискриминация, Омбудсманът на България, Националното бюро за правна помощ, Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси, както и общини в страната. На срещата бяха представени извършените по програмата дейности и информация за добри практики.

- Обучение в Страсбург на националните органи за равенство

№49

От 12 до 14 март 2019 г. в Страсбург се проведе обучение на националните органи за равенство по програма „Джъстром“, по която Комисията за защита от дискриминация (КЗД) е партньор. В него взеха участие двама от членовете на КЗД – д-р Владимира Стоименова-Делийска и Наско Атанасов, както и двама от експертите на институцията.

№50

По време на тридневното обучение бяха споделени добри практики от работата на националните органи по равенство в България, Гърция, Италия и Румъния. В теоретичната част на обучението бяха включени лекции на експерти от Европейския съд по правата на човека, Европейската комисия срещу расизма и нетолерантността, Офиса на комисаря по човешките права и др.

➤ *Представители на КЗД взеха участие в конференция на високо ниво във връзка с 25-годишнината на Европейската комисия против расизма и нетолерантността*

№51

На 26 и 27.09.2019г. доц. д-р Ана Джумалиева – председател на КЗД, доц. д-р Баки Хюсеинов – зам.-председател на КЗД, и доц. д-р Надежда Йонкова – главен секретар на КЗД, взеха участие в конференция по случай 25-годишнината на Европейската комисия против расизма и нетолерантността, проведена в Париж.

№52

Бяха обсъдени основите тенденции в областта на равенството и борбата срещу различните форми на расизъм и нетолерантност – какви действия са необходими в тези области, как може да подобрим въздействието и включването на младите хора, както и постиженията, добрите практики и нерешените проблеми.

№53

Поставени бяха въпроси за начините за постигане на устойчиво включване на групите, изложени на расизъм и нетолерантност в общностите. В заключение органите по равенство се обединиха около становището за бъдещо промотиране на равенството в областта срещу расизма и нетолерантността.

№54

По време на конференцията се обсъди въпросът за новите технологии и Интернет, като се разгледаха възможностите и рисковете и създаването на ефективна рамка за борба с езика на омразата в Интернет.

№55

Акцент беше поставен и върху изкуствения интелект — новото предизвикателство в полето на борба срещу дискриминацията.

➤ *Отговор на въпросник на Европейската комисия за борба с расизма и нетолерантността (ЕКРН)*

➤ *Председателят на КЗД доц. Ана Джумалиева взе участие в среща с комисаря по правата на човека на Съвета на Европа*

№56

На срещата се осъществи обмен на мнения между комисаря по правата на човека и европейските органи за равенство, членове на Еквинет. За да се даде възможност за откровена и открита дискусия, срещата се проведе при закрити врати.

• Дейности в рамките на председателството на ЕС

➤ Членове на КЗД на конференция на високо равнище за равенство на половете в рамките на председателство на ЕС

В периода 30.09-01.10.2019 г. членовете на Комисията за защита от дискриминация д-р Владимира Стоименова и Златина Дукова присъстваха в Хелзинки на конференция на високо равнище – „Европа за полово равенство? Правене на равностметка – предприемане на действия“, организирана от Финландското председателство на съвета на Европейския съюз

№57

В инициативата беше направен обзорен преглед на постигнатото в борбата за половото равенство в последните две десетилетия по повод 25-ата годишнина от Пекинската платформа за действие на ООН. Обсъдиха се проблемите, които стоят на

пътя на половото равенство, неговото бюджетиране и политиката на Европа за половото равенство след 2019 година.

Представени бяха основните констатации от доклада „Пекин +25“ от Европейския институт за равенство между половете. Обсъдиха се предизвикателствата, приоритетите и указанията за действие на политики на ЕС за равенство между половете през следващите пет години въз основа на заключенията и препоръките от доклада. Подчерта се взаимовръзката между ЕС и глобалните политики за равенство между половете.

№58

Конференцията беше полезна в няколко основни аспекти – добри практики за недопускане на полово неравенство, насоки за справяне с различното заплащане на мъже и жени в рамките на Европейския съюз и връзките между икономическата и фискалната политика и насърчаването на равенството между половете в ЕС.

• **Работа с Европейската комисия**

С оглед ангажиментите на КЗД в политиките за недискриминация в работата с Европейската комисия през 2019 г. бяха поставени следните основни акценти:

- Предоставяне на информация по проучване на Европейската комисия за прилагане на Директива 2006/54/ЕО;

- Информация за изследване на юриспруденция и политики образователна дискриминация до члена на Европейската мрежа на независимите експерти по недискриминация при Европейската комисия;

- Предоставяне на данни и информация за целите на статистиката за периода 2014-2018 г., изискана от члена на Европейската мрежа на независимите експерти по недискриминация при Европейската комисия.

- Представители на КЗД взеха участие в правен семинар за недискриминация и равенство на половете, 29 ноември 2019 г. По време на семинара бяха представени новостите в европейската съдебна практика и право.

• Агенция за основните права на Европейския съюз FRA

➤ *Участие на членове на КЗД в среща на Националните органи по права на човека - 25-27 юни 2019 г.*

Въз основа на доклад на FRA за 2010 г. относно националните институции за правата на човека в държавите-членки на ЕС и консултации, FRA изготви подробен въпросник. По предоставените отговори от КЗД беше проведено подробно интервю с експерт от отдел АПМС, отговорен по конкретната процедура за предоставяне на въпроси и отговори и защита на информацията за ефикасността на българската система за защита от дискриминация и на органа за равенство.

➤ *Работна група „Регистриране на престъпления от омраза“*

На 20-21 ноември представители на КЗД в седалището на националната полиция в Хага, Нидерландия се проведе работна среща на работна група „Регистриране на престъпления от омраза“ по покана на АЕСОП. На срещата представителите на КЗД бяха запознати с работата на националната полиция на Нидерландия и многообразието от кадри в нея и научиха за изградената, чрез споразумения за обмен на информация, широка мрежа за сътрудничество между полицията и прокуратурата на местно и национално ниво.

• Организация за сигурност и сътрудничество в Европа

И през 2019 г. КЗД изпълняваше функции във връзка с ангажиментите си на Национална точка за контакт (НТК) към Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ) чрез събиране и обобщаване на статистически данни от компетентните органи на изпълнителната и съдебната власт.

Във връзка с тази тема на 19 февруари 2019 г., в София бе проведен Семинар за граждански организации за противодействие и регистриране на престъпленията от омраза. Семинарът се организира от Службата за демократични институции и човешки права на Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа (ОССЕ).

№59

Председателят на Комисията за защита от дискриминация в своето изказване акцентира върху ролята на Комисията като контактна точка за Република България с Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа за престъпленията от омраза. В заключение тя подчерта, че КЗД изцяло има воля и готовност да участва в процесите на сътрудничество и общи усилия за противодействие на престъпленията от омраза.

➤ *Участие на КЗД в Годишна среща за престъпленията от омраза*

На 14 и 15 ноември 2019 г. Наско Атанасов, член на Комисията за защита от дискриминация (КЗД), и Кремена Лазарова, експерт в Комисията, взеха участие в Годишната среща на националните точки за контакт за престъпленията от омраза, която се проведе във Виена. Целта на срещата беше създаването на възможност за обмен на опит и инициативи за добри практики между националните точки за контакт, Бюрото за демократични институции и права на човека (БДИПЧ) на ОССЕ, прокуратурата и академичните среди; споделянето на информация за текущите проекти на БДИПЧ, представляващи конкретен интерес за националните точки за контакт, и търсене на перспективи и предложения от националните точки за контакт и др.

Представителите на КЗД запознаха аудиторията с добрия опит на България всички заинтересовани органи да взаимодействат с КЗД за целите на ангажиментите в рамките на БДИПЧ.

• **Европейска мрежа на органите за равнопоставеност (EQUINET)**

Комисията за защита от дискриминация е активен член на Европейската мрежа на органите за равнопоставеност със седалище в Брюксел, която в настоящия момент включва 46 организации от 34 европейски държави, които са упълномощени да противодействат на дискриминацията по защитени признаци в качеството на национални органи по въпросите на равенството. Сътрудничеството на Комисията в рамките на

мрежата се осъществява под формата на интензивен обмен на информация, както и участия на представители на органа за равнопоставеност във форуми, организирани от мрежата.

➤ *Работна група (РГ) по комуникационни стратегии и практики*

На 13 март 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация (КЗД) се проведе първото за 2019 г. редовно заседание на Работна група на Еквинет по комуникационни стратегии и практики. КЗД бе домакин на събитието.

№60

Председателят на КЗД доц. д-р Ана Джумалиева откри заседанието на работната група, в която участваха над 30 представители на органите по равнопоставеност от цяла Европа. Тя подчерта удовлетворението си от факта, че Еквинет и нейната Работна група по комуникационни стратегии и практики избраха Комисията за защита от дискриминация за тази своя важна работна среща. Добави още, че Законът за защита от дискриминация въвежда задължението да бъде информирана обществеността за проблемите, свързани с неравното третиране. И обобщи, че за КЗД е особено ценна обмяната на опит и добри практики с идентични по дейност организации от цяла Европа.

№61

Петър Кичашки като член на КЗД и на работната група взе участие в инициативата.

В периода между 18-20 септември Петър Кичашки взе активно участие по време на всички събития, организирани във връзка с работната програма в офиса на Омбудсмана на Република Латвия в гр. Рига. Бяха обсъдени редица въпроси касаещи различните трудности и успехи, които се реализират в различните органи за равнопоставеност в Европа. По време на срещата бе разгледан планът на работната група за следващата година, както и се проведе обща дискусия за възможностите за повишаване на ефективността и популяризиране на резултатите от дейността на ЕКВИНЕТ.

➤ *Работна група (РГ) „Законодателство за равнопоставеност“ –*

Представители на КЗД участваха в заседания на работната група на Еквинет за законодателство за равнопоставеност в Брюксел, Белгия и през ноември 2019 г. в Никозия, Кипър.

В резултат на работата си през годината РГ изработи обобщение на съдебната практика на Европейския съд по правата на човека, включващо както казуси от практиката, приключили вече с решения на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ), свързани с чл. 14 от Европейската конвенция по правата на човека, така и с практиката на органите за равенство, в която е прилаган чл. 14 от ЕСПЧ в практиката на национално ниво. В продължение на цялата календарна година се проследяваха постъпилите жалби в регистъра на ЕСПЧ с цел встъпване на Еквинет като трета страна пред ЕСПЧ. Беше прието през 2020 г РГ да разглежда състоянието на дискриминацията по признак „увреждане“, разумни улеснения, от гледна точка на правните рамки и практиката на правозащитните органи за равенство.

През отчетната година КЗД отговаряше на запитвания от други органи за равенство в мрежата и подпомагаше органите за равенство на държавите-членки на Еквинет.

➤ *РГ „Равнопоставеност на половете“*

Представител на КЗД взе участие във втората среща на РГ в Копенхаген, Дания в началото на октомври месец 2019 г. На срещата групата обсъди проблеми като разликата в заплащането на половете, жените живеещи в бедност, както и нуждата от половото бюджетиране и интегриране. Обмени опит и обсъди проблемите на сексуалното здраве и възпроизвеждащите права, а след това последваха дискусии за адресиране на проблемите. В края на двудневната среща дискусията на участниците в

срещата бе синтезирана в доклад, който бе предаден на Европейската комисия за формулиране на бъдещи политики по въпросите.

➤ *РГ „Формиране на политики“*

Членовете на работната група „Формиране на политики“ участваха от страна на КЗД в заседание на първата работна среща. Обсъдена беше Препоръката на Еквинет за забрана на слово на омраза в изборите за Европейски парламент. В резултат през месец юни препоръката беше разпространена чрез публикуването ѝ в превод на български език в сайта на КЗД.

➤ *РГ Проект „Стандартите за органите за равенство“*

- КЗД предостави становище по Стандартите за органите за равенство и предложения за справяне с предизвикателствата;

- Заместник-председателят на КЗД Баки Хюсеинов взе участие във второто заседание по проекта на Еквинет относно стандартите на органите за равенство, Париж, Франция.

№62

В изказването си той заяви, че създаването и използването на стандартите ще допринесат за уеднаквяване на практиките в европейските държави, което ще доведе до увеличаване на ефективността на органите по равенство на национално и местно ниво. Той представи проекта на КЗД „Противодействие на дискриминацията на пазара на труда“, свързан с обучения на икономически субекти от различни райони на страната и разработване на стандарти за недопускане на дискриминация на пазара на труда. Обсъдена беше необходимостта от разработване и използване на индикатори за условията, създадени от органите по равенство и акредитирането им на национално ниво. След първоначалните стъпки, направени за създаване на стандарти за недопускане на

дискриминация, процесът ще продължи в посока на развитие на индикатори за ресурси. Участниците във форума бяха единодушни, че доброто партньорство между органите по равенство, неправителствените организации и националните парламенти в този процес ще допринесе за унифициране на стандартите, за да се подобри работата и ефективността на органите по равенство. Заместник-председателя на КЗД проведе среща с генералния директор на Националната комисия против расовата дискриминация в Италия. Двамата обмениха добри практики.

➤ *Международен форум на тема „Как да се справим с ейджизма и възрастовата дискриминация при възрастните хора“*

На 27 и 28 юни 2019 г. в Берлин Баки Хюсеинов, зам.-председател на Комисия за защита от дискриминация, взе участие в Международен форум на Европейската мрежа на органите по равнопоставеност (Еквинет) и Европейската възрастова платформа.

№63

Тема на форума беше „Как да се справим с ейджизма и възрастовата дискриминация при възрастните хора“.

№64

Домакин беше Федералната антидискриминационна агенция.

3. Двустранно сътрудничество

3.1. Сътрудничество с постоянни дипломатически представителства в Република България

➤ *Работна среща в резиденцията на турския посланик*

№65

На 26 февруари 2019 г. в резиденцията на посланика на Република Турция в София се проведе работна среща. На нея присъстваха Н. Пр. Хасан Улусой, извънреден и пълномощен посланик на Република Турция в България, и други представители на посолството, а от страна на Комисията за защита от дискриминация – доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията, и доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател на Комисията. На срещата бяха обсъдени въпросите за недискриминацията и правата на човека, както и бъдещото подписване на меморандум между Комисията за защита от дискриминация и Омбудсмана на Република Турция.

➤ *Представител на посолството на Република Полша посети КЗД*

№66

На 20 май 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация беше Ярослав Годун, съветник в посолството на Република Полша в България и директор на Полския институт. Той бе придружен от Милена Михайлова, служител в Института. Гостите бяха посрещнати от председателя, зам.-председателя на КЗД и Роберт Джераси, съветник към комисията.

№67

Гостите бяха запознати основно с работата на Комисията за защита от дискриминация като независим орган по равнопоставеност, с избора на членовете ѝ, със спецификата в дейността ѝ и с особеностите на нашия Закон за защита от дискриминация, които го правят един от най-добрите в Европа. Представени бяха акценти от процедурата на производството пред КЗД.

Обсъдиха се възможности за бъдещо сътрудничество с полски държавни институции и неправителствени организации.

➤ *Иракската върховна комисия за права на човека на посещение в КЗД*

№68

№69

На 17 юни 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация на официално посещение бе делегация от представители на Иракската върховна комисия за права на човека - Али Ал Джарала, заместник-председател на Комисията, д-р Али Акрам Ал Баяти – член на Комисията, Моханад Ал Зуабид, служител Комисията.

№70

№71

№72

№73

Те бяха придружени от Ахмед Ал Кинани, депутат от Иракския парламент. Официален гост на срещата беше Джасим Мсуил, пълномощен министър на посолството в Република Ирак в България.

№74

От страна на Комисията за защита от дискриминация присъстваха доц. д-р Ана Джумалиева, председател на КЗД, доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател, и членовете на Комисията Златина Дукова, д-р Владимира Стоименова, Сабрие Сапунджиева, София Йовчева, Наско Атанасов и Петър Кичашки.

Гостите бяха запознати с основни акценти от спецификата в дейността на КЗД, с възможностите за сътрудничество в областта на недискриминацията и правата на човека.

Те споделиха своите виждания за подобно сътрудничество, както и проблемите, които са характерни при нарушаването на правата на човека в процеса на възстановяване на Република Ирак.

№75

№76

Подписа се меморандум за сътрудничество между Комисията за защита от дискриминация и Иракската върховна комисия за права на човека.

➤ *Официална среща в КЗД с постоянния представител в Посолството на Република Ирак в София*

№77

На 27.06.2019 г. се проведе официална среща между доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисия за защита от дискриминация, и Жасим Нима Мсавил, постоянен представител в Посолството на Република Ирак в София. По време на срещата бяха обсъдени възможностите за съвместни дейности и инициативи в областта на защитата на човешките права и недискриминацията.

➤ *Възпоменателна церемония*

№78

№79

На 15 юли 2019 в резиденцията на турския посланик Н.Пр. д-р Хасан Улусой се състоя възпоменателна церемония по повод Деня на демокрацията и националното единство.

№80

По покана на Н.Пр. д-р Хасан Улусой на възпоменателната церемония присъстваха доц. д-р Ана Джумалиева – председател на Комисията за защита от дискриминация, и доц. д-р Баки Хюсеинов – зам.-председател.

➤ *Израелският посланик на посещение в КЗД*

№81

По покана на председателя на КЗД извънредния и пълномощен посланик на Държавата Израел в България Н.Пр. г-жа Ирит Лилиан, беше на посещение в Комисия за защита от дискриминация (КЗД) по повод на приключването на нейния мандат.

№82

№83

Председателят на КЗД откри приноса на г-жа Ирит Лилиан като посланик и отдадеността ѝ към областите, в които КЗД разполага с правомощия, свързани с промотиране на принципа на зачитане на достойнството и равенството на индивида, реализирани посредством многобройни прояви, събития и форми на сътрудничество.

➤ *Подписване на меморандум за сътрудничество между Комисията за защита от дискриминация на Република България и Омбудсмана на Република Турция*

№85

На 31 август 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация на официално посещение бе делегация от представители на институцията на Омбудсмана на Република Турция – Шереф Малкоч.

№86

Официални гости на срещата бяха Н.П. д-р Хасан Улусой, посланик на Република Турция в Република България, и Ерман Топчу, съветник в дипломатическата мисия на Република Турция в Република България.

№87

От страна на Комисията за защита от дискриминация присъстваха доц. д-р Ана Джумалиева – председател на КЗД, доц. д-р Баки Хюсеинов – зам.-председател на КЗД, и членовете на Комисията д-р Орлин Колев и Наско Атанасов.

№88

Гостите бяха запознати с основни акценти от приоритетите в дейността на КЗД във връзка с възможностите за сътрудничество в областта на недискриминацията и правата на човека.

№89

№90

От своя страна представителите на институцията на омбудсмана споделиха добри практики за справяне с предизвикателства пред институцията на омбудсмана, спомогнали за ефективно утвърждаване на принципа на недискриминация и равенство, които биха могли да бъдат основа за бъдещо двустранно сътрудничество с българския орган за равенство.

№91

Бе подписан меморандум за сътрудничество между Комисията за защита от дискриминация на Република България и институцията на Омбудсмана на Република Турция.

➤ *Посещение на турския посланик в КЗД*

На 5 ноември 2019 г., на посещение в Комисията за защита от дискриминация беше Н. Пр. д-р Хасан Улусой, посланик на Република Турция в България.

№92

Посланик Хасан Улусой изрази удовлетворението си от осъществените през неговия мандат съвместни дейности и инициативи с КЗД, обусловени от идеята за повече толерантност и разбирателство между хората в съвременния свят.

➤ *Израелският посланик на официално посещение в КЗД*

№93

На 25 ноември 2019 г. Н. Пр. Йорам Елрон – посланик на Държавата Израел в България, направи официално посещение в Комисията за защита от дискриминация (КЗД). Той беше посрещнат от председателя на КЗД Ана Джумалиева, зам.-председателя Баки Хюсеинов, и Робърт Джераси, съветник в КЗД.

№94

Гостът бе запознат със спецификата в работата на Комисията за защита от дискриминация, със същността, правата и задълженията ѝ, както и нейните правомощия.

№95

Председателят на КЗД посочи обществените редица съвместни инициативи на КЗД и Организацията на евреите в България „Шалом“. Н. Пр. Йорам Елрон бе запознат пряко с производството пред КЗД, като посети заседателната зала и провеждащо се там заседание по преписка.

➤ *Представители на КЗД на международна конференция в Чехия*

№96

На 3 октомври 2019 г. по покана на Омбудсмана на Чехия Анна Шабатова членовете на Комисията за защита от дискриминация Наско Атанасов и д-р Орлин Колев присъстваха на международна конференция „Закон за борба с дискриминацията 2009-2019 г. Десетгодишно пътуване към справедливост“, която се проведе в Сената на парламента на Чехия.

№97

Целта на конференцията бе да оцени десетте години от създаването на чешкия Закон за борба с дискриминацията и да се обсъдят потенциалните му изменения. По този

начин конференцията засегна правни въпроси, като се фокусира върху опита с прилагането на антидискриминационния закон от чешките съдилища.

3.2. Сътрудничество с представители на международни универсални регионални организации и органи за равенство

➤ *Представител на Върховния комисариат на ООН за бежанците в България посети КЗД*

№98

На 29 януари 2019 г. на посещение в Комисията за защита от дискриминация бе Матайс льо Рут – представител на Върховния комисариат на ООН за бежанците в България. Той бе придружен от Петя Караянева – съветник по въпросите на закрилата на бежанците към Представителството на Върховния комисариат на ООН за бежанците в България. Гостите бяха посрещнати от доц. д-р Баки Хюсеинов – зам.-председател на Комисията, заедно с доц. д-р Надежда Йонкова – главен секретар.

№99

Гостът подчерта удовлетворението си от тази среща, интересува се от механизмите за противодействие срещу дискриминацията от страна на КЗД. Упомена, че интерес за Върховния комисариат представлява дискриминацията не само спрямо бежанците, а дискриминацията като явление, което може да засегне всеки.

И двете страни изразиха готовност за съвместни и инициативи за превенция срещу дискриминация.

➤ *Среща в КЗД със специален докладчик на ООН*

№100

На 4 април 2019 Мод де Бур-Букикио, специален докладчик на ООН относно продажбата на деца, детската проституция и детската порнография, придружена от Шушан Кхачайн, се срещнаха с председателя на Комисията за защита от дискриминация Ана Джумалиева и заместник-председателя Баки Хюсеинов.

На срещата присъстваха и Магдалена Костова, директор на дирекция „Демографска и социална статистика“ към Национален статистически институт, заедно с представители на отдел „Статистика на здравеопазването и правосъдието“.

№101

Доц. Джумалиева акцентира върху тенденциите на оплаквания с жалби, свързани с деца по признак „увреждане“ и значението на гарантирането на реален достъп на децата до образование. Тя обърна внимание на правомощията на органа за равенство във връзка със слово на омраза и многообразната практика на Комисията в тази област, включително политическа реч.

№102

Зам.-председателят на КЗД отбеляза, че превенцията на словото на омраза, осъществима чрез обучения и повишаване на обществената осведоменост, е ключов фактор за намаляване броя на сезирания на КЗД с оплаквания за слово на омраза, особено по време на кампании за избори. Той обърна внимание, че КЗД разполага с правомощия да извършва независими проучвания, но поради финансов недостиг, не е извършвала до момента такива.

➤ *Представители на УНИЦЕФ на посещение в КЗД*

№103

На 18 април 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация на посещение беше Пфени Какама, регионален съветник по достъп до правосъдие в УНИЦЕФ. Той бе придружен от Елена Атанасова, програмен директор Мониторинг права на детето, УНИЦЕФ – България, и Дани Колева, програмен директор „Закрила на детето“, УНИЦЕФ – България.

№104

Представителите на УНИЦЕФ бяха запознати със спецификата в работата на КЗД като независим специализиран държавен орган, бе обърнато внимание на защитната, контролната и превантивната ѝ дейност. Акцент в разговора бе достъпът до защита правата на деца и ролята на КЗД в тази посока. След като бяха запознати обстойно с практиката на Комисията, с реализираните проекти и международната ѝ дейност, гостите изразиха желание за бъдещо съвместно сътрудничество за защита правата на човека независимо от неговата възраст.

➤ *Посещение на представители на КЗД в Република Турция*

№105

№106

Доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация, доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател, и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар, от 1 октомври 2019 г. бяха на официално посещение в Република Турция по покана на Омбудсмана Шереф Малкоч.

№107

№108

№109

Осъществена беше и среща със Сюлейман Арслан, ръководител на Институцията за правата на човека и равенството в Турция, с Хтиля Нергис, заместник-председател на Комисията по равенство на възможностите за жени и мъже на Великото

№110

№111

№112

№113

национално събрание на Турция, с председателя на Комисията по петиции на Великото национално събрание на Турция Михрима Белма Сатир и с Хакан Чавушоглу, председател на Комитета за разследване на правата на човека на Великото национално събрание на Турция.

№114

№115

Българската делегация присъства на откриване на учебната година в Университета „Алтънбаш“ в Истанбул, където председателят на КЗД произнесе приветствено слово. Българската делегация се среща и с Конфедерацията на балканските имигранти в Бурса.

№116

№117

Проведените срещи, ползотворните разговори за недискриминация и толерантност и за съвместни инициативи в посока защита правата на хората са гаранция за по-нататъшно сътрудничество между КЗД и сродните институции в Република Турция.

➤ *Среща в Комисията за защита от дискриминация (КЗД) със специалния докладчик на ООН*

№118

На 16 октомври 2019 г. специалният докладчик на ООН по въпросите на насилието над жени Дубравка Симонович заедно с Роберта Серентино, сътрудник по правата на човека в службата на Върховния комисар на ООН за правата на човека, посетиха Комисията за защита от дискриминация (КЗД) и се срещнаха с председателя на КЗД доц. д-р Ана Джумалиева.

№119

На срещата се обсъдиха новите стандарти в европейското и международното право, както и необходимостта от цялостна система на международна закрила на жените като специфична уязвима група, нуждаеща се от специална защита.

➤ *Участие на представители на КЗД във Втора международна конференция на омбудсманите*

№120

№121

По покана на Шереф Малкоч, Главен омбудсман на Република Турция, доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация (КЗД), доц. д-р Баки Хюсеинов, заместник-председател на КЗД, и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД, взеха участие във Втората международна конференция на омбудсманите.

№122

№123

Тя се проведе на 18-19 ноември 2019 г. в Истанбул, Турция, по проект „Техническа помощ за засилване на ролята на омбудсмана в защитата и насърчаването на правата на човека“, финансиран от Европейския съюз.

№124

№125

В четвъртата заключителна сесия на конференцията доц. д-р Ана Джумалиева, изнесе доклад на тема „Да не оставяме никого да изостава“. Сесията беше посветена на

бъдещите роли на правозащитните органи за защита на принципите, които ги ръководят, и за споделянето на отговорности помежду им.

№126

Председателят на КЗД отправи призив към националните органи, ангажирани да осигурят и гарантират упражняването на човешките права, да бъдат повече от всякога гъвкави и обединени и да подобрят сътрудничеството помежду си, както и взаимодействието между различните механизми за защита на уязвимите групи в държавите, за да се извърши необходимата социална промяна за равенство.

➤ *Комисарят по правата на човека в Съвета на Европа на посещение в КЗД*

№127

№128

На 28 ноември 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация на официално посещение бе Дуня Миятович, Комисар по правата на човека в Съвета на Европа, придружена от Патриша Отвос, съветник в Службата на комисаря по правата на човека в Съвета на Европа, Юзгюр Дерман, заместник-директор на Службата на комисаря по правата на човека в Съвета на Европа, Франсоа Кемпф, съветник Службата на комисаря по правата на човека в Съвета на Европа.

№129

От страна на Комисията на срещата присъстваха доц. д-р Ана Джумалиева, председател, доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател, членовете на КЗД Златина Дукова, София Йовчева, Наско Атанасов и Петър Кичашки, както и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД.

№130

Гостите бяха запознати с дейността на Комисията за защита от дискриминация, с начина, по който се избират членовете ѝ, със спецификата в производството пред институцията, с превантивната ѝ дейност, както и с проблемите, които тя среща като орган по равнопоставеност.

№131

В своето обръщение Дуня Миятович подчерта, че посещението ѝ в КЗД е и първото нейно официално посещение в България в качеството ѝ на комисар по правата на човека. Тя прояви интерес към дискриминацията като явление у нас, към проблемите с правата на ромите, както и към свободата на медиите. Бе засегнат и въпросът за езика на омразата срещу уязвими групи.

➤ *Участие на представители на КЗД в Третата международна конференция на омбудсманите*

№132

№133

По покана на Татяна Москалкова, Омбудсман на Руската федерация, доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация (КЗД), доц. д-р Баки Хюсеинов, заместник-председател на КЗД, Златина Дукова, член на КЗД, и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД, взеха участие в Третата международна конференция на омбудсманите.

№134

№135

Тя се проведе на 17 декември 2019 г. в Москва. Участваха представители на институции за защита правата на човека от 21 страни, множество международни организации, представители на държавната власт на Руската федерация, на научни среди, на неправителствени организации и др.

№136

В третото пленарно заседание на конференцията председателят на КЗД изнесе доклад на тема „Защита от дискриминация при упражняване на правото на образование на деца мигранти. Български антидискриминационни стандарти и механизми“.

№137

Сесията беше посветена на защитата на правата на мигрантите, бежанците и лицата без гражданство.

➤ *Участие на представители на КЗД в заседание на Евразийския алианс на омбудсманите*

№138

На 18 декември 2019 г. в Москва доц. д-р Ана Джумалиева, председател на Комисията за защита от дискриминация (КЗД), доц. д-р Баки Хюсеинов, заместник-председател на КЗД, Златина Дукова, член на КЗД, и доц. д-р Надежда Йонкова, главен секретар на КЗД, взеха участие в заседание на Евразийския алианс на омбудсманите.

№139

Алиансът е първият в историята правозащитен съюз, който обединява усилията на държавни правозащитни институции от Европа и Азия. Участниците в заседанието обсъдиха механизмите за защита на правата на човека на територията на страните от Евразийския алианс на омбудсманите и определиха по-нататъшната посока в развитието на Алианса.

3.3. Сътрудничество с представители на международни организации с нестопанска цел и други

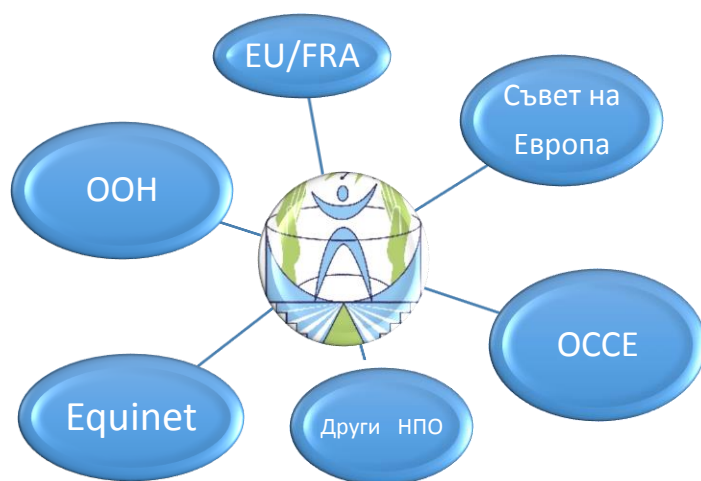
- *Среща в КЗД с неправителствена организация от Германия*

На 13 март в Комисията за защита от дискриминация (КЗД) се проведе среща между доц. д-р Баки Хюсеинов, зам.-председател на Комисията, и представители на „Бетхел“ – неправителствена организация от Германия, водена от Георг Кремер – изпълнителен директор.

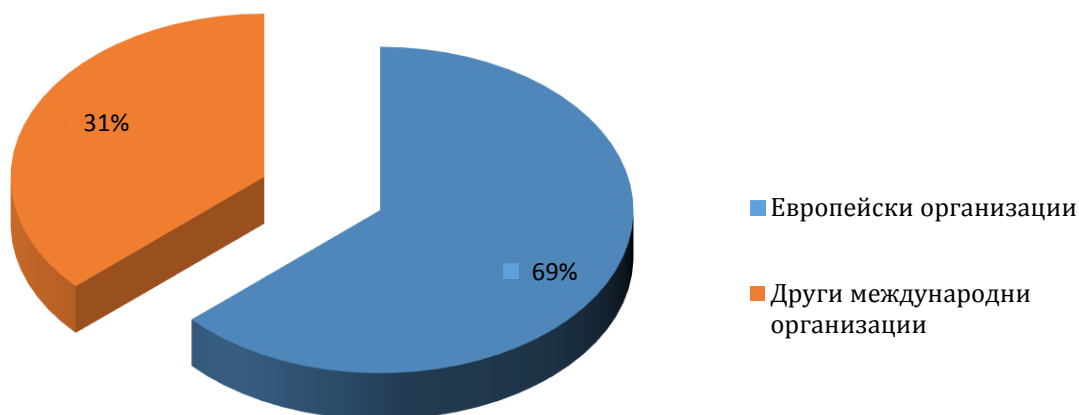

№ 140

Гостите бяха запознати със спецификата в работата на КЗД, с нейната превантивна дейност. Неправителствената организация „Бетхел“ полага грижи за стари хора, хора с увреждания, за деца със специални потребности, които имат нужда от социализация, и др. Прие се идеята, че двете институции могат да работят съвместно по проекти, свързани с недискриминацията на уязвими групи.

Сътрудничество с международни организации (подадени справки, становища и съвместни участия)

4. КЗД в медиите

През 2019 г. Комисията за защита от дискриминация поддържа устойчиво контактите си със средствата за масова информация, като им предоставя информация за акценти в работата си като орган по равнопоставеност.

Медиите периодично търсеха данни за образувани преписки в Комисията, свързани с проблеми в обществото, които репортерите са уловили като тенденция. Различен беше начинът на предоставяне на информация към медиите – в писмен вид или с осигуряване на представител на КЗД за интервю на запис или в студио на определено предаване. В самото начало на годината председателя на Комисията даде интервюта в сутрешния и в новинарския блок на национална телевизия. Цялостно представяне на работата на комисията беше направено в интервю на зам.-председател на Комисията в следобеден блок на друга телевизия.

В поредица от интервюта всеки месец през годината председателят информира аудиторията на национално радио за дейността на институцията и за актуални нейни инициативи. По нашумяло решение на КЗД, свързано с ваксините, председател и член на КЗД участваха в следобеден блок на национална телевизия, като изразиха убедително

позицията на институцията по казуса. В други интервюта през годината се даваше информация, която обобщаваше цялостната работа на КЗД или беше свързана с общозначими преписки, както и постановени или потвърдени решения, предизвикали обществен интерес.

Продължи практиката на Комисията медиите да бъдат информирани за предстоящи заседания, като специфичното беше, че тази информация влизаше в рубриката „Предстоящи събития“ на водеща информационна агенция. По запитвания на медии по определени теми се даваше писмена информация за оплаквания в Комисията по различни защитени признаци, които кореспондират с трудно решими проблеми в обществото. Питания бяха отправяни за работата от Комисията през годината, за преобладаващите оплаквания на жалбоподателите и от коя сфера на обществения живот са те, за постановени общозначими решения, за видовете оплаквания, за очертаващия се рекорден брой образувани преписки и др. Интерес предизвикваха сред журналистите и потвърдените от съда решения на КЗД, като след това те търсеха коментар по темата от Комисията. Два национални всекидневника излязоха с три обширни материала, свързани с дейността на комисията, като им бяха отделени по две страници с водещо заглавие на първа страница. Информация към медиите имаше и за самосезирания на КЗД, които са общественозначими.

По повод посещенията на представители на КЗД в различни градове на страната, свързани с Националната кампания „Достъпна България“, се подготвяше информация за медиите, свързана с преписки от съответния регион. Там по места членове на КЗД даваха интервюта за местни медии. Осъществяваше се и предварително контакт с пресслужбите на областните управи за размяна на информация свързана с посещението на КЗД в съответната област.

Продължи добрата съвместна работа на пресцентъра с регионалните представители на КЗД – по тяхно запитване се изготвяше информация за преписки от региона, както и за преписки по определени защитени признаци, необходима им при участие във форуми или за местните медии. През годината така беше процедирано с колегите от Бургас, Велико Търново, Сливен, Русе, Варна, Габрово, Враца. Освен за медиите пресцентърът подготвяше информация и за сайта на комисията. По този начин с текст и снимки се представяха инициативите на комисията, срещите на нейните членове и експерти с представители на различни институции в страната и извън нея, участието в европейски форуми за добри практики срещу дискриминацията, за насърчаване на равенство и за защита на основните права на хората в ЕС.

В края на годината, по повод 3 декември – Международния ден на хората с увреждания, КЗД излезе с публикация в БТА, свързана отбелязването на този ден и с актуална информация за Националната кампания „Достъпна България“, която институцията започна в края на 2017 г.

Годината завърши с две интервюта на председателя на КЗД – пространно интервю за сайта на национален всекидневник и интервю пряко в ефира на национално радио. И двете интервюта направиха обзор на работата на Комисията през рекордната като показатели за институцията 2019 г.

Практиката през годините показва колко полезен и многообхватен може да бъде приносът на медиите към работата на Комисията. Те всеки ден се срещат с хора от различни краища на страната, докосват понякога от първа ръка проблемите на обществото ни свързани с неравенството, с отношението на българина към различните, с неговата толерантност. Имат възможност да посочат отговорностите на държавата, институциите и на хората в борбата с нетолерантността, за да не е различният „невидим“ в нашия свят и да може да бъде себе си. Именно това превръща средствата за масово осведомяване в най-добрия наш съратник в общото дело за недискриминация.

VI. АДМИНИСТРАТИВНА И ФИНАНСОВА ДЕЙНОСТ

1. Административно-правно обслужване

Регистратура и деловодство

През 2019 г. в Комисията за защита от дискриминация са обработени общо 18 644 бр. документи – входяща и изходяща кореспонденция.

Общият брой жалби, сигнали и запитвания, както и допълнения към тях е 1136, разпределени както следва: жалби – 497, сигнали – 53, запитвания – 215 и допълнения към тях – 371. Уведомленията по чл. 30 от Административнопроцесуалния кодекс за отстраняване на недостатъци в искането, отправено до КЗД са 335 бр.

Комисията за защита от дискриминация се е самосезирала с 601 доклада за самосезиране.

По депозирани жалби, сигнали и допълнения към тях, както и доклади за самосезиране са образувани 920 преписки, като някои производства са по инициативни документи от предходната година. Издадени са 2386 разпореждания на председателя на Комисия за защита от дискриминация както за образуване на преписки, така и по хода на производство.

Разликата между броя на постъпилите и обработените инициативни документи се дължи на факта, че в някои случаи по една и съща жалба/сигнал се изготвя повече от един документ.

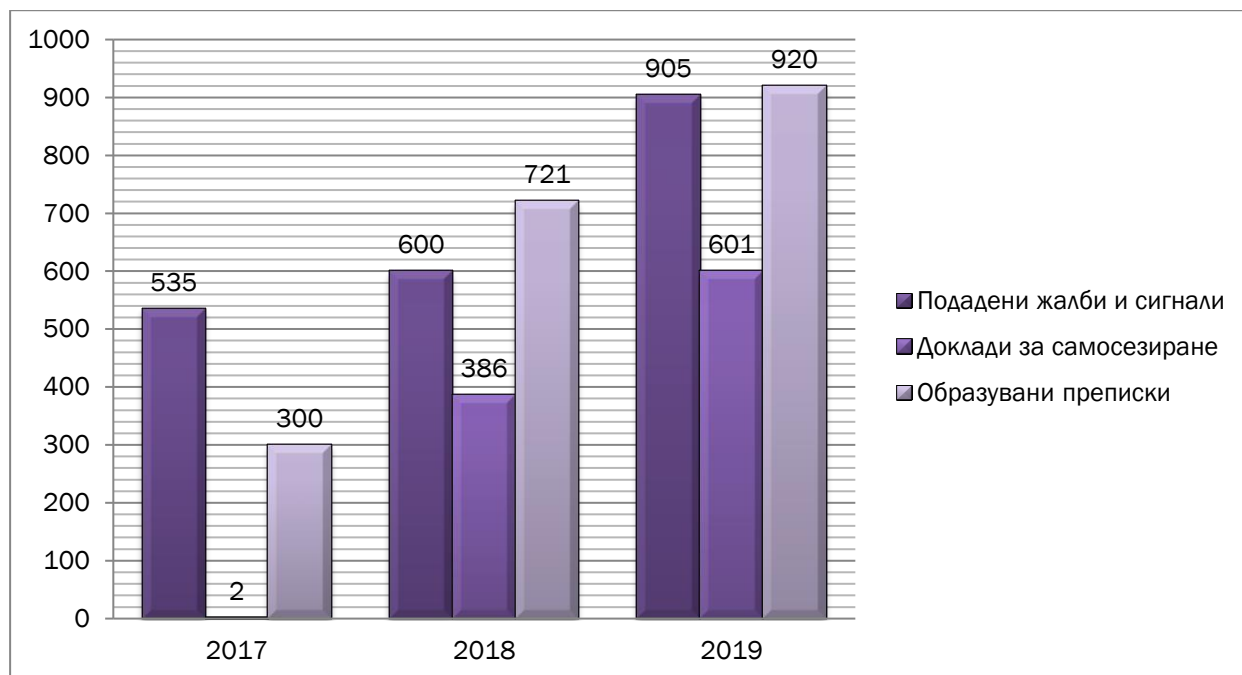
Останалата част от документооборота обхваща входяща и изходяща кореспонденция във връзка с образуваните преписки.

Независима правна помощ

По електронен път са постъпили 215 броя запитвания, по които са изготвени 240 броя отговори. Освен кореспонденция по електронен път, с част от подателите са провеждани телефонни разговори, във връзка с допълнително поставени въпроси в някои случаи е отговоряно повече от веднъж.

В изпълнение на задължението за оказване на независима правна помощ на жертвите на дискриминация при подаване на жалби за дискриминация (чл. 47, т. 9 от Закона за защита от дискриминация) в приемната на КЗД и по телефона са консултирани над 1191 лица.

На диаграмата може да се визуализира тенденцията на растеж на подадените инициативни документи и съответно образувани преписки през последните три години:

ДОСТЪП ДО ОБЩЕСТВЕНА ИНФОРМАЦИЯ

В КЗД е утвърдена процедура за организация на работа по прилагане на Закона за достъп до обществена информация, с която се урежда приемането, регистрирането, разпределянето, разглеждането на заявления и устни запитвания за достъп до обществена информация, изготвянето на решения за отказ или за предоставяне на обществена информация, съгласно разпоредбите на ЗДОИ. Разработена е разяснителна информация за гражданите относно упражняването на правото на достъп до информация.

Постъпили заявления

През 2019 г. са постъпили 28 бр. заявления, от тях:

- 9 бр. на хартия в деловодството на КЗД и по поща;
- 19 бр. по електронен път (електронна поща).

Заявленията са подадени от:

- неправителствени организации – 1 бр.

- физически лица – 27 бр.

Поисканата информация касае дейността на КЗД, като в шест от случаите се касае за „официална информация“, в двадесет и два от тях - за „служебна информация“, а в два случая въпросите касаят информация и от двата вида.

Няма заявления, касаещи информация от тип „служебна тайна“ и/или „държавна тайна“, съгласно Закона за защита на класифицираната информация.

Темите, по които е поискана информация, са:

- информация за приключили производства и влезли в сила решения по тях;
- информация, свързана със служебни жилища, автомобили, гориво, граждански договори,
- възнаграждения, карти за градски транспорт, служебни телефони, служебно облекло;
- информация, свързана със статута на членовете на КЗД и управлението на човешките ресурси в Комисията;
- информация, свързана с бланки, ползвани в КЗД;
- информация във връзка с кампания „Достъпна България“
- информация, относно структурата, организацията и дейността на КЗД;
- информация относно производствата за защита от дискриминация и контрола върху изпълнението на влезли в сила решения;
- информация за реализираните от КЗД проекти;
- Информация, представляваща статистика за постъпили жалби сигнали по признаците: сексуална ориентация, пол, увреждане, както и за сексуален тормоз и поддържане на недостъпна архитектурна среда за хора с увреждания.

Издадени актове

КЗД е изготвила 30 броя отговори – писма и решения по ЗДОИ за 2019 г. От тях:

В 1 случай, е изпратено писмо за уточняване на исканата информация по чл. 29, ал. 1 от ЗДОИ. Лицата са уведомени, че КЗД може да предостави само информация, изготвяна в рамките на нейните задължения по закон, както и че не може да предостави такава, каквато не е налична;

В един случай е налице мълчалив отказ, който е обжалван и заявлението е върнато на КЗД за произнасяне. Постановено е решение по заявлението за достъп до обществена информация, подадено през 2019 г., след като съдът отменя мълчалив отказ

на КЗД и е върнал преписката за произнасяне на Председателя на КЗД, съобразно указанията и мотивите на съда.

В един случай е постановено решение за отказ с мотив, че исканата информация не представлява обществена такава по ЗДОИ.

В останалите 22 случая е предоставен достъп до обществена информация в срок.

Два пъти е удължаван срока за произнасяне, в случаи, в които исканата информация е била с голямо количество и е било необходимо допълнително време за подготовката ѝ във връзка със защита интересите на трети лица.

В три случая, с писма е предоставена исканата информация, тъй като исканата информация е била по хода на образувани преписки пред КЗД.

Няма заявления, оставени без разглеждане и/или непроизнасяне.

ОБЩЕСТВЕНИ ПОРЪЧКИ

Част от функционалните задължения на юрисконсултите от дирекция „АПО“ включват и обезпечаването на всички етапи от цикъла на възлагане на обществените поръчки в КЗД. За изготвянето на документации и провеждането на процедури по Закона за обществените поръчки се разходва значителен човешки и времеви ресурс. През 2019 г. са обявени пет обществени поръчки на стойности по чл. 20, ал. 3 от ЗОП, възложени по реда на Глава двадесет и шеста „Събиране на оферти с обява“.

Две от тях са за обезпечаване нуждите на КЗД, две по проект „Противодействие на дискриминацията на пазара на труда“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“, като една от тях е прекратена.

По реда на чл. 20, ал. 2 от ЗОП е възложени една процедура по проект „Противодействие на дискриминацията на пазара на труда“, осъществяван с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

По реда на чл. 20, ал. 4 от ЗОП са възложени двадесет и пет броя обществени поръчки.

Част от процеса по възлагане на обществените поръчки е и поддържането в актуалност на Профила на купувача на КЗД.

Провеждането на обществени поръчки е изключително прецизна дейност, от една страна скрепена със законово регламентирана отговорност, от друга страна е задължително условие, база за осъществяване на цялостната дейност на КЗД.

ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

Във връзка с активното включване на КЗД в изграждането на електронното управление в държавната администрация са създадени необходимите предпоставки за модернизиране на вътрешно административните процеси и техническото осигуряване.

В изпълнение на ангажимента по чл.7е, ал. 4 от Закона за електронното управление КЗД поддържа в актуалност вписаните данни в Регистъра за информационните ресурси /РИР/ за въвеждането и извеждането от експлоатация на информационните ресурси.

В края на 2019 г. Комисията за защита от дискриминация разполага със 110 броя работни станции, от които 20 преносими и 90 настолни.

При 64-bit операционни системи остава водеща ролята на компютрите с процесорна честота над 3 GHz.

През 2019 г. КЗД предприе действия в съответствие с основната нормативна база за изграждане и функциониране на националната система за кибер сигурност. В изпълнение на задължението на ръководителите на административни органи да упражняват контрол върху нивото на мрежовата и информационна сигурност е възложен и реализиран Вътрешен одит на мрежовата и информационната сигурност на Комисията за защита от дискриминация в съответствие с чл. 35, ал. 1, т. 1 от Наредбата за минималните изисквания за мрежова информационна сигурност, Обн. ДВ бр. 59 от 26.07.2019 г.

По отношение на използвания антивирусен софтуер има инсталирани 110 програми на персонални компютри и 4 на сървъри. Въвеждат се интегрирани услуги и се повишава използването на мобилна спрямо стационарна телефония при оптимизиране на използваните тарифни планове.

2. Финансова и стопанска дейност

Комисията за защита от дискриминация през 2019 г. осъществява финансово-счетоводната и стопанската си дейност при спазване на Закона за счетоводството, Закона за публичните финанси, Закона за държавния бюджет за съответната година, Постановления на МС за изпълнението на държавния бюджет на Република България за съответната година, указанията на Министерството на финансите, Сметкоплана на

бюджетните предприятия и други нормативни документи, свързани с финансово-счетоводната и стопанската дейност.

С цел създаване на добра организация на финансовата дейност са разработени вътрешно-нормативни документи: Счетоводна политика на КЗД, Наредба за документооборота на счетоводните документи в КЗД, Индивидуален сметкоплан на КЗД, Вътрешни правила за функциониране на системи за финансово управление и контрол в Комисия за защита от дискриминация.

Комисията за защита от дискриминация изпълнява основните си функции, определени от Закона за защита от дискриминация като: осъществяване на контрол по прилагането и спазването на този или други закони, уреждащи равенство в третирането, постановяване на мерки за предотвратяване и преустановяване на нарушението; предоставяне на независима помощ на жертвите на дискриминация; провеждане на независими проучвания относно дискриминацията и др., със средства от държавния бюджет.

Бюджетът на Комисията за защита от дискриминация, съгласно чл. 28, ал. 1 на Закона за бюджета за 2019 г., обнародван в ДВ бр. 103 от 13.12.2018г., е определен на 2 784 000 лв.

През отчетния период бюджетът на Комисията е актуализиран до размер 3 077 999 лв. във връзка с работата на КЗД по сключени договори с МТСП за работа по програми „Старт на кариерата“ и „КАТАЛОЗИ“ и Споразумение между Комисия за защита от дискриминация (КЗД) и Министерство на образованието и науката (МОН), както и възстановени средства по проект на ОПДУ след верификация на извършените разходи.

Контролът по изпълнението на държавния бюджет се извършва текущо през годината чрез представяне на месечни, тримесечни и годишни отчети при спазване на указания на МФ на основание чл. 133, ал. 5 от Закона за публичните финанси (ЗПФ), в които са определени формата, съдържанието, редът и сроковете за съставянето и представянето на месечните, тримесечните и годишните отчети, оборотните ведомости и друга отчетна информация за касовото изпълнение на бюджетите, на сметките за средства от Европейския съюз и на сметките за чужди средства на първостепенните разпоредители с бюджет през 2019 г. Тримесечните отчети и годишните отчети задължително се представят и в Сметна палата, която по места извършва проверка и заверка на годишните финансови отчети.

Отчетът за касовото изпълнение на бюджета (Б-3), Отчет за сметките за средствата от Европейския съюз на бенефициенти на Кохезионния и Структурните фондове към Националния фонд” (СЕС-3-КСФ), и формата „Наличности” (НАЛ-3) за 2019 г. се изготвя по определена форма на електронен носител съгласно указанията, дадени с ДДС № 06/23.12.2019 г. от МФ-Дирекция “Държавно съкровище“.

I. ПО ПРИХОДИТЕ

Комисията за защита от дискриминация в резултат на дейността си генерира приходи, допустими по Закона за защита от дискриминация.

През 2019 г. постъпленията от глоби и санкции, наложени съгласно Закона за защита от дискриминация, са в размер на 18 900 лв.

II. ПО РАЗХОДИТЕ

Разходната част на бюджета на КЗД за 2019 година обхваща разходи за персонал, разходи за текуща издръжка и капиталови разходи.

1. Разходи за заплати, възнаграждения и осигурителни вноски

Разходите за персонал на КЗД с общ размер - 1 923 262 лева, включват:

- разходите за заплати на служители по трудови и служебни правоотношения,
- възнаграждения за обезщетения при прекратяване на трудови и служебни правоотношения и временна нетрудоспособност,
- възнаграждения по граждански договори,
- осигурителни вноски за сметка на работодателя,
- СБКО,
- възнаграждения и дължимите осигурителни вноски на персонал, назначен по проект за временна заетост по програми на МТСП - „Старт на кариерата“ и „КАТАЛОЗИ“

2. Разходи за издръжка

Общата сума за текуща издръжка през 2019 г. е определена на 972 519 лева

Разходите за текуща издръжка са разпределени в основни групи като:

- Разходи за гориво, електроенергия и вода;
- Материали - обхваща всякакъв вид материали, инвентар, резервни части и консумативи, които се влагат в употреба при закупуването им;
- Външни услуги, в т.ч. разходи за телефони и интернет обслужване; охрана; транспортни разходи; пощенските услуги; разходи за поддръжка, ремонт и

профилактика на техника, медицински прегледи на персонала; рекламни услуги; такси за регистрации и удостоверения; абонаменти и др.

- Текущ ремонт - включва разходи за ремонт на заседателните зали и офисите на служителите на КЗД;

- Командировки в страната и в чужбина;

- Разходи за застраховки на членовете на комисията, служебните жилища и автомобили

- Разходи за членски внос - КЗД заплаща членски внос като член на Европейската мрежа на органите за равнопоставеност (EQUINET),

- Разходи за държавни и общински данъци и такси.

3. Капиталови разходи

Капиталовите разходи за 2019 г. са изразходени за доставка на стопански инвентар и оборудване.

КЗД няма просрочени вземания и задължения.

III. УЧАСТИЕ В ПРОЕКТИ

През 2019 г. Комисията е бенефициент по проект на оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ (ОПРЧР).

Разходите по ОПРЧР за периода са в размер на 844 710 лв. Изпълнението на дейностите по проектите включват: текущи разходи, възнаграждения на екипа и експертите, които се отчитат по съответните бюджетни параграфи в отчета по СЕС – КСФ.

От 2019 г. Комисията за защита от дискриминация изпълнява проект „Родители на работното място“ по Програма за права, равенство и гражданство на Европейската комисия.

VII. ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА ПРЕД КЗД

Проблемите, пред които е изправена КЗД в работата си, могат да се обобщят в няколко пункта:

На първо място следва да се постави недостатъчният финансов ресурс, тъй като той води до други проблеми, които не могат да бъдат решавани.

Изправени сме пред предизвикателство да работим с малко на брой експерти. Предвид нарастването на жалбите и сигналите в Комисията за защита от дискриминация, имаме нуждата от увеличаване броя на експертите в Комисията.

Поради недостатъчен финансов ресурс КЗД е принудена да работи със деловодна система, която е остаряла, освен това е необходим финансов ресурс за осигуряването на софтуер „войс то пейпър“ за изготвянето на протоколите от заседанията в реално време.

Комисията е изправена и пред предизвикателството да реализира кампанията „Достъпна България“ с малък брой експерти. Има области в България, които са значително по-големи от други, и там е необходим повече от един регионален представител, за да може да се обходят всички места. Един човек не е достатъчен за Софийска, Бургаска и Варненска област. Невъзможността за увеличаване на броя на регионалните представители отново е резултат от недостатъчен финансов ресурс.

Липсата на такъв ресурс ограничава възможността за изпълнение на вменени на Комисията задължения по чл. 47 от Закона за защита от дискриминация. Бихме могли да инициираме и други кампании в рамките на правомощията си по цитирания текст, например „За равен труд - равно заплащане“ съвместно със синдикатите и Инспекцията по труда. Освен това отчитаме, че в страната в резултат на чуждестранните инвестиции по признак „гражданство“ е налице различно заплащане на експертите с еднаква квалификация и упражняващи еднакъв труд, но с оглед гражданството има големи различия във възнагражденията им.

Друг проблем, пред който е изправена в работата си КЗД, е разнородната практика на административните съдилища по едни и същи казуси.

Необходим е функционален имунитет на членовете на Комисията за защита от дискриминация. Изправени сме пред трудности по повод на решаването на конкретни преписки – членовете на решаващите състави, освен че получават заплахи, срещу тях се водят и съдебни дела.

Ръководството на КЗД работи и по въпроса за повишаване административния капацитет на дирекция „Регионални представители“. Към МС е изпратено становище и искане длъжността „главен специалист“ в дирекция „Регионални представители“ да се замени с длъжността „регионален представител“, която да бъде включена в Класификатора на длъжностите в администрацията.

Предизвикателство пред КЗД е създаденият национален стандарт за недискриминация на работното място да бъде възприет от НС и МС, за да има още по значителен ефект.

Друго предизвикателство, по което ще работи КЗД през 2020 г., е създаването на национална стратегия за противодействие на дискриминацията.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Вместо заключение и високопарни слова в края на настоящия отчет Комисията за защита от дискриминация реши да представи постиженията си досежно подобряването на законодателството т.е. осезаеми реални резултати, които доближават обществото ни към справедливостта и равенството във възможностите.

Принос на КЗД в усъвършенстване на правната уредба за равно третиране

През изминалата година, вследствие на направени предписания и препоръки, по издадени решения на Комисията за защита от дискриминация, са предприети следните действия от държавните органи за отстраняване на установени дискриминационни текстове в административни актове:

С Решение № 186 от 27.03.2019 г., е установено, че разпоредбата на чл. 12 от Националния рамков договор за денталните дейности между Националната здравноосигурителна каса и Българския зъболекарски съюз за 2018 г. създава предпоставки за непряка дискриминация по признак „възраст“ спрямо лицата със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст извън групата от 65-69 годишна възраст, в сравнение с лицата с цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст на ЗОЛ от 65 до 69 години включително, което представлява нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. С решението е дадено задължително предписание за предприемане на всички необходими мерки за премахването на фактическата дискриминация, в която се намират здравноосигурените лица, със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст извън групата от 65-69 годишна възраст, като резултатът от тези мерки следва да бъде създаването на критерии и гаранции за достъп до тези медицински изделия посредством пълното или частично заплащане от страна на държавата, без оглед възрастта на лицата.

В резултат на даденото предписание, в Национален рамков договор за денталните дейности за 2020 – 2022 г. не присъства възрастово ограничение.

С Решение № 494 от 08.12.2016 г., влязло в сила на 31.07.2019 г. е установено че нормата на чл.5 от НУРАСДА (отм.) е дискриминационна, както и че практиката по прилагане на тази норма при атестиране на държавните служители, заемащи ръководни длъжности, пряко подчинени на органа по назначение, в т.ч. длъжността „главен

секретар", води до дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. по признак „обществено положение“, посредством липсата на възможност за оспорване пред контролиращ орган на оценките, давани при атестиране. За предотвратяване и преустановяване на дискриминация при упражняване правото на труд по служебно правоотношение при прилагането на чл. 5 от сега действащата Наредба за условията и реда за оценяване изпълнението на служителите в държавната администрация е дадена препоръка на ответната страна Министерски съвет на Република България, представляван от Министър - председател, да измени, отмени и/или приеме нужният за премахване на дискриминацията законов текст в чл. 5 на посочената Наредба по начин, изключващ допускане на различие или предпочитание, което води до премахване или нарушаване на равенството във възможностите или различие в третирането в областта на труда и професиите.

В резултат на дадената препоръка е получен отговор от Администрацията на министерски съвет с който Комисията за защита от дискриминация е уведомена, за това, че в съответствие с чл. 22 от Закона за нормативните актове е открита процедура по изготвяне на последваща оценка на въздействието на Закона за държавния служител. С оценката ще се изследват въпросите за постигане на целите, ефективност, ефикасност, устойчивост и полезност на Закона за държавния служител, ще се събере информация за резултатите от прилагането на нормативния акт, извеждане на проблеми, свързани с прилагането на нормативния акт, изследване на причините за наличието на проблемите и формулиране на препоръки за преодоляването им. След извършване на последващата оценка на въздействие ще бъдат направени съответните предложения за промени в закона и подзаконовите нормативни актове по прилагането му.

С Решение № 271 от 22.04.2019 г. е установено, че въведеното изискване, в разпоредбата чл. 3, ал. 1 от Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация „юрист“, приета с Постановление № 82 от 26 април 2017 г. на Министерски съвет, обучението по специалността „Право“ да се осъществява само в редовна форма на обучение, създава неравно третиране по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. по признаци „увреждане“ и „лично положение“ спрямо лицата с увреждания и лицата упражняващи правото си на труд. С решението е дадено задължително предписание на Министъра на правосъдието и Министъра на образованието и науката да направят необходимото, в съответствие с компетенциите си, за преразглеждане и изменение на разпоредбата на чл.

3, ал. 1 от Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалността „Право“ и професионална квалификация юрист, приета с Постановление № 82 от 26 април 2017 г. на Министерски съвет за да се осигури равно третиране на лицата с увреждания и трудещите се лица, които реализират правото си на образование по специалността „Право“.

В резултат - със Заповед ЛС-13-111 от 15.11.2019 г. на Министъра на правосъдието е сформирана работна група. Назначената работна група следва след обсъждане и конкретизиране на необходимите промени във връзка с Решение № 271 от 22 април 2019 г. на Комисията за защита от дискриминация да изготви в срок до 15 февруари 2020 г. проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредбата за единните държавни изисквания за придобиване на висше образование по специалност „Право“ и професионална квалификация „юрист“, приета с Постановление № 82 на Министерския съвет от 2017 г. (обн., ДВ, бр. 35 от 2017 г.; изм., бр. 41 от 2018 г., изм., бр. 46 от 2019 г.).

С Решение № 79 от 20.02.2018 г. е установено, че с въвеждане на възрастов критерий като условие за предписване и получаване на безглутеново брашно, в частта маркирана с МКБ код К 90.0 от списък на диетични храни за специални медицински цели на НЗОК изготвен по реда на Глава втора от Наредба № 10 от 24 март 2009 г., спрямо лицата навършили пълнолетие по българското законодателство, страдащи от заболяване, налагащо спазване на доживотна безглутенова диета е извършена непряка дискриминация, в нарушение на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. на основата на признаци: „възраст“ и „увреждане“. За установеното нарушение е дадено задължително предписание на ответната страна Националната здравноосигурителна каса, представлявана от управителя, занапред да не допуска установеното в настоящото производство нарушение.

Резултат - Националната здравноосигурителна каса е уведомила Комисията за защита от дискриминация, че е предприела мерки за недопускане на дискриминация по възрастов критерии чрез допълнение на Указание за работа със Списък на диетични храни за специални медицински цели за домашно лечение, заплащани напълно или частично от Национална здравноосигурителна каса, прието с изх. № РД-16-13/22.03.2019г. на управителя на НЗОК.

Информация, от страна на задължените лица, е постъпила след изпратени покани за доброволно изпълнение.

Предоставени становища от КЗД по нормативни актове

На основание чл. 48, т. 8 от Закона за защита от дискриминация Комисията за защита от дискриминация е дала следните становища по законопроекти:

1. Становище по проекта за изменение и допълнение на Закона за дейностите по предоставяне на услуги, приет на първо гласуване на 09.05.2019;
2. Становище относно проект на Постановление на Министерски съвет за изменение и допълнение на нормативни актове на Министерски съвет, относно създаването на нови длъжности „Държавен инспектор“, „Главен инспектор“ и „Старши инспектор“, по чл. 46 и чл. 46а от Закона за администрацията;
3. Становище относно за съответствие с антидискриминационното законодателство на Проект на Постановление на Министерски съвет за изменение и допълнение на Наредбата за командировъчните средства при задграничен мандат
4. Становище относно Законопроект за социалните услуги № 802-01-57 по отношение на обсъждани текстове на проекта на Закона за социалните услуги и тяхното евентуално противоречие с текстовете на вече приетия и действащ Закон за хората с увреждания;
5. Становище относно конституционно дело № 2/2019 г. с искане за установяване на противоконституционност на чл. 96 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2019 г., на чл. 7, ал. 2, т. 8, чл. 84а, ал. 1, т. 1, чл. 103, ал. 1, т. 4 от Закона за държавния служител;
6. Становище относно проект на Правилник за реда и условията за отпускане на финансова помощ на новородено или осиновено дете на територията на Община Свиленград;
7. Становище относно предложение за директива на Съвета за прилагане на принципа на равно третиране на лицата без оглед на религиозната принадлежност или убеждения, увреждане, възраст или сексуална ориентация.

ПРИЛОЖЕНИЕ: ПРАКТИКА НА КОМИСИЯ ЗА ЗАЩИТА ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ЗА 2019 ГОДИНА

Решения на Първи специализиран постоянен заседателен състав

Първи специализиран постоянен заседателен състав разглежда случаи на основата на раса и етническа принадлежност, като в настоящото приложение са изнесени подобрани казуси от практиката на комисията.

В решение № 107 от 19.02.2019 г. по пр. № 568/2018г. Първи специализиран постоянен заседателен състав е одобрил сключено между страните споразумение и производството по преписката е прекратено.

Инициативният документ е подаден от арх. Р. Р. – и.д. кмет на район „М.“ СО срещу К. Г.Н. с изложени оплаквания за дискриминация по признак „етническа принадлежност“.

Сигналоподателят твърди, че на 16.08.2018г. е получил на страницата си във Фейсбук съобщение от К. Г. Н., в което са били засегнати множество проблеми, свързани с изпълнението на строително-монтажните работи по санирането на бл.303 в жк.“М.“-З.

Твърди, че ответната страна си е позволила дискриминационни обидни квалификации на етническа основа, насочени към групата работници, занимаващи се със санирането.

Счита, че в случая е осъществена дискриминация на етнически признак спрямо неопределен кръг лица от ромската общност, по смисъла на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., във връзка с чл.5 и § 1, т.1 от ЗЗДискр. Във хода на производството страните са подписали споразумение.

Първи специализиран постоянен заседателен състав е одобрил сключеното споразумение между страните като ответната страна изразява готовността си да се въздържа в бъдеще от изявления, които могат да доведат до неравно третиране на лица, принадлежащи към етническите малцинства.

Първи специализиран постоянен заседателен състав **в решение 171/ 19.03.2019 г.** е разгледал жалба, подадена от Л.Г., в която твърди, че на 15.08.2017 г. в сайта на информационна агенция „Б.“ е била публикувана статия с изказване на д-р Т. Н., със следното заглавие „Циганин вече наистина е професия“. Счита, че като активен

представител на ромската общност е допуснато от медията изказване с дискриминационен характер и подбуждащо към дискриминация. Г. твърди, че възприема думите на д-р Т. Н. изложени пред медията като тормоз и подбуждане към дискриминация: *„Всички сме свидетели как през годините на т.нар демокрация тези хора станаха недосегаеми за закона. Те не си плащат тока и водата, да не говорим за данъци, не си дупчат билети в обществените превозни средства. Има и такива, които се движат по улиците с по 30-40 „висящи“ дела, други бият лекарите, дошли да лекуват близките им. Децата им ходят на училище колкото да си получат закуската. Очевидно е, че съдиите са снизходителни към престъпленията им. Не могат, братята роми, да живеят мирно и тихо, без висока музика, скандали, побоища, ножове...“* /цитат от жалбата/. Посочва, че изказването внушава етническа нетърпимост и засилва омразата спрямо българските граждани от ромски произход. Допълва, че това води до отчуждение на нея и семейството ѝ от техните съседи, близки и приятели от българския етнос. КЗД е сезирана с искане да се постанови преустановяване на нарушението до установяване на положение на равно третиране, както и да наложите предвидените в закона санкции или принудителни административни мерки.

Ответе страни „И.А.Б“ ЕООД и И. Г. К. на длъжност главен редактор в „И.А.Б“ ЕООД заявяват, че подадената жалба е неоснователна и следва да бъде оставена без уважение. Твърди се, че цитираните в жалбата думи на социалния коментатор са извадени от контекста.

След цялостна преценка на събраните по преписката доказателства и становища на страните съставът е установил, че в сайта на информационна агенция „Б.“ е била публикувана и е била достъпна статия със заглавие „Циганин вече наистина е професия“. В хода на предварителното проучване се установи, че главен редактор на информационна агенция „Б.“ е И.Г.К., статиите са публикувани от технически сътрудник, като последната не е техен автор, а същите са били изготвени за публикация от д-р Т.Н.

Съставът е счел, че така формулирано заглавието „Циганин вече наистина е професия“ съставлява годна основа за образуване на обществена нагласа спрямо хора от ромски етнически произход. Използването на обръщението като нарицателно за представителите на ромския етнос представлява пейоративен епитет, който води до накърняване на достойнството на лицата, принадлежащи към съответната обществена група, и създава обидна среда спрямо тях. Следователно употребата на цитираното заглавие като нарицателно за представителите на ромския етнос представлява форма на

тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. Доколкото в израза „има за цел или резултат“, съдържащ се в § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., е използван съюзът „или“, следва да се приеме разбирането на законодателя, че дори ответникът да не цели накърняването на достойнството на дадено лице или група от лица и създаването на враждебна, обидна или застрашителна среда спрямо тях, ако обективно погледнато се постига такъв резултат, то следва да се установи, че е налице тормоз по смисъла на съответната правна норма, респ. дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

За да бъде установено дискриминационно третиране на едно лице, спрямо друго е необходимо да се установи обективно наличен противоправен резултат за това лице, при упражняването на някаква дейност или при неизвършването на определена дейност и то именно заради наличен негов признак или няколко признаци от подробно изброените в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. Ето защо охарактеризирането на лице или група от лица като *мургав/и* по никакъв начин не може да бъде счетено за дискриминационно, доколкото не може външният вид или други външни индивидуализиращи белези, да бъдат обуславящ критерии за неравно третиране по смисъла на признака „етническа принадлежност“.

Първи специализиран постоянен заседателен състав на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр е установил, че „И.А.Б.“ ЕООД, ЕИК, представлявано от управител И. К. със седалище и адрес на управление е извършил тормоз по признак „етническа принадлежност“ по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., като чрез занижен контрол е допуснал публикуването на сайта на И. А. Б. статия със заглавие „*Циганин вече наистина е професия*“, което представлява дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

Установено е още, че на основание чл. 65, т. 1 от ЗЗДискр., че И. Г. К. на длъжност главен редактор на „И.А. Б.“ ЕООД за процесния период, е извършил тормоз по признак „етническа принадлежност“ по смисъла на § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр., като е допуснал така наименованата статия - „*Циганин вече наистина е професия*“ за публикуване във сайта на „И.А.Б.“, в този ѝ вид, което представлява дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр.

Съгласно чл. 76, ал. 1, във връзка с чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. на ответните страни е дадено задължително предписание, да предприемат конкретни мерки с оглед избягване и недопускане в публикувани чрез слово да се формират негативни обществени нагласи, предразсъдъци и стигматизиране към представители на отделни етнически общности, български и чужди граждани, живеещи на територията на Република България, както и да се придържат към ползването на легитимно установени термини и названия.

Решение № 463 /2019 г. е постановено по казус, с който КЗД е сезирана от двама жалбоподатели по повод публикувана от електронното издание „24 ч.“ статия със заглавие: „*А. Д.: Държавата има огромен цигански проблем*“ се съдържа език на омразата спрямо представителите на ромската общност. Дискриминационното изказване е направено от А. Д. и според жалбоподателите внушава, че престъпленията извършени от роми остават безнаказани. В статията се посочвало, че „групата“ извършва насилия и убийства, а държавата има огромен проблем с „невписването на ромите в българското общество.“

Използваните в статията изрази представяли ромите като опасни и застрашаващи сигурността на обществото.

А. изразява своето възмущение и посочва, че се чувства лично засегнат и обиден от факта че горепосочената медия допуска и разпространява дискриминационно изказване, което представя цялата ромска общност (в това число и самия него), в негативна светлина. Твърди, че е ром, но не насилвал или убивал никого, а е студент, учи, работи, спазва законите на Република България и счита, че се вписва в обществото. Въпреки това подобни статии го поставят в по- неблагоприятна позиция от останалите членове на обществото, които не са от ромски произход, като генерират негативни нагласи към общността, от страна на останалите граждани, предвид което на основание чл.50 от ЗЗДискр. моли Комисията да образува производство и да установи налице ли е дискриминация по признак „етническа принадлежност“ под формата на „тормоз“, на етническа основа както и „подбуждане към дискриминация“ и да се наложат предвидените от закона санкции и мерки за административна принуда.

В проведеното проучване е изискана информация от конституираните ответни страни „М.Г. Б-Х.“ ООД, чрез адв. В.; „П. Н Б.“ АД е представила изпълнителния директор на дружеството В. Г., чрез адв. Д. и А.Д. Ответните страни считат, че жалбата е неоснователна и следва да бъде оставена без уважение.

Акцентираща се, че правото на свобода на изразяване, на мнение и на получаване и разпространение на информация и идеи, е закрепено в чл.10 от Европейската конвенция за правата на човека (ЕКПЧ), и е съобразено със зачитането правата на другите в светлината на решенията на Европейския съд за правата на човека (ЕСПЧ).

Съставът след като е разгледал нормите в ЗЗДискр относно „тормоз“ и „подбуждане“ и изхождайки от дългогодишната практика на КЗД при разглеждане на

сходни казуси е счел, че изказванията не следва да се разглеждат изолирано, а в общ контекст и именно с оглед предхождащи факти и обстоятелства.

Първи СПЗС е взел предвид, че правото на мнение, закрепено в чл. 39, ал. 1 от Конституцията на Република България, не е абсолютно, а изключенията от това правило са изведени в ал. 2 основния закон, според която правото на всеки да изразява мнение и да го разпространява чрез слово - писмено или устно, чрез звук, изображение или по друг начин не може да се използва за накърняване на правата и доброто име на другото. Настоящият състав отчита, че в жалбите бланкетно са изложени доводи за засегнати субективни права чрез използвано словосъчетание „държавата има огромен цигански проблем ...“, което според жалбоподателите представлява обидна квалификация. В случая при анализ на самото изказване, при отчитане на темата широко дискутирана в този момент от обществеността, която е станала тема за контекста на изказването съставът приема за безспорно, че същото се явява продължение на водения обществен дебат. Самият факт, че изявлението и неговото публикуване са направени пред широката общественост и са отразени в медийното пространство, но въпросното изказване не е равнозначно на тормоз, нито на подбуждане към дискриминация. Анализът на изказването безспорно налага извод, че същото не дава индикации за формиране на обществено неодобрение към лица с определена етническа принадлежност, същото няма и конкретни адресати.

Съставът е установил, че в самото изказване, липсват (не са използвани) квалификации годни да накърнят честта и достойнството на жалбоподателите и според моралните норми, възприети от обществото, да са неприлични, цинични или вулгарни.

При вземане на решение съставът е отчел, че за политическите фигури е характерно т.н. „политическо говорене“, а безспорно ответната страна в производството А.Д., е публична личност. Наред с това състава следва да изясни дали политическото говорене и конкретно изказването на А. Д., респ неговото публикуване на електронния сайт на ответната страна може да бъде квалифицирано като нарушение на разпоредби от ЗЗДискр.

Относно политическото говорене, най-общо казано същото представлява комуникация, осъществявана с цел, идея и посока и представлява част от обществения договор. Посредством политическото говорене се осъществява информиране, прокламиране на различни идеи, политически виждания и политики. Наред с това съставът следва да направи и разграничение на термините политически език, политическо говорене, политически дискурс и пропаганда, които могат да бъдат

отправна точка за изясняване и на връзката между език и политика, а от там и дали процесното изказване представлява нарушение на Закона за защита от дискриминация. Безспорно винаги когато става въпрос за политическото говорене несъмнено трябва да се отдели място и за използването на характерен политически речник или жаргон, който има своя специфика, изрази, действеност, употреба. Същият може да бъде остър, иносказателен, саркастичен, ироничен и груб. Политическото говорене притежава свойството за динамична и непрестанна промяна, поради което именно там е възможно и често се практикува изменение значението на думите, включително създаване на нови думи. Във връзка с казуса трябва да бъдат споменати и други прояви на политическото говорене, особено що се отнася до необходимостта да комуникираш с разнородни политически опоненти и конкретна среда.

Съставът е отчел също, че в изказванията на А. Д. липсва конкретика, поради което липсва цел и резултат. Използваните от него конкретни изрази безспорно са иносказателни и са част от политическия език. Негативните или положителни емоции на дадена категория лица, породени от изказванията, одобрението или неодобрението на изложеното в тях, съгласието или отхвърлянето им, е въпрос на субективно лично възприятие, ценностна система, които са част от интимната сфера на всяка една личност интелектуално равнище и духовност и не могат да служат за общовалиден критерий за оценка на дадено изказване като враждебно или дискриминационно. Ето защо хипотетичната или субективната нагласа на част от реципиентите на изказването на Джембазки не е основание да се приеме, че е налице накърняване на правата или достойнството на някого, подлежащо на санкция, по смисъла на ЗЗДискр.

Дотолкова доколкото с процесното изявление на ответната страна А. Д. липсва пряко и умишлено насърчаване, даване на указание, оказване на натиск или склоняване към извършване на такава, съставът не е приел, че е осъществено и подбуждане към дискриминация по смисъла на параграф 1, т.5 от ЗЗДискр. Такова действие може да е само умишлено, според изискванията на цитираната т.5. Умисълът следва да обхваща както обстоятелството, че се насърчава или оказва натиск, или се склонява или дава указание (т.е. извършват се действия за повлияване на нечие чуждо поведение), така и че те са насочени към осъществяване от някое друго лице на противоправно дискриминационно третиране на дадено лице или група лица.

Първи специализиран постоянен заседателен състав основание чл. 65, от ЗЗДискр., установява, че ответните страни М.Г. Б-Х. “ООД, чрез адв. В. ; „П. Н Б.“ АД е представила изпълнителния директор на дружеството В. Г., чрез адв. Д. и А.Д. не са

извършили нарушение на забраната за дискриминация по смисъла на чл.5 ЗЗДискр., във вр. с §1, т.1 и т.5 от ДР на ЗЗДискр. по признак „етническа принадлежност“ по см. на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр.

Решения на Втори специализиран постоянен заседателен състав

Голяма част от оплакванията, които разглежда Втори СПЗС са с оплаквания за дискриминация при упражняване правото на труд.

С **Решение № 122 от 21.02.2019г.** е разгледано оплакване по Глава втора “Защита при упражняване правото на труд“ , за нарушение на чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. Производството по преписка №80/2018г. е образувано по жалба, подадена от С. К. К. срещу инж.И.И.– директор на ТП „ДГС – Г.“В инициативният документ С.К.К.. е посочил, че от 1990 г. работи като „горски стражар“ и в момента „старши лесничей“ в ТП „ДГС – Г.“ и е председател на синдикалната организация . Посочва, че през м. май 2017 г., докато бил в отпуск, разбрал, че директора на поделението провел среща със синдикатите и утвърдили заповед за разпределение на добавките за транспорт. Издадена била заповед, в която били определени хората, които не живеели в гр. Г. и на които следвало да се заплащат добавки за транспортни разходи в размер на 100 лв. ежемесячно. Жалбоподателят е посочил, че живее в с. У., което било известно на ръководството и че това била постоянната му адресна регистрация. Твърди, че през м. юни, при получаване на заплатата, установил, че не са му преведени гласуваните допълнителни добавки за транспорт. Установил, че в Заповед №32/05.04.2017 г.

Счита, че спрямо него е извършена дискриминация, тъй като на всички колеги, които не живеели в гр. Г. са им гласувани добавки, а на него, също неживеещ в Г., не са му гласувани. Посочва трите имена на лицата, които не живеят в гр. Г., на които били дадени добавки за пътуване до местоживеенето им.

Оплакванията на жалбоподателя са насочени срещу инж. И.И. – директор на ТП „ДГС –Г.“ затова, че е бил лишен от добавки за транспорт, неизплащане на ваучери за храна и добавки за Великден и Коледа и че не му е било увеличено трудовото възнаграждение както на колегите му.

В мотивите на постановеното решение съставът е посочил, че за да бъде квалифицирано дадено деяние като дискриминационно трябва да има за резултат

нарушаване на принципа на равенство и да е обусловено от защитен признак по смисъла на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. В решението е отразено, че и в двете хипотези за пряка или непряка дискриминация съгласно нормата на чл.4, ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. законодателят е определил, че следва да е налице „неблагоприятно третиране” на обекта на дискриминация. „Неблагоприятно третиране” по смисъла на §1, т.7 от ДР на ЗЗДискр. е всеки акт, действие или бездействие, което пряко или непряко засяга права или законни интереси на индивида. Доказването на дискриминация изисква първо, да се установи факта на неравно третиране, на сравнимост на ситуацията, на защитения признак, както и на различието по този признак със сравняваните лица и второ, да се докажат факти, от които може да се направи обосновано предположение за възможно осъществяване на неравно третиране поради защитен признак, т.е. за причинната връзка между спорното третиране и защитения признак.

Втори специализиран постоянен заседателен състав е обсъдил и обстоятелството, че не всеки конфликт при и по повод на трудовоправни отношения между страните, както и в отношенията между хората, може да се третира като проява на дискриминация под някоя от формите, посочени в закона. Упражняването на правото на труд не е защитен признак, а една от многото житейски дейности, при които могат да бъдат извършени действия на неравно третиране. Като дискриминационна проява може да бъде квалифицирана само тази, при която нежеланото поведение е провокирано от характеристиката на дискриминираното лице от категорията на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр.

В постановеното от състава решение е посочил, че не е достатъчно да се установи по-неблагоприятно третиране на определени лица в конкретен случай, а е необходимо да се докаже още, че това третиране е извършено по някой от признаците, очертани в чл.4 от ЗЗДискр. Тъй като конкретните оплаквания на жалбоподателя са за нарушение на чл.14, ал. 1 от ЗЗДискр. следва да се отбележи следното: съгласно разпоредбата на чл.14, ал.1 и ал.2 от ЗЗДискр., работодателят осигурява равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд. Ал.1 се прилага за всички възнаграждения, плащани пряко или непряко, в брой или в натура, независимо от срока на трудовия договор и продължителността на работното време. Безспорно е, че неполучаването на допълнително материално стимулиране засяга неблагоприятно служителя, но това обстоятелство не е достатъчно за да се приеме, че е налице дискриминация в хипотезата на нарушаване изискването по чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. Не всяко решение на органа по назначаването във връзка със заплащането на служителите, което е негативно за тях, е акт на дискриминация, а само това, за което от данните по

преписката може да се презюмира, че почива на защитен признак, а събраните в хода на производството доказателства не сочат в тази посока.

Относно оплакването на жалбоподателя за неизплащане на ваучери за храна и добавки за Великден и Коледа, съставът е отчел следните обстоятелства: видно от представен от ответната страна Протокол от 14.03.2017г. за проведено Общо събрание на работниците и служителите на ТП „ДГС-Г. “за изразходване на фонд СБКО за 2017 г. на поделението, са взети решения за изплащане на парична сума при новородено дете; изплащане на сума във вид на социална надбавка за Великденските празници и да се изплащат ваучери за храна. Освен това е взето решение при пускане на болничен лист до 3 месеца да бъдат получавани ваучери за храна, а при неплатен отпуск да се прекрати получаването на ваучери за храна.

При постановяване на решението съставът е отчел, че С. К. се оплаква, че не са му били изплатени и ваучери за храна за периода м. март – м. декември 2017 г., както и за м. януари и м. февруари 2018 г. От друга страна съставът е отчел, че видно от представените от ответната страна копия на справки за ползване на платен, неплатен отпуск и отпуск по болест е било установено, че жалбоподателят е бил в неплатен отпуск през за периода 28.02.2017г. – 30.05.2017г. включително, като след този период е ползвал без прекъсване отпуск поради временна неработоспособност до м. ноември 2017г. От представените копия на документи е било прието за установено, че за месеците януари, февруари и март 2018г. С.К.К. нямал нито един отработен ден, както следва: през м. януари 2018г. С.К. е ползвал 11 дена платен отпуск и 11 дена отпуск по болест; през м. февруари и м. март 2018г. е бил в отпуск по болест.

Със заповед №30/10.04.2017г. на основание Протокол от 14.03.2017г. на Общо събрание на служителите на ТП ДГС - Г. са били изплатени социални надбавки за Великденските празници на служителите в стопанството, с изключение на жалбоподателя.

Поради тези обстоятелства решаващият състав е кредитирал становището на ответната страна, че социално - битовото и културно обслужване в предприятието се провежда съобразно изискванията на глава четиринадесета от КТ. В разпоредбите на БКД, действащ за предприятието за 2017г.-2018г., в чл. 39 е посочено, че: *„Средствата за социални мероприятия в централното управление, ДГС и ДЛС се осигуряват от работодателите и от други източници и се формират в размер на не по-малко от 10 на сто от начислените средства за работна заплата. Средствата се за социални*

мероприятия се разходват с решение на общото събрание на работниците и служителите“.

По преписката е прието, че този ред бил е спазен. На събрание на служителите на ТП ДГС Г., проведено на 10.04.2017г. в т.17 е взето решение служителите, които ползват неплатен отпуск, да не получават социални плащания, а служители, ползващи отпуск поради временна неработоспособност /с болничен лист/ до 3 месеца имат право на плащания на социално-битови средства. Съставът счита, че съгласно решението на общото събрание на служителите в ТП ДГС Г. и видно от справката за ползваните платен и неплатен отпуск на жалбоподателя и ползването на отпуск по болест, С.К. не е следвало да получи изплащане на сума във вид на социална надбавка за Великденските празници на 2017г., както и не е следвало да получи допълнителни социални средства за посочения от него период, с изключение на м. ноември и м. декември 2017г. Съставът обстойно е обсъдил представените копия на документи – поименна справка за раздадени и получени ваучери за храна от служителите на ТП ДГС Г., за м. ноември и м. декември 2017г. името на жалбоподателя е в списъка на правоимащите като срещу името на С.К. е отбелязано: *„на 18.04.2018г. отказва да ги вземе“* и за това са се подписали свидетелите – М.Н. и С. К. За м. януари ответната страна е представила копие на решение с имена и подписи на Общото събрание на служителите в ДГС Г. с текст: *„колектива на ДГС Г. не дава съгласието си да бъдат начислени ваучери за храна на С.К.К. – старши лесничей за месец януари“*.

Предвид гореизложеното, решаващият състав е счел оплакванията на С.К., в тази част на жалбата за неоснователни и оставени без уважение.

Относно оплакването на жалбоподателя за лишаването му от право на добавки за транспорт, съставът е установил, че със Заповед №32А/05.04.2017 г. и Заповед №45/20.04.2017г. на Директора на ДГС Г. са определени лицата, които не живеят в гр. Г. и следва да получават добавки ежемесечно за транспортни разходи до местоживее в размер на 100 /сто/ лева. , като С. К. не е фигурирал в този списък. Същият твърди, че живее в с. У., Община С., като е представил копие на лична карта, която удостоверява постоянният му адрес. Жалбоподателят е представил копие на служебната си карта №0503500/23.05.2015г., издадена през 2015г., в която е записана адресната му регистрация в с. У., поради което твърди, че е било известно на ръководството на ДГС Г., че той живее в с. У. Решаващият състав не е приел за основателен аргумента на С.К., тъй като в отношенията работодател – служител следва всички обстоятелства и спорни въпроси да бъдат представяни писмено, за да има оттам нататък действие или

бездействие, които да породят последици. Още повече, че от представените от страните в хода на производството доказателства няма данни жалбоподателят да се е възползвал в процесния период от възможността за защита на своите интереси предвид оплакването му и да е подал заявление/уведомление до работодателя, в случая ответната страна, че живее в с. У., общ.С., за да му бъдат изплащани допълнително средства за транспортни разходи. Предвид на съставът кредитира твърдяното от ответната страна, че жалбоподателят е депозирал в деловодството на ТП ДГС Г. заявление с вх.№558 чак на 15.03.2018г., че е сменен постоянният му адрес и същият е в с. У., общ.С.

При съпоставяне на всички релевантни по преписката факти Втори специализиран постоянен заседателен състав е обсъдил и представените справки за отработените дни от С.К. през 2017г. и м.януари-м.март 2018г., като е установено, че към датата на издаване на заповедите същият не е полагал труд и съответно не следва да му се заплаща.

Относно оплакването на жалбоподателя, че не му е било увеличено трудовото възнаграждение както на колегите му, съставът установи следното: Видно от представените от ответната страна поименни щатни разписания на длъжностите на ТП „ДГС – Г.“ действително през 2017г. е имало актуализация на работната заплата в предприятието, в сила от 01.04.2017г. В тази връзка съставът кредитира становището на ответната страна, че за всички служители били изготвени допълнителни споразумения за промяна на трудовия договор, включително промяна на заеманата длъжност, съгласно утвърденото щатно разписание, с дата 01.06.2017г. и влизали в сила от 01.04.2017г. и че за С.К. също е имало изготвен проект на споразумение с предложение за промяна на трудовото правоотношение, но К. не се явил, за да подпише споразумението. Наличието на такъв проект на споразумение се потвърждава от представено от ответната страна копие на Допълнително споразумение №38/01.06.2017г., като същото не е подписано от жалбоподателя, но има положени подписи на ръководител и на главен счетоводител и печат на предприятието. Видно от събраните писмени доказателства по преписката С.К. е ползвал през процесния период полагаем платен годишен отпуск, неплатен отпуск и отпуск по болест за дълъг период без прекъсвания. Предвид всички факти и обстоятелства съставът е счел, че жалбоподателя не е третиран по различен или по - неблагоприятен начин в сравнение с другите му колеги на същата длъжност и оставя без уважение оплакванията в тази част на жалбата.

Законът за защита от дискриминация е специален закон, уреждащ защитата от дискриминация и предотвратяване на дискриминацията във всичките ѝ форми. Целта е

да се осигури на всяко лице равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите на участие в обществения живот, както и ефективна защита срещу дискриминация. Като дискриминационна проява може да бъде квалифицирана само тази, при която нежеланото поведение е провокирано от характеристиката на дискриминираното лице от категорията на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. В параграф 1 от ДР на ЗЗДискр. е синтезирано определението „*неблагоприятно третиране*“, а именно: *всеки акт, действие или бездействие, което пряко или непряко засяга права или законни интереси*“. В разпоредбата на чл.9 от Закона за защита от дискриминация, е транспонирана Директива 2000/43 на ЕС относно тежестта на доказване в производството за защита от дискриминация, след като страната, която твърди, че представи факти, въз основа на които може да се направи предположение, че е налице дискриминация, ответната страна трябва да докаже, че принципът на равно третиране не е нарушен. След доказване на твърденията, от които може да се направи предположение, че е налице дискриминация, доказателствената тежест се прехвърля на ответната страна. Този принцип за доказателствената тежест в производството по установяване на дискриминация съответства на чл. 10 от Директива 2000/78/ЕО. В случая настоящият състав приема, че оплакванията и твърденията на жалбоподателя за проявено спрямо него неравно третиране остават недоказани, тъй като в хода на производството пред КЗД не се събраха доказателства за извършването на действия, бездействия или демонстриране по друг начин от страна на ответната страна на поведение, което може да се квалифицира като проявена дискриминация срещу жалбоподателя по някой от защитените в разпоредбата на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. С оглед гореизложеното и на основание чл. 65, т. 5 от Закона за защита от дискриминация Втори специализиран постоянен заседателен състав е УСТАНОВИЛ ответната страна инж. И. И. – директор на ТП „Д.Г.С. - Г“, не е извършил нарушение на чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на С.К.К. като е оставил без уважение подадената от С.К.К.

В Решение № 471/05.09.2019г. по преписка № 563/2018г. Втори специализиран заседателен състав е разгледал оплакване за „сексуален тормоз“ по смисъла на чл.5 във връзка с §1, т.2 от Закона за защита от дискриминация. Производството е образувано с разпореждане № 1157/12.09.2018г. по жалба, подадена от д-р Л. К. от град С. срещу Е. Т. С. – началник отдел „ЗЖ“, ОДБХ С. В инициативния документ жалбоподателката уведомява за системно провеждан сексуален тормоз на работното ѝ място, считан за дискриминация съгласно чл. 5 от Закона за защита от дискриминация. Независимо от факта, че от 1 май 2018 г. не работела в структурата на ОДБХ С., не можела да се примири

и да остави проблема на произвола, защото този произвол, осъществяван от началника на отдел „ЗЖ“ към ОДБХ С. - Е.Т.С., можел да продължи спрямо други млади колеги от женски пол, докато е на позиция с ръководна функция, а и не само. След преназначаването ѝ в ОДБХ от дата 01.05.2017 г. в продължение на целия ѝ престой, фрапиращо често ѝ били отправяни покани за вечери, за излизане в заведения след работно време, за съвместни пътувания в командировка из страната с цел повишаване на професионалния ѝ опит и квалификация от гореспоменатия началник на отдел. Предвид семейното му положение - женен с две деца, възрастта му - двадесет и две години по възрастен от нея и „нелицеприятния му външен вид“ (цитат), естествено че му отказвала с много ясни и категорични доводи. Не била длъжна да дава обяснения за интервала извън работно време, но въпреки това уточнявала, че освен работните ѝ задължения, си има и лични и семейни ангажменти, както и уговорки със семейство и приятели. Твърди, че многократно била оставала сама на работното си място, но след регламентираното ѝ работно време, за да си довършва задачи, свързани с изпълнението на служебните ѝ задължения. Една от причините била поради факта, че работела с друг колега в екип, който не можел да се справя с техническата и професионална част на общите им задачи, затова го правела само тя. Отделно изпълнявала функцията и на деловодител на целия отдел, което означава, че ѝ се налагало да описва входящата поща, да сканира, да изпраща, да разпределя по папки връчената ѝ от въпросния началник документация.

Тези, както и други фактори, въпреки полаганото старание все пак довеждали до минимално забавяне на някои преписки и ненавременен изпълнение на задълженията на екипа, при което можело да последват основателни критики и в следствие и до наказания от страна на директора на ОДБХ. Именно при тези извънработни дейности от нейна страна и при липсата на свидетели като други колеги, лицето С. е злоупотребявал със служебните си правомощия като началник и ѝ отправял постоянни предложения за усамотяване на „по-приятно място“ (заведение, ресторант, в парк Витоша), за да решат съвместно служебните ѝ проблеми, тъй като с екипния ѝ колега нищо нямало да постигне в професионален план.

При едно от поредните му предложение за „усамотяване“ с цел разрешаване на проблемите ѝ му задава въпрос: „Защо не промени заповедта, с която се определят членовете на работните екипи, и да ме премести в друг екип, нямаш проблеми с работата?“. С. ѝ отговорил, че няма как да ги променя, били вече изготвени, а и няма как да накаже колегата ѝ защото бил с ТЕЛК решение, в противен случай би го уволнил.

Вследствие на тези откази от страна на жалбоподателката за виждане, за усамотяване и за срещи извън службата с лицето Е. С., се твърди, че същият предприел действия срещу нея за подвеждането ѝ под дисциплинарна отговорност, а впоследствие и за уволнение под предлог, че не изпълнявала служебните си задължения. Тайно, без нейно знание написал докладна записка за образуване на дисциплинарно производство срещу нея, което щяло да доведе до решение и предложение към органа по назначаване за уволнение от свикания дисциплинарен съвет.

„Достойна“ постъпка на „достоеен“ пряк ръководител! - този подход е много често срещан в администрацията на различните държавни институции“, заключава К.

Искрено се надява КЗД да предприеме действия съгласно своите правомощия и да прекрати произвола на един самозабравил се началник на отдел, който въобразявайки си, че като е на власт, всичко му е позволено и е недосегаем от закона.

Проведено е проучване по реда на чл.55-чл.59 от ЗЗДискр, в хода му са изискани становища, информация и доказателства от ответните страни. По преписката са проведени четири открити заседания, в рамките на които са приети и приобщени като доказателства всички представени от страните писмени материали и документи (подробно посочени в Доклада-заключение и протоколите от о.з.) и е изслушан свидетел на ответната страна, след изясняването ѝ от фактическа и правна страна, преписката е била обявена за решаване.

След преценка на събраните по преписката доказателства и обясненията на страните Втори специализиран постоянен заседателен състав е приел за изяснено от фактическа и правна страна, следното:

В периода от 02.05.2017г. до 01.05.2018г. д-р Л. К. е заемала длъжност „старши инспектор“ в отдел „ЗЖ“ при ОДБХ-С. Съставът е отчетел, че реда и правомощията относно извършването на инспекциите са уредени в специални закони, а именно чл.220-222 от Закона за ветеринарномедицинската дейност (ЗВД), чл.28 от Закона за храните (ЗХ), чл.34 и 34а от Закона за фуражите (ЗФ) и др. нормативни и административни актове по тяхно изпълнение.

В конкретния случай, на задълженията на д-р К., е било осъществяването на контрол чрез проверки и анализ на информацията по хранителната верига-ресторанти, заведения за бързо хранене, будки, разположени в паркове и градини и т.н. на база на ветеринарните и/или други документи и от производствена среда-чрез лабораторни изследвания за микробиологично замърсяване, извършвано по експертиза на суровини и храни от животински произход, което се осъществява чрез подходящи методи и техники

като мониторинг, надзор, верифициране, одит, инспекция, вземане на проби и анализ, също така по процедури в съответствие с изискванията на националното и европейското законодателство, включително Регламент (ЕО) № 882/2004 на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 29 април 2004г. относно официалния контрол, провеждан с цел осигуряване проверка на съответствието със законодателството в областта на фуражите и храните и правилата за опазване здравето на животните и хуманното отношение към тях.

По конкретните оплаквания на жалбоподателката К. за „покани ... за усамотяване ... за излизане в заведения“ съставът е приел, че същите не кореспондират с доказателствения материал по преписката. При постановяване на решението съставът е отчетел показанията на свидетелката В, посредством които е установено, че д-р К. никога не е оставала след работно време, освен това „покани“ за извършването на проверки „след работно време“ въобще не е имало. От събраните доказателства съставът е приел, че жалбоподателката системно е закъснявала за работа, преждевременно е напускала работното си място, не е уплътнявала работно си време, в следствие на което не е приключвала поставените задачи в срок и изпълнявала с нежелание служебните си задължения. В редките случаи, когато ѝ се е налагало да остава допълнително, за да довършва несвършена работа не е била сама и ѝ се е изплащало допълнително възнаграждение за извънреден труд. В рамките на производството, не е установено, че ответникът С. е имал нежелано поведение спрямо жалбоподателката, което да бъде квалифицирано като сексуален тормоз по смисъла на §1, т.2 от Допълнителните разпоредби на ЗЗДискр.

Решаващият състав е приел, че съгласно разпоредбата на чл.47, ал.3 от Устройствения правилник, в сила от 10.01.2017г. и достъпен на сайта Агенцията, командироването в страната на държавните служители (инспектори) от ОДБХ-София-град е в компетенциите на директора на ОДБХ С., а не на началниците на отдели. В чл.2, ал.3, т.4 от Устройствения правилник на агенцията, обученията и квалификациите се извършват по програми, които се утвърждават от Изпълнителния директор на агенцията, като включването в програмите става със съответната издадена от него заповед. В тази връзка твърденията на жалбоподателката, че ответникът С. в качеството си на началник отдел „ЗЖ“ „...я е канил на съвместни пътувания в командировка из страната с цел повишаване на професионалния ѝ опит и квалификация...“, следва да бъдат оставени без уважение, тъй като видно от посочените законови разпоредби, правомощията по командироването на служителите, както и включване в различни обучения е в

компетентностите на горестоящи органи по ред и условия, свързани с изпълнението на основните дейности на Агенцията и в частност на ОДБХ- С., а не е в правомощията на д-р Е. С., ответна страна в производството. Същите тези обстоятелства са били потвърдени и от св. Л. В.

По отношение на дисциплинарното производство срещу жалбоподателката, настоящият състав е приел за установено следното: Инициативата за развитието на едно дисциплинарно производство е изцяло в правомощията на ръководителя на териториалната структура, в случая директора на ОДБХ С. Това му правомощие е установено в чл.6, ал.3 от ЗДС, съгласно който правомощията по налагане на дисциплинарни наказания „...с изключение на назначаването, преместването по чл.81б, прекратяването на правоотношението, както и налагането на дисциплинарно наказанието чл.90, ал.1, т.5 могат да се възложат и на ръководителите на териториални звена или на териториални поделения, а за МВР- и на ръководителите на структури по чл.37 от закона за министерство на вътрешните работи“.

По преписката не се събраха доказателства, че ответникът С. е извършил действия, с които е накърнил достойнството на жалбоподателката. Не са подкрепени с никакви доказателства твърденията за осъществен сексуален тормоз от страна на д-р Е. С., началник отдел „ЗЖ“ .

Законът за защита от дискриминация дава определението за сексуален тормоз в § 1 от ДР на ЗЗДискр., според т. 2 на който „Сексуален тормоз“ е всяко нежелано поведение от сексуално естество, изразено физически, словесно или по друг начин, с което се накърняват достойнството и честта и се създава враждебна, обидна, унизителна или застрашителна среда и в частност, когато отказът да се приеме подобно поведение или принудата към него може да повлияе на вземането на решения, засягащи лицето. Видно от посочената законова дефиниция, за определянето на конкретното поведение като форма на „Сексуален тормоз“ е необходимо преди всичко същото да не е желано от потърпевшия. Тъй като „нежеланието“ е субективна категория, зависеща от личните възприятия на пострадалия към проявеното по отношение на него поведение. За доказването му е необходимо да са налице обективни факти свидетелстващи за това, че ответникът по ясен и недвусмислен начин е могъл да възприеме отрицателната оценка, с която потърпевшия определя поведението му спрямо себе си. Съставът е подчертал, че липсата на поведение от страна на ответника, което обективно да е възможно да се определи като ясно нежелано от потърпевшия, изключва квалифицирането му като форма на „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т. 2 от ДР на ЗЗДискр. В конкретния

случай с многобройните си продължителни телефонни обаждания, жалбоподателката по недвусмислен начин е демонстрирала желанието си за контакт с Б., по този начин в резултат на собственото си поведение И. е допринесла за положението, в което се намира.

В допълнение съставът е посочил, че антидискриминационното законодателство има за цел да защити носителите на защитените по закон признаци от неравно третиране. Същевременно то няма за задача да създава непреодолими пречки и да създава препятствия пред нормалното функциониране на страните по преписките. Доказано е от събраните материали, че дисциплинарните производства се провеждат при точно разписани правила и касаят дейността на служителя, съответно пряко засягат интереса на институцията. Субективното усещане на жалбоподателката за създадени предпоставки за неравно третиране и нейното недоволство от факта, че е иницирано дисциплинарно производство, поради което е подала заявление за прекратяване на служебното си правоотношение, съответно е освободена от длъжност, не могат да са достатъчно средство, което да докаже наличие на неравно третиране. Дискриминацията е ясно дефиниран правен термин, който служи да обозначи конкретно поведение. Тя не е тъждествена нито с понятието „неудовлетвореност“, нито с понятието „недоволство“. Следователно това, че страна в производство пред КЗД е недоволна от дадено поведение на ответната страна, не води автоматично до правния извод, че съществува неравно третиране. Същото следва да бъде доказано в спазване на изискванията на закона.

Предвид гореизложеното съставът е достигнал до извода, че д-р Е. Т.С., началник отдел „ЗЖ“, ОДБХ-С. не е извършил „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т.2 от ДР на ЗЗДискр. по отношение на Л. Г. К.

С оглед изискването на л.17 от ЗЗДискр. съставът е установил, че със Заповед № 844/26.09.2018г. на директора на ОДБХ С. е била назначена комисия, която да извърши проверка по обстоятелствата, описани в сигнала. Същата тази комисия е снела писмени обяснения от д-р С. и от други служители и е излязла със заключение, че липсват доказателства, касаещи изложените обвинения в сигнала от служителката Л. К.. Самият директор на ОДБХ д-р К. Н. със свой доклад е уведомил, изпълнителен директор на агенцията за предприетите действия и за резултатите от извършената проверка.

Втори специализиран заседателен състав е установил, че с действията си д-р Е. Т. С., началник отдел „ЗЖ“ в ОДБХ-С. не е извършил „сексуален тормоз“ по смисъла на § 1, т.2 от ДР на ЗЗДискр. по отношение на Л. Г. К. Със същото решение е установено, че директорът на ОДБХ С. д-р К. Н., не е осъществил нарушение на чл.17 от ЗЗДискр.

по отношение на жалбоподателката Л.К. Съставът е установил, че изпълнителният директор на БАБХ на храните д-р Д. И. не е осъществил нарушение на чл.17 от ЗЗДискр. по отношение на Л. Г. К., с оглед на което е оставил без уважение.

Решение № 137 от 01.03.2019 г. по преписка № 162/2018 г.

Постановеното по преписка № 162/2018 г. решение е въз основа на разгледан от КЗД сигнал, подаден от К.М.П., в качеството си на председател на НС „З.“ З. А. М., в качеството си на председател на Фирмена синдикална организация към НС „З.“ в „Б.П“ ЕАД; и З. А.М., в качеството си на служител в ЦУ на „БП“ ЕАД. В рамките на проведеното открито заседание и на основание чл. 62, ал. 1 от ЗЗДискр. на страните е дадена възможност да водят преговори и да сключат споразумение, което да представят в КЗД. Представителите на двете страни в производството са изразили желание за сключване на споразумение, за което съставът им е предоставил срок. С писмо вх. № 16-20-256/20.02.2019 г. по описа на КЗД е депозирана молба от ответната страна, Комисията за защита от дискриминация да приеме споразумението постигнато между страните по преписка, ведно с приложенията към същото. Предвид изложеното, страните молят споразумението да бъде одобрено от КЗД и производството по преписка № 162/2018 г. да бъде прекратено. ВТОРИ специализиран постоянен заседателен състав на КЗД, след запознаване с текста на споразумението по преписка № 162/2018 г. относно приемането на нов колективен договор, е приел, че споразумението е основано на принципа на равно третиране, не противоречи на закона и морала, поради което и на основание чл. 62, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация, Втори заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация. С постановеното решение е одобрено споразумение, сключено между НС „З.“, съд.рег. по ф.д. № .../2005 г. на СГС, ЕФН, представлявана от Председателя г-н К. М.; ФСО „З.“ в „БП“ ЕАД - член на НС „З.“, ЕИК, представлявана от Председателя на ФСО г-н З. М., съгласно Удостоверение за легитимност изх. № 23 / 24.11. 2017 г., издадено от НС „З.“, и З. М., като служител в ЦУ на „Български пощи“ ЕАД, от една страна, а от друга – ответната страна „БП“ ЕАД, вписано в Търговски регистър при Агенцията по вписванията под ЕИК, представлявано от Главния изпълнителен директор Д. Д., по преписка № 162/2018 г. по описа на Комисията за защита от дискриминация, което е със съдържание както следва: *СЕ СПОРАЗУМЯХА ЗА СЛЕДНОТО:*

1. НС „З.“, ФСО „Защита“ в „Б.П“ ЕАД и З. М., в знак на добра воля и с оглед постигане на Споразумение, оттеглят Жалбата си до КЗД с искането си за налагане на имуществена санкция на „Б.П“ ЕАД, на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. в размер на 2000 лв. и на същото основание глоба на Главния изпълнителен директор на Б.П“ ЕАД

, в размер на 500 лв., с твърденията ом за осъществена пряка или непряка дискриминация по смисъла на 33Дискр.от страна на Б.П" ЕАД ,.

2. Б.П" ЕАД , се задължава да включи представители на ФСО „3." във всички създадени в предприятието комисии, предвидени в Кодекса на труда и другите закони в областта на трудовото право и подзаконовите нормативни актове по прилагането им, в които се обсъждат въпроси свързани с трудовите правоотношения на работниците и служителите в дружеството / в т.ч. свързани с основни и допълнителни трудови възнаграждения; социални придобивки; здравословни и безопасни условия на труд, разпределение на работното време, почивки и отпуски и др. регламентирани в трудовото законодателство/ и информирането и консултирането, както и при разпределяне на събраните вноски за присъединяване към КТД на дружеството.

3. На основание чл. 46 от Кодекса на труда „Б.П" ЕАД , се задължава да предостави на ФСО „Защита" необходимите материално-технически условия и да съдейства за създаване на всички други организационни условия за осъществяване на нейната дейност, включително:

3.1. Заседателна зала в Централното управление на Б.П" ЕАД , за срещи със синдикалните членове, която се предоставя след предварително писмено заявяване от синдиката;

3.2. Помещение в БРСЦ към Централно управление, за срещи със синдикалните членове, което се предоставя след предварително писмено заявяване от синдиката;

3.3. Помещения за синдикална дейност в други структури на Б.П" ЕАД , на територията на страната, които се предоставят след предварително писмено заявяване от синдиката.

4. На основание чл. 46 от Кодекса на труда, Б.П" ЕАД , се задължава да оказва съдействие на ФСО „3." и нейните членове, като удържа ежесечно от трудовите възнаграждения определения размер членски внос на работещите, които са членове на НС „3.", за които същата е представила списък и съгласие по смисъла на чл.272, ал.1 от Кодекса на труда от всяко лице. Сумите за членски внос се превеждат по указана от НС „3." банкова сметка.

5. На основание чл. 46 от Кодекса на труда, Б.П" ЕАД , се задължава да оказва съдействие на работници и служители, синдикални членове на ФСО „Защита" за участие в организирани от НС „3." синдикални мероприятия /национални и регионални синдикални съвети, семинари и различни обучения, свързани с трудовите и

осигурителни отношения, различни спортни мероприятия, като осигурява служебен платен отпуск за сметка на работодателя, с обща продължителност не повече от два дни годишно на една синдикална организация/секция/, като синдиката се съобразява да не се пречи на производствения процес.

6. За осъществяване на синдикална дейност и във връзка с чл. 159 от Кодекса на труда, нецатните председатели на ФСО „З.“ в дружеството имат право на допълнителен платен годишен отпуск в размер на 25 /двадесет и пет/ часа за една календарна година.

7. Б.П“ ЕАД, се задължава, на основание чл. 37 от КТ да кани представители на ФСО „Защита“ при изготвянето и обсъждането на вътрешно-нормативни актове относно трудовите отношения в предприятието.

8. Националните лидери и лидерите на ФСО „З.“ в Б.П“ ЕАД, към НС „З.“, посочени в представен от синдиката списък, имат право да посещават местата, където се извършва работа, както и до другите помещения, ползвани от работниците и служителите му, на основание чл. 406, ал. 2 от КТ.

9. Б.П“ ЕАД, и ФСО „З.“ се задължават да координират своите действия и да обменят взаимно информация, относно състоянието на трудовите правоотношения.

10. ФСО „З.“ се задължава да съдейства в рамките на закона на работодателя Б.П“ ЕАД, за избягване на трудови конфликти и за извънсъдебно разрешаване на възникнали трудовоправни спорове в предприятието.

11. Настоящото Споразумение се сключи в пет еднообразни екземпляра - по един за всяка от страните му и един за КЗД, Втори заседателен състав, по преписка № 162/2018 г.

Настоящото споразумение влиза в сила от датата на утвърждаването му от Комисията за защита от дискриминация с решение. “

С одобряване на споразумението подписано от страните, съставът е прекратил производството по преписка № 162 по описа на Комисията за защита от дискриминация за 2018 г., образувано въз основа на сигнал с вх. № 16-18-38/25.05.2018 г. и допълнение към него с вх. № 16-18-47/11.06.2018 г.

Решения на Трети специализиран постоянен заседателен състав

Анализът на постановените решения от Трети СПЗС показва, че в голямата си част оплакванията за дискриминация, предвид разглежданите от състава защитени признаци, касаят нарушения при упражняване правото на труд във връзка със защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“.

Решение 60/2019г. по преписка 330/2016г. е образувано по жалба, подадена от А.Й.П. с оплаквания за дискриминация при упражняване правото на труд по признак „лично положение“.

Жалбоподателят счита, че е подложен на психически тормоз, дискриминационно отношение и неспазване на законови и морално-етични норми от страна на работодателя.

Заявява, че била дискредитирана като началник на районното управление и поради факта, че директора на управлението на ХХХ не я допускат до ежедневните оперативки и отказвал всякаква комуникация с нея. Смятам, че по този начин работодателя, не изпълнява задължението си да осигури равни условия на труд, като я поставял в едно неизгодно положение, спрямо останалите служители, изпълняващи същата длъжност. Уточнява, че голяма част от неговите указания, както и тези на министъра на вътрешните работи, касаещи преките ѝ служебни задължения, не достигали до нея.

Посочва, че поради продължителното ѝ боледуване се налагало да пътува извън страната за лечение в чужбина и с оглед това, че не ѝ било разрешено ползването на полагащият ѝ се платен годишен отпуск, подала заявление за разрешение на неплатен отпуск. Отново не ѝ било позволено, което наложило да ползва болничен отпуск.

Ответната страна счита, че жалбата е неоснователна и не съдържа конкретни доказателства за извършени спрямо служителката тормоз, дискриминационно отношение и преследване от страна на директора.

Описва, че достъпът на жалбоподателката до залата, в която се провеждала въпросната седмична оперативна, не бил ограничаван, нито и е било ограничено правото и да изказва мнение и да взема отношение по обсъжданите въпроси.

Позовава се на чл. 178, ал.1, т.2 от ЗМВР, във вр. с т. 3 от посочената заповед № 8121-671/2015г. на министъра на вътрешните работи, допълнителното месечно възнаграждение на всички служители, изпълняващи длъжността началник на Районно управление към ХХХ за изпълнение на специфични служебни дейности по т.1.1 от същата е било спряно. В този смисъл жалбоподателката не е третирана по различен или

по - неблагоприятен начин в сравнение с другите колеги на същата длъжност. Сочи, че в случая заповедта, с която директорът на районно управление XXX е спрял визираното допълнително възнаграждение на служителката, била издадена в условията на т.нар. оперативна самостоятелност въз основа на обективна преценка относно същността на работата и функционалните задължения на съответния служител, а и като цяло на изпълняващите длъжността началник на районно управление при XXX.

Настоящият състав е счел, че в правомощията на работодателя е да решава кой ще получи паричен бонус и по колко ще получи. Разпоредбите на чл.294, т.3 и т.7 от Кодекса на труда не са императив, които да задължава работодателя да изплаща допълнително материално стимулиране, каквито са част от оплакванията на жалбоподателката. Безспорно е, че неполучаването на допълнително материално стимулиране /ДМС/ засяга неблагоприятно служителя, но това обстоятелство не е достатъчно за да се приеме, че е налице дискриминация в хипотезата на нарушаване изискването по чл.14, ал.1 от ЗЗДискр. Не всяко решение на органа по назначаването във връзка със заплащането на служителите, което е негативно за тях, е акт на дискриминация, а само това, за което от данните по преписката може да се презюмира, че почива на защитен признак, а събраните в хода на производството доказателства не сочат в тази посока.

Съгласно чл.5 от ЗЗДискр във връзка § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. „тормоз“ е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, насочено срещу потърпевшото лице, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, принижавща, унижителна, обидна или застрашителна среда. Очевидно е, че качествата на дадено физическо лице (неговия пол, раса, народност, етническа принадлежност, лично положение и пр.) са без значение от обективна гледна точка за принципната възможност то да дискриминира друго физическо лице. Неслучайно акцентът в производството за защита от дискриминация попада върху статуса и обективните качества на личността на евентуалното потърпевшо лице - именно, за да може да бъде открит поне един защитим признак, чрез което да бъде изпълнен съставът на правната норма на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр, съотв. предложение първо на чл.5 от ЗЗДискр. („тормоз“) във връзка с пар. 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

Установи се, че ответната страна В.Б- директор на районно управление XXX не е осъществил „тормоз“ като форма на дискриминация по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т.1 от ЗЗДискр. на основата на признак „лично положение“ по

отношение на А.Й.Д., поради което оставя жалбата без уважение, като неоснователна и недоказана.

Решение 95/2019г. по преписка №146/2018г. е по жалба, подадена от П.И.З., с изложени оплаквания за дискриминация по признак „лично положение“ и претенция за нарушение на права по чл.13, ал.1, чл.14, ал.1 и ал.3, чл.15 и чл.20 от ЗЗДискр.

Жалбоподателката счита, че прекият ѝ ръководител я дискриминира по чл.13, ал.1 от ЗЗДискр. З. твърди, че е негово задължение да разпредели и осигури еднакви условия на труд и натовареност за всички инспектори социална дейност и възпитателна работа.

П.И.З. се чувства дискриминирана по отношение на възложените ѝ ангажименти, като брой лишени от свобода, спрямо останалите ѝ колеги в сектора.

Жалбоподателката твърди, че като инспектор не е била придружавана от надзирател при едночасовия си престой в групата, за разлика от колегата ѝ, който при влизането си в I ЗПС задължително бил придружаван от надзорен състав.

Жалбоподателката счита, че с постоянните проверки и исканите писмени обяснения, по най-малки поводи се извършва натиск над нея. Преживява това като психически тормоз на работното място.

В становището се сочи, че към момента на даването на писменото становище, в затвора в гр.Б. и подчинените му общежития има назначени 16 инспектори социална дейност и възпитателна работа, които водели групи с различна численост в зависимост от определения тип затворническо заведение, правната и личностна характеристика, възможностите за настаняване в помещенията. Числеността на отделните групи варирала между 40-90 лица, а понякога и повече. По малка бройка била възможна в специално обособени зони с повишена сигурност и съобразно категорията настанени лица.

Твърди се, че никъде в нормативната база, с която работят, не била посочена норма за брой настанени лица в група. Соочи се, че към момента водената от жалбоподателката група не е най-многобройна и наброява 71 души. Ответната страна твърди, че това е една стандартна група с добри условия за работа от страна на инспектора, като имало тенденция за намаляване в бъдеще, след ремонтиране и усвояване на допълнителни помещения за настаняване в корпуса на затвора. Никъде в нормативната база, с която работят, нямало посочено и изискване за придружаване на инспектора от охрана, при посещение в етажа на групата, нито срок на пребиваване в нея, но можело да се приеме, че минимум един час на ден престой в групата е задължителен. Посочва се, че така работят инспекторите във всички затвори в страната.

В корпуса на затвора състава на групите бил сходен.

В обработваната от жалбоподателката документация, във времето директорът установил липсата на прецизност, повърхностно и незадълбочено проучване на случаите, множество пропуски и неточности, които ѝ препоръчал да отстрани. Сочил, че оправданията, че била натоварена с дейности, които са ѝ вменени по длъжностна характеристика, били несъстоятелни като твърдение.

Съгласно чл.15, ал.1, т.3 от ЗИНЗС началникът на затвора организира, ръководи, планира, контролира и отговаря за работата на служителите, разрешава отпуски и командирова служители в страната, награждава служителите с награди по чл. 30, ал. 2, т. 1 от този закон и налага дисциплинарни наказания по чл.197, ал.1, т.1 – 3 от Закона за Министерство на вътрешните работи и по чл.188, т.1 и 2 от Кодекса на труда. Въз основа на изложеното, заседаващият състав счита, че действията на началника на затвора са изцяло в съответствие с горесцитираната разпоредба. Съставът установил, че никъде не е посочено изискване инспекторите да бъдат придружавани от охрана, поради което съставът отхвърлил направеното от жалбоподателката твърдение като неоснователно. Безспорно установено от състава е, че всички дейности, които Земберова е посочила в своята жалба, че е изпълнявала, са вменени в длъжностната ѝ характеристика, поради което съставът отхвърлил и тези твърдения на жалбоподателката като неоснователни.

Въз основа на събраните в хода на производството писмени и гласни доказателства, съставът е отхвърлил претенциите за нарушение на чл.13 и чл.15 от ЗЗДискр. Ответната страна по безспорен начин доказва, че поради строително-ремонтни дейности се е наложило преместване на голяма част от лишените от свобода, настанени в корпуса на затвора и подчинените му затворнически общежития. Ремонтните дейности породили и организационни промени, които засегнали не само жалбоподателката, но и останалите служители на затвора. Преместването на лишени от свобода от група в група, било причината за различната натовареност на инспекторите за определен период от време.

По отношение на наведените оплаквания за нарушение на чл.14, ал.1 и ал.3 от ЗЗДискр., съставът отбелязва, че жалбоподателката не е навела факти за различно заплащане на труда, поради което съставът отхвърлил това твърдение като недоказано.

Установи се, че ответната страна Н.К. – началник на Сектор „СДВП“ при затвор гр.Б. не е осъществил дискриминация по защитения съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. признак „лично положение“, както и не е извършил нарушение на права по чл.13, ал.1, чл.14, ал.1 и ал.3, чл.15 и чл.20 от ЗЗДискр по отношение на жалбоподателката П.И.З.

Решението е било постановено при участието на заинтересованата страна.

Решение 205/2019г. по преписка № 321/2018 г. е образувано по жалба и допълнение от нея, подадени от Е.Г.Я. и В.Р.Ш-Я., в лично качество и като законни представители на децата М.Е.Я. и Н.Е.Я.

С оглед направените оплаквания за дискриминация по признак ”лично положение”, жалбата е разпределена за разглеждане на Трети специализиран заседателен състав.

Жалбоподателите твърдят, че като родители са се възползвали от правото на информирано съгласие (отказ) според чл. 87 от Закона за здравето (33) и чл. 5 от Конвенцията за правата на човека и биомедицината/ ратифицирана в България, която според чл. 5 (4) от Конституцията е част от вътрешното законодателство, както и с предимство пред тези норми, които ѝ противоречат (а именно чл. 58 от Закона за здравето, постановяващ задължителност на ваксините).

Обясняват, че поради отказа за поставяне на задължителните ваксини синът им Н.Е.Я. е бил спрял принудително от посещение на детска градина, а двамата с М. не получават и месечни помощи по чл. 7/1/ от ЗСП.

Според жалбоподателите фактът, че детето не посещава детска градина, го лишава от възможността за социален контакт с неговите връстници и може да окаже и лошо въздействие върху развитието на индивидуалния му характер и по-нататъшните способности за социални контакти. Лишава го и от правото на адекватно обучение от професионални педагози, каквито възможности имат останалите деца.

Ответната страна директорът на ХХХ – С. посочва, че с цел защита на здравето на гражданите на територията на Република България се извършва държавен здравен контрол чрез осъществяване на дейностите по чл. 15 от Закона за здравето. За предпазване на гражданите от заразни болести се правят задължителни имунизации. Обяснява, че с прилагането на задължителни имунизации и осъществяването на дейности по надзор на заразните болести при спазване на разпоредбите на Закона за здравето, Наредба № 15/12.05.2005 г. за имунизациите в Република България, Наредба № 3/05.02.2007 г. за здравните изисквания към детските градини, се цели осигуряване и поддържане на висок имунизационен обхват на населението от ваксинопредотвратими инфекции. Подчертава се, че се цели и предпазването на здравето и живота на тези, които имат медицински противопоказания и не могат да бъдат имунизирани.

Другата ответна страна министърът на здравеопазването посочва, че съгласно Закона за здравето (чл. 58, ал. 1) се предвижда извършването на задължителни

имунизации за предпазване на гражданите от заразни болести. Разпоредбите на чл. 58, ал. 2 и 3 от Закона за здравето оправомощават министъра на здравеопазването да определи с наредба лицата, които подлежат на задължителни, целеви и препоръчителни имунизации, реда, начина и сроковете за извършването им и специфичните изисквания и приложението на отделни серуми, имуноглобулини и други биологични продукти с профилактична цел. В изпълнение на законовата делегация на чл. 58, ал. 2 и 3 от Закона за здравето министърът на здравеопазването е издал Наредба № 15 от 2005 г. за имунизациите в Република България (Наредба № 15/2005 г.) (обн., ДВ, бр. 45 от 2005г.).

Подчертава се, че задължителните имунизации за предпазване на гражданите от заразни болести са едно от конкретните проявления на конституционно и законово прокламираните принципи за опазване на децата и здравето на гражданите. Задължителните имунизации се прилагат с цел предпазване на гражданите от заразни болести, предизвикващи тежки последствия за здравето и поставящи в опасност живота им. Опазването на здравето на гражданите съгласно разпоредбата на чл. 2 от Закона за здравето е национален приоритет и се гарантира от държавата.

Установените в Наредба № 15/2005 г. задължителни планови имунизации за профилактика на заразни заболявания са включени в разширената програма на Световната здравна организация, а актуализирането им е в съответствие както със специфични за страната епидемиологични особености, така и със стремежа за хармонизиране на имунизационните календари в държавите-членки на Европейския съюз.

Съставът се е позовал на нормативно установеното задължение определени лица да подлежат на имунизирание, което е в съответствие и с други основни човешки права, каквито са правото на живот (чл. 28 от Конституцията), правото на здравословна и благоприятна околна среда в съответствие с установените стандарти и нормативи (чл. 55 от Конституцията и освен това са в изпълнение на задължението на Държавата по чл. 52, ал. 3 от Конституцията да закриля здравето на гражданите. В този смисъл е разпоредбата на чл. 35 от Хартата на основните права на Европейския съюз, съгласно която всеки има право на достъп до здравна профилактика и да ползва медицински грижи при условията, установени от националните законодателства и практики, като при определянето и осъществяването на всички политики и действия на Съюза се осигурява висока степен на закрила на човешкото здраве.

В първия случай разпоредбата на чл. 7, ал. 1 от ЗСПД визира задължителни, а не извършвани по желание на родителите имунизации и профилактични прегледи, поради

което извършването им не е въпрос само на личен избор, ако родителите искат получаване на социална помощ от държавата. Действително, родителите могат да направят свободен избор и сами да носят отговорност в бъдеще за здравето на детето си, но тогава не могат да очакват социална помощ от държавата, след като отказват спазване на поставените от нея условия, преценени като такива в интерес на обществото, за защита здравето на населението.

Във втория случай разпоредбата на чл. 4, ал. 2, т. 5 от Наредба № 3/2007 г. цели именно осигуряване на такава закрила на човешкото здраве. Съгласно чл. 2 от Закона за здравето опазването на здравето на гражданите като състояние на пълно физическо, психическо и социално благополучие е национален приоритет и се гарантира от държавата чрез прилагане на конкретно изброени принципи, като в т. 3 е посочен принципа приоритет на промоцията на здраве и интегрираната профилактика на болестите, а в т. 5 е посочен като принцип особената здравна закрила на децата.

Трети постоянен заседателен състав счита, че задължителните имунизации не се противопоставят на интересите на децата и че същите не представляват санкция по отношение на неимунизиранияте от тях, тъй като те отговарят на основните принципи и политиката на държавата за опазване здравето на гражданите и са в съответствие с тази на ЕС. За състава няма съмнение, че с поставеното условие се предвижда превантивна защита на децата от заразни болести, което е от съществено значение за здравето им в ниска възраст и изграждане на имунитет в бъдеще срещу остри заразни болести. Чл. 26, ал. 1 от Конвенцията за защита на правата на човека и на човешкото достойнство допуска ограничения в прилагането ѝ, когато те са установени от националното законодателство в защита на здравето или правата и свободите на другите - разпоредбата на чл. 58, ал. 1 и 2 от Закона за здравето, с цел предпазване на гражданите от заразни болести предвижда точно с тази цел да се правят и то задължителни имунизации, като министърът на здравеопазването определя с наредба лицата, които подлежат на имунизация, реда, начина и сроковете за извършването ѝ - Наредба № 15/2005 г., поради което същият, макар и да не е изрично посочен от жалбоподателите, е конституиран като ответна страна в настоящото производство.

Трети постоянен заседателен състав е установил, че ответните страни директорът на ХХХ – гр.С. П.Б. и министърът на здравеопазването не са извършили нарушение на ЗЗДискр. по отношение на Е.Г.Я. и В.Р.Ш-Я., в лично качество и като законни представители на децата М.Е.Я. и Н.Е.Я., поради което оставя жалбата и допълнението към нея без уважение, като неоснователни и недоказани.

Голяма част от решенията на Трети СПЗС касаят отказ от предоставяне или достъп до услуга във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр. по признак „лично положение“. Пример за това са следващите решения.

Шест са постановените решения през 2019 г. по защитен признак „гражданство“. Пример е **Решение 280/2019г.** по преписка 2/2015 г. е по повод жалба, подадена от М.С. с оплакване за дискриминация на основата на признак „*гражданство*“ по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр., преписката е разпределена за разглеждане от Трети специализиран постоянен заседателен състав.

Жалбоподателят твърди, че до членството на Р. България в ЕС като реквизит в издаваната карта на постоянно пребиваващ в Р. България чужденец се изписвал Единен граждански номер (ЕГН), а след присъединяването в удостоверението (картов носител) за постоянно пребиваване на гражданин на ЕС в Р. България се изписвал само личен номер, който не е идентичен с ЕГН. Жалбоподателят информира, че Удостоверение за постоянно пребиваване е документ, с който се удостоверявало правото на постоянно пребиваване на гражданин на ЕС в Р. България и служил за неговото идентифициране при необходимост. Понастоящем чужденците пребиваващи в страната се подразделяли на две групи: граждани на ЕС и граждани на трети страни. По отношение на първите продължавал да действа старият режим и на база притежаваното от тях гражданство те получавали в своите издавани от български органи лични документи освен ЛНЧ и ЕГН, а по отношение на гражданите на ЕС режимът бил променен и въпреки, че същите притежавали ЕГН той вече не се изписвал в издаваните от български органи лични документи.

Жалбоподателят счита, че по този начин гражданите на ЕС постоянно пребиваващи в Р. България са поставени в по-неблагоприятно положение в сравнение с други лица, като гражданите на трети страни постоянно пребиваващи в Р. България. Сочи, че понастоящем в Закона за българските лични документи (чл. 16, ал. 1, т. 3) било изписано, че те съдържат следните задължителни лични данни единен граждански номер (личен номер или личен номер на чужденец), без да се упоменава, дали ЕГН следва да се изписва или не с ЛН или ЛНЧ. Обяснява, че в същия нормативен акт бил записан още какви документи за пребиваване се издават на едните и на другите лица (чл. 59, ал. 2, т. 2 и чл. 59, ал. 4, т. 4) и какви данни те следва да съдържат (чл. 61а, ал. 1 и ал. 2), без да се въвеждало изискване за едните да се изписва ЕГН и ЛНЧ, а за другите само ЛН. Цитира разпоредбите на чл. 3, чл. 16, чл. 59, ал. 2 т. 2, ал. 4, т. 2, и чл. 61а от Закона за

българските лични документи и разпоредбите на чл. 3 и чл. 11 от Закона за гражданската регистрация.

Жалбоподателят твърди, че като гражданин на Р. Словакия (член на ЕС), със статут на постоянно пребиваващ в Р. България от първата година на своето раждане, този номер бил изписан в предишната му лична карта издадена преди присъединяването на Р. България към ЕС, а в настоящото му удостоверение на картон носител такова не било изписано. Уведомява, че му е издадено удостоверение на лист хартия, с което да се идентифицира, но повечето институции не го приемали, тъй като водещ идентификационен документ бил картата удостоверение. Твърди, че изживява систематичен шок, тъй като се налагало да удовлетворява любопитството, информационния вакуум и неразбирането на всички органи, с които контактувал, за да докаже, че данните от картата и данните от удостоверението всъщност се отнасят за едно и също лице.

Ответната страна ГД „Г.П.“, представляван от гл. комисар С.К. сочи, че разпоредбата на § 81, ал.2 регламентира, че процесуалното представителство по висящи спорове на ГД „Г.П.“ – МВР във връзка с дейности по регулиране на миграционните процеси и административен контрол върху пребиваването в Р. България се осъществявал от директора на дирекция „Миграция“. Уведомява, че предвид горното, исканото становище било изцяло от компетенциите на дирекция „Миграция“ – МВР и извън функционалната компетентност на ГД „Г.П.“ – МВР.

Другата ответна страна МВР, представлявано от министъра на вътрешните работи подчертава, че в текста на чл. 8 от Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004г. относно правото на гражданите на ЕС и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки, изрично са разписани административни формалности за граждани на Съюза. Предвидено е, че за срокове на пребиваване по-дълги от три месеца, приемащата държава-членка да може да изиска от граждани на Съюза да се регистрират в съответните власти, като крайният срок за регистриране не може да бъде по-малък от три месеца от датата на пристигането. Обяснява, че Удостоверението за актуална регистрация се издава веднага и съдържа името и адреса на регистриращото се лице, и дата на регистрация (чл.8, § 2 от Директива 2004/38/ЕО). Ответната страна уведомява, че разпоредбите на Директива 2004/38/ЕО са въведени в Закона за влизането, пребиваването и напускането на Р. България на гражданите на ЕС, които не са български граждани и членовете на

техните семейства (в сила от датата на влизане в сила на Договора за присъединяване на Р. България към ЕС, Обн. ДВ. бр. 80 от 3.10.2006 г.).

Счита, че видно от гореизложеното жалбоподателят като гражданин на ЕС, се регистрирал само в дирекция „Миграция: - МВР или сектори/групи „Миграция“ при ОДМВР. Това е продиктувано от нормата на чл.7, ал.1 от Закона за влизането, пребиваването и напускането на Р. България на гражданите на ЕС и членовете на техните семейства – „гражданин на ЕС може да пребивава в Р. България продължително или постоянно, за което му се издава удостоверение“. По този начин се избягвала двойната регистрация на гражданите на ЕС, веднъж в дирекция „Миграция“ - МВР или сектори/групи „Миграция“ при ОДМВР и втори път в общината. Пояснява, че от гледна точка на пребиваването, процедурите били изцяло организирани съобразно изискванията на Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 г. относно правото на гражданите на ЕС и на членове на техните семейства да се движат и да пребивават свободно на територията на държавите-членки и в този смисъл въвеждането на допълнителни условия и административно натоварване на гражданите на ЕС било нежелателно.

Съставът е приел за установено, че жалбоподателят е словашки гражданин, със статут на постоянно пребиваващ на територията на Р. България. През 2005г. на същия е била издадена *„Карта на постоянно пребиваващ в Република България чужденец“*⁶ с валидност до 08.11.2014г., в реквизитите на която присъствал единният му граждански номер (ЕГН) и номера на националният му паспорт. След изтичането на срока на валидност на Картата, от МВР Варна, на М. била издадено *„Удостоверение за пребиваване на гражданин на ЕС“*⁷ с валидност до 16.10.2024 г. в реквизитите, на която не бил включен ЕГН, а Личен номер */Personal №/*, който бил различен от ЕГН, а номера на националният му паспорт въобще не присъствал. Няма спор, че за да бъде преодоляна липсата на тези два реквизита, на С. било издадено допълнително Удостоверение (на хартиен носител), с което да се идентифицира, но тъй като това не е официален документ, същия няма удостоверяващата сила на такъв и в много от институциите не го приемали.

Съставът счита, че с оглед разпоредбата за Еднакво третиране на алинея 1 от член 24 на ДИРЕКТИВА 2004/38/ЕО НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И НА СЪВЕТА от 29.04.2004г.⁸, съпоставката между положението на жалбоподателя, като

⁶ С № 720555000

⁷ с № 800024887 издадено на 30.09.2014 г.

⁸ „При спазване на конкретните разпоредби, изрично предвидени в Договора и вторичното законодателство, всички граждани на Съюза, които пребивават въз основа на настоящата директива

гражданин на ЕС, не следва да се прави с това на гражданите на трети държави - извън ЕС, а с гражданите на приемащата държава-членка, в случая – българските граждани.

Установи се, че ответните страни ГД „ГТ“, представлявана от гл.комисар и Министерство на вътрешните работи, представлявано от министъра не са осъществили дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр., по признак „гражданство“ спрямо жалбоподателя М.С. Дадена е препоръка на основание чл.47, т.6 от ЗЗДискр. на Министъра на вътрешните работи, да изготви и представи в министерски съвет, доклад относно естеството на затрудненията по прилагането на Директива 2004/38/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004г.

на територията на приемащата държава-членка, се ползват с третиране, еднакво с третирането на гражданите на тази държава-членка в рамките на обхвата на приложение на Договора. “

Решения на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав

Специфична особеност при разглеждането на значителен дял от случаите на неравно третиране е, че предметът на разглеждане от специализирания заседателен състав не се състои в това дали е налице неравно третиране, а дали неравното третиране е обективно оправдано от законова цел и средствата за постигането ѝ са подходящи и необходими. Тази функция на състава е заложена в чл. 4, ал.3 от ЗЗДискр. чрез въвеждането на понятието „непряка дискриминация“.

Нерядко Четвърти СПЗС разглежда оплаквания, в които жалбоподателите или сигналподателите посочват законови разпоредби, които считат за дискриминационни.

Пример за разгледани оплаквания по признак „имуществено състояние“ е **Решение № 149/07.03.2019 г.** по преписка № 298 по повод жалба, подадена от С. А. П. са изложени оплаквания за дискриминация на основата на признак „имуществено състояние“ по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр., осъществена от Т. Ц. П., в качеството си на консултант в бензиностанция № .. на „П.“ АД и срещу „П.“ АД, представлявано от изпълнителните директори Г. Т. и М.Д.

Жалбоподателят разказва, че на 7 юни 2018 г. около 11 часа се придвижвал с лек автомобил "Лада", познат като "Жигули" по ул. "К." в гр.Д. и решил да зареди гориво на бензиностанция "П." АД. Влязъл в отбивката на бензиностанцията, която била празна, спрял до колонката и излязъл от колата и заявил към служителката на бензиностанцията зареждане на газ за 5 лв. По същото време от другата страна спрял високопроходим автомобил /"джип"/ - служебен автомобил на "ВиК – Д." АД. Твърди, че без да му обърне каквото и да е внимание служителката започнала да обслужва джипа. Почувствайки правата му на потребител накърнени и смятайки, че е дискриминиран той я запитал да не би редът на обслужване да зависи от марката на автомобила, от цената му. Отговор не получил, но пък за сметка на това станал обект на нелюбезно и дори грубо отношение от страна на служителя на ВиК, който управлявал служебния джип. Той си позволил грубо фамилиарничене, използвал обиден жаргонен език: *"Ти кво с г...за нагоре ли си станал"*.

Петров смята, че в конкретния случай е бил обект на дискриминация. Нарушени били правата му на потребител, като трябвало да е равнопоставен на останалите клиенти на бензиностанцията, независимо дали зарежда гориво за 5 или 50 лв. и какъв автомобил управлявал. Дискриминационното поведение на служителките на бензиностанцията в

комбинация с нелюбезното им отношение и обслужване накърнявали неговите права като личност - в случая бил третиран като *"долна ръка клиент"* .

„П.“ АД, представлявано от изпълнителните директори уведомяват, че са извършили проверка на записите в ЕСФП, записите от системата за видеонаблюдение за сигурност и контрол и взели предвид обясненията на служителите, работили в търговския обект на 07.06.2018 г. и считат, че изложените в жалбата твърдения не отговарят на действителното положение. Посочват, че по данни от ЕСФП зареденото гориво на единия автомобил е било платено в 10.40 ч., а за зареждането на автомобила на жалбоподателя в 10.46 ч. и че разликата във времето се обяснявала с количеството гориво, зареждано в резервоарите на двата автомобила и технологично необходимото време за запълване на резервоарите със заявените количества. С оглед на гореизложеното от „П.“ АД считат, че нарушение на потребителските права няма, а и такова не се твърдят.

В обясненията си ответната страна Т. П. – служителка в бензиностанцията счита, че не е виновна, тъй като за тях всички клиенти били еднакви.

Съставът е установил при гледането на видеозаписа, че двата автомобила пристигат почти едновременно. Оплакванията на жалбоподателя относно поведението на служителката в бензиностанцията по време на зареждане на автомобила му са неоснователни и недоказани. Видно от събраните по преписката доказателствен материал жалбоподателя е бил обслужен, автомобилът му е бил зареден своевременно и същият е напуснал обекта преди другия автомобил с който се сравнява.

С оглед на събраните по преписката доказателства съставът счита, че не се установяват действия, безспорно поведение или обстоятелства, от които да се направят изводи за неравно третиране на жалбоподателя на основата на признак "имууществено състояние" спрямо водача на другия автомобил. В хода на производството не се установи казуална връзка между претендирания в жалбата защитен признак и действията на ответните страни.

Съгласно чл. 9 от ЗЗДискр. ответните страни са ангажирали достатъчно доказателства, че принципът на равно третиране не е нарушен по отношение на жалбоподателя С. А. П. и той не е бил поставен в по-неблагоприятно положение в сравнение с водача на другия автомобил на основата на твърдения признак „имууществено състояние“.

Съставът е установил, че Т. Ц. П., в качеството си на консултант в бензиностанция № .. на „П.“ АД, не е извършила нарушение на ЗЗДискр. спрямо С. А. П.

Установено е, че „П.“ АД, представлявано от изпълнителните директори Г. Т. и М. Д., не е извършило нарушение на ЗЗДискр. спрямо С. А. П.

Нерядко са случаите на установено нарушение по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр., което представлява пряка дискриминация поради по-неблагоприятно третиране, в случая в следващото решение на основата на признак „обществено положение“.

В Решение № 96/15.02.2019г. по преписка №589/2018 г. се разглеждат оплаквания на жалбоподателката Д.П.П. са насочени срещу Окръжен съд С.З., представлявано от К.Г. в качеството му на председател.

Жалбоподателката е адвокат в САК. Твърди, че на 04.10.2018г. направила опит за справка по дело на електронната страница на Окръжен съд – С. З. чрез портала за достъп до съдебни дела. Установила, че няма достъп и че такъв е даден само на адвокати – членове на Адвокатска колегия С. З. Жалбоподателката счита, че Окръжен съд – С. З. въвежда ограничение по отношение на достъпа до информация за движението на делата и че при достъп до информация за съдебните дела чрез уеб портала, Окръжен съд – С. З. третира по-неблагоприятно по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., адвокатите - членове на други адвокатски колегии, отколкото третира адвокатите – членове на Адвокатска колегия –С. З.

В становището си ответната страна твърди, че адвокатите – членове на Адвокатска колегия – С. З. по силата на отговор от 22.11.2010г., сключен между Адвокатска колегия – С. З. и Информационно обслужване АД – клон гр.В., имат осигурен отдалечен достъп през сайта на Окръжен съд – С. З. чрез линк, предоставящ услугата, до пълната информация по движението и съдебните актове на делата по описа на ОС –С. З. и че от текста на договора е видно, че Окръжен съд – С. З. не е страна по този договор.

Съгласно чл.360в, ал.2 от Закона за съдебната власт от 10.08.2019г. се предвижда изграждането и поддържането на единен портал за електронно правосъдие, чрез който ще се осигурява възможност за извършване на процесуални действия в електронна форма, както и за достъп до поддържаните от органите на съдебната власт електронни дела и публични регистри. Съставът е установил от предоставените доказателства по преписката, че в Единния портал за електронно правосъдие към 16.01.2019г. окръжен съд – С.З. не фигурира в списъка на свързаните с портала съдилища, въпреки предоставеното становище от ответната страна, че от 23.11.2018 г. в Окръжен съд – С.З.

ще се извърши трансфер на данните и включване на съда на Единния портал за електронно правосъдие на Висшия съдебен съвет.

Съставът е приел за установено, действията на ответната страна водят до по-неблагоприятни условия на услуги за лицата като жалбоподателката, което представлява нарушение по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. и пряка дискриминация поради по-неблагоприятно третиране на основата на признак „обществено положение“ на засегнатото лице Д. П. П.

Съставът е установил, че Окръжен съд С. З., представлявано от К. Г. в качеството му на председател, е извършил акт на нарушение на Закона за защита от дискриминация съгласно чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. по признак „обществено положение“ спрямо Д. П. П., поради действията, свързани с неосигуряване на достъп, осигуряван до информация за съдебни дела на ОС С. З. чрез уеб портал, което представлява по-неблагоприятно третиране спрямо лица, които са адвокати – членове на Адвокатска колегия С. З. Отправена е препоръка на Окръжен съд С. З., представлявано от К.Г., в качеството му на председател, да предприеме мерки за осигуряване на достъп до информация за съдебни дела на ОС С. З. чрез уеб портал, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги на адвокати – членове на други адвокатски колегии различни от Адвокатска колегия – С. З.

Решение № 64/31.01.2019 г. по преписка № 627/2018 г. е по повод жалба, подадена от “Т.” ООД, представлявано от С. О.П.-А. с оплакване за дискриминация по признак „обществено положение”. Твърдението е, че във връзка с възникнали спорове за сгради с “Т 91” АД дружеството е подало молба за издаване на скица, когато е установило допусната явна фактическа грешка. Но вместо Служба по геодезия, картография и кадастър към Агенция по геодезия, картография и кадастър да започне процедура по заличаване на явната фактическа грешка, се твърди, че същата е заличила правото на собственост на “Т” ООД, без да му даде възможност на защита и без да уважи правото му на информираност. С. П.-А. счита всички извършени действия от СГКК, описаните фактически грешки, грубото отношение, неуведомяването, извършеното заличаване, неспазване на процедурата, неколкото издаване на документи с различно съдържание, нежеланието да започне процедура за поправка на “явна фактическа грешка”, отказът за информираност налагат извод, че се прилагат “недобросъвестни процедурни практики”, които поставят в по-неблагоприятно положение някои собственици на идеални части. Отправя се искане Комисията “да спре порочните практики на СГКК към АГКК”, както и “заплати сумата от 500 лв.,

претърпени от Т. ООД разходи във връзка с поправянето на нарушението, като разочарование, чувство на засегнатост и за умишлено препятстване на възстановяване на собственическите си права”.

Съгласно чл. 27, ал. 2 АПК преценката за допустимост на искането е абсолютно процесуално задължение за административния орган във всеки един момент от производството. В случая повдигнатият в жалбата спор не касае упражняване на общото правомощие на Комисията за защита от дискриминация, а извършването на проверки на работата на АГКК и нейните подразделения, свързани със спазването на процедурата при предлаганите от агенцията услуги, което е извън определените в чл. 47 от ЗЗДискр. правомощия на КЗД, поради което жалбата не може да бъде разгледана. Комисията не разполага с подобни правомощия, а единствено и само да предотвратява дискриминация и да осигурява защита от такава. Отделно от това не съществува законов механизъм, чрез който КЗД да присъжда суми за претърпени имуществени и неимуществени вреди.

Съставът е счел за правилно да прекрати производството по преписка № 627 по описа на Комисията за защита от дискриминация за 2018 г. и да остави жалбата без разглеждане.

Решение № 260/ 17.04.2019 г. на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав. Производството по преписка № 50/2018г. пред Комисията за защита от дискриминация по реда на чл. 50, т. 1 е образувано с Разпореждане № 138/ 26.02.2018 г. на председателя на КЗД за дискриминация по признак „обществено положение" по жалба с вх. № 4.1-10-8/ 26.01.2018 г. и допълнение към нея с вх. № 41-10-19/ 19.02.2018 г. Предвид изложените оплаквания за по-неблагоприятно третиране по признак „обществено положение" преписката е разпределена за разглеждане на Четвърти специализиран постоянен заседателен състав. Жалбоподателят твърд, че е, кореспондент на Н. ТВ, като твърди, че е бил подложен на дискриминация от страна служители на Община Г., в лицето на директор Дирекция „С.Д. В жалбата е изложена следната фактическа обстановка: На 26 януари 2018 г. по време на пряко предаване от 7:30 ч. в ефир на сутрешния блок „ЗБ", коментирали скандала с битите деца от Центъра за настаняване от семеен тип в гр. Г. Поканена за коментар била и бившата ръководителка на центъра М. Л.. Тъй като Л. отправяла обвинения към ресорната дирекция и в частност към В, с цел да дадат възможност за отговор, още предишния ден отпразвили покана към общината да изпратят служител за участие в прякото предаване. Според отразеното в

жалбата в жалбата служителя – Д.С., в качеството ѝ на „Главен експерт“, отдел „Протокол и връзки с обществеността“ отказала поканата. Според жалбоподателя на 26.01.2018 г. по време на прякото предаване с М.Л., на място се явила и В.. Около 7:40 ч., докато Л. отправяла обвинения срещу В., жалбоподателя се опитал да даде възможност на В. да отговори, но същата отказала. Твърди, че минути по-късно директорката на Дирекция „СП“, коментирала същата тема пред ефира на конкурентната телевизия. Считайки описаното поведение на Д. В. за дискриминационно, жалбоподателят, моли да бъде образувано производство, в което да се установи наличието на дискриминация, както и да бъдат наложени предвидените в закона санкции и принудителни административни мерки на институцията Кмет в лицето на Т.Х. на Д. В. - директор Дирекция „СД“ и на Д. С.- главен експерт Отдел „П.В.О“. Ответните страни представят подробни становища, с които считат за неоснователна подадената жалба. След като прецени поотделно и в съвкупност събраните по преписката писмени и гласни доказателства, Четвърти специализиран постоянен заседателен състав приема за установено от фактическа и правна страна следното: Жалбата формално покрива изискванията на чл. по чл. 52, ал. 1 от ЗЗДискр. същата е редовна и допустима. Между страните не се спори, а и от данните по преписката се установява, че жалбоподателя, кореспондент на Н.Т. В случая следва да се приеме, че жалбоподателя е служител на Н. Б.Г. АД, с предмет на дейност: телевизионна дейност за създаване на телевизионни програми, предназначени за разпространение чрез електронни съобщителни мрежи, ползване на индивидуално определен ограничен ресурс - радиочестотен спектър, телевизионна дейност чрез използване на налични и/или нови електронни съобщителни мрежи за наземно аналогово радиоразпръскване, телевизионна дейност за създаване на програми, предназначени за разпространение чрез електронни съобщителни мрежи за наземно цифрово радиоразпръскване, разпространяване на български и чуждестранни телевизионни програми, осъществяване на медийни услуги по заявка, собственост и контрол на преки или непреки участия в дъщерните дружества на дружеството и участие (пряко или чрез дъщерни дружества) в телевизионни и радио предавания, списания, вестници и разпространение на dth телевизия (чрез приемник директно от сателита) в държави на Балканите (наричан накратко „дейността“), както и всяка друга дейност, незабранена със закон. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав е приел, че е сезиран с оплакване за дискриминация по признак „обществено положение“ от страна на М.Г, в качеството му на репортер на конкретна телевизия, с оглед на това, че длъжностни лица и кмета на община Г. не са участвали в пряко предаване от 7:30 ч.

излъчено в ефира на сутрешния блок „З.Б“, по повод скандал с голям обществен интерес. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав е приел, че спорът между страните се свежда до това, че на 26 януари 2018 г. по време на пряко предаване от 7:30 ч. в ефир на сутрешния блок „З. Б.", е коментиран скандала с битите деца от Центъра за настаняване от семеен тип в гр. Г, а кореспондента на медията и жалбоподател е отразявал събитието на място в присъствието на директора на дома М.Л. Самото предаване включващ и репортажът на М. Г., служебно е записан на магнитен носител от служител на КЗД, като за това действие е съставен протокол № 12-11-318/20.03.2018г. удостоверяващ сваляне на видеофайла от посочения в жалбата линк на магнитен носител – диск. Сваленият видеофайл възпроизвежда предаване на телевизията и включване в ефир с дискретен репортаж от Г. воден от М. Й.Г. и задаващ конкретни въпроси на директора на дома М. Л. В постановеното решение е посочено, че по конкретния случай, преценката на основателността на жалбата ще следва да се извърши след намирането на разумния баланс между правото на неприкосновеност на засегнатото лице, правото на свобода на печата, правото на индивида в едно демократично общество да бъде информиран т.е. баланса между обществения интерес и личен живот. Съгласно чл. 41 от Конституцията на Република България, всеки има право да търси, получава и разпространява информация. Осъществяването на това право не може да бъде насочено срещу правата и доброто име на другите граждани, както и срещу националната сигурност, обществения ред, народното здраве и морала. Свободата на печата и другите средства за масова информация са конституционно гарантирани със забраната за цензура- чл. 40, ал. 1 от Конституцията на Република България. Свободата на словото е един от фундаменталните принципи, върху които се гради всяко демократично общество. Правото си на информация, на свободно изразяване обществото е делегирало в професионален ангажимент на журналистите, които в името на общественото благо се занимават със събирането, подреждането и разпространението на информация. Задължението на журналистите да предоставят информация и идеи, засягащи въпроси от обществен интерес, произтича от правото на обществеността да я получава. В този смисъл свободата на словото, свободата да се разпространява информация без цензура е оправдано дотолкова, че да се гарантира демократичността на обществените процеси и възможността на гражданите за изграждане на мнение и позиция относно проблеми, касаещи обществен интерес. Това би следвало да са проблеми, свързани с управлението на държавата, проблеми със социален, политически, икономически, спортен или развлекателен характер. Дори законодателят в чл. 41, ал. 1 от Конституцията на

Република България лимитира правото на свободно разпространение на информация, тъй като то има отношение към други основни граждански свободи. Степента, в която е допустимо ограничаването на правото свободно да се изразява мнение е в зависимост от значимостта на интереса, който го налага. За да прецени дали е налице различно третиране (по - неблагоприятно) на едно лице спрямо друго лице, в сравнима сходна ситуация и от там да се приеме, че е налице дискриминация, следва да се държи сметка на твърденията в жалбата и посочения като доказателство линк, отразяващ въпросното предаване и репортажът на живо. След цялостен анализ на събраните по преписката материали, включително и видеофайла отразяващ въпросното предаване (видеофайла 00:05.35 г . отразява какво е казал кмета на община Г. предишния ден в предаването „З. Б.“, а няколко минути по-късно в от същия видеофайл 00:07.04 до 08: 20 мин. става ясно, че Д. В. отговаря на журналистически въпроси непосредствено до мястото където М.Г. разговаря с бившия директор на дома за деца „Х.“ М. Л. и е излъчван в ефир. Видно от същия репортаж в рамките на посочените минути от него самия М.Г. е отбелязва, че право на В. е да избира пред кого да отговаря. По отношение на приложените от ответните страни доказателства по преписката се установява, че в община Г. е изпратено писмо чрез електронната поща подписано от М.Г., редактор на предаването, като неговото съдържание е обстойно обсъдено от състава. Тези обстоятелства не са оспорени и от жалбоподателя, отделно липсва и твърдение, че посочените в жалбата страни са били поканени (или от тях е поискано) да участват в конкретното предаване на живо. В мотивите на решението съставът е посочил, че обстоятелството, че се подготвя репортаж и излъчване на живо, за да се отрази конкретна новина не означава, че неявяването на дадено лице или лица за отговор в пряко предаване излъчвано по национален ефир на конкретната медия, води до различно и по - неблагоприятно третиране на лицето отразяващо репортажа, в случая М.Г. Както той сам отбелязва и в самия репортаж (виж видеозаписа 00:07.04 до 08: 20) В. има право и да откаже. Тук трябва да се държи сметка и на това, че именно от приложения като доказателство репортаж е видно, че в същото време въпросното лице отговаря на друга медия. В тази връзка следва да се посочи и това, че отразяването на дадена сензационна новина, е състезание между медиите, кой пръв ще излъчи новината, това е и час от работата на репортерите. Липсата на изрично искане за участие на живо в ефир за конкретна дата и час, а от там отказа на дадено лице, не може да се приеме за акт на различно третиране. Това, че репортерът е искал в ефир да създаде условия за въпроси и отговори на две длъжностни лица, в пряко предаване е не само въпрос на организация, а и право на лицата да заявят желание за това. Касае се

за преки функции на репортера за изпълнение на негови задължения за отразяване на конкретна новина, а не за физическо лице, което е поставено в по - неблагоприятно положение посредством действие или бездействие на други лица. Изначално следва да се държи сметка, че явяване в ефир е право на избор за всяко лице, а не задължение. Определящ елемент на пряката дискриминация е различното третиране: първо трябва да се установи, че лицето е било третирано по-неблагоприятно поради наличието на характеристика, попадаща в обхвата на „признак, предмет на защита“. Наличието на по-неблагоприятно третиране се установява посредством сравнение между ищеца и друго лице в сходно положение, което не притежава характеристиката, предмет на защита. Възможно е „признакът, предмет на защита“ да не е пряката причина за различното третиране. Необходим елемент е причината да е неразривно свързана с „признака, предмет на защита“. Съдът на Европейския съюз и националните съдилища са възприели понятието за дискриминация поради връзка, отнасящо се до ситуации на по-неблагоприятно третиране на физическо лице поради връзката му с друго физическо лице, което притежава „характеристика, предмет на защита“. В случая видно от събраните доказателства се установява, че въпросната покана от телевизия е изпратена на електронната поща на Община Г. на 22.01.2018 г. в 15.55 часа, която е била приета. Неоспорено е и твърдението, че служител на общината е взел участие в предаването за което е направено искането. Решаващият състав се е мотивирал, че не могат да бъдат приети, а и не представляват доказателства приложените жалбоподателя като доказателства видеоматериали отразяващ самия репортаж. Същият макар и да отразява дадени факти, не е от тази категория доказателства, от които може да се направи предположение, че е налице дискриминация. Четвърти специализиран постоянен заседателен състав е посочил, че проблемът в случая касае отразяването на сензационна новина от конкретна медия, начинът по който репортерите на медията организират и искат да представят тази новина в предаване на живо. Решаването на този проблем, както се посочи и по – горе в решението представлява сложен фактически състав, свързан на първо място с организационни въпроси и съгласие на определени лица да вземат участие в това предаване на живо. Липсата на дискриминационен елемент се установява и от това, че по конкретно искане за участие служители на общината са реагирали и са дали интервю за въпросната медия. От друга страна Комисията не е може и не следва да взема отношение за въпроси извън нейните правомощия, да се намесва като арбитър за това дали дадено длъжностно лице (служител на общината) следва да даде интервю в ефир веднага, когато дадена медия и даден репортер поискат това. Касае се за право на всяко

лице да упражни или да откаже да упражни това право. Дотолкова доколкото по преписката изначално липсват данни за наличието на дискриминация по признак „обществено положение“, ето защо решаващият състав е приел, че ответните страни в производството, не са извършили акт на дискриминация на по признак „обществено положение“ спрямо М. Й. Г. На основание чл. 65, т. 5 от Закона за защита от дискриминация Четвърти специализиран заседателен състав УСТАНОВЯВА, че ответната страна Д.Ж. С., в лично качество и като главен експерт Отдел „Протокол и връзки с обществеността“, Община Г., със служебен адрес: гр. , не е извършила нарушение на забраната за дискриминация спрямо М.Й.Г., кореспондент на Н.Т., жалбоподател, по признак „обществено положение“. Съставът УСТАНОВЯВА, че ответната страна Д. С. В., директор на Дирекция „С.Д. ", Община Г, не е извършила нарушение на забраната за дискриминация спрямо М.Й.Г., кореспондент на Н.Т., жалбоподател, по признак „обществено положение“. С решението е УСТАНОВЕНО, че ответната страна Т.Х. - кмет на Община Г., със служебен адрес: XXX не е извършила нарушение на забраната за дискриминация спрямо М.Й.Г., кореспондент на Н.Т., жалбоподател, по признак „обществено положение“.

Решения на Пети специализиран постоянен заседателен състав

Решение №535/25.10.2019г. В инициативния документ жалбоподателката П. Ц. С. посочва, че повод да сезира КЗД е пряка дискриминация, основана на възраст, съдържаща се в Приложение 1, б. „Б" от Инstrukция на Национална здравно-осигурителна каса за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон в извънболничната помощ. Жалбоподателката постъпила в Многопрофилна болница за активно лечение „В.“ ЕООД с окончателна диагноза *МК № 80.1. Ендометриоза на яйчника*. След оперативна намеса кистозната формация на десния яйчник била отстранена. Жалбоподателката обяснява, че ендометриозата е заболяване, което пречи на забременяването. При установяването му, което става само чрез операция, се налага започване на хормонално лечение, което има за цел да потисне размножаването на ендометриозната тъкан в организма, като по този начин се увеличава шансът за забременяване. На база тези препоръки след изписването се наложило хормонално лечение с GNRH-A, чието търговско наименование е „Золадекс“.

Продължителността е 6 месеца по 1 ампула на 28 дни. GNRH-A е съкратена форма на лечение с гонадотропин-рилизинг хормон, описано в изискванията, утвърдени от НЗОК за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон в извънболничната помощ. Съгласно Приложение 1, б. „Б" от Инструкция на НЗОК като изключващ критерий за започване на лечение се явява възраст над 40 години. Смята, че залагането на подобен критерий се явява пряка дискриминация. Обяснява, че съгласно препоръките след изписването, за да запази шансовете за забременяване следва да приема 6 ампули. Всяка от тях е с цена 140 лв., но съгласно критериите на НЗОК, поради възрастта си се налага да ги закупи без помощта на „Касата“. Твърди, че ѝ е отказано в болницата, в която се е лекувала да ѝ се издаде документ, удостоверяващ правото ѝ да получи финансирано от НЗОК лечение, тъй като не отговаря на изискванията на НЗОК за максимална възраст до 39г.

Управителят на НЗОК д-р Д. Д. посочва, че във връзка със становища на националния консултант по акушерство и гинекология и на председателя на дружеството по акушерство и гинекология към момента на приемане на Изискванията, касаещи възрастовото ограничение при провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин-рилизинг хормон, „Изключващият възрастов критерий“ в акта не е абсолютен и съдържа изключение, при което той не се прилага. Изключението е формулирано в забележка към критерия, както следва: - Изключение се допуска при жени над 38 години само при ниво на FSH в ранна фоликуларна фаза под 12.5 IU/L.

Управителят на МБАЛ „В." ЕООД д-р Т. С. сочи, че на пациентката е поставена диагноза *МК № 80.1. ендометриоза на яйчника и е лекувана по КП 162 „Оперативни интервенции чрез коремен достъп за отстраняване на болестни изменения на женските полови органи“*. Управителят на МБАЛ „В." ЕООД посочва, че МБАЛ „В." ЕООД е лечебно заведение, което е сключило договор с НЗОК за 2018 г. за изпълнение на клинични пътеки по специалностите акушерство и гинекология. Информира, че на пациента П. Ц. С. не е издаден *Протокол за лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон*, който е необходим, за да се получи финансиране от НЗОК за ЗЗОЛ като обяснява, че Протоколът се издава от специалисти с код на специалност 01 (акушерство и гинекология), работещи по договор с НЗОК или от специализирана комисия в лечебни заведения за болнична помощ, сключили договор с НЗОК при спазване на определени критерии. Според него, в конкретния случай не е налице дискриминация основана на признак „възраст“, т.к. това е един от основните принципи в медицината (заедно с пола) при отчитане на състоянието и определяне на лечението.

Допълва, че съпоставката на тези критерии се базира на преценката от ползите и вредите, които се отчитат при определяне на диагностично-лечебните алгоритми. Д-р С. подчертава, че мотивите, свързани с определянето на горна възрастова граница при заплащане на лечението от НЗОК не са в компетенцията както на лечебното заведение, така и на специалистите работещи в него.

Съставът е установил, че не се спори, че въпреки поставената диагноза и описано в епикризата насочващо последващо лечение след изписването с GNRH-A за 6 месеца по 1 ампула на 28 дни, на жалбоподателката не е съставен протокол за предписване на лекарства, заплащани от НЗОК / РЗОК за лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон. Всеки протокол се издава за брой лечебни курсове и е със срок на валидност до 180 календарни дни, считано от датата на заверяването му в НЗОК/РЗОК след представяне на съответните документи от здравноосигуреното лице.

Базирайки се на становища от проф. А. Д., дмн, национален консултант по акушерство и гинекология и проф. С. И., дмн, Председател на дружеството по акушерство и гинекология и съгласуваните от проф. С. И., дмн, Председател на дружеството по акушерство и гинекология. Става ясно, че определящи за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин-рилизинг хормон в извънболничната помощ на жени над 38 годишна възраст е посоченото изследване - ниво на FSH в ранна фоликуларна фаза под 12.5 IU/l, а не календарната възраст. Няма данни и не се твърди към момента на отказа за съставяне на протокол на П. С. за предписване на лекарството да е коментирана липсата на изследвани нива на С. на FSH в ранна фоликуларна фаза под 12.5 IU/l, предвид твърдението в становището на ответната страна НЗОК, че това е определящо изискване за съставяне на протокол за провеждането на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин-рилизинг хормон в извънболничната помощ за жени над 38-годишна възраст.

Няма доказателства жалбоподателката да е била информирана преди или по време на описаното в епикризата последващо лечение с GNRH-A след изписването ѝ, че е необходимо изследване на нивата на FSH в ранна фоликуларна фаза като условие към критерий „възраст над 38 години“ съгласно Изискванията на НЗОК и последваща възможност лекарството да бъде заплащано за сметка на нейните здравни осигуровки чрез издаване на протокол. Няма данни също така тя да е била информирана по някакъв начин за рисковете за нейното здраве при прилагане на това лекарство или за наличие на друго лечение, по - ефективно или свързано с по-малък риск при нейното състояние. Липсата на такава информация нарушава правата на пациентите, но съставът счита, че

не е в резултат от поведението на НЗОК, а се дължи на пропуск на лекуващият лекар на С. Предвид гореизложеното, съставът счита възприемането на възрастов критерий като условие за заплащане на лечението с „GNRH-A“ от НЗОК обслужва законен интерес - лечението следва да е в интерес на здравето на пациента. Когато обаче не е ясно дали наистина лечението е в интерес на пациента, какъв е действителният риск от евентуално утежняване на състоянието му и съществува начин тези въпроси да се решат на база обективно изследване като в случая - изследване на нивата на FSH в ранна фоликуларна фаза и преценка за действителното състояние на организма и от там да се направи обоснована прогноза за ползите и рисковете от предлаганото лечение, може да се възприеме тезата, че въвеждането на формален възрастов критерий е подходяща мярка.

Съставът е счел, че ответната страна НЗОК, не е допуснала непряка дискриминация, посредством въвеждане на възрастов критерий „над 38 години“ като условие за поемане стойността на лечение на заболяването „ендометриоза“ с лекарството „GNRH-A“, съдържащо се в Приложение 1, б. „Б“ от Инструкция на НЗОК за провеждане на лечение на ендометриоза с аналози на гонадотропин - рилизинг хормон в извънболничната помощ, по отношение на П. С., към момента на подаване на жалбата, включително и по отношение на групата жени на възраст над 38 години. Жалбата на П. С. е оставена без уважение.

Решение № 136/28.02.2019г., постановено по преписка с № 191/2017г. касае оплаквания за извършена дискриминация по признак „увреждане“. В подадената жалба до Комисията Л. К. посочва, че с Разпореждане № xxx/27.01.2015 г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване ѝ е отказано отпускането на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание § 4 от ПЗР от КСО, тъй като зачетеният ѝ осигурителен стаж от трета категория труд е от 22 години, 07 месеца и 04 дни и не са изпълнени условията на посочената норма. Претендираната дискриминация е аргументирана с липсата на ясни и обективни критерии във връзка с отпускането на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст от длъжностните лица по пенсионно осигуряване, поради обстоятелството, че на лица отговарящи на същите критерии е зачетен осигурителен стаж от първа категория труд и отпусната пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание § 4 от ПЗР от КСО, докато нейният стаж е зачетен като такъв от трета категория. За сравнение Л. К. е посочила лица спрямо които се счита за неравно третирана, а именно: Ц. К., Р.К. и И. Н. Определя осъществената спрямо нея дискриминация, че е по признак „увреждане“. В хода на производството Пети състав не е установил цитираното Разпореждане №

xxxx/27.01.2015г. на длъжностно лице по пенсионно осигуряване за отказ за отпускане на лична пенсия за осигурителен стаж и възраст на основание § 4 от ПЗР от КСО на жалбоподателката, да е обосновано във връзка с притежанието на определен признак като основание за издаване на заповедта с цел да третира Л. К. неравно в сравнение с другите лица. В случая Комисията е установила, че действията на ответната страна в производството не сочат за упражнено по-неблагоприятно третиране по смисъла на чл. 4, ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“ спрямо жалбоподателката. Самият факт на оспорване и несъгласие от страна на жалбоподателката е въпрос, който е свързан преценката на размера на осигурителния стаж, категорията труд на заеманите длъжности при условията на § 4 от ПЗР на КСО и не обосновава наличие на неблагоприятно третиране. Пети състав е установил в решението, че спрямо Л. К. не е осъществена дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“ от НОИ, представляван от управителя И. И. Установил е на основание чл. 65, т. 5 от ЗЗДискр., че разпоредбата на § 4 от ПЗР от Кодекса за социалното осигуряване в действащата му редакция не представлява форма на дискриминация по признак „увреждане“. Установил е че Министерът на труда и социалната политика на Република България не е осъществил дискриминация по смисъла на чл.4 ал.2 и ал.3 от ЗЗДискр. и е оставил жалбата без уважение. Решение № 161/18.03.2019 г., постановено по преписка с № 329/2018г. В инициативния документ жалбоподателят заявява, че е лице с увреждане, притежава НЕЛК № xxxx/xxx от 29.03.2017г. с 90 % трайна намалена работоспособност, с диагноза „Множествена склероза“. Счита, че община В. го дискриминира по признак „увреждане“, като не уважава искането му за поставяне на пътен знак Д 21 „Инвалид“ и пътна маркировка с изобразен международен символ „Инвалид“. След анализа на събраните доказателствата по преписката, съставът е приел, че община В., в лицето на кмета И. П. със създадената организация на движение и паркиране не е нарушила разпоредбите на чл.4, ал. 2 и ал. 3 от ЗЗДискр., във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя, тъй като условията за паркиране посочени в Наредбата за организация на движението на територията на община В., като общ принцип важат за всички граждани. Пети специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация е установил на основание чл. 65, т. 5 от ЗЗДискр., че ответната страна община В., представлявана от кмета И. П., не е извършила нарушение на забраната за дискриминация по чл. 4, ал. 2 и ал. 3 във вр. с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя М. И. Т. на основата на признак „увреждане“ и е оставила жалбата му без увреждане. Решение № 150/07.03.2019г., постановено по преписка с № 97/2018г. касасе

оплакване за дискриминация по признак „увреждане“. Жалбоподателката заявява, че като лице с увреждане ѝ е ограничен достъпът до прием за допълнителна квалификация за придобиване на учителска правоспособност "учител по ИИТ" и "учител по математика", за образование за специалности, за които отговаря на академичните условия за прием, но не отговаря на условията за държавен прием или поради увреждането си не може да се обучава в редовна форма (в която има най-голям избор на специалности с прием по държавна поръчка). Отбелязва, че липсата на адекватен контрол над висшите училища от страна на органите, които го осъществяват и следят предлагането на законите, пряко допринасяло за тази дискриминация. Пети специализиран постоянен заседателен състав на Комисията за защита от дискриминация е установил, че ответната страна ректора на В. университет „С. С. К. и М.“ не е осъществил нарушение на забраната за дискриминация по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на жалбоподателката. Съставът е оставил жалбата без уважение. През изминалата година Пети състав е разгледал преписки, по жалби за допусната дискриминация в нормативен акт. Такова е Решение № 186/ 27.03.2019 г., постановено по преписка с№ 145/2018 г. Преписката е образувана по жалбата на д-р Г. Т. от гр. Р. чрез адв. А.Ч. срещу разпоредбите на чл. 12 от Националния рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗОК и БЗС за 2018 г. С оглед изложените факти и обстоятелства, свързани с възрастта на пациентите, преписката е образувана по признак „възраст" по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. В инициативния документ пред КЗД жалбоподателят излага оплакване за дискриминация по признак „възраст", която според него е обективизирана в разпоредбата на чл.12, ал. 1 и ал. 3 във вр. с ал. 2 и ал. 4 от Национален рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗК и БЗС за 2018 г. (за краткост - денталния НРД за 2018 г.). Според него визираната в спорния чл.12 от денталния НРД за 2018г. възраст определено и безспорно облагодетелства здравно осигурените лица - на възраст от 65 до 69 години, за сметка на другите здравно осигурените лица, които не попадат в тази възраст, какъвто е и неговият случай. Изложени са искания към Комисията да образува производство, в което да установи дали е дискриминация по чл. 4, ал.1 от ЗЗДискр по признак „възраст", да даде задължително предписание на НЗОК и БЗС за преустановяване на обективизираната в чл.12, ал.1 и ал.3 от Национален рамков договор за денталните дейности между НЗОК и БЗС за 2018г. дискриминация чрез премахване на неоснователното възрастово ограничение; да накаже виновните лица и да предприеме мерки за предотвратяване на подобна дискриминация за в бъдеще в НРД. В конкретния случай, ответните страни не

са доказали, че са извършили пълно обследване на нуждаещите се лица от посочената в атакуваните разпоредби от денталната НРД 2018 г. медицинска помощ и здравни услуги. Тъй като в рамките на производството не е доказана обективната необходимост да бъдат изключени от кръга на правоимащите здравноосигурените лица, които са извън възрастта от 65г. до 69г. да използват пакета от здравни дейности, гарантирани от бюджета на НЗОК, независимо дали са под 65г. или са над 69г., Пети състав е установил, че разпоредбата на чл.12 от Националния рамков договор за денталните дейности, сключен между НЗК и БЗС за 2018г. създава предпоставки за непряка дискриминация по признак „възраст“ спрямо лицата със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст, които са извън групата лицата между 65-69 годишна възраст, които за разлика с здравноосигурените лица с цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст попадащи във възрастовата група между 65г. и 69г. включително, което представлява нарушение на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр. На основание чл.47, т.4 от ЗЗДискр. Пети състав е дал предписание на министъра на здравеопазването, на НЗОК, представлявана от управителя и на Български зъболекарски съюз, представляван от председателя да предприемат необходимите мерки за премахването на дискриминацията на здравноосигурените лица, със цялостна обеззъбена горна и/или долна челюст извън възрастта от 65г. до 69г. Резултатът от тези мерки следва да бъде създаването на критерии и гаранции за достъп до тези медицински изделия посредством пълното или частично заплащане от страна на държавата, без оглед възрастта на лицата. Даден е срок от три месеца, считано от получаване на решението от ответните страни да представят информация в КЗД за предприетите действия съобразно дадените предписания.

Със следващото решение Пети СПЗС е установил нарушение на ЗЗДискр., изразяващо се в “тормоз“ по смисъла на §1, т.1 от ДР на ЗЗДискр.

Решение № 537/28.10.2019г. по пр. №53/2017г. е по повод оплакване на жалбоподателката, която е диагностицирана с „Лупус Еритематодес“ - със засегнати стави, бъбреци и венозна система от 2 януари 2001 г. През 3-4 месеца влиза на пулс терапия с кортикостероиди и плазма-фреза за понижаване на имунната система. Без тези процедури прави Асцид, пълни се с вода, прави излив в сърцето и коремната кухина, оттоци в краката и лицето.

От 1 април 1994 г. ѝ се наложило да отвори своя фирма / и започнала работа в Ю. п. на павилион за ядки и захарни изделия. През 2012 г. се провел търг за търговските обекти в Ю. п., на който нямала възможност да участва, защото доходите ѝ са твърде

ниси. Тогавашният кмет на община Т. г-н Е. Е. ѝ посочил ново място, до детски фитнес уреди. Сега се работи по нов план на Ю. п., петте години на стария са изтекли, но получила писмо от архитекта, че при него няма наредба, с която да се отдават места на хора в неравностойно положение и нейния договор не може да бъде продължен. От кмета на община Т. - г-н Н. Т. разбрала, че в момента тече процедура за нова схема на Ю. п. На 7 май 2012 г. архитект Р. П. от дирекция „Т. п.“ към С.о. направила доклад, подписан от арх. П. Д. до кмета на С. г-жа Й. Ф. и председателя на СОС г- н Е. Г. - прилага копие, в който пише, че само нови фирми с по-големи финансови възможности спечелват места, разработвани дълги години от досегашни търговци. До месец февруари 2017 г. не било направено предложение от СОС за наредба, която да предвижда грижа за коректните търговски работници, които съвместно работили с години и плащали наем, но за съжаление се разболели от нелечимо заболяване. След като получава отказ нейният обект да бъде включен в одобрената схема на Ю. п., за нея това е достатъчно доказателство, че не ѝ се дава възможност да продължи да работи законно и спокойно, както е работила до сега над 20 години. Още през 2012 година архитект Р. П. направила постъпки пред С. о. за създаване на такава наредба, но до момента никой нищо не е направил.

Също така не става ясно кой е органът, срещу когото се претендира, че е извършил нарушение. Както уведомителния режим за извършване на търговска дейност в стационарен търговски обект на територията на С.О., така и разрешителния режим за извършване на търговия на открито на територията на С.О. са процедури, санкционирани от органи, различни от СОС. В тази връзка последния не може да носи отговорност за действия, които не са в неговата компетенция.

И. Д. – юрисконсулт в дирекция „С. на СОС“ сочи, че що се отнася до СОС -в жалбата единствено се споменава за липсата на наредба, с която се предвижда отдаване на места на хора в неравностойно положение. Липсата на такава наредба, приета от СОС, не може по никакъв начин да бъде квалифицирана като нарушение на правилата за равно третиране по признак „увреждане“. Действията и бездействията (повечето от които не са на СОС), за които абстрактно се споменава в жалбата не са по никакъв начин насочени и не целят осъществяването на неравностойно третиране по признака „увреждане“. Дори и да се приеме, че се търсят нови, по-платежоспособни фирми, както се твърди в жалбата, това по никакъв начин не е свързано със здравословното състояние на жалбоподателката.

Арх. З. З. – главен архитект на С. о. сочи, че отдаването под наем на имоти - публична общинска собственост, както и останалите въпроси, са от компетентността на други звена на С. о.

Арх. В. К. директор на дирекция „О. с. к.“ към С. о. до прокурор Г. Х. –с копие до различни институции и агенции уведомява, че при извършените проверки е установено наличието на поставени без разрешение за поставяне 2 броя преместваеми обекти, находящи се в „Ю. п. - III част“. Със Заповед на Директор на Дирекция „О. с. к.“ С.О. е наредено на „Й.“ ООД да премахне незаконосъобразно поставеното преместваемо съоръжение.

Съставът е установил, че поради изтеклия срок на споразумение на жалбоподателката със С. о., район „Т.“ от 17.08.2011 г. и поради липсата на нормативна уредба, която да даде основание на собственика С. о. да поднови отношенията с изрядните наематели и поради факта, че г-жа К. е лице със 100 процента нетрудоспособност, ТЕЛК 1-ва група, предвид което към настоящия момент не е образувано административно производство по реда на чл. 57 а от ЗУТ за премахване на посочения преместваем обект, собственост на г-жа К. Бездействието на ответната страна по отношение на наемните си взаимоотношения с жалбоподателката се дължи на липсата на нормативна уредба в тази насока след отмяната на Наредба № 54 за преместваемите обекти на територията на С. о. на СОС. Невъзможността на С.о. да уреди нормативно своите взаимоотношения с вече настанените в парковите територии наематели се разпростира и върху жалбоподателката, на която също като на останалите наематели на алейни площи (изправни или неизправни) не са подновени договорните отношения от страна на техния наемодател С. о. Потърпевша в тази ситуация, обаче се оказва жалбоподателката, тъй като лишена от сигурността на правната регламентация на наемните отношения, който резултат тя очевидно желае и се стреми към него, живее ежедневно със страха от премахване на ползвания от нея павилион от настоящото му място, което на практика ще постави край на упражняваната от нея дейност и постъпващите от нея приходи. Като се вземе предвид здравословния статус на жалбоподателката г-жа М. П. К. може да се направи извода, че установилото се спрямо нея положение я поставя в една враждебна и застрашаваща среда, което съставлява „тормоз“ по смисъла на § 1, т.1 от ДР на ЗЗДискр., което по силата на чл. 5 от същия закон представлява дискриминация. От всички представени от ответната страна доказателства, обаче е видно, че не увреждането е водещия признак при формиране на отношението на ответната страна към жалбоподателя. Естеството на увреждането се

явява само като утежняващо обстоятелство при така създалата се ситуация, но фактическия състав на нарушението „тормоз“ е осъществен във връзка с упражняваната от жалбоподателката търговска дейност, което за нейния случай е равносилно на упражняване правото на труд, регламентирано в Конституцията на Република България. Освен това, след направената подробна констатация за изправните и неизправни наематели, в правомощията на С.о. е била възможността за отстраняване на неизправните наематели от собствените ѝ алеийни и паркови площи. По този начин е можело да бъде изявена недвусмислено волята на ответната страна да приведе действията си в синхрон, както със Закона за задълженията и договорите, така и с останалото законодателство. Това би потвърдило тезата на ответната страна за декларираните пред настоящия състав на КЗД непредубедени действия спрямо жалбоподателката. След направената подробна констатация за изправните и неизправни наематели, в правомощията на С. о. е била възможността за отстраняване на неизправните наематели от собствените ѝ алеийни и паркови площи. По този начин е можело да бъде изявена недвусмислено волята на ответната страна да приведе действията си в синхрон, както със Закона за задълженията и договорите, така и с останалото законодателство. Жалбоподателката е била напълно изряден платец спрямо С.о. в рамките на субективното си право е са предприела законови мерки, за да продължи срока на действие на споразумението като е изразила изрична воля за това.

От направените от ответните страни твърдения очевидно става въпрос за желание да се уредят взаимоотношенията си със своите наематели на основата именно на приемане на наредба. Проектът за Наредба за изменение и допълнение на Наредба на СОС за преместваемите обекти, за рекламите, информационните и монументално-декоративните елементи и за рекламната дейност на територията на С.О., с които се предвиждат промени и в Наредбата на СОС за реда и условията за извършване на търговска дейност на територията на С.О., Наредбата за общинската собственост, Наредбата на условията и реда за провеждане на търгове и конкурси и Наредбата за определяне и администриране на местни такси и цени на услуги, предоставяни от С.О., предстои да бъде внесен за разглеждане от СОС. Не е ясно кога такава нова наредба ще бъде приета от СОС. В този аспект, не е ясно дали нормотворецът няма да приповтори отново текстовете на отменената наредба досежно предхождащата сключването на договор процедура. Ако това се случи, то на бъдещите наематели на С. о. ще им се наложи отново да правят постъпки пред общинската администрация за издаване на

нужните за целта документи, както и да се явяват на търг за да могат да продължат да упражняват търговската си дейност.

Съставът е установил, че ответните страни С. о., представлявана от кмета Й. Ф. и СОС, представляван от Е. Г., са осъществили дискриминация спрямо М. П. К. под формата на тормоз във връзка с упражняване правото на труд по признак „увреждане“. На С.о. е дадено задължително предписание да предприеме необходимите мерки за преустановяване на нарушението „тормоз“ спрямо жалбоподателката М. П. К. по повод упражняваната от нея трудова дейност в 1 брой преместваем търговски обект за продажба на напитки и захарни изделия, както и да се въздържа занапред от действия или бездействия, които са в нарушение на нормите на 33Дискр. и чл.15, т 2 във връзка с т. 15 и т. 30 от част първа на Европейската социална харта. Дадено е задължително предписание на С.о. в своите действия спрямо жалбоподателката М. П. К. и спрямо други лица в неравностойно положение, ползващи закрилата на закона да прилага разпоредбата на чл. 11 от 33Дискр., както и при разработване на новата Наредба за преместваемите обекти и рекламните елементи на територията на С.о. да се води от чл.11 на 33Дискр. Дадено е задължително предписание и на втората ответна страна СОС при приемането на новата Наредба за преместваемите обекти и рекламните елементи на територията на С. о. да бъдат приети изрични разпоредби, гарантиращи закрилата, визирана в чл. 11 от 33Дискр, чл. 15 и т. 2 във връзка с т. 15 и т. 30 от част първа на Европейската социална харта съгласно дадените задължителни предписания с Решение №XX от XX.XX.20XX г. на Комисия за защита от дискриминация.

Със следващото решение съставът е одобрил сключено между страните в производството споразумение.

Нерядко КЗД е сезирана с оплаквания на основата на защитения признак „възраст“ и пример за това е

Решение №363/07.06.2019г. по преписка №277/2017г. е по *жалба с вх. № 44-00-3638/ 17.11.2017 г.*, подадена от Г. В. С. от гр. С.

Жалбоподателят посочва, че на 30.01.2015 г. по нареждане на изпълнителния директор на “С.” ООД е бил извикан в централния офис на фирмата. Там след отправено предложение да напусне доброволно работа, му били връчени едновременно предизвестие № 46/30.01.2015 г. и заповед за уволнение № 47/30.01.2015 г. на основание чл. 328, ал. 1, т. 11 от КТ, които той отказал да подпише. Същият подал молба до съда за

отмяна на заповедта като незаконосъобразна. От ответната страна били представени доказателства, от които ставало ясно, че за заемане на длъжността било въведено изискване за възраст.

В своето становище до КЗД „С.“ ООД заявява, че прекратяването на трудовото правоотношение с Г. С. е станало в изпълнение на поставено от възложителя на поръчката за охрана „Гр.“ ООД, а не от „С.“ ООД изискване охранителите на обекта да отговарят на определена възраст – до 55 години.

Съставът приема за установено от фактическа и правна страна следното: посоченото в писмото изискване за поставяне на горна възрастова граница на охранителите на конкретен обект, без да са посочени обективни причини за това, само по себе си представлява пряко и умишлено насърчаване за извършване на дискриминация по признак „възраст“, в резултат на което другата ответна страна – „С.“ ООД, е осъществила също нарушение на ЗЗДискр., а именно: пряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя.

В своето Решение Пети ПЗС на КЗД установява, че управителят на „Г.“ ООД, Р. К. К е извършил „подбуждане към дискриминация“ по смисъла на §1, т. 5 от ДР на ЗЗДискр., което съгласно чл. 5 от него представлява дискриминация и налага глоба в размер на 250 лева за извършването на установената дискриминация. Със същото решение „С.“ ООД, представлявано от управителите Г. А. Б. и Б. Ф. А., е извършило пряка дискриминация по признак „възраст“ по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя, като спрямо същата ответна страна е наложена глоба в размер на 500 лева.

Значителна част от разгледаните от Пети състав през 2019 г. преписки са образувани в рамките на кампания „Достъпна България“ на КЗД, стартирала през 2017г.

В практиката на КЗД по прилагане на Закона за защита от дискриминация е утвърдено разбирането, че изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, се приема за дискриминация. В параграф 6 от Преходните и заключителни разпоредби /ПЗР/ на Закона за интеграция на хората с увреждания /ЗИХУ/ изрично е указано: *„В срок до 31 декември 2006 г. до обществените сгради и съоръжения - държавна и общинска собственост, да се осигури свободен достъп за хората с увреждания, като се преодолеят съответните архитектурни, транспортни и комуникативни бариери“.*

Решение №557/08.11.2019г. по пр. №201/2018г.

Производството по преписката е образувано въз основа на доклад изготвен от Б. Х. – зам. председател на КЗД, в рамките на кампания „Достъпна България“, относно изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места. В доклада си доц. д-р Х. посочва, че на 19.04.2018г. в присъствието на Т. С. – технически секретар, представител на КЗД е извършил проверка и е констатирал, че за обект: Районна колегия на БЛС, находящ се на адрес: гр. Л., ул. „Т.“ № XX, липсва изградена достъпна архитектурна среда за лица с двигателни увреждания. Въз основа на гореизложеното, е направен извод, за наличие на данни за евентуално допуснато нарушение на ЗЗДискр.

Ответната страна Районна колегия на БЛС гр. Л. представя становище за неоснователност на изложените в доклада констатации, като отбелязва наличието на достъпна архитектурна среда за лица с увреждания до първи етаж на сградата. Пояснява се, че ползваният офис от Районна колегия на БЛС гр. Л. е собственост на Област Л., за който е сключен договор за наем.

Ответната страна - областният управител на област Л. инж. В. С. пояснява, че съгласно сключения договор за наем, поддържането и всички ремонти на предоставения под наем имот се извършват от наемателя, като преустройствата следва да се съгласуват с наемодателя. Отбелязва се, че Районна колегия на БЛС гр. Л. не е сезирала Областен управител на област Л. с такова искане. Изразяват положително становище за преговори с наемателя - Районна колегия на БЛС гр. Л., относно прилагане на допълнителни технически или организационни мерки, чрез спомагателни средства във връзка осигуряване на достъп за хора с увреждания до наетото от тях помещение. В тази връзка се отбелязва, че Областна администрация гр. Л., ще предостави на наемателите в административната сграда - Дом „П.“, в това число и РК на БЛС Л., допълнителна възможност за прилагане на организационни мерки чрез осигуряване на достъп на хора с увреждания, в сградата, чрез монтиране на звънец, пред главния вход, в края на изградената рампа, чрез който ще се даде възможност лице в неравностойно положение да бъде обслужено от извикано служебно лице.

Отбелязва, че е налице е рампа, която е построена през 2010 г. и находяща се на главния вход на сградата. Рампата предоставя възможност за достъп до първи етаж на сградата. Отбелязва се, че са правени проучвания за проектиране и монтаж и на други технически съоръжения за обслужване на хора с увреждания, за сметка на собствениците

на сградата, но същите са били отхвърлени, поради техническа несъвместимост с архитектурата и спецификата на сградата.

БЛС, представяван от председателя на УС д-р И. М. се уточнява се, че районните колегии на БЛС са самостоятелни юридически лица, със своя правосубектност. Пояснява се, че местните управителни съвети на съответните районни колегии не са йерархично подчинени на централното ръководство на БЛС нито във функционално, нито в организационно отношение. Според становището РК на БЛС гр. Л. не е собственик на имота, за който се твърди, че не е изградено съоръжение за улесняване придвижването на хората с увреждания. В посочената връзка се заявява, че Районната колегия не би могла да го приспособи, тъй като не е титуляр на право да се разпорежда.

В случая е установено, че обект Районна колегия на Българския лекарски съюз гр. Л. се помещава в сграда, в която е изградена рампа осигуряваща единствено архитектурна достъпност до сградата за обществено ползване, без да е осигурена възможност за реално придвижване в сградата от лица с увреждания и конкретно офис помещението на Районна колегия на Български лекарски съюз гр. Л. Това прави административните помещения, които се намират в сградата и конкретно на първи, втори и трети етаж на сградата, недостъпни в архитектурно отношение за лица с увреждания и за лица с двигателни затруднения. При тези данни настоящия състав счита, че от страна на Районна колегия на лгарския зъболекарски съюз гр. Л. е допуснато неравенство в третирането, тъй като лицата с двигателни затруднения нямат свободен и самостоятелен достъп до помещението на Районната колегия на Български лекарски съюз в гр. Л. Възражението на ответната страна Районна колегия на Българския лекарски съюз гр. Л., че не е собственик на сградата, в която се помещава е неоснователно.

Установено е, че сградата, в която се помещава Районна колегия на БЛС гр. Л. е публична държавна собственост. Съгласно чл. 14, ал.1 от Закона за държавната собственост министрите и ръководителите на другите ведомства управляват предоставените им имоти и вещи - държавна собственост. Според разпоредбата на чл.14, ал.3 управлението върху обекти, имоти и вещи - държавна собственост, включва правото на ведомствата и юридическите лица на бюджетна издръжка да ги владеят, ползват и поддържат от името на държавата, за своя сметка и на своя отговорност. С предоставянето на държавния имот за управление, публичното тяло, което упражнява правото на държавна собственост се явява процесуален субституент на държавата. Председателят на Районната колегия на БЛС в гр. Л. би следвало да прояви

инициативност за предприемане на мерки за привеждане на сградата в съответствие с изискванията на ЗЗДискр. Като публично правна организация, осъществяваща на дейност в помещение, предназначено за публичен достъп и административно обслужване организацията има задължение да осигури възможност на всички граждани, независимо от двигателните им затруднения или увреждания, безпрепятствено и самостоятелно да достигат до необходимите административни помещения. Съставът е установил, че при осъществяването на своята дейност Районна колегия на БЛС гр. Л. е поддържала и продължава да поддържа и в момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата в която се помещава.

Съставът е установил, че при осъществяване на своята дейност Районна колегия на БЛС гр. Л. е продължила да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания в сградата, в която се помещава, поради което на Районна колегия на БЛС гр. Л. имуществена санкция в размер на 250 лева. Съставът е установил също, че областния управител на Област Л. инж. В. С. поддържа и продължава да поддържа и в момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания в сградата, поради което е наложена глоба в размер на 250 лв. Дадено е предписание на ответните страни, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен достъп на лица, включително с ограничена подвижност в сградата, в която се помещава Районна колегия на БЛС гр. Л.

Решение №458/19.08.2019г. по пр. №72/2019г. е с изложени оплаквания от Г. В. - лице с увреждане с диагноза „множествена склероза”. Посочва, че живее в кв. „О.”, където ползва услугите на „Б. п.”, клон 1225, но в сградата, в която се помещава няма изградена достъпна архитектурна среда, включително и рампа.

„Б. П.” ЕАД посочва, че пощенската станция в кв. „О.” е разположена в масивна триетажна сграда, в режим на съсобственост Д, изградена върху общински поземлен имот. На основание нотариален акт „Б. п.” ЕАД притежава части от първия етаж и от втория етаж, което представлява 50 % от сградата. Излага се мнение, че тъй като сградата е собственост на юридически лица, не попада в приложното поле на § 6 от ПЗР на ЗИХУ. Съгласно чл. 2, ал. 4 от ЗДСобственост не са държавна собственост имотите и вещите на търговските дружества и на юридическите лица с нестопанска цел, дори ако държавата е била единствен собственик на прехвърленото в тях имущество. Търговските дружества, независимо от тяхната собственост, са правни субекти за извършване на стопанска

дейност със своя структура, финансова и юридическа обособеност. Сочи се, че преобразуването на държавните предприятия в търговски дружества е свързано с промени относно собствеността. Държавата губи собствеността върху вещественния състав на имуществото. Правото на собственост на държавата се преобразува в право на собственост върху капитала на държавните търговски дружества. Притежателят на капитала придобива освен това управленски и контролни права, но носител на всички вещни права е търговското дружество, като самостоятелен правен субект, а не собственикът на капитала на дружеството.

По данни на самата ответна страна липсата на архитектурна достъпност до някои от клоновете им е и причината да са дадени нарочни писмени указания на директорите на всички регионални управления да осигурят “равнопоставено обслужване и предоставяне на пощенски услуги на всички потребители в това число и на хора с увреждания”, включващо „адекватно обслужване на хора с увреждания например помощ за достъп до ПС, при възможност обслужване пред ПС и други подходящи действия, съобразно конкретния случай и ситуация”.

За да има равнопоставеност, достъпната среда предполага лицето с увреждане абсолютно самостоятелно да може да се придвижи с инвалидната количка до конкретното място, а не с помощта на втори и трети лица, които да го подпомагат така, както е възможен достъпът на останалите граждани без увреждания. Липсата на достъпна архитектурна среда за лица с увреждания до и в сградата на пощенската станция в гр. С. в кв. „О.” на ул. „С.” № Х е неоспорим факт. Архитектурната недостъпност до посочения обект ограничава възможността на Г. Д. В., който е с ограничена подвижност, да има достъп до услугите, които се предоставят от „Б. п.” ЕАД, което на свой ред се явява обективна пречка за реализирането на неговите законови права и съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с лицата без ограничена подвижност и се приема като форма на дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., извършено на основата на признак „увреждане”. Аргументите за наличие на организация, чрез която се осигурява безпроблемното обслужване на лица с ограничена подвижност и положените в тази връзка усилия са ирелевантни в случая, след като достъпът до сградата, а следователно и до услугите, е очевидно неравноправен, което е недопустимо съгласно българския антидискриминационен закон. Съставът е счел, че бездействието на ответната страна е нежелано поведение, което има за резултат накърняване достойнството на Г. Д. В., лице с увреждане, и създаване на враждебна и застрашителна за него среда. За специалния състав на тормоза е ирелевантно как другите

са били третирани. Достатъчно е, че третирането на лицата със защитения признак „увреждане“ има за резултат унизяване на достойнството им и създаването на визираната в нормата среда. Съставът е приел този резултат за доказан по силата на необоримата законова презумпция, че сама по себе си архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места, унизява, накърнява достойнството и е враждебна с оглед на самата си недостъпност. Забраната за тормоз е абсолютна и не допуска изключения или оправдания.

Съставът е установил, че при осъществяване на своята дейност „Б. п.“ ЕАД, е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на пощенската станция в гр. С., кв. „О.“, ул. „С.“ № Х, с което на основание чл.5 във вр. с чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. е осъществило дискриминация по признак „увреждане“ спрямо Г. Д. В. За установената дискриминация заседаващият състав е наложил на „Б. п.“ ЕАД имуществена санкция в размер на 1000 лв. Съставът е предписал на ответната страна в шестмесечен срок от постановяване на настоящото решение да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен, самостоятелен и независим достъп на лица, включително и такива с ограничена подвижност, до и в сградата на пощенската станция в гр. С., кв. „О.“, ул. „С.“ № Х.

Решение №501/08.10.2019г. по пр. №269/2018г. е по доклад за самосезиране, подписан от А. Д. - председател на Комисия за защита от дискриминация е отразено, че на 19.04.2018 г. е съставен Констативен протокол за извършена проверка на обект с административен адрес: Общинска служба „З.“, с административен адрес: гр. Л., ул. „М.“ № Х. В доклада е отразено, че отразеното в констативния протокол съдържа данни за осъществено нарушение по смисъла на чл. 5, предложение последно от ЗЗДискр, във вр. с §1, т.т. 7 и 8 от ДР на ЗЗДискр.

Получено е становище на Областна дирекция „З.“ – В. Т., като в депозираният отговор, директора Й. Г. С. излага доводи, че ОД „З.“ – В. Т. не следва да носи отговорност за изграждането и поддържането на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания. Обяснено е, че помещенията които се ползват от ОС „З.“ – Л. се намират на втория етаж на сграда, като същите са им предоставени с Решение на Общински съвет Л. Общинският съвет е предоставил за безвъзмездно ползване на Общинска служба „З.“ – Л., част от имот публична държавна собственост. Изложени са аргументи, че с оглед статута на сградата – публична общинска собственост, в която се

помещава Общинска служба „З.“ – Л., отговорност следва да носи собственика на сградата. ОД „З.“ В. Т. не оспорват обстоятелството, че такъв достъп следва да бъде предоставен с оглед равното третиране на гражданите и възможността им те да се ползват от услугите, предоставяни от администрация на ОД „З.“ и в частност тези на Общинска служба „З.“ - Л.

Получено е становище от заинтересованата страна Община Л. Обяснено е, че в изпълнение на законовите изисквания Общински съвет Л. е предоставил на Общинска служба „З. и г.“ - гр. Л. за безвъзмездно ползване 4 броя помещения на II-ри надземен етаж в административната сграда на ул. „М.“ № X в гр. Л. В предоставените от Община Л. помещения, в административна сграда на ул. „М.“ № X, в гр. Л., Общинска служба „З.“ - гр. Л. осъществява своята дейност, като поддържането и ремонтът на същите, следва да се финансират със средства от Областните дирекции „З.“, които по силата на чл. 33, ал. 1, изр. второ и трето от ЗСПЗЗ са юридически лица, на бюджетна издръжка, а общинските служби по земеделие са териториални звена на областните дирекции „З.“. Отбелязват, че обществените сгради, в които областните и общинските служби по „З.“ извършват дейността си, са предназначени за предоставяне на услуги на неограничен кръг граждани и са публични места по смисъла на чл. 5, поел. изр. от ЗЗДискр., поради което при експлоатацията на обекта Общинска служба „З.“ - гр. Л. следва да го приведе съгласно законовите изисквания за изграждане и поддържане на достъпна среда, още повече че същите са въведени през 2005 г. с влизане в сила на Закона за интеграция на хората с увреждания.

Между страните по преписката няма спор относно фактите. В случая Областните дирекции „З.“ са специализирани териториални администрации към министъра на земеделието и храните. В състава на всяка областна дирекция са включени и общински служби „З.“, в частност Общинска служба „З.“ гр. Л., към Областна дирекция „З.“ – В. Т. Ответната страна - ОД „З.“ В. Т. не оспорва обстоятелството, че до сградата, в която се помещава Общинска служба по земеделие – Л. реално е налице недостъпна среда за лица с увреждания до ОС „З.“ – Л. В случая ответната страна не оспорва и обстоятелството, че такъв достъп следва да бъде предоставен с оглед равното третиране на гражданите и възможността им те да се ползват от услугите, предоставяни от администрация на ОД „Земеделие“ и в частност тези на Общинска служба по земеделие – Л. – виж депозираното становище. Съставът е отчел и информацията, отразена в становището на Община Л., че спецификата на конструкцията на административната сграда не позволява изграждане на рампи, подемници и др., поради което предприетите мерки не покриват

всички изискванията на Наредба № 4/01.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда на населението, включително за хората с увреждания, като съществуват и технически трудности и финансова нецелесъобразност по отношение на пълното пригаждане на архитектурната среда.

Настоящият състав отчитайки фактическото положение, видно и от приложения снимков материал, следва да приеме, че от страна на Областна дирекция „З.“ – В. Т., в състава на която попада ОС „З.“ – Л. не са били предприети адекватни действия за преодоляване на проблема липса на достъпната архитектурна среда до административната сграда. От така установената фактическа обстановка и при съобразяване с относима правна уредба, Пети специализиран състав сформира извод, че в случая от страна на ответната страна не са били предприети ефективни мерки, респ. действия за създаване на архитектурна среда, която да не ограничава достъпа на лица с увреждания до обществени места. С отговора се признава, че реално е налице недостъпна среда за лица с увреждания до ОС „З.“ – Л. Настоящият състав намира за неприемливо и всяко едно оправдание, с което се прави опит да бъде оправдано по - неблагоприятно третиране на лица с увреждане, включително и това, че ответното дружество е изпратило писмо с указания да създаде възможност за обслужване на лица с увреждане, а причините, довели до това неизпълнение са ирелевантни за предмета на настоящото производство. Самото бездействие на ответната страна, представляващо неизпълнение на законово задължение за осигуряване на достъпна среда за на хората с увреждания, представлява нежелано поведение, което има за резултат накърняване достойнството на лицата с увреждания и създаване на враждебна и застрашителна за тях среда по смисъла на § 1, т.1 от ДР 3ЗДискр.

Съставът е установил, че при осъществяване на своята дейност Областна дирекция „З.“ – В. Т., е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до Общинска служба по земеделие – Л., поради което е предписал на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите мерки и действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на Общинска служба по земеделие – Л.

Решение № 78/05.02.2019г. постановено по преписка № 169/2018г., образувана по доклад за самосезиране в рамките на кампания „Достъпна България“. С оглед на това при извършена проверка, въз основа на която е съставен Констативен протокол с вх. № xxx./х.х.х.2018 г. на обект - ДБТ град Б. филиал В., находящ се на адрес: гр. В., община В. с адрес: ул. „Х. Б.“ № 42. Пети специализиран постоянен заседателен състав е приел за установено от фактическа и правна страна, че съгласно чл. 25. (1) от Устройствения правилник ДБТ са териториални поделения на агенцията към Главна дирекция „УЗ“ на А.З. Административно звено към ДБТ – Б. е филиалът във В. Сградата в която се помещава филиалът е на адрес: гр. В., ул. „Р.“ № 57. Видно от приложения по преписката Договор за предоставяне за ползване на част от недвижим имот частна общинска собственост № 11/ 27.01.2015 г. сградата, в която се помещава филиалът е частна общинска собственост, предоставен на АЗ от за безвъзмездно ползване на част от общинския имот от община В. На 18.04.2018г. обекта е бил посетен от служител на Комисията, който в рамките на извършена проверка за достъпност е издал констативен протокол. Видно от съдържанието на протокола, при проверка на състоянието на архитектурна достъпност, в присъствието А. Д., представител на проверявания, представител на КЗД е констатирал, че на входа на сградата има изградена рампа, с достъпност само до партерния етаж. Там е обозначено място за обслужване на лица с увреждания, като към датата на проверката се установява, че липсва звънец или друго средство, с което дадено лице с увреждане да сигнализира за посещението си. На 26.01.2012г. Българската държава е ратифицирала *„Конвенцията за правата на хората с увреждания“*, която отразява основните принципи върху които следва да се опира българския законодател при създаването на законова рамка за защита на правата на хората с увреждания, както и при създаването на условия за интеграцията и изравняване във възможностите на тези хора. *Закон за интеграция на хората с увреждания /ЗИХУ/* (в сила от 01.01.2005г., изм. ДВ. бр.24 от 26.03.2010г.), регламентира създаването на условия и гаранции за: равнопоставеност на хората с увреждания, социалната им интеграция и упражняване на правата им, интегрирането им в работна среда, подкрепата на тях и техните семейства. В рамките на производство Комисията установила акт на дискриминация, допуснат при осъществяване дейността на А.З., а именно, че не са спазени разпоредбите на чл. 9 от „Конвенцията за правата на хората с увреждания“ както и чл.4, т.4 от ЗИХУ, което е налице нарушение на разпоредбата на чл. 37 от ЗЗДискр. както и допуснатата дискриминация по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр. Въз основана на гореизложеното и на основание чл.47, във вр. с чл.64, чл.65 и чл.66 от ЗЗДискр., Пети

специализиран заседателен състав на КЗД е постановил, че при осъществяване на своята дейност А.З., представлявана от изпълнителен директор Д. Н. поддържа и към момента архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата находяща се в гр. В., ул. „Х. Б.“ № 42, което на основание чл.5, вр. с чл.4, ал.1 от 33Дискр. представлява дискриминация по признак „увреждане“ и е нарушение на закона. За установената дискриминация, на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 от Закон за защита от дискриминация е наложена на А.З. имуществена санкция в размер на 250 лв. (двеста и петдесет лева) и на основание чл. 47, т. 4 от 33Дискр., като съставът е предписал на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, в сградата в която се помещава ДБТ – Б., филиал – В., находяща се в гр. В. на ул. „Х. Б.“ № 42.Задължила е в едномесечен срок от получаването на решението в изпълнение на чл. 67, ал.2 от 33Дискр. А.З., представлявана от изпълнителен директор Д. Н., да уведоми писмено Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки по изпълнение на така дадените му задължителни предписания.

Решение № 158/18.03.2019г. по преписка с № 209/2018г. е постановено по образувано производство също въз основа на доклад за самосезиране в рамките на кампания „Достъпна България“. Въз основа на изложеното в доклада и на основание чл. 50, т. 2 от 33Дискр. във вр. с чл. 7 от Правилата за производство пред КЗД е образувано производство за защита от дискриминация по реда на Глава четвърта, Раздел първи от 33Дискр., в което да се установи налице ли е нарушение на чл. 5, предложение последно по признак „увреждане" във вр. с §1, т. 7 и т. 8 от ДР на 33Дискр, да се постанови преустановяване на нарушението до установяване на положение на равно третиране, както и да се наложат предвидените в закона санкции и/или принудителни административни мерки. Към доклада е приложен Констативен протокол с вх.№ х.х.х./х.х.х.2018г., според който е налице изградена и недостъпна архитектурна среда на обект: „Б. П.“ ЕАД, П. – ПК х.х.х., гр. П., находящ се на адрес: гр. П., бул. „Ц.“ № 24. Пети състав е установил, че при осъществяване на своята дейност „Б.П” ЕАД, представлявано от управителя Д. Д., е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до П.С. – ПК 4013, гр. П., на адрес: бул. „Ц.“ № 24, което на основание чл.5, вр. с чл.4,

ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. За установената по дискриминация, на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 от Закон за защита от дискриминация Пети състав е наложил на „БП“ ЕАД, имуществена санкция в размер на 500 лв., на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. е предписал в тримесечен срок от постановяването на решението, ответното дружество да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на П.С. – ПК xxx, гр. П., на адрес: гр. П., бул. „Ц.“ № 24. Съставът е указал, че в едномесечен срок от получаването на решение от ответното дружество, в изпълнение на чл. 67, ал.2 от ЗЗДискр. „Б.П.“ ЕАД, представлявано от управителя си е длъжно да уведоми писмено Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки по изпълнение на дадените му задължителни предписания.

Решение № 202/05.04.2019 г. по преписка с № 220 по описа на КЗД за 2017 г. касае също достъпна среда, но преписката е образувана по сигнал, подаден от лицето Г. Н. М., в качеството му на председател на сдружение „Р. хх век“ с изложени оплаквания за по - неблагоприятно третиране по смисъла на Параграф 1, т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. по признак „увреждане“ във връзка с чл.5 от ЗЗДискр. хипотези 6 и 7 от разпоредбата – изграждането и поддържане на архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до публични места. В подадения до Комисията инициативен документ Г. Н. М. съобщава за наличието на архитектурна среда, затрудняваща достъпа на лица с увреждания до съоръжение, находящо се на река К., община А., а именно: Пристан в ПИ с № xxxx (имот № xxxx по плана на село Бл. к-к К. по кадастрална карта и кадастралните регистри). В сигнала се заявява, че цялостното състояние на бетоновия пристан и липсата на обществена тоалетна кабинка за лица с увреждания не позволява неговото използване, както и ползването на туристическата услуга „Разходка с лодка по река К.“ от лица с намалена подвижност, в т.ч. лица с увреждания, ползващи инвалидни колички при липса на алтернатива за друго придвижване. Сигналоподателят счита, че в случая е налице дискриминация по признак „увреждане“ по смисъла на чл.5 от ЗЗДискр. – поддържане на архитектурна среда, която затруднява достъпът на лица с увреждания до изграденото съоръжение, находящо се на реката, община А. Отправя искане Комисия за защита от дискриминация да се произнесе съгласно правомощията си. След като е провела производство Комисията е установила, че при осъществяване на своята дейност „Д.“ АД

поддържа и и към настоящия момент архитектурна среда, която затруднява достъпът на лица с увреждания до Пристан на река К., находящ се в ПИ № xxx по плана на к.к. К., община А., което представлява нарушение на чл.5 от ЗЗДискр. във връзка с чл.37 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“. Съставът е предписал на основание чл.47, ал.1 във връзка с чл.76, ал.1, т.1 на „Д.“ АД, представлявано от изпълнителния директор В. М. да преустанови дискриминацията по признак „увреждане“ състояща се в поддържане на недостъпна архитектурна среда до и в обект Пристан на река К., находящ се в ПИ № xxxx по плана на к.к.К., община А., като бъдат предприети необходимите действия за изграждане на достъп за лица с увреждания. На основание чл. 67, ал.2 от ЗЗДискр. Комисията е определила на ответното дружество „Д“ АД тридесет дневен срок, считано от съобщаването на решението за предприемане на мерки за изпълнение на дадените задължителни предписания и съответно за уведомяване на Комисията относно предприетите мерки.

Не са малко образуванията в рамките на кампанията „Достъпна България“ производства, които са приключили с постигнати споразумения между страните. Пример за това е:

Решение с № 144/05.03.2019 г. по преписка № 261/2018 г. представлява одобрено споразумение. В Доклада за самосезиране се посочва, че на основание чл. 40, ал. 2 от ЗЗДискр., във връзка с § 6 от ПЗР на ЗИХУ и в изпълнение на Решение на деветчленния състав на Комисия за защита от дискриминация, в рамките на кампания „Достъпна България" е съставен Констативен протокол с за извършена проверка на обект: офис на „Б. ДСК“ ЕАД, находящ се на адрес: гр. Д., ул. „С.К.“ № 9. В доклада се посочва, че отразеното в констативния протокол съдържа данни за осъществено нарушение по смисъла на чл. 5, предложение последно от ЗЗДискр. във вр. с §1, т. 7 и т. 8 от ДР на ЗЗДискр. В Комисията е депозирано споразумение от 14.02.2019 г., сключено между подателят на доклада за самосезиране от една страна, а от друга – ответната страна „Б ДСК“ ЕАД, представлявана от изпълнителните си директори. Комисията след като се е запознала с текста на споразумението относно архитектурната достъпност на офиса на „Б ДСК“ ЕАД в гр. Д., е намерила, че споразумението е основано на принципа на равно третиране, не противоречи на закона и морала, както и констатираната от регионалния представител на КЗД достъпност на процесния обект за лица с увреждания и като е взела предвид тези обстоятелства и на основание чл. 62, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация, е одобрила споразумението от 14.02.2019 г., сключено между вносителят на доклада за самосезиране от една страна и от друга – ответната страна „Б

ДСК“ ЕАД, представлявано от изпълнителните си директори и е прекратила производството по преписката. Указала е на ответната страна, че одобреното споразумение подлежи на принудително изпълнение, като Комисията за защита от дискриминация упражнява контрол за спазване на споразумението. Извън рамките на кампанията „Достъпна България“, Пети състав е разгледал множество жалби по различни признаци.

Решения на Петчленен разширен заседателен състав

Постъпилите жалби и сигнали, в които се посочват повече от един признак, т. е. има данни за „множествена дискриминация“, се разпределят за разглеждане на Петчленен разширен заседателен състав на КЗД.

Следващите няколко примера, са едни от най-емблематичните случаи по Раздел I от глава II на 33Дискр. разгледани от разширените заседателни състави на Комисията през изминалата година.

Решение № 437/2019г. е постановено по преписка № 146/2015г. С оглед на оплакване за нарушение на чл. 14 от 33Дискр. и предпоставки за наличието на множествена дискриминация, по предложение на докладчика е издадено Разпореждане № 203 от 07.03.2016г. на Председателя на Комисията за защита от дискриминация, с което преписката е преразпределена за разглеждане на Петчленен разширен заседателен състав.

В жалбата си до КЗД С. Д. А. посочва, че по силата на трудов договор, сключен с дружество „Т.- Ф. А.-В.“ ЕООД е назначен на длъжност „Корпусник- II степен“. Определя работата си като отговорна и трудна, извършвана при тежки и специфични условия на труд.

През лятото на 2013г. установил, че размерът на нетното му трудово възнаграждение е с от 350,00 до 550,00 лева по-нисък от този на колегите му, заемащи същата или сходна длъжност, при същото или сходно натоварване. Обяснява, че през някои месеци не му се начислявало възнаграждение за „заработка“ или допълнително възнаграждение за положен „извънреден“ или за „допълнителен“ труд по начина, по който такива се начислявали на останалите му колеги. Твърди, че не е получил

новогодишна премия, каквато всички останали служители получили. Никога не му е давана по-лека или по-малка по обем работа, за да е оправдано и по-малкото по размер трудово възнаграждение. Според жалбоподателя начисляването на трудовите възнаграждения в дружеството се извършва без да се спазват определени обявени и заложи в ВПОРЗ критерии, свързани с квалификацията на работниците, качеството и количеството на положен труд, а на база „приятелство, симпатии и интереси“. Практиката да се възлага конкретна работа за всеки конкретен ден (според колеги с по-дълъг стаж) е съществувала в дружеството до 2001 г.

Дискриминиращото отношение от страна на преките си ръководители усетил, след като започнал да коментира с колегите си и възразил с писмо пред работодателя срещу така установената разлика. Отношението се изразявало в специално въведен за него „Работен лист“, който бързо бил премахнат, както и че бил набеден и са му искани обяснения за подмяна и фалшифициране на инструмент. Освен това било „скалъпено“, по думите му, дисциплинарно производство срещу него, заради участието му в протест на колеги от друга бригада. Наложено му дисциплинарно наказание - „Предупреждение за уволнение“, било отменено от съда.

Гореизложеното С. А. изтъква като основание за обезщетение на имуществени вреди, вследствие на пряка дискриминация, основана на *„личното му положение“*, за периода 06.04.2012г. - 06.04.2015г.

Исканията му към Комисията са да бъде образувано производство, в което да се установи извършена ли е била дискриминация спрямо него и да се произнесе съобразно правомощията си.

Извършено е проучване по реда на чл. 55 - чл. 59 от ЗЗДискр., в рамките на което по преписката са постъпили становища и документи от: Г. А. С. - управител на „Т.-Ф. А., инж. Р. Г. и инж. Й. Г.

В становището си по случая, управителят на дружеството отхвърля оплакванията на С.А. като неоснователни, а претенциите за обезщетяване на претърпени неимуществени вреди, определя като недопустими.

Заявява, че установените в дружеството вътрешни правила за формиране на работната заплата са съобразени с нормативната уредба и КТД и се прилагат еднакво спрямо всички служители.

Конкретната работа, която изпълнявал всеки от служителите, се възлагала от преките му ръководители в зависимост от производствените нужди на предприятието.

След направена справка С. обобщава, че за последните три години жалбоподателят имал само два пълни работни месеца и няма отработени извънредни часове.

Определя А. като недисциплиниран работник, на когото не може да се разчита, влизащ в конфликти с колегите си и демонстриращ явно неуважение към установените правила, за което има образувани дисциплинарни производства срещу него. Последните не само, че не са се отразили на размера на трудовото му възнаграждение, а напротив – след направен анализ заявява, че увеличението в размера на трудовото му възнаграждение за посещения период е 27%, при средно ниво за дружеството – 12%.

Относно претендираната от жалбоподателя неизплатена новогодишна премия заявява, че в конкретния случай не се касае за „премия“, а за индивидуални награди, определяни от представителите на синдикалните организации и не са свързани с трудово изпълнение или резултат.

Към становището са приложени заверени копия от голям брой писмени документи, приети по опис и приложени в пълен обем към преписката.

Жалбоподателят С. А. е назначен, в ответното дружество - „Т.- Ф. А. –В.“ ЕООД, съгласно Трудов договор 60/09.02.2009г. и Допълнително споразумение 477/02.01.2014г. на длъжността „корпусник II степен“ с код по НКПД 72142004, в четвърта производствена група „Корпусна“ с ОМВ – 455.00 лв. Същият претендира за извършено от дружеството работодател нарушение на чл. 14 от ЗЗДискр., заявявайки, че за периода: м. април 2012г. – м. април 2015г. е налице разлика в размера на нетното му трудово възнаграждение, в сравнение с колегите му А. И., Ж. А. и Т. Ат. Г.; не му било изплащано допълнително възнаграждение, както й възнаграждение за извънреден труд и финансова премия за 2014г. В резултат на допуснатото нарушение, претендира обезщетение за претърпени имуществени вреди в размер на 10 800.00 лв.

Досежно претендираното обезщетение за вреди в размер на 10 800.00 лв. настоящият състав го намира за недопустимо с оглед правомощията на Комисията по чл.47 от ЗЗДискр., а се удовлетворяват единствено по исков ред.

1. Видно от събраните по преписката доказателства ответникът инж. Р. Г. като заемащ длъжността „ръководител на производствена група“ /РГП/ на бригада МЖ е пряк ръководител на жалбоподателя А. и отговаря за разпределянето на конкретните задачи на работниците от звеното и отчита нивото на изпълнението им, въз основа на което се формират и месечните трудови възнаграждения на изпълнителите. Началникът на цеха (41 „Корпусен“) в случая – ответникът инж. Й. Г., изготвя месечен отчет и разпределя

възнагражденията на ръководения от него персонал на цеха, като има право да коригира предложеното от груповите майстори месечно възнаграждение. В тази връзка са и част от оплакванията, изложени в жалбата на А., който се счита за по-неблагоприятно третиран с оглед трудността на разпределяните задачи и при отчитането на изпълнението, в резултат на което начисляваното му ОМЗ било с около 300 лв. по-ниско от това на останалите работници.

По преписката обаче не бяха представени или посочени доказателства, които да е възможно да потвърдят твърденията на А., че приближени до преките ръководители колеги получавали по-голямо допълнително възнаграждение от колеги, които работели повече работни дни при сходни степен на квалификация и натоварване. Конкретно посочения пример на ОМЗ за м. юли 2015г. на посочените служители: Ат. К. И., Ж. А., А. Т. и Т. Г., са с различна квалификационна степен от жалбоподателя и по-голям брой отработени часове.

На следващо място, настоящият състав кредитира аргументите на ответниците Г. и Г., че на работниците с една и съща квалификационна степен се възлагат различни по обем и сложност задачи. Що се отнася конкретно до А., задачи касаещи самостоятелно и високоотговорно изпълнение, не са възлагани, тъй като същият отсъствал често и по различни поводи, за което свидетелства и представената по преписката справка за отсъствията на жалбоподателя в процесния период, че от м. април 2012г. – м. април 2015г., (приблизително – 756 работни дни), жалбоподателят е отсъствал 395 дни и е отработил 361 дни, т.е. по-малко от половината за периода. В тази връзка съставът установи достоверността на изложените от ответната страна твърдения, че за процесния период жалбоподателят има само два пълни отработени месеца, обстоятелство, оказващо пряко отражение върху формирания му по-нисък размер на трудово възнаграждение.

Що се отнася до оплакванията за „скалъпено“ от ръководството дисциплинарно производство заради участието му в протест на колеги от друга бригада, настоящият състав установи, че действително по жалби, доклади и рапорти от различни работници, като Й. Р., Ц. П., С. С. и др. срещу жалбоподателя е било образувано дисциплинарно производство, приключило с наказание „предупреждение за уволнение“, което след обжалване в последствие било отменено от административния съд⁹. Преценка по отношение на това, дали е било „скалъпено“, както твърди жалбоподателя, както й основателността на наложеното наказание, комисията не е компетентна да направи, но

⁹ Районен съд Варна по гр. дело 9090/2014 г.

от извършения анализ на трудовото му възнаграждение, съставът установи, че на жалбоподателя не е налагана парична санкция, както и че за посочения период коефициента на жалбоподателя е бил „1-ца“, което означава, че същият е получавал ОМЗ в пълен размер.

Предвид гореизложеното, съставът намира изложените по отношение на Г. и Г. оплаквания за неоснователни.

2. Не се спори, че работната заплата на работещите в дружеството, се определят с Вътрешни правила за организация на работната заплата 2013г. /ВПОРЗ/, приети с Колективен трудов договор и Годишна бизнес програма на дружеството.

Установи се, че съгласно чл. 9 от ВПРЗ - 2, индивидуалната брутна РЗ включва: Основна РЗ по ТД; възнаграждения за текущи резултати; допълнителни възнаграждения по КТ и КТД; награди и бонуси за постигнати тримесечни и годишни резултати. Според чл.10, ал.2 от ВПРЗ – Конкретния размер на основната месечна заплата по ТД се определя в зависимост от: изискваното образование (в конкретния случай средно), степен на квалификация (II) и оценка съобразно „Методика за оценяване на работниците и служителите...“. (в Приложение № 7).

В дружеството се прилагат следните системи на заплащане на труда: сделна, повременна, часово заплащане и акордна (чл.11). Със *Заповед № 486/11.2013г. на управителя на „Г. – Ф. А. – В.“ ЕООД*, с цел повишаване ефективността на производството, служителите на длъжност „корпусник“ са обособени в две групи. В първата група, сред която попадат: А. К. И. и Ж. Г. И. е предвидена „сделна система“ на заплащане, докато във втората група, сред която са жалбоподателя С. А. и Т. Ат. Г., са на „повременна“ система на заплащане. Съгласно чл.13, ал.2 от ВПРЗ-2013г. Индивидуалната месечна РЗ за работниците от „основното производство“, какъвто е жалбоподателя се определят в зависимост от заработените средства от отчетната трудоемкост по часова ставка (Приложение 4). Часовата ставка при изпълнение на трудовите норми за „Корпусници“: до 110 %, ставката е 3.85 лв., над 110 % - 4.20 лв., а над 120 % - 4.30 лв.

Допълнителните трудови възнаграждения се изплащат при липса на известия за некачествена работа и неприета продукция за: *прослужено време* - 1 % (от ПМЗ по ИТД) за всяка година придобит трудов стаж; *нощен труд* – допълнително по 65 % от

минималната часова ставка за страната, за всеки отработен час; *извънреден труд* – съгласно чл.262 от КТ¹⁰.

За основните работници на сделна система стойността на изработената продукция се завишава в зависимост от квалификационната степен на работника (за I - 2,40 лв.; за II - 2,90 лв.; и за III - 3.40 лв.) за всеки действително отработен час. За неработещите на трудова норма – на три месеца се дава ДМС (съгласно Приложение 10). При изпълнение на поставените задачи 100 % и нагоре, работниците имат право на допълнително възнаграждение - до 30 % от ОМЗ по ИТД, определян по преценка на прекия ръководител.

Според таблицата за определяне размера на работните заплати /Приложение 1/ работник – основно производство, Първа група, със средно образование и длъжностна степен I, какъвто е А., следва да има основна заплата –между 370 и 420 лв., работник с длъжностна степен II, какъвто е жалбоподателят, следва да има основна заплата между 390 и 470 лв., а работник с длъжностна степен III, каквито са лицата И., Т. и Г., следва да има основна заплата между 420 и 520 лв. Видно от представените писмени доказателства, базовите заплати на служителите са определени именно в тези граници – за жалбоподателя – 455 лв., за Ат. Т. – 500 лв., Т. Г. – 490 лв., от което следва, че досежно размера на ОМЗ работодателят е приложил ВПРЗ правилно по отношение и на тримата работници. Въпреки това обаче, видно от приложените по преписката таблици за отработените часове, при съпоставка между конкретните размери на основните месечни заплати /ОМЗ/ на служителите на длъжност „корпусник“, с II-квалификационна степен в група МЖ-2 на повременна система на заплащане се установява, че:

- за периода: м. януари – м. декември 2014г., жалбоподателя с ОМЗ в размер – 455.00 лв. е получавал по-ниско основно възнаграждение от колегите си на същата длъжност: А. И. И., с ОМЗ – 500.00 лв.; Д. И. Д., с ОМЗ – 480.00 лв.; К. В. К., с ОМЗ – 460.00 лв., като разликата варира от: 5.00 лв. до 45.00 лв.

- за периода: м. януари – м. април 2015г. жалбоподателя с ОМЗ в размер – 475.00 лв. е получавал по-ниско основно възнаграждение от колегите си на същата длъжност: Д. И. Д., с ОМЗ – 500.00 лв.; К. В. К., с ОМЗ – 480.00 лв. и Н. Г. Т., с ОМЗ – 480.00 лв.,

¹⁰ Чл. 262. (Изм. - ДВ, бр. 100 от 1992г.) (1) Положеният извънреден труд се заплаща с увеличение, уговорено между работника или служителя и работодателя, но не по-малко от:

1. 50 на сто - за работа през работните дни;
2. 75 на сто - за работа през почивните дни;
3. 100 на сто - за работа през дните на официалните празници;
4. 50 на сто - за работа при сумирано изчисляване на работното време.

(2) Когато не е уговорено друго, увеличението по предходната алинея се изчислява върху трудовото възнаграждение, определено с трудовия договор.

като разликата варира от: 5.00 лв. до 25.00 лв. За така констатираните разлики липсва обективна и разумна обосновка, с оглед на което настоящият състав счита, че за конкретните периоди, жалбоподателят е бил по-неблагоприятно третиран по отношение на размера на ОМЗ, спрямо посочените лица, което се явява й нарушение на чл. 14, ал.1 от ЗЗДискр. от страна на работодателя и налага предприемането на мерки в съответствие с правомощията на Комисията за предотвратяване и преустановяване на нарушенията на закона.

За да осигури ефективна защита от дискриминация, равенство пред закона, в третирането и възможностите, съставът счита за нужно да даде на основание чл. 47, т.4 от ЗЗДискр. задължително предписание на ответната страна „Т. – Ф. А. –В.” ЕООД, да преустанови нарушението, като предприеме необходимите действия за изравняване размера на основните месечни възнаграждения, на служителите заемащи една и съща длъжност имащи една и съща квалификационна степен.

В случая жалбоподателят е посочил като факт за осъществена спрямо него дискриминация разликата в определеното му заплащане за полаган еднакъв труд, сравнено с три други лица. От представените доказателства безспорно се установява, че лицата получават различно основно трудово възнаграждение, спорен е моментът дали полаганият от тях труд е еднакъв или равностоеен, за да са изпълнени критериите на чл. 14, ал.1 от ЗЗДискр и чл. 243, ал.1 от КТ. Под "еднакъв труд" се разбира трудът, полаган от различни лица, но с една и съща по качество работна сила, а равностоеен е трудът, полаган от различни лица, с различна работна сила и принадлежност към различна професия и специалност, но при които полаганият труд има равна ценност и полезност. След като от сравнението на изпълняваните от лицата задължения съобразно длъжностните им характеристики се установява, че те са идентични, но с оглед разликите в работната, извънредния труд и качеството на изпълнение, може да се приеме, че полаганият от тях труд не е „еднакъв". При това положение за определяне на основната заплата на лицата не би трябвало да има значение моментът на постъпването им на работа, за да се включва % прослужено време в "Т. КРЗ" ЕООД, а само тяхната квалификация и задълженията, които изпълняват.

Доколкото стойностите на отделните компоненти, които формират трудовото възнаграждение, при всеки един от служителите не са абсолютно еднакви, Правилното приложение на правилото „равен труд, равно заплащане“, отразено в чл.14 от ЗЗДискр. по отношение на допълнителните възнаграждения предполага не буквално „еднакъв

размер“ на трудовите възнаграждения, а еднакво прилагане на критериите и принципите, при които те се определят.

При определяне на възнаграждението на лицата формално са спазени Вътрешните правила за организация на работната заплата и Колективния трудов договор, с оглед на което може да се приеме обосновано оправдание за високата разлика между трудовото възнаграждение на жалбоподателя и останалите сравнявани работници, което от своя страна обосновава извод за липса на допуснато нарушение на чл. 14, ал.1 от ЗЗДискр.

По всички тези съображения Комисията приема, че от страна на работодателя "Т. КРЗ" ЕООД, по отношение на допълнителните трудови възнаграждения на жалбоподателя, е изпълнено задължението по чл. 14, ал.1 от ЗЗДискр. и не се осъществява неравно третиране в сравнение с други лица, изпълняващи същите трудови задължения. Същото е установено по безспорен и категоричен начин, в този смисъл жалбата се явява частично неоснователна и следва частично да бъде оставена без уважение.

Що се касае до необсъдените в решението материали по преписката, съставът е приел, че същите са неотнوسими към предмета на спора и като такива не следва да бъдат обект на анализ и обсъждане при постановяване на настоящото решение.“

Относително големият дял на преписките, образувани по оплаквания за тормоз, се запазва и през тази отчетна година. Ето й най-запомнящите се примери от практиката на разширените заседателни състави:

Решение №518/2019г. по преписка №173/2014г. е пример от практиката на КЗД за осъществен тормоз. Въз основа на решение № xxx/06.06.2018 г., постановено по адм. дело № xxxx/2016 г. по описа на Върховен административен съд, с което се отменя решение № 24 от 26.01.2016 г. по преписка 173/2014 г. на Комисия за защита от дискриминация, преписката се изпраща на КЗД за ново произнасяне съобразно указанията по тълкуването и прилагането на закона.

С разпореждане № 561/26.06.2018 г. е възобновено производството по преписка № 173/2014 по описа на КЗД по жалба вх. № xxxxx/28.03.2014 г., подадена от Е. В. Т. от гр. Г. в Комисията за защита от дискриминация. В решението на ВАС е отразено, че КЗД не е изяснила твърдените от жалбоподателката факти, нежелано поведение на М. обстановката, която поведението е създадо в личностната сфера на засегнатото лице,

като всички обстоятелства следва да са изведени в контекста на корелация с предвидените в чл. 4, ал. 1 вр. чл. 5 от ЗЗДискр. признаци, предмет на защита.

Е. Т. като допълнителни доказателства в твърденията ѝ за упражнен „тормоз“, за дискриминация по признаци „лично положение“, „обществено положение“, „народност“ и „гражданство“ от страна на М. В. М. посочва, че в РУ- К. е била извършена допълнителна проверка по преписка № xxx/2017 г. по описа на РУ-В. във връзка с постановление № xxx/2017 г. по описа на РП-К., възложена във връзка с дадени конкретни указания с постановление № xxx/2016 г. от 17.03.2017 г. на заместник главен прокурор при ВКП, като преписката е била прекратена, тъй като не са открити доказателства за извършено от нея престъпление. М. бил поискал информация от РУО-В. с писмо вх. № xxx/06.11.2017 г. относно предоставяне на Протокол от 27.06.2014 г. за проведено заседание на Експертната комисия в РИО-В. за извършване на експертна оценка на документи, издадени от чужда държава и представени документи от чужда държава във връзка с издадено удостоверение № xxx от 27.06.2014 г. за признаване на завършен етап на училищно обучение. Също така има и заведена преписка № xxx/2015 г. в РП-К., която е прекратена поради липса на данни за извършено престъпление, като прекратяването е било потвърдено от ВКП. М. продължавал да сезира разни институции, чрез подаване на сигнали спрямо нея - до Омбудсмана на Република България, Руското консулство, МОН, МВР и Прокуратурата.

Ответната страна посочва, че на 22.10.2012 г. Т. била преназначена от „специалист“ на „младши експерт“ без да има нужното образование. Тази длъжност изисквала доброто владение на български език, защото записва изказванията на общинските съветници по време на заседание. Имало други лица, които изпълнявали задълженията на Т.

Ответникът М. твърди, че Т. със съдействието на кмета Г. била записана във Висше училище по агробизнес и развитие на регионите – П., като ползва всички привилегии за времето на обучение. Счита, че с жалбата до КЗД жалбоподателката се стремяла да го принуди да мълчи. Принудително го пенсионирали. Във връзка с казуса сезирал РП и РУ и РУО - В.

По силата на трудов договор с Община Г. Е. Т. е била назначена на длъжност „касиер-събирач“ в общинската администрация. В трудовия договор е посочено, че същата притежава средно образование и отговаря на условията за заемане на длъжността.

Година по-късно жалбоподателката започва да следва висше образование, степен „бакалавър“ във ВУАРП, специалност „Стопанско управление“ в задочна форма

на обучение. Според българското законодателство *„Системата на висшето образование организира обучение след завършено средно образование...”,* което по необходимост, изисква наличието на вече придобито средно образование.

На 25.02.2013 г. Т. е назначена на длъжност „младши експерт“ в Общински съвет Г., като работодателя отново е приел, че същата е със средно образование и отговаря на условията за заемане на длъжността.

На 22.01.2014 г. М. М. е подал докладна записка до Общински съвет Г. срещу председателя му В. А. с твърдения за допуснато от него нарушение на чл. 10 от КТ при назначаването на Е. Т. на работа в общината. Изложени били доводи за липса на легитимна диплома в служебното ѝ досие; статут на временно пребиваваща в страната и липса на разрешение за право на работа в България. Видно от приложения протокол от заседанието на комисия по конфликт на интереси към ОбС-В., докладната е оставена без разглеждане, поради липса на законова компетентност.

Последвал сигнал с аналогично съдържание и до областния управител на В., по който органът също не се е произнесъл, отново поради липса на законова компетентност, като изрично указал на М., че по така заявеното нарушение, компетентна да се произнесе е Дирекция „Инспекция по труда – В.". В настоящото производство не се установяват данни за сезиране, а още по-малко за произнасяне на Д„ИТ“-В., по така претендираното от М. нарушение. Вместо това обаче се установи, че именно сигнал на М. (съдържащ данни за извършено документно престъпление), е станал повод за извършена полицейска проверка по случая, приключила с постановление на РП – К. за отказ да се образува досъдебно производство, съдържащо подробни аргументи, обосноваващи неоснователността на всяко от заявленията в сигнала правонарушения.

Що се отнася до представените от жалбоподателката, „откъси от сигнали" до МВнР и МОН, съставът приема за безспорно установено единствено това, че въпросните текстове изхождат от ответника М. М. и отразяват личната му позиция. Същите обаче, нямат качеството на „сигнали", по смисъла на закона, тъй като не съдържат характерните законово установени реквизити и съответно не представляват годни за сезиране инициативни документи, обвързващи съответните административни органи.

От така установеното следва, че претенциите на жалбоподателката за осъществен спрямо нея „Тормоз" по смисъла на §1, т.1 от ДР на ЗЗДискр., касаят публично изразената позиция (както словесно, така и в официални обръщения до държавни институции) на тогавашния зам. кмет и настоящ ответник М. М., с която поставя под

съмнение нивото и степента на притежаваното от нея образование, статута ѝ на пребиваване в страната и законността на правоотношението ѝ с Община Г.

От една страна, правото на изразяване на мнение или убеждение е основно право на човека, установено в редица международноправни актове и Конституцията на Република България. Това право включва изразяването на мнение и разпространението му, но то не е абсолютно и е съпроводено със специални задължения и отговорности и може да бъде ограничавано за зачитане правата и доброто име на другите (чл. 20, чл. 26 от МПГПП). Първоначално посоченият от М. факт, относно липсата на приложена в трудовото досие на Т. диплома (удостоверителен документ) е приет като липса на придобита образователно квалификационна степен и е застъпено в контекста на изискванията за заемане на конкретна длъжност, за да направи извод за допуснато закононарушение, което да послужи като повод за сезирането на гореустановените държавни институции. Ето защо, макар в конкретния случай част от подадените сигнали и докладни, да касаят нарушения, субект на които е не жалбоподателката, а друго лице, изложените в тях обстоятелства се отнасят по същество именно за нея. Действията си М. обяснява и оправдава с правото си да сезира държавни органи, воден от стремежа да разобличи извършени закононарушения.

От друга страна обаче прекомерното, целенасочено упражняване на тези права, би могло да представлява злоупотреба, тъй като обективно е в състояние да реализира посочени в §1, т.1 от ДР на ЗЗДискр. цели и/или резултат (накърни честта и достойнството на другото и да създаде обидна и/или унижителна среда), характерни за тормоза, забранен от закона.¹¹

В тази връзка, според състава, конкретно изразената от М. позиция, обективно е способна да накърни достойнството и авторитета на Т. сред колегите ѝ, създавайки обидна и унижителна среда на работното ѝ място.

Ето защо, от определящо значение в конкретния случай се явява доказването основателността на подаваните от ответника сигнали и целта преследвана посредством тях. В тази връзка впечатление прави факта, че страните са били колеги в общинската администрация на Г. в продължение на 5 години- от 2009 г. - 2014 г., преди зам. кмета да започне интензивното подаване на възприетите като тормоз сигнали. През цялото това време и най-вече към момента на назначаването ѝ на работа, „липсата“ на диплома за средно образование не е била установена от работодателя и очевидно не представлявала

¹¹ Чл. 57. ал. 2 от КРБ „Не се допуска злоупотреба с права, както и тяхното упражняване, ако то накърнява права или законни интереси на други“ и чл. 5 от ЗЗДискр., във вр. с флор. 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр.

пречка за постиганите от жалбоподателката високи резултати при изпълнението на служебните ѝ задължения, както личи и от поставяните ѝ атестационни оценки.

От особено значение на следващо място се явява постановление xxx/2014 г. на РП – К., съдържащо аргументи, изцяло опровергаващи основателността на заявленията от М. обстоятелства по отношение на жалбоподателката. Установено е, че Т. е с общ законен статут на пребиваване от 22 години. (Приложено е писмо от началник група «Миграция» при ОД МВР, с вх. № xxxx/2014 г. по описа на РУ- К.), както и автентичността на представения от нея „Атестат“.

Що се отнася до заявеното (в писмо на М. до областния управител на В.) нарушение на трудовото законодателство, впечатление прави липсата на данни за това, М. да е сезирал компетентния да го установи орган - Дирекция „Инспекция по труда – В.“, въпреки изричното указание му за това възможност.

Въз основа на гореустановените факти, съставът счита, че с поведението си - писмено и устно да поставя под съмнение степента на образование на Е. Т., професионалната ѝ квалификация и правото ѝ да осъществява труд, именно поради липса на образование или пък поради това, че е чужд гражданин и няма българска диплома за средно образование, ответната страна е имал за цел да накърни достойнството на жалбоподателката и да създаде враждебна, принизяваща и обидна среда на работното ѝ място. Този извод се налага от факта, че съмненията на М. относно липсата на образование на Т., са възникнали и са получили външно проявление повече от пет години след първоначалното назначаване на същата на длъжност в общинската администрация (15.09.2008 г.), където М. е бил заместник кмет. В качеството му на работодател (в случаите когато е замествал кмета) ответникът М. е можел и е бил длъжен да изиска от служителя – към чието образование изпитва недоверие, да удостовери по надлежния ред съответствие с изискванията за заемане на съответната длъжност. Освен това за М. е бил открит пътя да сезира органа, компетентен да извърши признаване на завършено средно образование – Комисията към Регионален инспекторат по образование – гр. В., съгласно чл. 3, ал. 3 от Наредба №2/14.04.2003 г. за признаване на завършени етапи на училищно обучение или степени на образование и професионална квалификация по документи, издадени от училища на чужди държави. Вместо това обаче, М. е започнал да изразява тревогите си относно липса на образование у Т. и относно законосъобразността на назначаването ѝ на длъжност в общинската администрация, под формата на твърдения в сигнали до различни органи и институции, които обаче нямат правомощия да осъществяват контрол за спазване на трудовото законодателство.

За пълнота на мотивите следва да се отбележи, че за да е осъществен съставът на „тормоз“-а, както законът го урежда (чл.5 ЗЗДискр. във вр. с §1, т.1 ДР), не е необходимо непременно деецът да е целял да тормози, достатъчно е само резултатът да е такъв – т.е. поведението, основано на някой от защитените признаци да е нежелано от субекта и да е възприемано от последния като накърняващо достойнството му и създаващо враждебна, принизяваща, унижителна, обидна или застрашителна среда. Безспорно в процесния случай поведението на ответната страна да излага пред различни органи, институции и лица съмненията си относно наличие у Т. на средно образование, съответствие на придобитото от последната образование с изискванията за заемане на длъжност в общинската администрация и предвид факта, че не е български гражданин е нежелано от същата, основава се на защитени признаци „образование“ и „гражданство“ и е имало за резултат накърняване на достойнството на лицето създаване на враждебна за нея, принизяваща и обидна среда на работното място.

В подкрепа на този извод се явява обстоятелството, че действията на М. продължили и след като същия вече не заемал поста на заместник кмет. Така установеното поведение на ответника, съставът определя като тормоз по смисъла на § 1, т. 1 от ДР. на ЗЗДискр., представляващ нарушение на забраната за дискриминация посочена в разпоредбата на чл. 5 от ЗЗДискр.

Предвид обстоятелството, че нарушението е извършено в рамките на служебните му правомощия като орган на местното самоуправление, съставът приема за неизпълнение на задължение по чл. 10 от ЗЗДискр., а именно: „При осъществяване на правомощията си държавните органи и органите на местното самоуправление са длъжни да предприемат всички възможни и необходими мерки за постигане целите на този закон“.

На основание чл. 78, ал. 1 от ЗЗДискр. във връзка чл. 47, т. 3 от ЗЗДискр., с цел преустановяване на установеното по т. I нарушение на ЗЗДискр., съставът е наложил принудителна административна мярка на М. В. М. глоба, в размер на 1000 лв.

Следващото решение е типичен пример за дискриминация под формата на тормоз, проявен чрез „слово на омраза“. Най-притеснителното в конкретния казус е, че нарушението е допуснато от преподавател, по време на лекция във висше учебно заведение.

Пример за неравно третиране по признаци убеждения“, „обществено положение“, „увреждане“ и „имуществено състояние“ е

Решение № 210/ 08.04.2019 г. по преписка № 336/2018 г. е образувано въз основа на жалба, подадена от П.Т. З. срещу С. съвет, приел Решение № 254/18.05.2017 г., Приложение № 1, т.1, б. „а“. В инициативния документ жалбоподателят П. Т. З. посочва, че жалбата му е срещу разпоредбата на Приложение №1, т.1, т.1, б. „а“ към Решение №254, взето по Протокол №хх/18.5.2017г. от заседание на С. съвет, която гласи: „Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт С. библиотека, т.1, т.1. Читателски карти, а)годишни читателски карти: обикновени - 8,00 лв.; пенсионери и ученици - 5,00 лв.; почетни и служебни карти, карти за читатели до 7 годишна възраст, от домове за деца, лишени от родителски грижи и инвалиди – безплатни”.

З. обяснява, че живее в Д., но когато е в С. посещава С. библиотека, в която е регистриран с читателска карта № 1 003000 252997/18.10.2017 г.

Цитира разпоредбата на чл.3 от Закона за обществените библиотеки (ЗОБ), съгласно която всички обществени библиотеки са длъжни да осигурят на гражданите равнопоставен и свободен достъп до библиотечно-информационно обслужване. Според жалбоподателя равнопоставен достъп означава, че гражданите на Р България не следва да бъдат категоризирани в отделни групи по социален статус, учещи, възраст или работоспособност и в зависимост от това да заплащат различни цени от 5 лв. до 8 лв., или безплатни за годишна регистрация за достъп до библиотечни услуги. Счита, че ответникът е нарушил чл.3 от ЗОБ, издавайки оспорената част с недопустимо класифициране на гражданите по социален статус, учещи, възраст или работоспособност, като същата попада под забраната на чл.4 от ЗЗДискр., поради което моли да се образува съответното производство по чл.50, т.1 или т.2 от ЗЗДискр. пред КЗД.

Счита, че по силата на чл.56 от КРБ разполага с правото на защита срещу всеки акт, който засяга или застрашава негови права или законни интереси, а именно такъв порочен акт счита, че е оспорената част от местната наредба, защото определя недопустими по чл.4, ал.1 ЗЗДискр. категории за потребители - ученици и пенсионери-5лв., обикновени-8лв. или безплатни, за годишна регистрация в С. библиотека, в противоречие на чл.3 от ЗОБ, гарантиращ на гражданите равнопоставен достъп до библиотечно обслужване.

Предвид гореизложеното, моли КЗД да постанови решение, с което да обяви жалбата му за основателна срещу: Приложение№1, т.І, т.1, б. „а” към Решение№xxx/18.5.2017г., издадено от С. съвет.

Ответните страни считат, че по отношение на жалбоподателя П. Т. З. не е осъществена дискриминация, и жалбата следва да бъде оставена без уважение като неоснователна. Излагат своите доводи в тази посока, които са описани в доклада-заключение, приложен към преписката.

Установено е от приложеното по преписката копие от лична карта на П. Т.З., същият е с постоянен адрес: гр.Х. Между страните няма спор, че жалбоподателят е регистриран в С. библиотека с читателска карта № xxx/18.10.2017 г.

От депозираните копия на фискални бонове е видно, че същият на 18.10.2017 г. е заплатил сумата от 2.00 лева за дневна читателска карта в С. библиотека. Според актуалния към този момент “Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт (РКИ) „С. библиотека” /Ценоразписът/, в т.І. Издаване на читателска карта, са определени следните цени:

1. Читателски карти

а) годишни читателски карти:

-обикновени – 8.00 лв

-пенсионери и ученици – 5.00 лв

-почетни и служебни карти, карти за читатели до 7-годишна възраст, от домове за деца, лишени от родителски грижи и инвалиди – безплатни;

б) временни читателски карти (дават право за ползване на библиотечни документи на място в библиотеката)

-за един работен ден – 2.00 лв

-за един месец – 5.00 лв.

Установи се, че “Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт „С. библиотека” е приет с Решение № xxx по Протокол № xx от 18.05.2017 г. на С. общински съвет.

За постановяването на законосъобразно и правилно решение разглеждащият състав е взел предвид следното:

В чл.6, ал.1 и ал.2 от Конституцията на Република България е прогласен основният принцип на равенство на гражданите пред закона. Този принцип е развит в Закона за защита от дискриминация. Целта на ЗЗДискр. е да осигури на всяко лице правото на равенство пред закона, равенство в третирането и във възможностите за

участие в обществения живот и ефективна защита срещу дискриминацията. Съгласно чл. 6, ал.1 от ЗЗДискр. забраната за дискриминация действа спрямо всички при упражняването и защитата на предвидените в Конституцията и законите на Република България права и свободи.

С императивната разпоредба на чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. е забранена всяка пряка или непряка дискриминация, основана на пол, раса, народност, етническа принадлежност, човешки геном, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние или на всякакви други признаци, установени в закон или в международен договор, по който Република България е страна. *Пряка дискриминация* е всяко по-неблагоприятно третиране на лице на основата на признаците по ал. 1, отколкото се третира, било е третирано или би било третирано друго лице при сравними сходни обстоятелства. По смисъла на ал. 3 на същата норма *непряка дискриминация* е поставянето на лице или лица, носители на признак по чл. 4, ал. 1, или на лица, които, без да са носители на такъв признак, съвместно с първите търпят по-малко благоприятно третиране или са поставени в особено неблагоприятно положение, произтичащо от привидно неутрални разпоредба, критерий или практика, освен ако разпоредбата, критерият или практиката са обективно оправдани с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими. В разпоредбата на § 1, т. 7 от ДР на ЗЗДискр. е дадено определение на понятието "*неблагоприятно третиране*", а именно - всеки акт, действие или бездействие, което пряко или непряко засяга права или законни интереси. Съгласно чл. 37, ал.1 от ЗЗДискр. не се допуска отказ от предоставяне на стоки или услуги, както и предоставянето на стоки или услуги от по-ниско качество или при по-неблагоприятни условия, на основата на признаците по чл. 4, ал. 1 от същия закон.

От анализа на цитираните норми следва извода, че за да е налице проява на дискриминация по смисъла на ЗЗДискр., е необходимо да са осъществени всички елементи от фактическия състав на приложимата специална правна норма, както от обективна, така и от субективна страна. Неправомерният диференциран подход към дадено лице или определен кръг лица трябва да е обвързан от признак по чл. 4 от ЗЗДискр. В този смисъл не е достатъчно да се установи по-неблагоприятно третиране на определен кръг лица в конкретен случай, а е необходимо да се докаже още, че това третиране е извършено по някои от признаците, очертани в чл. 4 от ЗЗДискр.

Оплакването на жалбоподателя е насочено срещу нормативен административен акт на С. община, а именно: Решение №xxx/18.05.2017г. на С. съвет, в частта на Приложение №1 „Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт (РКИ) „С. библиотека”, т. 1, буква „а”. Жалбоподателят счита, че с въведените цени за издаването на читателска карта в процесния Ценоразпис е осъществена спрямо него пряка и непряка дискриминация по признаците „лично положение”, „обществено положение“ и „възраст“ по чл.4, ал.1 във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр., в сравнение с останалите категории граждани, ползватели на библиотечни услуги в С. библиотека: учащи или пенсионери (за които е определена цена за годишна регистрация от 5лв. до 8лв.), както и почетни и служебни лица, деца до 7 години или от домове за деца лишени от родителски грижи и инвалиди (за които е безплатно).

Съгласно регламента на Глава пета от Закона за обществените библиотеки (ЗОБ), обществените библиотеки предоставят основни и специализирани библиотечни услуги:

Чл. 51. (1) Основни библиотечни услуги са:

- 1. ползването на библиотечните колекции в библиотеката и извън нея;*
- 2. предоставянето на вербална библиографска и фактографска информация;*
- 3. достъп до собствени традиционни и електронни бази данни и интернет достъп за образователни, социални и научни цели.*

(2) Основните библиотечни услуги се предоставят безвъзмездно.

Чл. 52. (1) Специализирани библиотечни услуги са:

- 1. предоставяне на писмена библиографска информация;*
- 2. предоставяне на ретроспективни библиографски издирвания;*
- 3. доставка на библиотечни документи от страната и чужбина;*
- 4. достъп до външни мрежови ресурси и бази данни;*
- 5. копиране на библиотечни документи;*
- 6. публикуване на издания.*

(2) Специализираните библиотечни услуги се предоставят възмездно.

(3) Размерът на таксите за предоставяне на специализирани библиотечни услуги по ал. 1, т. 1 - 5 се определя с тарифа на Министерския съвет, съответно с акт на общинския съвет, като постъпленията остават в съответната обществена библиотека.

Настоящото производство няма да изследва дали процесният Ценоразпис е приет от компетентния орган /в случая С. съвет и дали издаването на читателска карта

от С. библиотека е основна библиотечна услуга или специализирана библиотечна услуга по смисъла на чл.51 и чл.52 от ЗОБ, което е в компетентността единствено на съда, а доколко диференцирането на ползвателите на дадена услуга чрез определения Ценоразпис поставя в по-неблагоприятно положение една група ползватели на библиотечни услуги в сравнение с друга група, което би било нарушение на ЗЗДискр.

Следва да се отбележи също, че съдебната практика е противоречива относно въпроса дали издаването на читателска карта се определя като основна библиотечна услуга или специализирана библиотечна услуга, съгласно чл.51 и чл.52 от ЗОБ, и доколко Общинският съвет следва да определи „цена на услугата“ или „такса“¹².

За настоящия състав е безспорно, че дейността по „издаване на читателска карта“ не може да се причисли към нито една от изчерпателно изброените специализирани услуги по чл.52, ал.1 от ЗОБ, както не може да се характеризира и като основна библиотечна услуга, тъй като е извън обхвата и на дейностите, изброени в чл.51, ал.1 от ЗОБ. Предвид което съставът приема, че по същността си издаването на годишна и временна читателска карта не представлява дейност по предоставяне на “библиотечна услуга” по смисъла на ЗОБ, а е техническа услуга, свързана с изготвяне на документ, удостоверяващ регистрацията на потребителите на услуги за нуждите на съответната библиотека и администриране на данните, свързани с тях. Съставът счита, че регистрацията на читателите, с каквато се свързва издаването на карта за годишно или временно ползване на услугите в С. библиотека, е дейност, свързана с обслужването и по естество свързана с администриране на потребителите и обслужването им, с цел отчетност и контрол. Освен това регистрирането е необходимо условие за ползването, както на основните, така и на специализираните услуги, т.е. наличието на годишна читателска карта се свързва с възможността за упражняване правото на титуляра да ползва и двата вида библиотечни услуги.

Съставът е на мнение, че в случая диференцирането на ползвателите на библиотечна услуга от С. библиотека има своето законово основание в разпоредбата на чл.7, ал.1 от ЗЗДискр., където са изброени изключенията, които не представляват дискриминация. Цитираната правна норма предвижда законовите изключения от общия принцип за равно третиране на гражданите, които имат за цел изравняване на

¹² Решение № 78 от 12.01.2018 г. на АдмС - Пловдив по адм. д. № 2575/2017 г.; Решение № 117 от 4.05.2016 г. на АдмС - Хасково по адм. д. № 588/2015 г.; Решение № 331 от 25.11.2016 г. на АдмС - Хасково по адм. д. № 451/2016 г.; Решение № 562 от 12.07.2018 г. на АдмС - Хасково по адм. д. № 347/2018 г.; Определение № 16 от 19.02.2018 г. на АдмС - Стара Загора по адм. д. № 325/2017 г.; Решение № 5666/05.05.2017 г. на Върховен административен съд по адм.дело № 7674/2016 г.

възможностите и подпомагане на достъпа до различни дейности и услуги на лицата в неравностойно положение с оглед признаците по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. (чл.7, ал.1, т.14), както и на деца без родители, непълнолетни, самотни родители и лица с увреждания (чл.7, ал.1, т.15). Единственото законодателно уредено условие за допустимост на подобно неравноправно третиране в полза на лицата, ползващи се със специална закрила, е съответните мерки да бъдат необходими (т.14) или установени със закон (т.15). В случай че това условие е спазено, горните мерки не представляват дискриминация, както изрично е указано в чл. 7, ал. 1 от ЗЗДискр.

В случая е налице и изрична законова разпоредба, даваща право на обществените библиотеки да третират по-благоприятно определени категории лица спрямо други - чл. 53 от ЗОБ, която разпоредба създава задължение за обществените библиотеки да предоставят оптимални условия за достъп до услугите им за хора с увреждания, учещи се и социално слаби граждани, съгласно правила, приети от обществената библиотека. В конкретния случай – ценоразписа на С. библиотека. Цитираната разпоредба е именно закон, установяващ специална закрила за съответните категории лица, по смисъла на чл.7, ал.1, т.15 от ЗЗДискр. Нещо повече, разглеждащият състав счита, че въвеждането на облекчени условия за достъп до предоставяните от С. библиотека услуги за посочените лица изпълнява целта, преследвана от законодателя с разпоредбата на чл.7, ал.1, т.14 от ЗЗДискр. - да се изравнят възможностите на лицата в неравностойно положение с тези на лицата, които са по-облагодетелствани с оглед признаците по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. Очевидно е, че категориите лица, за които се отнася предвиденото облекчение, не разполагат с доходите на пълнолетните, работещи, семейни, физически и психически здрави лица, за които достъпът до библиотечни услуги е улеснен и да не се допусне подобно изключение от принципа за равно третиране би довело до лишаването им от възможностите, с които разполагат лицата, които не са в същото физически или социално затруднено положение.

Анализът на приложимата норма дава основание на състава да приеме, че с направеното диференциране на ползвателите на библиотечни услуги в С. община се цели изравняване на възможностите им и поради тази причина определянето на различни цени за издаването на читателска карта не следва да се приема като дискриминационно. С персонифицирането на различните групи лица и различното заплащане на съответната услуга се цели постигането на определена социална справедливост (карти за читатели до 7-годишна възраст, от домове за деца, лишени от родителски грижи и инвалиди;

пенсионери и ученици), както и отдаване на заслужено уважение към определена категория граждани на общината (почетни и служебни карти).

Предвид гореизложените доводи, разглеждащият състав е счита, че С. библиотека не само не е нарушила разпоредбите на Закона за защита от дискриминация, но с въведените от нея облекчени правила за достъп до услугите ѝ за лицата в неравностойно положение е изпълнила задълженията си по Закона за обществените библиотеки, гарантиращи спазването на принципа за равенство по чл. 6 от Конституцията на Р.България.

Приема, че диференцирането на ползвателите на библиотечни услуги в С. библиотека, заложено в *"Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт „С. библиотека"*, т.1 Издаване на читателска карта, приет с Решение №254/18.05.2017г. на С. общински съвет, е оправдано с оглед на законова цел и средствата за постигане на целта са подходящи и необходими, т.е. атакуваният административен акт не поставя жалбоподателя в особено неблагоприятно положение или да е третиран по-малко благоприятно от другите групи потребители на библиотечни услуги в С. библиотека при сравними сходни обстоятелства.

Петчленен разширен заседателен състав е приел за установено, че с атакуваната от жалбоподателя разпоредба – Решение №xxx/18.05.2017г. на С. общински съвет, в частта на Приложение №1 *„Ценоразпис на услугите, извършвани от Регионален културен институт „Столична библиотека“*, т.1 Издаване на читателска карта, ответните страни С. библиотека (с въвеждането на Ценоразписа) и С. общински съвет не са осъществили дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 и ал.3 от Закона за защита от дискриминация по признаците „лично положение”, „обществено положение“ и „възраст“ по чл.4, ал.1 във връзка с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр. спрямо жалбоподателя П.Т.

Относно молбата на процесуалния представител на Столична библиотека, адв.Т. за присъждане на направените по делото разноски, следва да се отбележи, че подобни претенции са недопустими с оглед правомощията на КЗД. Законът за защита от дискриминация урежда особените правила относно формата и производствата за постановяване на актовете от страна на специалния административен орган, който взема своите решения по предвидения в чл. 48 и чл. 63 и сл. от ЗЗДискр. ред. С решенията на Комисията, дори при установено нарушение по специалния закон, не могат да бъдат присъждани обезщетения в полза на дискриминираните лица, което е изцяло в правомощията на съда.

Друг пример с оплакване за дискриминация по признаци „произход“ и „етническа принадлежност“ по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. е

Решение № 81/06.02.2019 г. по преписка 273/2016 г. разглежда оплаквания за дискриминация по признаците признаците „етническа принадлежност“ и „произход“ . Производството е по реда на раздел I от глава четвърта на Закона за защита от дискриминация. Производството по преписка № 273/2016 г. е образувано по жалба подадена от Е. К. И., майка и законен представител на Б.В. И. и М. В. И. срещу 64 Основно училище „Ц.С.В.” гр. С., представлявано от Т. М. И. – Директор. След преценка поотделно и в съвкупност събраните по преписката писмени доказателства, обяснения на страните в откритите заседания и свидетелските показания, Петчленен разширен заседателен състав е приел за установено , че оплакванията на жалбоподателката са за упражняван спрямо децата ѝ тормоз в училище от страна на учители и ученици, както и в negliжиране на проблемите от страна на представляващия 64 ОУ „Ц. С.В.“, гр. С., директор -Т. И.. Затова и съставът е приел, че жалбата е в защита именно на правата и интересите на малолетните ѝ деца, а не на нейни лични и затова дължи произнасяне по отношение на малолетните Б. и М., представлявани в производството от своята майка.

За да прецени дали изложената фактическа обстановка осъществява състава на дискриминация под формата на „тормоз“ съгласно ЗЗДискр., съставът е взел предвид следното: По смисъла на §1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. „тормоз“ е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето и създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда. Приложените удостоверения за раждане потвърждават, че Е. К. И. е майка на децата Б. И. и М. И.. От нейни самопризнания в жалбата се разбира, че децата са осиновени от нея и съпруга ѝ. В открито заседание бащата В. И. пък съобщава, че Б. и сестра му М. са от ромски етнически произход. От представените по преписката медицински документи се установява по категоричен начин, че детето Б. действително е претърпяло травми на главата, получавало е епизодични припадъци, било е хоспитализирано в болнично заведение и има издадено съдебно-медицинско удостоверение. Макар по преписката да са събрани множество доказателства и да са разпитани всички свидетели, имащи отношение към оплакванията, съставът не открива обаче връзка между безспорно лошото здравословно състояние на Б., описано в медицинските документи, и упражнен спрямо него тормоз в училище, вследствие на който то е настъпило. Показанията на св. М. М., която е работила с детето в процесния период във фондация „А“, където Б. е бил включен в програма

„Психологическа подкрепа на деца, жертви на училищен тормоз“ потвърждават, че детето се е оплаквало, че „...в училище съучениците му са го наричали „циганин“, „боклук“. Споделял ми е за учител. Не мога да си спомня учител по какво, мъж, който му е казвал „циганин“, „малоумник“...“ (стр. 9 от протокола от проведеното на 04.07.2018 г. открито заседание), от което съставът допуска, че действително към Б. може да са отправяни обидни думи и коментари, свързани с етническия му произход. По безспорен начин се установява да са се случвали конкретни конфликтни ситуации между него и други ученици, както тази от 25.10.2013 г. с ученика Х.-Г. Р., който почти веднага след това е преместен в друго училище.

Съставът е отчел, че липсват доказателства относно истинността обаче на посочения от Е. И. инцидент от 05.11.2013 г., за който твърди, че Б. е бил нападен от по-големи ученици в двора на училището по време на обедната почивка. А представените такива от директора на 64-то училище опровергават дори датата на твърденият инцидент. В същото време не са ангажирани доказателства в съответствие с чл. 9 от ЗЗДискр. от страна на жалбоподателката, че е уведомила някой от 64-то училище, а доколкото директорката отрича да е била уведомена за такъв, за да се очаква същата да предприеме необходимите задължителни действия след уведомяването ѝ за подобна ситуация, съставът ги приема за неоснователни. Събраните в хода на производството доказателства опровергават по категоричен начин и твърденията, че Б. и неговият баща са били тормозени (вербално и физически) от по-големи ученици в двора на училището на 20.01.2016 г. вечерта. От тях се установява, че веднага след като е подадена жалба по случая от родителите на Б. е извършена пълна проверка – поискани са доклади и обяснения от всички учители, имащи отношение, както и от учениците, замесени в инцидента. Съставът не вижда какво друго е била в състояние да направи директорката на училището след като от съдържанието на същите не се установява Б. да е тормозен в конкретната ситуация, а точно обратното – всички, освен родителите му, заявяват, че той и баща му са провокирали проблемната ситуация. Дори самият той в кореспонденцията си с психолога на училището, Е.С., споделя, че е публикувал текст със заплашителни думи към един от другите ученици, видно от доклад вх. № 35/26.02.2016 г. Безспорно установен факт по преписката е и че с родителите на Б. е разговаряно три пъти преди да бъдат уведомени за предстоящото обсъждане за наказание на сина им на Педагогическия съвет. Видно от изготвения Протокол № 8/26.01.2016 г. на Б. е наложено наказание „забележка“ не заради конкретния инцидент от 20.01.2016 г., а заради постъпили доклади с оплаквания от страна на преподавателите по изобразително изкуство, биология и химия

и класния ръководител относно поведенчески проблеми на детето в различни учебни часове както към учители, така и към ученици. В постановеното решение е посочено, че неуважителното поведение, неизпълнението на задълженията на ученик в училище и провалянето на учебен час поради липса на дисциплина категорично са обоснована и мотивирана причина да бъде наложено наказание „забележка” от Педагогическия съвет.

Съставът не намира нередности и в поведението и отношението към другото дете на жалбоподателката – М.. Видно от становище на ЕКПО към РУО тя е определена като дете със специални образователни потребности и ѝ е препоръчано интегрирано обучение с подкрепата на ресурсен учител, психолог, логопед и консултации с учители. Същото е станало факт след постъпил от психолога на училището доклад, че М. изпитва емоционални, поведенчески и обучителни затруднения, което се потвърждава както от становището на медицинския екип в Клиниката по детска психиатрия „Св. Н.”, извършил обследване на детето, така и от становището на ЕКПО към РУО – С. Желанието на родителите детето да бъде преместено в друг клас след препоръчаното интегрирано обучение е удовлетворено от директора на училището. На М. са били осигурени ресурсен учител и системна работа с психолога на училището, които са дали положителен резултат за известно време. По преписката няма доказателства възникналите през януари и февруари отново поведенчески проблеми с нея да са в резултат на някакво по-специално отношение от страна на персонал и ръководство в 64-то училище, за да се направи извод, че те са в резултат на възникналите проблемни ситуации с брат ѝ и от там с конфликтите с родителите.

В заключение съставът е обобщил своите констатации по следния начин: Безспорно е, че жалбоподателката е майка на деца, показали емоционални и поведенчески проблеми, довели до напрежение в отношенията с ученици, учители и директор. Твърдяните от нея инциденти са шокиращи и жестоки. Но както по-горе бе отбелязано за някои от тях не се установява да са се случили, а за други – в този вид, в който се твърди. При узнаването за всеки от тях обаче директорката на училището е предприела адекватни и навременни действия, поради което съставът не приема твърденията на жалбоподателката, че училището не е показало ангажираност към проблемите на малолетните ѝ деца, както и че не е положило усилия за тяхната интеграция и разрешаване на възникналите през годините проблеми с тях. Напротив, по безспорен начин се доказва, че и учители, и психолог, и директор са положили необходимите усилия за преодоляване на проблемите им, резултатът от които без съмнение не е очакваният, както по мнение на родителите на децата, така и на състава.

Този нежелан резултат обаче, не може да се вмени във вина на ответната страна, тъй като поведението и предприетите от Т. И. мерки спрямо Б. и М. не само, че не нарушават принципите на равно третиране съгласно ЗЗДискр. и не представляват „тормоз” по отношение на тях, но и са единствените, с които разполага персоналът на едно училище в подобна ситуация. На основание чл.65, т. 5 от Закона за защита от дискриминация съставът е установил, че 64-то ОУ “Ц. С. В.” гр. С., представлявано от директора Т.М.И., не е извършило нарушение по отношение на малолетните деца Б.В.И. и М.В.И., представлявани в настоящото производство от своята майка и законен представител Е. К. И. Жалбата е оставена без уважение като недоказана.

Решение № 20/09.01.2019 г. по преписка № 66/2018г. разглежда оплаквания по жалба на Г. Г. К., майка и законен представител на детето Д. Ю. К. срещу С. А. – Директор на детска градина, М. Н. Н. – ст. учител и Д. С. Г – учител в ДГ, за дискриминация по признаци: „лично положение“ и „възраст“.

Жалбоподателката твърди, че е подала жалба до община Ч. относно входи и изходи на детската градина, за които е била правена забележка на нея и близките, а на други родители и деца не са правили. Допълва, че е получила отговор, в който се прави анализ на събитията, но без конкретни предприети мерки.

Г. Г. К. описва, че дъщеря ѝ е била изолирана от дейности в детската градина, като ѝ казвали да седи на пейката. Когато отивала да прибере детето от детска градина се случвало да не го намери в групата, където децата били облечени в костюми, а в друга група на друг етаж. Заявява, че детето не е подготвяно, с мотив, че е разсеяно, но от разговора с двете учителки Д. Г. и М. Н., разбрала, че разпореждането е на директора на детското заведение.

Твърди, че дъщеря ѝ си е гълтала езика, както и че не единствения случай в детската градина. Допълва, че директорът не е провел среща между нея като майка и учителките, не е обърнал внимание на проблема и е приел с лекота преместването на детето.

Посочва, че е вземала детето си от група без учителка и деца и оставено само, което дъщеря ѝ е преживяла тежко и след случая я е преместила в друга ДГ, където се чувства добре. Описва средствата и материалите, които е давала месечно в детската градина.

Проведено е предварително проучване в рамките на което е изисквана информация от ответната страна – Директора на ДГ, която твърди, че след проверка по

случая било констатирано, че няма нарушения в организацията на работа в ДГ, а детето се чувства добре в групата в детската градина. Отрича децата, които не са участвали, да са оставяни сами или водени в други групи.

Изискано е становище по казуса, е представено ѝ от М.Н. – старши учител в ДГ, в което се твърди, че при подбора на децата, които ще участват в програмата, основна роля имала колежката, която може да ги подбере, тъй като има такива умения. Заявява, че не знае детето да е извеждано от групата, тъй като когато е на смяна или е идвала извънредно на репетиции, всички деца са били заедно. Всички родители са били информирани устно за предстоящите коледни тържества и инициативи, както и за участието на децата в тях. На информационното табло е бил изнесен график с изявите от 18.12.2017г. до 22.12.2017г. включително.

След като е преценил поотделно и в съвкупност събраните по преписката доказателства, Петчленен разширен заседателен състав е приел за установено, че събирането на пари в групата не се извършва от учителя или друг служител в ДГ, а от касиер – член на родителския колектив, който е избран със съгласието на всички присъствали родители, включително и от жалбоподателката.

На първата родителска среща родителите са били запознати с правилника за пропускателния режим в детската градина, за влизането и излизането на родителите през съответните входи и изходи.

Учителите от групата на малолетното дете са предприели действия за изпълнение на вътрешноинституционалните документи и във връзка с нормативните им задължения, но относно цитирания случай на участие на детето в танца в благотворителната програма, посочен в жалбата, не са проявили в достатъчна степен педагогически подход и принцип към подбора на децата за участие в програмата за благотворителната инициатива на 19.12.2017г. в танцовата група и не са осъществили ефективно и конструктивно предварително сътрудничество и взаимодействие, консултиране и взимане на общо решение със семейството в полза на детето и с уважение към неговите възможности, потребности и желание за конкретна изява, съгласувано с участието му в останалите в останалите предколедни и новогодишни инициативи и събития в групата и в детската градина.

Отправени са препоръки към директора на ДГ да осъществява контрол, съдейства, и подпомага учителите в изпълнение на функциите им, при зачитането на правата на децата и в сътрудничество, взаимодействие и зачитане правата на родителите при реализирането на образователно-възпитателните дейности в групата и в детската

градина, произтичащи от Годишния план за работа на детската градина, Програмната система и организирани инициативи, празници, развлечения и събития с участието на децата от детската градина, в конструктивно сътрудничество и взаимодействие със семейството.

Констатирана е необходимост Директорът на ДГ да предприеме действия за актуализиране и изменение на Правилника за дейността на детската градина относно събирането на средства от родителите на децата за материали, консумативи, за подобряване на материалната база, като предприеме действия за преустановяване на събирането на пари от родителите в детската градина и осъществява контрол за спазване на принципа за доброволност при личните дарения от родителите и зачитане волята на дарителите по реда на постъпващите в детската градина дарения.

Изтъква се регламентираното в чл.10, т.1 и т.3 от Закона за закрила на детето, право на всяко дете да има закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и защита на неговите права и интереси, без да се допускат никакви ограничения на права и привилегии основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, имуществено състояние, религия, образование и убеждения или наличие на увреждане.

Съобразно разпоредбата на чл. 9 от ЗЗДискр., е прието, че в конкретния случай не е доказано наличието на защитен признак „лично положение“, с което става невъзможно обръщането на доказателствената тежест и липсва нарушение на ЗЗДискр. от страна на ответните страни по защитените признаци „лично положение“ и „възраст“, цитирани в жалбата, както и по другите уредени в чл.4.

Установено, че Д.К. не е била лишена от възможността да участва в благотворителната инициатива, както останалите деца от детската градина, които не са били включени в танцовата група, но по желание са присъствали на тържеството. Детето е било включено за участие във всички други дейности, които са се организирали в групата и в детската градина в седмицата преди Коледа. Констатирано е, че детето е участвало в тържеството на групата, но не е взело участие в общоградинското за пресъздаване на обичая „Игнажден“, поради отсъствие от детската градина.

Предвид горното е прието, че не са установени безспорни и категорични доказателства относно твърденията на жалбоподателя за дискриминационно отношение спрямо детето по признак „възраст“, поради което жалбата в тази си част се явява неоснователна и недоказана.

В производството по преписка № 295 от 2017г. с **Решение № 53/24.01.2019 г.** Комисията е установила извършена дискриминация по признаците: „лично положение“ и „увреждане“, по жалба, подадена от И. В. Т., като родител на детето Д. В. М. с оплакване за по-неблагоприятното третиране на сина ѝ в качеството на свързано лице по смисъла на § 1, т.9 от ДР на ЗЗДискр.

В жалбата се посочва, че И. Т. е майка на хиперактивно дете, което поради липса на подкрепящи специалисти е застрашено от изгонване от училището, в което се обучава. Посочено е, че проблема при детето е установен на 5 - годишна възраст и от тогава търси различни институции за подкрепа. Твърди се, че от образователната институция са поискали да придружава сина си по време на учебните занятия, както и да го взима от училище на обяд, което за нея било невъзможно, тъй като работи. Детето работи с психолог от три години, но тъй като става въпрос за индивидуални консултации, те не оказват влияние на адаптацията и социализацията му в групата. Майката дори завела психолога на детето В. Н. в училището, за да съдейства, като проведе беседи с децата, но зам.директорът на училището е обиждала цитирания психолог с думите, че няма ефект от работата му и е консултирала И.Т. да смени психолога на детето, като ѝ препоръчала Р. В., която работела с едно от децата със СОП в класа на сина ѝ. Според жалбоподателката насочването към друг психолог връща детето назад и започва процеса отначало, но въпреки всичко се е съгласила. Твърди се, че психологът Р. В. не била допусната в училището да работи със сина ѝ, но ѝ било разрешено да работи с друго дете от класа също със СОП.

Майката е изразила притеснението си от агресията и автоагресията, която проявява детето и казва, че тя полага усилия за промяна на обстоятелствата, но според нея зам. директорът И. О. предпочита сина ѝ да напусне училището и да продължи образованието си на друго място. Също така споделя, че тъй като е отказала да премести сина си, зам.директорът е започнала да настройва родителите на другите деца срещу него, както и срещу самата жалбоподателка за това, че не предприема нищо за промяната на поведението на малолетния си син. Казва, че на родителски срещи в нейно присъствие се казвало *„На мен много ми е интересно майката на Д. какво прави по въпроса....“* (цитат от жалба).

Описва случки, при които сина ѝ е ухапал две деца, след което майката на едното при разговора била много мила, но впоследствие писала в социалните мрежи и настройвала другите родители срещу детето ѝ. Твърди се, че започнали заплахи за саморазправа с нея и детето ѝ, както и за завеждане на съдебни процедури.

Посочва се, че директорът на училището Е. К. проявява по-голямо разбиране, като ѝ предложила индивидуална форма на обучение за сина ѝ по три часа след обяд, но това възпрепятства възможността ѝ да работи, което ще доведе до невъзможност да осигурява потребностите на нея и сина ѝ.

В допълнение към жалбата си И. Т. допълва, че детето през учебната 2016/2017г. е минало през комисия и е оценено като дете със СОП и препоръката е детето да бъде подпомогнато от психолог на място в училище. В училището обаче няма психолог, поради което този ангажимент е поставен на педагогическия съветник.

Казва, че се е обърнала към директора на училището с молба да проведе разговор с психолога към който са я насочили, но това не се е случило.

Като ответни страни в производството са конституирани СУ „Х“ гр. П., представлявано от директора Е.К. и И.О. – зам.директор по учебната част в СУ „Х“ гр. П. и РУО на МОН, като Заинтересована страна.

Проведено е проучване в хода на което са изискани и представени становища и писмени доказателства, от всички страни по преписката.

В становищата си, ответните страни оспорват изцяло жалбата, като неоснователна и недоказана и молят комисията да я остави без уважение.

След като е преценил по отделно и в съвкупност събраните по преписката доказателства, Петчленния разширен заседателен състав е приел за установено, че скоро след започване на учебната година в ответното училище, малолетното дете е започнало да проявява автоагресия и агресия към ученици и към учители в училището.

Майката е предоставила оценки на психолози, работили със сина ѝ, подала е ѝ молба за ресурсно подпомагане на детето, поради затруднена адаптация на новото място, изразяващо се в разстройство на поведението и прояви на агресия. След извършената оценка на индивидуалните потребности на детето е установена необходимост за краткосрочна психосоциална рехабилитация и е изготвен план за допълнителна подкрепа на личностното му развитие. Установено е, че терапевтичните методи дават резултат при него, каквато е обратната връзка от детската градина, която е посещавало. Д.М. е учел в ответното училище, където е проявил суицидно поведение, което е било провокирано от заместник директора, която е заплашила детето с полиция и затвор за родителите му, защото не слуша.

Установено е наличието на препоръки от страна на психолога след проведените консултации и работа с детето, а именно терапевтичен подход в обучението му в училище. установено е, че детето няма когнитивен дефицит, но страда от емоционално-

поведенческо разстройство и лек дефицит на възприятията и има нужда от подкрепа при осъзнаването на емоциите си и на емоциите на другите.

Установено е, че майката е консултирана да смени психолога на сина си, с такъв, който работи с друго дете от същия клас, но точно в сравнение с последното сина ѝ е бил по-неблагоприятно третиран по отношение на правото му на наблюдение от психолог с цел подкрепа при адаптацията и социализацията му. Нещо повече, установен е натиск на майката за записването на Д. в индивидуална форма на обучение, което според специалисти работили с него крие риск от по-големи трудности при адаптацията и социализацията му, а самото извеждане от социалната среда, представлява дискриминация по чл.4, ал.1 от ЗЗДискр.

Признака „лично положение“ е изведен от Решение № 14/1992г. по к.д.14/1992г. на Конституционния съд на Република България, във връзка с правото на образование на детето в процеса на личната му социална реализация, в контекста на неговата възраст и развитие.

Наличието на признака „увреждане“ е свързан със „здравословно състояние“ (съгласно чл. Е, на Част V от Европейската социална харта), а именно хиперкинетичното разстройство на детето, което попада в заболяванията, чието диагностициране се осъществява с помощта на Международната Класификация на Болестите, 10-та ревизия (МКБ-10) и се вписва в дефиницията за лица с увреждания дадена в § 1, т. 1 на Закона за интеграция на хората с увреждания (действащ към момента на извършване на нарушението). Като допълнителен аргумент за наличието на защитения признак „увреждане“ е посочен чл. 1 от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания¹³.

Защитеното от закона право на детето в конкретния случай е регламентирано в чл.10, т.1 и т.3 от Закона за закрила на детето, съгласно който „всяко дете има право на закрила за нормалното му физическо, умствено, нравствено и социално развитие и на защита на неговите права и интереси, като „не се допускат никакви ограничения на права и привилегии основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, имуществено състояние, религия, образование и убеждения или наличие на увреждане.“

Състава е приел, че директора на училището не е осъществила в достатъчна степен контрол, както и съдействие и подпомагане на учителите в изпълнение на функциите им, при зачитането правата на детето и в сътрудничество, взаимодействие и

¹³ Ратифицирана със закон, приет от 41-ото НС на 26.01.2012 г. - ДВ, бр. 12 от 10.02.2012 г. Издадена от Министерството на труда и социалната политика, обн., ДВ, бр. 37 от 15.05.2012 г., в сила от 21.04.2012 г.

зачитане на правата на родителите при реализирането на образователно-възпитателните дейности. В резултат на това малолетното дете е било поставено в по-неблагоприятно положение в сравнение с негов съученик, имащ възможност да работи индивидуално в училище с психолог, което представлява риск за психическото му развитие, социална адаптация и личностно утвърждаване.

Във връзка с така установената дискриминация по признаците: „лично положение“ и „увреждане“, на ответните страни са дадени препоръки.

След обжалване, решението е потвърдено от въззивна инстанция.

Друг пример за установена дискриминация е образувана по жалба на Т. П. Д., срещу В. Г. – кмет на Община С., с оплаквания за дискриминация по признаците: „възраст“ и „увреждане“.

Решение № 37/2018г. по преписка № 267 от 2017г. е по жалба на Т. П. Д., срещу В. Г. – кмет на Община С. Жалбоподателката твърди, че е с висше образование и работи в ЦСРИ - гр. С. с основна заплата 510 лв. Допълва, че е лице с увреждане и е на 63 години и 10 месеца към момента на подаване на жалбата, но няма необходимия трудов стаж за пенсиониране и съгласно КТ следва да се пенсионира през м. март 2018г.

Посочва, че след вдигане на минималната работна заплата на 460 лв., през 01.01.2017г., независимо от трудов стаж и ценз, били актуализирани заплатите на всичките ѝ колеги с по 50лв. (от 01.02.2017г.), дори на нейна колежка с двегодишен трудов стаж и без необходимия ценз със 100 лв., а на друга колежка (прекия ръководител Д.М.), която била на половин щат - също с 50 лв., като твърди, че *единствено на нейният щат не бил актуализиран и атестация не им е правена*. В тази връзка, жалбоподателката разказва, че провела разговор с С.Ш. - зам. кмет по икономическите въпроси, но получила отговор, че взема инвалидна пенсия и е надхвърлила годините за пенсиониране (63 год. и 10 мес.), с оглед на което *„Дори трябвало щатът ѝ да се намали от 510 лв. на 460 лв.“* /цитат/. Официалният отговор получила 7 месеца по-късно но нямало никакво допълнително възнаграждение /клас прослужено време/ за тридесет и две години трудов стаж.

Гореизложеното Т. Д. определя като акт на пряка дискриминация, спрямо нея и моли Комисията да установи извършена такава, на основата на признаците: „възраст“ и „увреждане“ и даде задължително предписание, като укажете на административния орган да се увеличи основното ѝ трудово възнаграждение със същата сума, с която е увеличено на останалите служители в ЦСРИ - гр. С., считано от 01.02.2017г.

Извършено е проучване, в рамките на което, становища и доказателства са изискани и представени от кмета на Община С. Последния, в качеството си на работодател, потвърждава наличието на ТПО, на непълен (7-часов) работен ден с жалбоподателката. В становището си посочва, че служителката често отсъства от работа и *„не изпълнява задълженията си по длъжностна характеристика, но въпреки това към нея е проявено толерантно отношение, с оглед предоставяне на възможност за придобиване на необходимия ѝ стаж за пенсиониране“* /цитат/.“ (прилага болнични листове).

Отхвърля оплакването за по-неблагоприятно третиране с аргумента, че щатната бройка за длъжността „трудотерапевт“ в ЦСРИ гр. С. е една, поради което няма други служители, заемащи същата длъжност.

Представени са Вътрешни правила за работна заплата в общински бюджетни структури без общинска администрация и Заповед на Кмета на Община С.

Преписката е била разгледана в открито заседание и след като е била намерена за изяснена от фактическа и правна страна е била обявена за решаване.

Въз основа на приобщените по преписката доказателства, съставът е приел за установено следното:

Безспорно е наличието на ТПО между жалбоподателката и ЦСРИ при Община С. на длъжност „трудотерапевт“ на непълно работно време - 7 часов работен ден и основно месечно възнаграждение 510 лв.

Установено е, че към 01.01.2017г. на служителите в ЦСРИ са определени и съответно увеличени с определени стойности размерите на основна месечна заплата (ОМЗ), както следва:

На Д. П. М. на длъжност "Управител 1/2" увеличение в размер на 40 лв.;

На Р. К. К. на длъжност «Рехабилитатор» с увеличение в размер на 50 лв.;

На Ц. Й. М. на длъжност "Медицинска сестра" с увеличение в размер на 50 лв.;

На В. И. К. на длъжност "Психолог" с увеличение в размер на 50 лв.;

На В. И. К. на длъжност "Логопед" с увеличение в размер на 50 лв.;

На Г. И. С. на длъжност "Шофьор-домакин" с увеличение в размер на 50 лв.;

При Р. П. З. на длъжност "Педагог" прави впечатление фактът, че в приложеното щатно разписание към 01.02.2017г. същата бройка се води «незаета» и въпреки това е заложено увеличение на основната месечна заплата в размер на 70 лв.

На Д. В. Й. на длъжност "Социален работник" към 01.07.2017 г. основното месечно възнаграждение е увеличено с 60 лв.

Единствено на жалбоподателката Т.П.Д. на длъжност «Трудотерапевт» и на Р. С. Г. на длъжност "Хигиенист", не е увеличено основното месечно възнаграждение.

Предвид гореизложеното, съставът е приел извода за наличие на по-неблагоприятно третиране спрямо жалбоподателката предвид липсата на увеличение на основното ѝ трудово възнаграждение в сравнение с това на останалите служители.

Законът за защита от дискриминация е специален закон, уреждащ защитата от дискриминация и предотвратяване на дискриминацията във всичките ѝ форми. Целта на закона е да предостави цялостна и всеобхватна закрила от дискриминация при упражняване правото на труд. Чл. 157 от Договора за функциониране на Европейския съюз и чл.4, ал.1, т.3 от Европейската социална харта (ревизирана) въвеждат принципа за равен труд или равностоен труд - равно заплащане за мъжете и жените. Този принцип е произведен от принципа за справедливо заплащане на труда (вж. Част I, т. 4 от Европейската социална харта, която е задължително ратифицирана от България; Законът за ратификация е обн. ДВ. бр. 30 от 11.04.2000г.) и е транспониран във вътрешното ни законодателство с разпоредбата на чл. 14, ал. 1 и ал. 2 от ЗЗДискр., задължаваща работодателят да осигури равно възнаграждение за еднакъв или равностоен труд, като критериите за оценка на труда при определяне на трудовите възнаграждения и оценката на трудовото изпълнение са еднакви за всички работници и служители и се определят с колективните трудови договори или с вътрешните правила за работната заплата, или с нормативно установените условия и ред за атестиране на служителите в държавната администрация без оглед на признаците по чл. 4, ал.1 от с. з.

Петчленния разширен заседателен състав е приел, че в случая е осъществена пряка дискриминация по признак „възраст“ по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., спрямо жалбоподателката от страна на работодателя кмет на Община С., с което е нарушен чл. 14, ал. 1 и ал.2 във връзка с чл. 4, ал.1 от ЗЗДискр. по отношение на защитимия признак „възраст“, тъй като правилото на чл. 14, ал.1 и ал.2 от ЗЗДискр. се отнася до всички работници и служители в рамките на една администрация при един работодател.

Относно оплакването по признак „увреждане“, състава е счел, че липсват достатъчно факти за проявена спрямо жалбоподателката дискриминация по този признак.

В съответствие с чл. 47, т.1 - 3, от ЗЗДискр. Комисията е установила нарушение на чл.14, ал.1 и ал.2 от ЗЗДискр, спрямо жалбоподателката и „по-неблагоприятно третиране“ по смисъла на § 1, т.7 от ДР на ЗЗДискр. във връзка с чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. по признак „възраст“, като „неблагоприятно третиране“ представлява пряка

дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., за което на основание чл.78, ал.1 от ЗЗДискр. на ответната страна е наложена глоба в размер на 500 /петстотин/ лева и е дадена препоръка - да се въздържа за в бъдеще от подобни дискриминационни действия и да не допуска неравно третиране на свои служители на основата на признаците, изброени в чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. и да не допуска наличието на обстоятелства, които биха могли да доведат до определена форма на дискриминация или съмнение за такава.

Друг пример с оплакване за тормоз е **Решение № 127/25.02.2019г.** по преписка 325/2014 г. разглежда оплаквания на основата на признаци „възраст”, “увреждане” и “синдикална принадлежност”. Съставът е установил акт на дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т.1 от ДР на ЗЗДискр. на основата на признаци „възраст”, “увреждане” и “синдикална принадлежност”.

Съставът се е произнесъл с Решение № 402/15.10.2015 г., което е било обжалвано пред АССГ. Със свое решение №1726/2016 г., постановено по адм. дело №xxxx/2015г., съда е отменил това на КЗД. Върховен административен съд с Решение № xxxxx/02.04.2018 г., постановено по адм. дело №7771/2016 г., отменя частично Решение №xxxx/14.03.2016 г. на Административен съд – София град и връща преписката за ново разглеждане с изричното участие на П.С.П., „директор регион Североизточен” в „К. Б. ЕООД енд К.” КД. По отношение на останалите ответни страни решението на ВАС е влязло в сила. В рамките на производството съставът е установил, че С. И. е заемала длъжността „ръководител сектор” в магазин К. – гр. П., филиал К. На 01.07.2013 г. в рамките на филиала е била учредена синдикална организация към КНСБ, чийто председател е била жалбоподателката. Безспорно установен факт по преписката е, че С. И. многократно е местена на различни работни места: първоначално в отдел „М.”, по-късно в отдел Х, след това като „служител И.” и накрая със Заповед № 14-044/09.05.2014 г. на длъжността „касиер”. Същото се потвърждава както от свидетелските показания на А. П., така и от информацията, получена от „Инспекция по труда” - гр. П., която уведомява КЗД, че при направена проверка е установила, че С. И. работи на павилиона за бързо хранене „И.” и действително изпълнява трудови функции, които се различават съществено от тези, които се съдържат във връчената ѝ срещу подпис длъжностна характеристика за длъжността “ръководител сектор”. По тези причини съставът не споделя твърденията на ответната страна в заключителните бележки, че жалбоподателката не е била премествана на други длъжности с изключение на периода, в който със Заповед е изпратена за 45 дни да изпълнява длъжността „касиер”.

Обстоятелството, че не съществуват длъжностни характеристики за изпълняваните трудови функции на „ръководител отдел млечни“, „служител в отдел „М“, „касиер“, „служител И“ също не променят този факт. Със Заповед № 061 и на основание чл. 330, ал. 2, т. 6 от КТ и Заповед № 14-060 за налагане на дисциплинарно наказание „уволнение“ трудовото правоотношение на жалбоподателката е прекратено. Според § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр „тормоз“ е всяко нежелано поведение на основата на признаците по чл. 4, ал. 1, изразено физически, словесно или по друг начин, което има за цел или резултат накърняване достойнството на лицето или създаване на враждебна, обидна или застрашителна среда. В рамките на производството съставът е приел, че по безспорен начин се установявало, че спрямо И. са били предприети действия, поставящи я в унизително положение. Умишленото преместване на длъжности, които са били йерархически по-ниски от заеманата от нея „ръководител-сектор“ и то в продължение на година и 10 месеца категорично е засегнало човешкото ѝ достойнство и е създавало не само обидна за нея среда на работното място, поставяйки я в положение на подчинение спрямо подчинените ѝ по длъжностна характеристика служители, но и застрашителна, което в крайна сметка е довело до прекратяване на трудовото ѝ правоотношение и то чрез дисциплинарно наказание. В конкретния случай съставът е сформирал мнение, че е очевидна явната демонстрация на власт и посланията, които се отправят към потърпевшата служителка, която в случая освен че е и най-възрастната сред останалите служители, е и с увреждане на междупрешленните дискове и нарушение на вестибуларната функция. Последният факт е бил добре известен на ръководството на „К.Б. ЕООД енд К.“ КД, след като същото е обжалвало представените от нея болнични листове, потвърдени впоследствие от ТЕЛК с експертно решение № 2184 от 098, в което изрично е записано какви са констатациите от медицинските изследвания и представените документи. Съставът не е намерил основания да освободи от отговорност за констатирания тормоз П. П., след като от представената от „К.Б. ЕООД енд К.“ КД длъжностна характеристика за длъжността „ръководител сектор“ по категоричен начин е установено, че същата е пряко подчинена освен на управителя на филиала, но и на директор регион. В мотивите на решението е посочено, че сключените между жалбоподателката и дружеството допълнителни споразумения за изменение и допълнение на трудовия ѝ договор в процесния период също са подписани както от управителя на филиала, така и от директор регион. Съставът е достигнал до този извод и въз основа на обстоятелството, че при съобщаването на персонала на магазина за новоучредената синдикална организация П. П. е заявил, че който иска, може да членува

в нея, но следва да има предвид, че „К.Б” плаща заплатите, което показва по недвусмислен начин отношението му към учредената синдикална организация в дружеството. В решението е посочено, че дори да не кредитира свидетелските показания на Е. М., каквото искане е било направено от ответната страна, същото се потвърждавало и от показанията на свидетеля А. П., дадени също в проведеното на открито заседание по преписката и които доказателства са приобщени към относимите. В случая съставът е посочил, че няма причина показанията ѝ да не бъдат кредитирани като обективни, само защото разпитаните двама свидетели в настоящото производство (К. Н. и Т. Б.) заявяват, че не са присъствали на подобно изказване от страна на П. П., макар в същия период да са работили и те в магазина. Съставът е посочил, че причините за това могат да бъдат от най-различно естество – предвид сменния режим в магазина, най-елементарната сред които е те да не са били на смяна, когато срещата е проведена. Не трябва да се забравя и обстоятелството, че ако не се кредитират показанията на Е. М., защото същата е водила производство в КЗД срещу същите страни и от това следва, че е заинтересована от изхода на настоящото, не бива да бъдат кредитирани като напълно обективни и тези на Н. и Б., тъй като същите пък се намират в йерархична зависимост от П., което поражда съмнения в тяхната безпристрастност. В този ред на мисли все пак остават показанията на А. П., които няма причина да не бъдат кредитирани като обективни. Същите са ясни и категорични по въпроса какво точно е казал П. П. при съобщаването на новината, че има новоучредена синдикална организация и какво е отношението му към нея, поради което съставът им дава пълна вяра. Отделно от това оплаквания за лошо отношение от страна на П. П. както към нея, така и към други служители И. е отправяла и писмено до управителя на дружеството, Д.С., в които като причина за учредяването на самата синдикална организация дори посочва обидното отношение на П. П. към нея и другите му подчинени служители, видно от нейно писмо, получено от адресата на следващия ден. С оглед на всичко изложено до тук настоящият състав е приел за безспорно доказано, че директор регион, П. П. е извършил „тормоз” по признаците „възраст”, „увреждане” и „синдикална принадлежност” по смисъла на 33Дискр. спрямо С. И. В решението съставът е обсъдил, че и в съответствие с чл. 9 от 33Дискр. ответната страна следва да ангажира пълно и мотивирано обратно доказване, но в настоящото производство такова не е направено. В случая е прието, че П. П. не е доказал, че безспорно установеното обидно и унижително отношение към И. и предприетото спрямо нея враждебно поведение, завършило в крайна сметка с дисциплинарното ѝ уволнение, не е заради възрастта и увреждането ѝ, както и синдикалната ѝ принадлежност. Нито в

първоначалното производство, нито в това са посочени други служители, по-млади и без увреждане, нечленуващи в синдикалната организация, които да са били местени на позиции, йерархически по-ниски от техните. Дори напротив - от станалите известни на състава факти се установява, че лицето, което е свидетелствало в подкрепа на жалбоподателката и е било също в ръководството на синдикалната организация, Е. М., също е била дисциплинарно уволнена.

След като всички признаци са били посочени още в инициативния документ и е била дадена възможност на ответната страна да организира своята защита съобразно направените оплаквания в него, съставът дължи произнасяне по всички тях, поради което не намира причина да не се произнесе по въпроса за наличие на дискриминация и по признака „лично положение”, посочен изрично още в жалбата, но липсващ в предходното решение на КЗД. Обстоятелството обаче, че е съществувал конфликт между страните и преди създаването на синдикалната организация (по самопризнание и на двете страни) според състава не обективира признака „лично положение”, за който се изисква трайна характеристика на личността. В случая съставът е отчел, че се касае по-скоро за междуличностен конфликт, който едва след създаването на синдикалната организация се е превърнал в „тормоз” по смисъла на 33Дискр. по отношение на жалбоподателката. Именно хронологията на станалите известни на състава събития подкрепят този извод. Петчленен разширен заседателен състав е обсъдил и обстоятелството, че отговорност по чл. 17 от 33Дискр. не може да се търси от директора на регион Североизточен след като същият не е работодател на жалбоподателката, а само негов представител. Съгласно тази разпоредба “Работодател, получил оплакване от работник или служител, който се смята за подложен на тормоз, включително сексуален тормоз, на работното място, е длъжен незабавно да извърши проверка, да предприеме мерки за прекратяване на тормоза, както и за налагане на дисциплинарна отговорност, ако тормозът е извършен от друг работник или служител”. В случая не само, че П. П. не е бил работодател на жалбоподателката, но и срещу самия него има оплаквания за тормоз от нейна страна, което автоматично го поставяло в невъзможност да предприеме подходящи действия, съгласно изискванията на 33Дискр. срещу самия себе си, поради което съставът оставя без уважение това оплакване. В мотивите на решението Петчленен разширен заседателен състав е посочил, че направеното от жалбоподателката искане в настоящото производство да бъде привлечено като ответна страна „К.Б. ЕООД енд К.” КД е недопустимо. В решението са изложени и аргументите на състава, за това, че жалбоподателката е имала възможност да направи възражения както при запознаване

с доклада-заключение, така и по време на останалите открити заседания, но това не е направено. Относно другото направено от жалбоподателката оплакване за „създаване на неверен документ” по повод наложеното ѝ дисциплинарно наказание „дисциплинарно уволнение”, заради което са ѝ поискани писмени обяснения за нарушение на трудовата дисциплина на 23.06.2014 г., а съгласно представените от Дирекция „Инспекция по труда” – гр. П. графици за м. юни 23 юни е отразен като неприсъствен за И. Проверката на тези факти и обстоятелства обаче е извън определената в чл. 47 от ЗЗДискр. компетентност на КЗД. Отделно от това жалбоподателката е имала възможност да възрази относно този факт още при даването на писмени обяснения до работодателя по време на дисциплинарното производство, както и по-късно пред съда, когато е обжалвала заповедта си за дисциплинарно уволнение, поради което съставът го оставя без разглеждане. Съгласно санкционната разпоредба на чл.78, ал.1 от ЗЗДискр., който извърши дискриминация по смисъла на този закон, се наказва с глоба от 250 до 2000 лв., ако не подлежи на по-тежко наказание. На основание чл. 65 и чл. 78 от Закона за защита от дискриминация, съставът е УСТАНОВИЛ, че директор регион Североизточен в “К. Б. ЕООД енд К.” КД, П.С.П, е извършил акт на дискриминация под формата на тормоз по смисъла на чл. 5 от ЗЗДискр. във връзка с § 1, т. 1 от ДР на ЗЗДискр. на основата на признаци „възраст”, „увреждане” и „синдикална принадлежност” по отношение на С. П. И., с което е нарушил забраната по чл. 4, ал. 1 от ЗЗДискр. За установеното нарушение на основание чл. 78, ал.1 от ЗЗДискр. на директор регион Североизточен в “К. Б. ЕООД енд К.” КД, П. С. П., съставът е наложил административно наказание - глоба в размер на 1000 (хиляда) лева за извършването на установената с настоящото решение дискриминация. Съставът е оставил без уважение оплакванията на П. С. П. по признак „лично положение” и без разглеждане оплакването, касаещо създаването на „неверен документ”.

Относно практиката на Петчленния РЗС през 2019 г. по признак „обществено положение“ следва да се посочи **Решение № 145/2019г.** по преписка № 340/2014г. Комисията се е произнесла по сигнал от М.С.Г., в който се излагат съображения за нарушение на антидискриминационното законодателство предвид отпадане правна възможност за получаване на допълнително възнаграждение за придобита ОНС „Доктор“ към основното възнаграждение на служители по служебно правоотношение. Претендира се неравнопоставеност в сравнение със служители по трудово правоотношение и служители при заварено положение. Преписката е разпределена за

разглеждане от Петчленен разширен заседателен състав на КЗД, по признаците „образование“ и „обществено положение“.

Като ответни страни в производство, са конституирани Народно събрание на Република България и Министерски съвет на Република България.

Подателката на сигнала претендира, че като държавен служител с придобита ОКС „доктор“ от 28.02.2014г. е поставена в по-неблагоприятно положение в сравнение с работниците и служители по трудово правоотношение и тези държавни служители придобили ОКС „доктор“ преди приетата с ПМС № 129/26.06.2012 г. Наредба за заплатите на служителите в държавната администрация¹⁴. Описва, че органът по назначаването я уведомил, че именно този нормативен акт урежда възможността или липсата на такава за добавка към brutната заплата във връзка с придобита ОКС „доктор“.

Според М.С.Г. в действащото законодателство не е предвидена възможност за получаване на възнаграждение за служители по служебно правоотношение с придобита научна степен. В този смисъл се твърди, че липсва такава хипотеза в чл. 19 от Наредбата за заплатите на държавните служители. За лицата по трудово правоотношение с придобита такава ОКС е предвидено такова допълнително трудово възнаграждение съгласно чл.11, ал.1, т.1 от Наредбата за структурата и организацията на работната заплата (НСОРЗ). Според нея с това установено правно положение се нарушава ЗЗДискр., конкретно чл. 4, ал.1 вр. чл. 2 и чл. 6 от ЗЗДискр., а негативните последици за нея са, че не получава такова допълнително възнаграждение, което е с постоянен характер, считано от момента на присъждането ѝ на ОКС доктор. Не съществува задължение по действащото законодателство придобитата научна степен свързана с трудовата ѝ функция да бъде взета предвид от органа по назначаване при определяне на индивидуалното и възнаграждение.

Проведено е проучване, в рамките на което е постъпило становище от Министерски съвет, в което подадения сигнал се определя като неоснователен с аргумента, че трудовите и служебните правоотношения не са сравними сходни обстоятелства по смисъла на чл. 4, ал. 2 и 3 от ЗЗДискр. и режимът на трудовите правоотношения не се прилага по аналогия към служебните. На служителите по служебно правоотношение не се изплащат и други допълнителни възнаграждения, характерни за трудовите правоотношения, като възнаграждението за прослужено време. Изтъква се наличието на различия в характера на длъжностите изпълнявани от

¹⁴ изм. ДВ. бр.9 от 3 Февруари 2015г.

служителите в държавната администрация, назначени по КТ и ЗДСл., поради които законодателят е предвидил различен режим за служителите, назначавани по служебно и по трудово правоотношение. Основната функция на държавния служител била да подпомага органите на държавната власт при осъществяване на неговите правомощия, а на служителите по трудови правоотношения, били със спомагателни функции и заемали технически длъжности. В правомощията на законодателя, съответно на Министерски съвет било да приемат специални правила за работещите по служебни правоотношения, които да уреждат по различен начин елементите на служебното правоотношение на работещите в държавната администрация.

Посочва се, че от разпоредбите на Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация не произтича и непряка дискриминация, тъй като не е налице поставяне на държавен служител на основата на признаците по ал. 1 на чл.4 в по-неблагоприятно положение в сравнение с други служители по служебно правоотношения чрез привидно неутрална разпоредба, критерий или практика. Дискриминация би имало ако други служители по служебно правоотношение, получават такива възнаграждения, но това не било така, тъй като всички служители по служебно правоотношение били равнопоставени. На другите държавни служители също не се изплащат допълнителни възнаграждения. В тази връзка, следва да се отчитат и разликите между служителите по служебно и по трудово правоотношение. Разпоредбата на чл. 67, ал.7 от ЗДСл. изчерпателно определя допълнителните възнаграждения, които могат да се изплащат към основната заплата на държавния служител и това за завършена ОНС доктор било изключено от законодателя, поради което МС няма правомощие да го предвиди в подзаконов нормативен акт.

В становището от Министърът на труда и социалната политика, се поддържат идентични доводи, като тези на МС, като се допълва, че съгласно § 2, ал.1, т.2-3 на ПЗР на НЗСДА всички допълнителни възнаграждения с постоянен характер, които са се изплащали ежемесечно заедно с полагащите се основни заплати/възнаграждения преди 01.07.2012 г. (като клас прослужено време, научна степен), сега са включени в основната заплата на служителите, работещи в държавната администрация и тези добавки са част от общия размер на основната заплата и се получават от държавния служител ежемесечно.

За служители, назначени след 01.07.2012 г., органът по назначаване определя основната месечна заплата по нива и степени, съгласно приложение № 1 на НЗСДА, като отчита нивото на заеманата длъжност, квалификация и професионален опит, а размерите

на основните заплати по нива и разпределени в шест степени са в достатъчно голям диапазон и органът по назначаване при определяне на основната месечна заплата при назначаване на държавния служител е длъжен да отчете *наличието на научна степен, свързана с изпълняваната длъжност, тъй като тя има пряко отношение към нивото на квалификация на служителя*. В този смисъл, се посочва, че по този начин ще се даде възможност да се диференцират заплатите на служители с научна степен от тези, които не притежават такава. Колкото до начина за формиране и определяне на размера на основните месечни заплати на държавните служители, той се регламентирал във вътрешните правила за заплатите на всяка администрация.

Като друга правна възможност за определянето и получаването на допълнително възнаграждение отчитащо изпълнението на длъжността и обвързаността на образователна и научна степен "доктор" или за научна степен „доктор на науките“ с работата на служителя се посочва – възнаграждението за постигнати резултати четири пъти годишно (чл.24 от НЗСДА).

В становището си от Народното събрание на Република България, застъпват тезата, че не са пасивно легитимирана страна в производството, тъй като няма право на законодателна инициатива по смисъла на чл. 87 от Конституцията на Република България (КРБ).

По същество допълват, че видно от мотивите на вносителя, със законопроекта се целяло унифициране на правния статут на всички служители, заемащи определена длъжност в държавната администрация. Същият бил в съответствие с целите на административната реформа и по специално с целта за утвърждаване на професионална държавна служба.

Въз основа на приложените към преписката доказателства състава е приел за установено, че в настоящата редакция на чл. 19 от Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация /в сила от 01.07.2012 г., приета с ПМС № 129 от 26.06.2012 г./ липсва възможност за служителите, назначени по служебно правоотношение да получават допълнително възнаграждение за завършена ОНС „Доктор“, за разлика от тези по КТ, както и за разлика от текста на отменения чл. 67, ал. 3, т. 7 от ЗДСл. /ДВ, бр. 20 от 09.03.2012г./, на който се е основавало по предходния режим допълнителното възнаграждение за служители, придобили научна степен на от естество, свързано с изпълняваната работа.

Съгласно изричната разпоредба на чл.11, ал.1 от Наредба за структурата и организацията на работната заплата (НСОРЗ) за образователна и научна степен „доктор“

или за научна степен „доктор на науките“, свързана с изпълняваната работа на работника или служителя се изплаща допълнително месечно възнаграждение в размер не по-малък от петнадесет лева - за „доктор“ и петдесет лева - за „доктор на науките“. Съгласно § 2 от ПЗР на Наредбата за заплатите на служителите в държавната администрация (отменена 15.03.2012 г.) в едномесечен срок от влизането в сила на наредбата ръководителят на административната структура определя и допълнително възнаграждение за образователна и научна степен „доктор“ или за научна степен „доктор на науките“. С ПМС № 56 от 8 март 2012 г. за изменение на нормативни актове на Министерския съвет се отменят разпоредбите на ПМС № 314 от 23.11.2011 г., като така се изменя и действащия режим на Наредбата до 2012 г. Допълнително възнаграждение за служители придобили научната степен от естество, свързано с изпълняваната работа по предходния режим се дължеше от органа по назначаване на основание отменения чл. 67, ал. 3, т. 7 от ЗДСл. (ДВ, бр. 20 от 09.03.2012), вр. чл. 24, ал.1 от Наредбата за служебното положение на държавните служители. По аргумент на § 2, ал.1, т.3, б „б“ на Преходните и заключителните разпоредби на НЗСДА всички допълнителни възнаграждения с постоянен характер, които са се изплащали ежемесечно заедно с полагащите се основни заплати/възнаграждения преди 01.07.2012 г. (като клас прослужено време, научна степен) се включват в основната заплата на служителите, работещи в държавната администрация. Littera legis, налага да се приеме, че ако е придобита научна степен при действие на новия режим, § 2, ал.1, т.3, б „б“ е неприложим. Дали органът по назначаването би съобразил изискванията за длъжността, включвайки ОНС доктор; дали би взел предвид последната при определяне на основната работна заплата, дали това може да бъде свързано като заместваща форма на възможността по предходния режим; дали всъщност от тези възможности не се ползват и лицата по § 2, ал.1, т.3, б „б“ и дали въобще става въпрос за изрични задължения, тежащи за органа по назначаването или за нищо повече от негови преценки неподлежащи на контрол са все въпроси от съществено значение при обсъждане оправдаността на въведеното ограничение.

Правото на заплата е изрично установено право както за служителите по служебно правоотношение (чл. 32 от ЗДСл. вр. чл. 16 и 48 от КРБ), така и за тези по трудово и приравнени на него правоотношения. По аргумент на чл. 32 от ЗДСл. защитимост под формата на изрично субективно право получава както основната заплата, така и допълнителните възнаграждения. Образователната и научна степен „доктор“ се придобива по съответния ред и в акредитираните за тази цел висши училища

и институти. Различни са формите на регулация, които държавата установява по повод подготовката и обучението на докторанти, като направление в дейността на съответната институция, имаща право да обучава докторанти и да присъжда такава степен. Съгласно чл. 53, ал. 6 от КРБ, държавата насърчава образованието, като създава и финансира училища, подпомага способни ученици и студенти, създава условия за професионално обучение и преквалификация. Според изрична конституционна разпоредба (чл. 48, ал. 1), гражданите имат право на труд. Държавата се грижи за създаване на условия за осъществяване на това право. Конституцията урежда двете основни права ясно и конкретно, в голямата си част като „съпричастни” – чрез тях осъществява определени социални функции, а индивидът посредством упражняването им и личната му инициатива достига до постигнатото от обществото. Доколкото образованието е предпоставка за упражняването на труд, упражняването на труд само по себе си не гарантира възможност за образование. Именно за това държавата, посредством законодателството урежда както изричното задължение на работодателя/ органът по назначаване освен да не пречи при, но и да насърчава професионалното обучение и квалификация на работниците. В този смисъл са и определените възможности за работниците и служителите – отпуските за обучение и коментираното възнаграждение за по-висока лична квалификация. Идеята за „учене през целия живот“ (life-long learning) е заложена в редица европейските стратегическите документи. В този смисъл България се ръководи от стратегическите документи, приети в рамките на Болонския процес, от Стратегия „Европа 2020” и Националната програма за развитие „България 2020”, в които са подчертани широкия достъп до висше образование, включително чрез стимулиране на ученето през целия живот и придобиване на допълнителна квалификация и преквалификация на работната сила, което ще способства за нейното реструктуриране в отрасли с повишени потребности¹⁵. Съгласно чл. 6 б. „д“ и чл. 9 от ДФЕС, при определянето и осъществяването на своите политики и дейности Съюзът взема предвид изискванията, свързани с насърчаването на висока степен на заетост, с осигуряването на адекватна социална закрила, както и с постигане на високо равнище на образование и обучение.

По аргумент на чл. 10, ал. 5 б. в от *Европейската социална харта*¹⁶ държавите-съдоговорителки, с цел да осигурят ефективното упражняване на правото на

¹⁵ Национална стратегия за учене през целия живот за периода 2014-2020 година (Проект)

¹⁶ Ратифицирана със закон, приета от 38-о Народно събрание на 29.03.2000 г. - ДВ, бр. 30 от 11.04.2000 г.

професионално обучение се задължават да предприемат всички необходими мерки за предоставяне на финансова помощ за осъществяване на професионалното обучение. *Хартата за основните права на Европейския съюз*¹⁷ изрично предвижда, че правото на професионално и продължаващо обучение следва да бъде разглеждано като част от правото на достъп до образование гарантирано в Общността (арг. чл.14, ал.1). От една страна, това е свързано с правото му на продължаващо обучение и професионално ориентиране, което не се изчерпват с постъпването на каквато и да е работа, необходима на човека да съществува. В този ред на мисли увеличението на „трудово възнаграждение“ е естествен резултат от повишаването на квалификацията на работника и служителя. Цената на тази квалификация плаща на първо място служителят, предвид финансовите и други усилия, които той влага за да повиши личните си умения. На следващо място, обучението на служителя се свързва с определени последици за работодателя/ органа по назначаването – платени и неплатени отпуски за обучение, откъсване от работа. На трето място, тежестта от това обучение го понася държавата, доколкото при определени условия то може да бъде субсидирано с публични ресурси (чл. 91, ал. 1, т.1 от ЗВО). По-високото възнаграждение е една от мислимите цели, които се преследват с по-високата лична квалификация. От своя страна, това идва от по-високата ефективност на труда, което се свързва с по-ефективно разходване на средствата при реализиране на трудовата функция. „Изведнъж“ държавата, в лицето на върховния централен изпълнителен орган в лицето на МС решава, че допълнителното възнаграждение стъпващо на горепосочените основания следва да отпадне по отношение на онази група лица, които ѝ служат, като подпомагат нейните органи (чл. 116 от КРБ; чл.2, ал.1 от ЗДСл.) и спрямо който по-начало обществото и публичната власт поставят високи изисквания в различни направления. Ясно е, че минималните и максималните размери на основните заплати по нива и степени както и размера на изчерпателно изброените допълнителни възнаграждения на служителите по служебно правоотношения не могат да бъдат по-ниски от установените в трудовото законодателство. Без съмнение, че последната мярка е в правомощията на МС. Той е компетентният орган да предприеме измененията в подзаконовата нормативна или да предложи такива на законовата уредби.

¹⁷ С влизането в сила на Договора от Лисабон за изменение на Договора за Европейския съюз и на Договора за създаване на Европейската общност на хартата бе дадено задължително правно действие, еквивалентно на Договорите

Само по себе си обстоятелство, че става въпрос за две различни категории служители не може да оправдае ограничаването на разполагани права на едната от тях. Равенството и недискриминацията имат своето значение именно предвид връзката им с другите основни права, а не заради равенството и сравнимостта сами по себе си. На различното нормативно положение създавано от законодателя не следва да бъде гледано само формално – различните положения влекат различно третиране. Фактическите положения, регулирани от различните нормативни актове са както различни, така и еднакви. Тъй както един единствен закон следва да държи сметка на различните случаи, така и различните закони неминуемо понякога създават идентични случаи (*Ita aequatas leges, variis casibus*). Различните норми не влекат автоматично различни положения и нормите на ЗНА не отричат това положение. Без значение дали това е конституционно или целесъобразно, законодателят през последните години непрекъснато унифицира режима на трудовите и служебни правоотношения, като дори изрично заявява тази идея в мотивите на законопроектите за изменение на служебното законодателство. В този смисъл е предприетото редуциране на допълнителните дни платен годишен отпуск на държавните служители.¹⁸ Обстоятелството, че ЗДСл.(чл. 7, ал. 6) и КТ (чл. 8, ал.3) въздигат в самостоятелни разпоредби забраната за дискриминация не означава, че става въпрос за дискриминация в две отделни сфери. Да се отрече възможността да бъде ценено въвеждането на едно ограничение от законодателя при упражняване на служебните правоотношения спрямо съществуваща привилегия при упражняване на трудовите би означавало да се negliжира забраната за произвол, тежаща върху всеки законодателен орган.

Съгласно чл. 6, ал.2 от КРБ всички граждани са равни пред закона. Не се допускат никакви ограничения на правата или привилегии, основани на раса, народност, етническа принадлежност, пол, произход, религия, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично и обществено положение или имуществено състояние. Недискриминацията търпи конкретизация под формата на *равенството пред закона, равно третиране чрез закона, забрана за дискриминация, защита от дискриминация, необходимост от позитивни мерки и т.н.* Българското антидискриминационно законодателство изрично установява тези ценности като принципи и основни права. Чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр. въвежда три типа сравнимост, която

¹⁸ Закон за изменение и допълнение на КТ (ДВ бр. 58 от 2010). С последния се отменят чл. 56, ал. 3 и 4 от ЗДСл. В смисъл на унифициране на двете уредби се говори и в докладите на Министъра на финансите и протоколите от обсъжданията на проекта в НС.

следва да бъде ценена в зависимост от обсъждането на привилегията и ограничението – неравно неблагоприятно третиране в сравнение с (1) налично третиране, (2) предходно третиране или (3) хипотетично третиране на друго/други лице/лица при сравними сходни обстоятелства. При все това изискване за сравними сходни обстоятелства в определението за непряката дискриминация липсва, доколкото те се създават от самата неутрална разпоредба, правило или практика. Недискриминацията и равенството в правата и във възможностите се контролират не само под формата на фактически и нормативни сравнения, а и като бъдат съпоставяни претендираните права с установено в законодателството право. Не е необходимо реално сравнение с конкретен носител на субективно право.¹⁹ Осигуряването на равенството при упражняване правото на труд на основание чл. 49, ал.1, вр. чл. 116 от КРБ не търпи корекции, които да правят допустимо въвеждането на ограничения в работната заплата на държавните служители, в нарушение на установените в конституцията основни права. От значение е пропорционалността на обсъжданото ограничение – оправдано ли е въведеното ограничение или не с оглед установената в законодателството рамка на права. Сходните положения са един необходим но не изключителен елемент, който помага да бъде разпозната дискриминацията и противоправните неравенства. В този смисъл равенството в правата търпи непосредствено проявление. Трайната съдебна практика на СЕС и особено на Съда по правата на човека установява принципът, че когато не може да бъде намерен действителен сравнител, с когото да се съпостави третирането на жалбоподателя/ищеца, съдът следва да прецени как би бил третиран един хипотетичен сравнител, вместо да откаже да направи необходимото сравнение²⁰.

Служебните правоотношения са изведени „пред скоба“ като отношения със специфична регламентация предвид фактическия им характера – правоотношения между държавата и държавния служител при и по повод изпълнението на държавната служба. Отношението между държавния служител и държавата се характеризира с власт и подчинение. Съгласието на служителя доколкото има изобщо изразено такова се проявява в предварителното поведение на кандидата, прехождащо самото назначаване. Следователно това съгласие не е проява на насрещната воля, а е волево действие на кандидата чрез което се прави заявление за неговата готовност за встъпване в служебни правоотношения. Служебното правоотношение се създава по силата на закона с акта за

¹⁹ *Защитимост на правото на недискриминация*, Стагин, М; Иванов, Ат.; сп. „Норма“, бр. № 10/2013

²⁰ Избрани стандарти на антидискриминационното право, Илиева, М. стр. 36. Цитира се делото *Balamoody v UK Central Council for Nursing*;

назначение. То възниква в процеса на функциониране на държавната служба като чрез него се реализират правомощия и компетентност с цел функциониране на държавния апарат. Държавните служители са подчинени на правото на държавната служба (ЗДСл.) което е различно от трудовото право (КТ). Безспорно различна е регламентацията по отношение на *гаранции на работното място, системите на подбор, организация на кариерата*. Макар *системите за заплащане* на служителите по трудово и служебно правоотношение да стъпват на различна основа, правото на заплата като субективно право на служителя като защитимост не търпи различие в зависимост от правоотношението което заема – по КТ или ЗДСл. Именно възнаграждението е пресечната точка между трудови и служебни правоотношения и именно то характеризира служебните правоотношения като възмездни. Без съмнение държавните служители реализират конституционното си право на труд и срещу предоставянето на работната им сила се дължи възнаграждение. Това е престацията, която служителят получава за извършеното по служебното правоотношение. От тук и настоящият състав счита, че отпадането на възможността за допълнително възнаграждение за придобитата лична квалификация свързана с трудовата дейност за държавните служители не търпи „оправдание“, доколкото такава възможност съществува за други категории служители, упражняващи конституционното си право на труд.

Работодателят/органът по назначаване е този, който определя изискванията за заемане на длъжността, чрез определянето им в щатното разписание и длъжностната характеристика (вкл. за съответствие с тематиката на дисертацията) ако няма изисквания за съответната длъжност, установени с нормативен акт. Вярно е, че негова е и преценката за всеки конкретен случай, как по-високата лична квалификация на лице с научна степен ще бъде отчетена при определяне на размера на възнаграждението по реда на чл. 67, ал. 1-6 от ЗДСл. Във всички случаи органът по назначаване/работодателят установява, дали по-високата лична квалификация има непосредствена и постоянна приложимост в изпълняваната от лицето работа. Тази власт на органът по назначаване не се оспорва по преписката. Спорна е необходимостта от задължения за органа по назначаване в тази насока. По преписката не се оспорва съществуването на такова задължение за органа по назначаване по предходния режим. Формата на „задължение за органа по назначаване“ и „изрично субективно право за служителя“, като *допълнително възнаграждение за други допълнителни случаи, определени в нормативен акт* то черпеше на основание чл.

67, ал. 3, т. 7 (отм.) от ЗДСл., вр. отменения чл. 24, ал.1 от Наредбата за служебното положение на държавните служители.²¹

За служители, назначени след 01.07.2012 г., органът по назначаването определя основната месечна заплата по нива и степени, съгласно приложение № 1 от НЗСДА, като отчита нивото на заеманата длъжност, квалификация и професионален опит. Няма пречки, но липсва и пряко задължение което да наложи при определяне на работната заплата при назначаване на държавен служител да бъде отчетено наличието на научна степен. Подобни са и хипотезите на чл. 11 (увеличение на работната заплата) и чл. 24 от НЗСДА. Съгласно текста на чл. 11 заплата на държавния служител *може да се увеличава* и то при определени хипотези, сред които липсва коментираната. Аналогично, според чл. 24 допълнително възнаграждение за постигнати резултати *може да се изплаща* ако органът по назначаването прецени. Няма как настоящият състав да приеме, че отпадането на една изрична възможност за служителите може да бъде оправдана с наличието на такава, но в полза на органа по назначаването. При допълнителното възнаграждение по отменения режим преценката на органа по назначаване се свеждаше единствено дали научният труд е свързан с изпълняваната работа, но не и за принципната допустимост на самото увеличение, като допълнително възнаграждение то имаше защитимост като субективно право.

Нормативното положение, че на служителите по служебно правоотношение не се изплащат и други допълнителни възнаграждения, характерни за трудовите правоотношения също не може да бъде счетено като оправдаващо установеното ограничение. Принципна допустимост за отпадането на тези ограничения не би могла да се изведе от конституционна или законова норма. На следващо място, дори и да се приеме, че са необходими законови изменения в ЗДСл, които да създадат обсъжданото задължение за органа по назначаването, необходимостта от инициатива за това също е в компетентността на Народното събрание на Република България, съгласно правомощията му по чл.84, т.1 от Конституцията на Република България.

Отпадането на задължението за органа по назначаването да увеличава възнаграждението на онези служители, придобили научна степен свързана с

²¹ НАРЕДБА за служебното положение на държавните служители

Чл. 21. (1) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г.) За научна степен по дисертационен труд, който е свързан с изпълняваната работа, на държавен служител се заплаща допълнително възнаграждение в размер на:

а) (изм. - ДВ, бр. 50 от 2005 г.) четиридесет лева - за доктор;

б) (изм. - ДВ, бр. 50 от 2005 г.) деветдесет лева - за доктор на науките.

(2) (Изм. - ДВ, бр. 18 от 2004 г.) При наличие на повече от едно от посочените в ал. 1 основания държавният служител получава по-благоприятното допълнително възнаграждение.

изпълняваната работа не би могло да е оправдано както с оглед на положението на всички онези служители, които упражняват правото си на труд, но не са лишени от такава възможност, така и предвид държавните служители, които са ползвали допълнително възнаграждение и това следва да бъде отчетено при актуализирането на брутната заплата на основание § 2, ал.1, т.3, б „б“ от НРЗДС. Настоящият състав счита, че по този начин е регламентирана непряка дискриминация по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр., вр. чл.6, ал.1 от ЗЗДискр. вр. чл.6, ал.2, чл.16 и 48 от КРБ при упражняване право на труд. Забраната за непряката дискриминация е предназначена да насърчи равенство. В първия случай, тя изисква позитивни мерки, а те задължават да бъде отчетено специфичното положение на определени социални групи. Във втория случай, който е залегнал и в смисъла на чл. 4, ал.3 от ЗЗДискр. забраната за непряка дискриминация изисква приетите за общовалидни, неоспорими и неутрални положения. В случая различният статут на определена група работещи –държавни служители по служебно правоотношение се ползва като основание за обосноваване на едно действително ограничение. От външна страна е налице специално третиране на една специална група работници и служители, което на пръв поглед е израз на недискриминацията (различното се третира различно), а всъщност е типично проявление на непряка дискриминация, доколкото ако държавните служители нямаха този законов статут те не биха поставени в неблагоприятно положение.

Съгласно чл. 7, ал.1, т.2 от ЗЗДискр. не представлява дискриминация различното третиране на лица на основата на характеристика, отнасяща се до признак по чл. 4, ал. 1, когато тази характеристика поради естеството на определено занятие или дейност, или условията, при които то се осъществява, е съществено и определящо професионално изискване, целта е законна, а изискването не надхвърля необходимото за постигането ѝ. Законовите положения в чл. 7 не са абсолютни, които да задължават *ipso facto* да се приеме основателността на всяка такава мярка, без да се изследва изначалния въпрос дали това третиране е обективно оправдано предвид преследване на законна цел и дали средствата за постигането ѝ не надвишават необходимото. Естеството на държавната служба, като дейност реализираща при подпомагане на органите на държавна власт, условията, при които тази дейност се осъществява, разкриващи отношения на власт и подчинение не могат да бъдат свързвани с оправдаване въведеното ограничение. Всички тези характеристики на държавната служба налагат оправданост на привилегия в такава посока, но не и ограничение.

Съгласно чл.13 от ЗЗДискр., при осигуряване на условията на труд работодателят дължи спазване забраната за дискриминация и осигуряване на равенството във възможностите. Разпоредбата поставя две самостоятелни задължения, както за работодателя/органът по назначаване така и за държавата при регламентиране на условията на труд: *еднакви условия на труд (равенството във възможностите)* и *условия на труд без оглед на признаците на чл.4, ал.1 от ЗЗДискр.(недискриминацията)*. Възнаграждението и всеки елемент от него е част от понятието “условия на труд” поради голямото му икономическо, социално и правно значение.²² По арг. на чл. 28 от ЗЗДискр. раздел I от гл. II е приложим както за трудово, така и за служебно правоотношение. Настоящият състав е приел, че с регламентирането на непряка дискриминация в случая е нарушен и чл. 13 от ЗЗДискр. в смисъл на едно неоправдано неравенство и на основание чл.47, т.6 от ЗЗДискр., е препоръчал на Народното събрание на Република България, да предприеме мерки, съгласно правомощията си по чл.84, ал.1 от Конституцията на Република България, за регламентиране на изрична нормативна възможност в текста на чл. 67, ал. 7 от Закона за държавния служител /обн. ДВ, бр. 38/2012 г./ за изравняване на режима на трудовото възнаграждение на държавни служители, придобили научната степен от естество, свързано с изпълняваната работа, след този момент.

Решения на Ad hoc заседателен състав

В особени случаи, в съответствие с чл.11, ал.4 от Глава Трета „Заседателни състави“ на Правилата за производство пред КЗД, председателят на Комисията при необходимост може да формира т. нар. AD HOC заседателни състави - състав от трима члена на КЗД, които заседават в различни СПЗС.

AD HOC състав се съставя за индивидуален, конкретен казус за удовлетворяване на конкретна цел или нужда, която не може да се разглежда от установените в правилата за производство пред КЗД специализирани, постоянни заседателни състави. Няма ограничение кои защитени признаци да са обект на изследване в дейността на AD HOC състава.

През 2019 г. AD HOC заседателни състави на Комисията са постановили 158 решения като всички са образувани по доклад за самосезиране от членове на КЗД.

²² Мръчков, В. Трудово право; Василев, Ат. Трудово право; Къндева, Ем. Право на държавна служба

В следващите няколко решения е констатирана пряка дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., извършено на основата на признак „увреждане”. Архитектурната недостъпност до обектите ограничава възможността на всички лица с ограничена подвижност за достъп до услугите, които се предоставят от съответните дружества, което на свой ред се явява обективна пречка за реализирането на техните законови права и съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с лицата без ограничена подвижност и се приема като пряко, дискриминационно третиране породено от защитен признак. Деянието осъществява и специалния състав на пряка дискриминация по чл. 37 от ЗЗДискр.

Решение №420/09.07.2019г. по пр. №506/2018г. е за обект Д"СП", В. ИРМ - гр. А., находящ се на адрес: гр. А., ул. Г. П. №XX няма осигурена архитектурна достъпна среда, което е в нарушение на чл.5 от ЗЗДискр.

Постъпило е становище от Дирекция „С. п.“ гр. В., представлявана от А. Г. – директор, в което информира, че има сключен договор за срок от пет години между изпълнителния директор на А. за с. п. и кмета на община А., съгласно който Дирекция "С. п." В. ползва въпросната сграда. Поради това обстоятелство имали договореност с общинската администрация на община А., в сградата на общината, където е изграден център, структуриран на принципа „едно гише", който бил адаптиран за хора с увреждания, при посещение на лице, което има проблем с достъпността, служителите сигнализират по телефона на социалните работници от ИРМ А. и тъй като сградата на община А. била в непосредствена близост до тяхната структура, социален работник от ИРМ посещавал центъра и консултирал съответното лице на място.

А. за с. п., представлявана от Р. П. – директор, в което сочи, че ИРМ – А. се помещава в масивна двуетажна сграда на Общинска администрация – А. и до входната врата на сградата, в която се помещава ИРМ, няма изградена достъпна среда за хора с увреждания. Съгласно договора, Агенцията може да извършва подобрения в имота, след изричното съгласие на Общината, които след изтичане на договора остават в полза на Общината. Уточнява, че в сградата, публична общинска собственост, не е предвидено и не е монтиран асансьор като достъп до 2-ри етаж, тъй като вътрешната конструкция на сградата не позволява монтирането на такъв. Предприети били организационни мерки за достъп на хора в неравностойно положение до административните услуги, предлагани в ИРМ в гр. А., а именно, социалните работници приемат и обслужват клиенти с увреждания в сградата на Общината, в която е изграден център, структуриран на

принципа „едно гише“, с осигурен достъп за хора с увреждания. Връзката с лицата с увреждания се осъществявала посредством звънец, поставен на входа и съобщение за предоставяне на услуги в изградения от Община А. център за административно обслужване. Уточнява, че дирекция „С. п.“ В. е териториално поделение на А. за с. п., която е администрация към министъра на труда и социалната политика и е второстепенен разпоредител с бюджет към МТСП. Дирекция „С. п.“ – В. не формира собствен бюджет.

Съставът е установил, че ИРМ – А. се помещава в сграда, състояща се от 2 етаж, съгласно договор за петгодишно ползване на недвижим имот, общинска публична собственост, сключен между Община А., представлявана от инж. А. С. – кмет и А.С.П., като на последната са предоставени за ползване част от имота. За да има равнопоставеност, достъпната среда предполага лицето с увреждане абсолютно самостоятелно да може да се придвижи с инвалидната количка до санитарния възел на заведението, а не с помощта на втори и трети лица, които да го подпомагат така, както е възможен достъпът на останалите граждани без увреждания. Липсата на достъпна архитектурна среда за лица с увреждания до и в сградата на Д. „С. п.“ гр. В. – ИРМ А., е неоспорим факт. Архитектурната недостъпност до посочения обект ограничава възможността на всички лица с ограничена подвижност за достъп до услугите, които се предоставят от ответното дружество, което на свой ред се явява обективна пречка за реализирането на техните законови права и съставлява по-неблагоприятно третиране в сравнение с лицата без ограничена подвижност и се приема като форма на пряка дискриминация по смисъла на чл.4, ал.2 от ЗЗДискр., извършено на основата на признак „увреждане“. В случая дори не е необходимо да се анализира причинната връзка между защитения признак и по-лошото третиране, тъй като тя е пряка и видима. Налице е пряко, дискриминационно третиране породено от защитен признак. Деянието осъществява и специалния състав на пряка дискриминация по чл. 37 от ЗЗДискр. Освен нарушение на чл.37 от ЗЗДискр., бездействието на ответника би могло да обективира и още една форма на дискриминация, а именно „тормоз“ по смисъла на § 1, т.1 от ДР на ЗЗДискр., извършен чрез неизпълнение на законово задължение за осигуряване на достъпна среда за населението, включително на хората с увреждания, като се отчитат техните специфични изисквания – чл. 169, ал. 2 от Закона за устройство на територията.

Установено е, че при осъществяване на своята дейност Д. „С. п.“ гр. В. е поддържало и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата на до ИРМ – А., поради което на Д. „С. п.“ гр. В. е наложена имуществена санкция в размер на 500 лева. На ответната страна, е предписано

в шестмесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност, до и в сградата на ИРМ – А. Съставът е дал в едномесечен срок Дирекция „С. п.“ гр. В. да уведоми КЗД за предприетите мерки по изпълнение на дадените му задължителни предписания.

С Решение № 214/ 08.04.2019г., постановено по преписка № 479/2019г. е установено, че при осъществяване на дейността си дружеството „А Б” ЕАД е поддържало и продължава и към момента да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в сградата офис на Мобилен оператор „А Б“, находящ се на адрес: гр. П., бул."В. А." № хх, което на основание чл.4, ал.1 от ЗЗДискр. се смята за дискриминация по признак „увреждане“ и представлява нарушение на закона. Съставът е дал предписание на основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. на дружеството да продължава да поддържа достъпна архитектурна среда осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително с ограничена подвижност. Видно от събраните доказателства по време на производството пред КЗД (протокол за доставка на мобилна телескопична рампа от 26.10.2018 г., снимков материал за монтирана телескопична рампа ведно със звънчева инсталация), ответната страна „А Б“ ЕАД е предприела мерки за привеждането на процесната сграда, съгласно изискванията за достъпна среда за лица с увреждания като е монтирала на вход на обекта мобилна телескопична рампа, осигуряваща достъп до сградата на тази група лица. АД НОС заседателен състав е приел за установено, че ответната страна „А Б“ ЕАД за периода от образуването на производство пред КЗД до преустановяването на нарушението чрез монтиране на подвижната платформа на входа на търговския обект използван от ответното дружество, т.е. до 26.10.2018 г. е поддържало архитектурна среда, която е затруднявала достъпа на лица с увреждания до търговския обект използван от „А Б“, находящ се на посочения в констативния протокол адрес в гр. П., което е довело до предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания, което представлява нарушение по смисъла на чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр. и пряка дискриминация, поради по-неблагоприятно третиране на основата на признак „увреждане”.

Решение №324/15.05.2019 г. по преписка №504/2018г., образувана по доклад за самосезиране, по повод на доклад за самосезиране на доц. д-р А. Д. – председател на КЗД с вх.№12-11-1520/ 09.07.2018г. по описа на КЗД, във връзка с чл.40, ал.2 от ЗЗДискр. и

във връзка с §6 от ПЗР на ЗИХУ, в рамките на кампания „Достъпна България“, относно изградена и недостъпна архитектурна среда на обект на АПИМП „д-р Р.“ с. Ц., находящ се на адрес: с. Ц., област Р., ул. „Ц. О.“ № 68.

Проведено е предварително проучване по чл. 55 - чл. 59 от ЗЗДискр., като с писмо с изх.№18-00-90/18.09.2018г. е изискана информация от АПИМП „д-р Р.“, представлявано от д-р Д. Р., в качеството ѝ на управител.

Видно от обратна разписка писмото е получено лично на 20.09.2018г. Поради неполучен отговор от ответната страна е изпратено второ писмо, като е даден 3-дневен срок за изразяване на становище, получено от упълномощено лице на 31.10.2018г.

По данни от доклад, предоставен от регионален представител на КЗД д-р Д. Р. не била открита в лекарския кабинет, с оглед на което било залепено уведомление, но същата не се явила в регионален офис на КЗД да получи документи, с които се изисквало становище във връзка с недостъпна архитектурна среда в сградата.

Установено е безспорно, че към момента на проверката обектът не е разполагал с достъпна архитектурна среда, видно и от снимки, приложени към Констативен протокол с вх.№12-11-902/28.05.2018г., съставен в присъствието на ответната страна.

С оглед наличието на доказателства за неизграждане на достъпна архитектурна среда, настоящият състав установява в решението си, че ответната страна е поддържала и продължава да поддържа архитектурна среда, която затруднява достъпа на лица с увреждания до и в процесния обект, като на основание чл.47, т.3 във вр. с чл.80, ал.2 ЗЗДискр. ѝ налага имуществена санкция в размер на 500 лева. На основание чл. 47, т. 4 от ЗЗДискр. съставът предписва на ответната страна, в тримесечен срок от постановяване на настоящото решение, да предприеме необходимите действия за изграждането на достъпна архитектурна среда, осигуряваща свободен и самостоятелен и независим достъп на лица, включително на лица с ограничена подвижност, до процесния обект.

Решение № 97/15.02.2019г. по преписка с № 421 по описа на Комисията за защита от дискриминация за 2018г. е постановено във връзка с установена недостъпна архитектурна среда на обект БТ и ДСП-изнесено работно място в град С. Преписката е образувана по доклад за самосезиране на член от Комисията за защита от дискриминация въз основа на взето решение на заседание на Комисията във връзка с чл.40, ал.2 от ЗЗДискр. В доклада е изложено, че е констатирано наличие на по-неблагоприятно третиране чрез изградена и поддържана архитектурна среда, недостъпна за хората с увреждания по смисъла на §1, т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. във връзка с чл.4, ал.1, във връзка

с чл.5 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“ на посочения обект в Констативен протокол, приложен към доклада. На основание чл.50, т.2 от ЗЗДискр. във връзка с чл.7 от Правилата за производство пред КЗД се предлага да бъде образувано производство за защита от дискриминация по реда на глава четвърта, раздел първи от ЗЗДискр., в което да се установи дали е нарушение на чл.5 по признак „увреждане“ във връзка с §1, т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр, да се постанови преустановяване на нарушението до установяване на положение на равно третиране и да се наложат предвидените в закона санкции или принудителни административни мерки. В конкретния случай съставът е намерил, че чрез неосигуряването на достъпност на архитектурната среда в обекта, изнесено работно място на БТ и ДСП гр. С. се реализира неравно третиране спрямо хората с увреждания и намалена подвижност. Поради това може да се каже, че има осъществен акт на непряка дискриминация по отношение на определени категории лица с намалена подвижност или с „увреждане“. Заседателния състав е установил, че АСП, представлявана от изпълнителния си директор, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда в ДСП - изнесено работно място гр. С., находящ се на адрес: гр. С., ул. „Г.Д.“ № 2 затруднява достъпът на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл.2, т.2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл.4, ал.3 от ЗЗДискр., което представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. Дадена е препоръка, на основание чл.76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл. 37, ал. 1 от ЗЗДискр., поради изграждане и поддържане на недостъпна архитектурна среда в обект в ДСП – изнесено работно място в гр. С., както и с цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици на АСП, представлявана от изпълнителния директор да предприеме мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, в съответствие с изискванията на „Наредба № 4 от 1.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания“, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания и нарушения на ЗЗДискр. Установено, че АЗ, представлявана от изпълнителен директор чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда в офис обект БТ, находящ на посочен адрес в гр. С. ул. „Г.Д.“ № 2 затруднява достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл. 2, т. 2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. и представлява непряка

дискриминация на основата на признак „увреждане“. Съставът е препоръчал, на основание чл.76, ал.1, т.1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл.37, ал.1 от ЗЗДискр., поради изграждане и поддържане на недостъпна архитектурна среда в обект офис обект БТ, находящ се на адрес: гр. С. ул. „Г.Д.“ №2., както и с цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици Агенция по заетостта, представлявана от изпълнителен директор да предприеме мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, в съответствие с изискванията на „Наредба № 4 от 01.07.2009г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания“, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания и нарушения на ЗЗДискр. Съставът е установил, че кметът на община С., която е собственост на посочената сграда, чрез неосигуряването на достъпна архитектурна среда в офис - БТ и ДСП – изнесено работно място гр.С., находящ се на адрес: гр. С., ул. „Г.Д.“ № X затруднява достъпа на лица с увреждане и намалена подвижност до публични места, което не съответства на регламентираната в чл. 2, т. 2 от ЗЗДискр. цел на закона и по смисъла на чл. 4, ал. 3 от ЗЗДискр. представлява непряка дискриминация на основата на признак „увреждане“. Съставът е препоръчал е, на основание чл. 76, ал. 1, т. 1 от ЗЗДискр. с цел преустановяване на нарушението по чл. 4, ал. 2 от ЗЗДискр., във вр. с чл.37, ал. 1 от ЗЗДискр., поради изграждане и поддържане на недостъпна архитектурна среда в обекта, както и с цел предотвратяване и отстраняване на вредните последици на кмета на община С. да предприеме мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда, отчитаща и специфичните нужди на хората с намалена подвижност, в т.ч. на хората с увреждания, в съответствие с изискванията на „Наредба № 4 от 1.07.2009 г. за проектиране, изпълнение и поддържане на строежите в съответствие с изискванията за достъпна среда за населението, включително за хората с увреждания“, за да не се допуска предоставяне при по-неблагоприятни условия на услуги за хората с увреждания и нарушения на ЗЗДискр. В едномесечен срок от получаването на това решение, в изпълнение на чл.67, ал.2 от ЗЗДискр., ответната страна е била задължена да уведоми Комисията за защита от дискриминация за предприетите мерки за осигуряване на достъпна архитектурна среда на процесния обект.

В други случаи съставът е установил, че при осъществяване на дейността си ответните дружества не са допуснали наличие на архитектурна среда, ограничаваща достъпа на лица, включително с увреждания до и в обектите, предмет на производството и установява, че не е извършено нарушение на ЗЗДискр.

Решение №478/13.09.2019г. по пр. №456/2018г. е за установена архитектурна недостъпност за обект: сграда на общинска администрация К., за лица с двигателни увреждания.

В отговор на поисканото му становище по преписката, кметът на Община К. представя информация за приключило изпълнение на проектното решение за монтаж на подежник за лица с увреждания, във връзка с изграждането на достъпна среда до сградата на община К. за лица с увреждания с приложен 3 бр. снимков материал.

Безспорно установено от състава е, че в сградата на общинска администрация К. е извършен основен ремонт, в който е включено изграждане на асансьорна рампа за достъп на лица с увреждания до партерния етаж на сградата, в която се помещава информационен център за обслужване на граждани. Видно от представените доказателства по преписката, изпълнението на проектното решение за монтаж на подежник за лица с увреждания в сградата на общинската администрация К. е приключило за което е представено декларация за съответствие и три броя снимков материал. С оглед така представените доказателства, настоящият състав намира наличието на достъпна архитектурна среда, за конкретния обект, като безспорно установена. От страна на Община К., представлявана от кмета са предприети действия за създаване на такава архитектурна среда, която не ограничава достъпа на лица с увреждания до обществени места.

Установено от състава е, че ответната страна Община К., представлявана от кмета е предприела необходимите действия за поставяне на съответни приспособления, които да улесняват свободния достъп на лица с увреждания до и в сградата, в която се помещава общинска администрация К. Установено е, че ответната страна Община К., не е извършила нарушение на забраната за дискриминация по смисъла на чл. 4 ЗЗДискр., във вр. с чл. 5 от ЗЗДискр. и не поддържа архитектурна среда, ограничаваща достъпа на лица с увреждания, което да представлява дискриминация или нарушение на Закона за защита от дискриминация, на основата на признак „увреждане“. Докладът за самосезиране изготвен от доц.д-р А. Д. е оставен без уважение.

В рамките на кампанията „Достъпна България“ е и **Решение № 165/18.03.2019г.**, постановено по преписка № 378/2018г. Производството по преписката е образувано по

доклад на член на Комисията, във връзка с чл. 40, ал.2 от Закона за защита от дискриминация /ЗЗДискр./ и във вр. с §6 от ПЗР на ЗИХУ, в рамките на кампания „Достъпна България“ относно изградена и недостъпна архитектурна среда на обект: магазин „В.“, находящ се в гр. В. на бул. „О.П.“ № х. Предвид изложени констатирани обстоятелства за осъществено по-неблагоприятно третиране, чрез изградена и поддържана архитектурна среда, недостъпна за хора с увреждания по см. на §1, т.т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. във вр. с чл.4, ал.1 във вр. с чл.5 от ЗЗДискр. и е разпределена за разглеждане на АД НОС заседателен състав на КЗД. След проведено производство, съставът е установил, че е налице реално създадена възможността за всички лица, включително с ограничена подвижност за достъп до предоставяните от ответното дружество услуги в магазин „В.“ гр. В., не са налице пречки за реализирането на техните законови права. Поради това е изведен извода, че с осигурения свободен достъп до и в процесния обект на лицата с двигателни увреждания, ответната страна „БТК“ ЕАД, не е допуснала дискриминация, по смисъла на чл. 5, във вр. с чл.4, ал.1 и 2 от ЗЗДискр. нито нарушение на чл. 37 от ЗЗДискр., на основата на признак „увреждане“.

Някои от производствата, образувани в рамките на Кампания „Достъпна България“ са приключили със споразумение, постигнато от страните по преписката. Следващите решения са именно такива.

Решение № 76/05.02.2019г., постановено по преписка № 484/2018г. също одобрява сключеното споразумение между двете страни по преписката. Производството по преписка № 484/2018г. по повод доклад за самосезиране на член на Комисията на основание взето решение на заседание на комисията, във връзка с чл.40, ал.2 от ЗЗДискр. във връзка с недостъпна архитектурна среда на офис БНП П, находящ се на адрес: гр. С. ул. „С. В.“ №17. В доклада са изложени констатирани обстоятелства за осъществено по-неблагоприятно третиране чрез изградена и поддържана архитектурна среда, недостъпна за хората с увреждания по смисъла на §1, т.7 и 8 от ДР на ЗЗДискр. във връзка с чл.4, ал.1, във връзка с чл.5 от ЗЗДискр. по признак „увреждане“. Страните са се възползвали от дадената им възможност и с писмо са представили писмено споразумение, което са сключили. На основание чл. 62, ал. 2 от ЗЗДискр., Комисията за защита от дискриминация е одобрила представеното писмено споразумение и е прекратила преписката.

Решение №285/24.04.2019г. по преписка №680/2018г., образувана по доклад за самосезиране, въз основа на Констативен протокол с вх.№12-11-1741/25.07.2018г. за

извършена проверка на магазин на „Т. Б.“ ЕАД, гр. П., находящ се на адрес: гр. П., ул. „Б.“ №Х.

На 03.04.2019г. е представено споразумение относно преписка 680/2018г.. Същото е подписано от двете страни на 09.04.2019г. Ответната страна се възползва от дадената ѝ възможност и с писмо с вх. № 16-20-460 от 03.04.2019 г. е представила писмено споразумение, сключено между Б. Х. – зам.-председател на КЗД и вносител на доклад за самосезиране №12-11-3260/17.12.2018 г. по описа на КЗД и „Т. Б.“ ЕАД, представлявано от Д. К. К. и М. С., чрез пълномощник по производството по настоящата преписка.

В постигнатото между страните споразумение ответната страна се задължава да осигури достъпна архитектурна среда на всички свои търговски обекти, включително и до процесния обект, в срок до 31.10.2019г.

Сключеното споразумение е одобрено от състава, с оглед на което, на основание чл. 62, ал. 2 ЗЗДискр., е прекратено и производството по настоящата преписка.

Следващите решения са пример за прекратени преписки поради отпадане на основанията за водене на производство пред Комисията с оглед представените надлежни доказателства за изградена достъпна архитектурна среда в процесния обект от ответната страна.

Решение №279/23.04.2019г. по преписка №645/2018г., образувана по доклад за самосезиране, въз основа на Констативен протокол с вх. №12-11-1729/23.07.2018 г. за извършена проверка на обект: „Б. Т. К.“ ЕАД, магазин В., находящ се на адрес: гр. Л., ул. „С.“ №Х.

В полученото становище на ответната страна с вх. № 16-20-223/14.02.2019 г. се заявява, че от страна на „Б. Т. К.“ ЕАД са създадени условия за достъп на хора с увреждания. Посочват, че са осигурени рампа, звънец и стикер и прилагат снимков материал във връзка с това.

След извършена повторна проверка от регионален представител на КЗД и съставянето на нов констативен протокол от 14.03.2019 г. се установява, че „Б. Т. К.“ ЕАД е осигурило подвижна рампа за достъп на лица с двигателни увреждания до обекта, както и че е залепен обозначителен стикер и е монтиран звънец, които да бъдат използвани при необходимост.

Съставът счита, че към датата на постановяване на настоящото решение са предприети мерки, осигуряващи безпрепятствен достъп на лица с двигателни

увреждания до обект: магазин В., находящ се на адрес: гр. Л., ул. „С.“, с оглед на което намира наличието на достъпна архитектурна среда за конкретния обект за безспорно установена.

На основание чл.27, ал.2, т.5 от АПК във вр. с чл.70, ал.1 от ЗЗДискр. съставът прекратява производството по преписка № 645/2018 г., поради отпадане на основанията за водене на производство с оглед представените доказателства за изградена достъпна архитектурна среда до процесния обект. Предвид това съставът не налага имуществена санкция, предвидена за допуснатото нарушение, но, съгласно чл. 47, ал. 1 от ЗЗДискр., да отправя препоръка до ответната страна „Б. Т. К.“ ЕАД да поддържа в изправност монтираната на входа на обекта мобилна рампа, осигуряваща достъп на лица с увреждания.

Решение №392/21.06.2019г. по пр. №502/2018г. е по доклада си доц. А. Д. посочва, че на основание чл. 40, ал. 2 от Закона за защита от дискриминация (ЗЗДискр.), във връзка с § 6 от Преходните и заключителни разпоредби на Закона за интеграция на хората с увреждания (ПЗР на ЗИХУ) и в изпълнение на Решение на деветчленния състав на Комисия за защита от дискриминация от 10.11.2017г. и Заповед № 24/20.03.2018г. на Председателя на КЗД, е съставен Констативен протокол. Видно от съдържанието на протокола, при проверка на състоянието на архитектурна достъпност, в присъствието на Д. Х. - ръководител офис в проверявания обект, представител на КЗД е констатирал, че за обект: О.Б.Б., находящ се на адрес: гр. П., пл. „Т. Ж.“ №Х, няма изградена достъпна архитектурна среда за хора с двигателни увреждания, намиращи се в неравностойно положение.

В полученото становище на ответната страна Т. М. – директор на дирекция „А. и д.“, заявява, че помещението на проверяваният обект – О.Б.Б., находящ се на адрес: гр. П., пл. „Т. Ж.“ № Х се ползва съгласно договор за наем. О.Б.Б. АД е предприела необходимите действия за осигуряване на достъпна архитектурна среда на обект О.Б.Б. - клон П., като е оборудван с 2 бр. преносими алуминиеви рампи. Тъй като ответната страна е осигурила достъпна среда в банковият клон, във връзка с изискването на чл.5 от ЗЗДискр., относно изграждането и поддържането на архитектурна среда достъпна за лица с увреждания до публични места, наличието на правен интерес по смисъла на чл. 27, ал.2, т.5 от АПК е отпаднало. Производството по преписката е прекратено, а доклада – оставен без разглеждане.